

ΠΑΝΤΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΜΕΣΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
« ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ »

Εικόνες φυλακής στον Τύπο: Οι φυλακές υψίστης ασφαλείας

Μπαλατσούκα Σωτηρία Δανάη
Α.Μ.:4113Μ017

Αθήνα, Μάιος 2015

Τριμελής επιτροπή:

Επιβλέπων Καθηγητής: Σκαρπέλος Ιωάννης, Αναπληρωτής Καθηγητής

Μέλη Επιτροπής: Βώβου Ιωάννα, Επίκουρη Καθηγήτρια

Παραδείση Μαρία, Επίκουρη Καθηγήτρια

Στη μνήμη του Δημήτρη

Ευχαριστίες

Για τη συμβολή του στην εκπόνηση της εργασίας, για την ακαδημαϊκή καθοδήγηση και τη διαρκή υποστήριξη θα ήθελα να ευχαριστήσω καταρχάς τον επιβλέποντα καθηγητή μου, κ. Γιάννη Σκαρπέλο, που μας μύησε στο πεδίο του Οπτικού Πολιτισμού και στάθηκε δίπλα μας ως ένας σπουδαίος μέντορας, καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας. Ευχαριστώ επίσης την κ. Μαρία Παραδείση και την κ. Ιωάννα Βώβου για την πολύτιμη ανατροφοδότηση και ενθάρρυνση, καθώς και την κ. Μάρθα Μιχαηλίδου για τις γνώσεις που μοιράστηκε μαζί μας, τα μεθοδολογικά εργαλεία που μας βοήθησε να αποκτήσουμε παρακολουθώντας τα μαθήματά της, και την προσωπική, ηθική υποστήριξη που λειτούργησε καθοριστικά για την ολοκλήρωση των σπουδών μου.

Ακόμη, θα ήθελα να ευχαριστήσω τον κ. Κωνσταντίνο Ρόγκα, για την πολύτιμη βοήθεια που παρείχε κατά τη διαδικασία συλλογής του υλικού από την εφημερίδα «Αυγή», καθώς και την υπεύθυνη αρχείου της εφημερίδας «Έθνος».

Τέλος, ένα μεγάλο ευχαριστώ οφείλω στον πατέρα μου για τη συμπαράσταση, αλλά και τη βοήθεια σε πρακτικά ζητήματα που προέκυψαν κατά την εκπόνηση της εργασίας, τη μητέρα και την αδερφή μου για τη συμπαράσταση και την πίστη σε μένα, τους φίλους και τον φίλο μου για την κατανόηση και την υποστήριξη, τη Βάλια και τον Παύλο για τη δημιουργική συνύπαρξη.

Περιεχόμενα

Εισαγωγή	7
Α΄ ΜΕΡΟΣ: Ο θεσμός της φυλακής και ο λόγος των Μ.Μ.Ε. για τη φυλακή και το έγκλημα	11
1. Η φυλακή	11
1.1 Ο λόγος για τη φυλακή.....	11
1.2 Ιστορική διαμόρφωση της ποινής.....	13
1.2.1. Προνεωτερική περίοδος.....	14
1.2.2. Νεωτερικότητα.....	15
1.2.3 Ύστερη νεωτερικότητα.....	17
1.3 Η σχέση της ποινής με τα ανθρώπινα δικαιώματα	20
1.4 Σκοπός της ποινής.....	21
1.4.1. Αποτροπή- αχρήστευση.....	22
1.4.2 Αναμόρφωση.....	24
1.4.3 Αποτροπή, αναμόρφωση ή πάντα τιμωρία	25
1.5 Η σχέση της φυλακής με την κοινότητα	26
1. 6 Ο σωφρονισμός στην Ελλάδα	30
1.6.1 Τα δικαιώματα και οι στόχοι.....	30
2. Μ.Μ.Ε. και αναπαραστάσεις εγκλήματος	32
2.1 Ειδησεογραφία εγκλήματος.....	32
2.1.1 Σκοποί της ειδησεογραφίας εγκλήματος	32
2.1.2 Έκταση και δημοφιλία της είδησης για το έγκλημα	33
2.1.3 Χαρακτηριστικά της είδησης για το έγκλημα.....	34
2.1.4 Ο ρόλος των πρωταρχικών πηγών στην επιλογή και παρουσίαση της είδησης.....	36
2.1.5 Η θέση της φυλακής στην ειδησεογραφία για το έγκλημα.....	37

2.2 Κατασκευή της πραγματικότητας για το έγκλημα	39
2.2.1 Τα Μ.Μ.Ε ως διαμεσολαβητές (;) των κοινωνικών δρώντων	39
2.2. 2 Εγκληματικότητα και Μ.Μ.Ε. σε περιόδους κρίσεων και «ηθικού πανικού»	41
2.2.3 Το προφίλ του εγκληματία.....	44
2.2.4 Αναπαραστάσεις του εγκλήματος και μέτρα κοινωνικού ελέγχου	45
B ΜΕΡΟΣ: Ανάλυση των δημοσιευμάτων για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας	50
1. Μεθοδολογία της έρευνας	50
1.1 Επιλογή των δημοσιευμάτων	50
1.2 Υπόθεση εργασίας	55
1.3 Ερευνητικά ερωτήματα	56
1.4 Η οπτική γραμματική	58
2. Ανάλυση δημοσιευμάτων	61
2.1.Η σύντομη ιστορία των νέων φυλακών	61
2.2 Εξωτερική άποψη της φυλακής.....	64
2.2. 1 Τα φυλάκια.....	64
2.2.2 Άλλες εξωτερικές λήψεις.....	69
2. 3 Εσωτερικό φυλακής.....	78
2. 3.1 Κοντινές λήψεις κρατούμενων.....	79
2. 3. 2 Εσωτερικοί χώροι.....	81
3. Συμπεράσματα	89
Βιβλιογραφία	97
Παράρτημα φωτογραφιών	104
Παράρτημα δημοσιευμάτων	119

Εισαγωγή

Η καθιέρωση της φυλάκισης ως αυτόνομης ποινής, μετέφερε την τιμωρία του εγκληματία, από την κοινή, δημόσια θέα, σε έναν κλειστό, αποκομμένο από την κοινότητα και την κοινωνία χώρο. Η γνώση μας για όσα διαδραματίζονται στο εσωτερικό της φυλακής, είναι εξ' ορισμού ελλιπής, καθώς, κατά κανόνα, δεν μπορεί να είναι άμεση. Το κοινό λοιπόν παραμένει φτωχά πληροφορημένο για το πώς λειτουργεί μια φυλακή, τι ακριβώς συμβαίνει στο εσωτερικό της. Έτσι, τα Μ.Μ.Ε., αποτελούν το σημαντικότερο μέσο πληροφόρησης για τις φυλακές και τους εγκλείστους και το πεδίο στο οποίο διαμορφώνεται μια -έστω συμβολική- διαντίδραση μεταξύ κρατούμενων και κοινωνίας. Οι αναπαραστάσεις για τη φυλακή αποκτούν σε αυτό το πλαίσιο ιδιαίτερη βαρύτητα, καθώς υποκαθιστούν τις αληθινές σχέσεις που εκ των πραγμάτων δεν μπορούν να συναφθούν. Τα Μ.Μ.Ε. λοιπόν διαμορφώνουν όχι μόνο τη διαντίδραση, αλλά και το πεδίο στο οποίο αυτή πραγματώνεται, φιλοξενώντας τον δημόσιο διάλογο για τον θεσμό. Εν πολλοίς, το τι αποτελεί έγκλημα, ποια συμπεριφορά χαρακτηρίζεται παρεκκλίνουσα και ποια θα πρέπει κάθε φορά να είναι τα μέτρα αντεγκληματικής πολιτικής που θα ακολουθηθούν, συγκαθορίζεται ή φιλτράρεται από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης. (Θεολόγη, 2011: 52)

Η διαδικασία παραγωγής μιας είδησης, περιλαμβάνει, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, στάδια σε καθένα από τα οποία πραγματοποιείται μια σειρά επιλογών, που πιθανόν απομακρύνουν την είδηση από την αρχική της μορφή – αν στ' αλήθεια υπάρχει μια τέτοια μορφή και μπορούμε να την εντοπίσουμε με ασφάλεια. Η διαδικασία παραγωγής των ειδήσεων διερευνάται λοιπόν ως μια διαδικασία κατασκευής της πραγματικότητας.

«Όπως ακριβώς ένας χάρτης δεν είναι το έδαφος, έτσι και μια προβληματική κατάσταση είναι πάντοτε κατασκευασμένη – και αναγκαστικά αποδυναμωμένη- όταν αντιμετωπίζεται από κάποιον θεσμό, έναν οργανισμό ή ένα πρόσωπο. Έπεται ότι η εγκυρότητα της εν λόγω κατασκευής, μπορεί να αμφισβητηθεί κάθε στιγμή» (de Celis H. and B., 1997:46)

Όσον αφορά τον θεσμό της φυλακής συγκεκριμένα, από το 1990 και ύστερα, παρατηρείται μια μετατόπιση του ενδιαφέροντος από την πρόληψη του εγκλήματος,

στην ασφάλεια της κοινότητας, καθώς το έγκλημα βιώνεται εντονότερα ως απειλή της κοινωνικής ευταξίας. Στο πλαίσιο της «διαχείρισης του κινδύνου» προτάσσεται ως μείζον αίτημα της φυλακής να πληροί αρχιτεκτονικά και οργανωτικά εκείνες τις προϋποθέσεις που θα συντελέσουν στην αποτελεσματικότερη προστασία του νομοταγή από τον έγκλειστο, ακολουθώντας τη λογική της εξουδετέρωσης και όχι της αναμόρφωσης του εγκληματία. (Garland, 2001) Οι φυλακές υψίστης ασφαλείας είναι το πιο σαφές πεδίο εφαρμογής της παραπάνω λογικής.

Στην Ελλάδα, ο δημόσιος διάλογος για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας ξεκίνησε τον Ιανουάριο του 2015 μετά την απόδραση ύστερα από άδεια του Χ. Ξηρού, από τις φυλακές Κορυδαλλού όπου κρατούνταν. Στον απόηχο των γεγονότων ο υπουργός Δικαιοσύνης Χ. Αθανασίου ανακοίνωσε τη μετατροπή των φυλακών Δομοκού σε φυλακές υψίστης ασφαλείας, εντός εκατό ημερών. Μετά από σωρεία αντιδράσεων, το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης («ρυθμίσεις ποινικού και σωφρονιστικού κώδικα») που προέβλεπε τη δημιουργία φυλακών Γ' τύπου έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία από το Α' Θερινό Τμήμα της Βουλής. Το «άρθρο 1» του νόμου προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι ενήλικοι κρατούμενοι που κατηγορούνται για τα εγκλήματα όπως συμμετοχή σε τρομοκρατικές ενέργειες, θα κρατούνται σε καταστήματα κράτησης τύπου Γ. Λίγες ημέρες αργότερα, ξεκίνησαν οι εργασίες αναβάθμισης του σωφρονιστικού καταστήματος Δομοκού και οι μεταγωγές κρατουμένων. Μετά τις εκλογές της 25^{ης} Ιανουαρίου 2015 (συγκυβέρνηση ΣΥ.ΡΙΖ.Α. – ΑΝ.ΕΛ) ο νέος υπουργός δικαιοσύνης Ν. Παρασκευόπουλος, εξαγγέλλει σειρά νέων μέτρων για την εξυγίανση του σωφρονιστικού συστήματος, μεταξύ των οποίων η κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας. Πράγματι, το νομοσχέδιο ψηφίστηκε στις 17 Απριλίου 2015.

Στην παρούσα εργασία θα εξετάσουμε την ιδεολογική τοποθέτηση τριών ελληνικών εφημερίδων, σε σχέση με τον βραχύβιο θεσμό των φυλακών υψίστης ασφαλείας: Υποθέτουμε πως οι εφημερίδες που επιλέξαμε, αλλά και το σύνολο του τύπου, υιοθετούν και διατυπώνουν – λιγότερο ή περισσότερο άμεσα- συγκεκριμένη θέση αναφορικά με τη στοχοθεσία της ποινής, τη σχέση της φυλακής με την κοινότητα, την ανθρώπινη υπόσταση του κρατούμενου, τα δικαιώματα που αυτή συνεπάγεται. Θα αναζητήσουμε τους τρόπους με τον οποίο η κάθε θέση αποτυπώνεται οπτικά, στις φωτογραφίες των δημοσιευμάτων που επιλέξαμε να αναλύσουμε. Συγκεκριμένα, θα αναλύσουμε τις φωτογραφίες που συνοδεύουν τα δημοσιεύματα των εφημερίδων

Έθνος, Καθημερινή και Αυγή, που αναφέρονται στις φυλακές υψίστης ασφαλείας κατά το χρονικό διάστημα 1^η Απριλίου 2014- 1^η Απριλίου 2015. Ο συγκεκριμένος τύπος φυλακών, λόγω του πλαισίου λειτουργίας του και της θεωρητικής του τεκμηρίωσης, μοιάζει το ιδανικό πεδίο στο οποίο θα μπορούσαμε να εντοπίσουμε την μετατόπιση της μέριμνας – που αναφέραμε νωρίτερα- από την πρόληψη του εγκλήματος και τον σωφρονισμό, στην προστασία της κοινότητας και την εξουδετέρωση του εγκληματία.

Η εργασία έχει την ακόλουθη δομή: Στο πρώτο μέρος πραγματοποιείται η θεωρητική προσέγγιση του θεσμού της φυλακής και του λόγου των Μ.Μ.Ε. για το έγκλημα. Στο πρώτο κεφάλαιο αναφερόμαστε στον δημόσιο λόγο για τη φυλακή, δηλαδή τον κοινωνικό, πολιτικό και επιστημονικό λόγο, και τον τρόπο με τον οποίο συνδιαμορφώνουν ένα σύστημα παραδοχών και θεωρήσεων για την ποινή και το έγκλημα. Στη συνέχεια, παρουσιάζουμε την ιστορική διαμόρφωση της ποινής της φυλακής, ξεκινώντας από την προνεωτερική περίοδο, κατά την οποία η φυλακή δεν αποτελούσε αυτόνομο τιμωρητικό σύστημα και φτάνοντας στο σήμερα, όπου θα συσχετίσουμε την ποινή με τον νομικό διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Θα αναλύσουμε στη συνέχεια τον σκοπό της ποινής, σε δύο αντικρουόμενες διακηρύξεις της επίσημης ρητορικής: στον σκοπό της αποτροπής του εγκλήματος και «αχρήστευσης» του εγκληματία και στον σκοπό της «αναμόρφωσής» του. Τέλος, θα αναζητήσουμε τη σχέση της φυλακής με την κοινότητα, και θα αναφερθούμε ειδικότερα στο νομικό πλαίσιο του σωφρονισμού στην Ελλάδα. Στο δεύτερο κεφάλαιο θα παρουσιάσουμε κατ' αρχάς τους σκοπούς και τα χαρακτηριστικά των ειδήσεων για το έγκλημα, και θα αναφερθούμε ειδικότερα στη θέση της φυλακής στην ειδησεογραφία του εγκλήματος. Ύστερα θα αναδείξουμε το ζήτημα της κατασκευής της πραγματικότητας από τα Μ.Μ.Ε., στον χώρο του εγκλήματος και θα εστιάσουμε στις περιόδους κρίσεων. Θα επιχειρήσουμε να συνδέσουμε τις αναπαραστάσεις του εγκλήματος με τα μέτρα καταστολής και κοινωνικού ελέγχου που αυτές νομιμοποιούν.

Στο δεύτερο μέρος πραγματοποιούμε την ανάλυση των φωτογραφιών των δημοσιευμάτων που επιλέξαμε. Στο πρώτο κεφάλαιο εξηγούμε τη μεθοδολογία που χρησιμοποιήσαμε για την ανάλυση των εικόνων. Συγκεκριμένα η ανάλυσή μας στηρίζεται στην «Ανάγνωση των Εικόνων. Η Γραμματική του οπτικού σχεδιασμού», των G. Kress και Th. van Leeuwen. Στο επόμενο κεφάλαιο αναλύουμε τις εικόνες

των δημοσιευμάτων, όπως ορίζουν τα κριτήρια που περιγράψαμε στο προηγούμενο κεφάλαιο. Τέλος, παραθέτουμε τα συμπεράσματα της ανάλυσης, τη βιβλιογραφία που αξιοποιήσαμε και το παράρτημα με τα δημοσιεύματα των εφημερίδων.

Α΄ ΜΕΡΟΣ: Ο θεσμός της φυλακής και ο λόγος των Μ.Μ.Ε. για τη φυλακή και το έγκλημα

1. Η φυλακή

1.1 Ο λόγος για τη φυλακή

Στην παγίωση του θεσμού της φυλακής συντελεί η ανάπτυξη ενός εργαλειακού επιστημονικού λόγου, με οριοθετήσεις και παραδοχές που οδηγεί σε μια σειρά «δεδομένων» και «αυτονόητων» περί παρανομίας και ποινής, αλλά και στον αυτονόητο συσχετισμό των δύο. Ο κοινωνικός και πολιτικός λόγος με τη σειρά του, αλληλεπιδρά με τον επιστημονικό, άλλοτε επιβεβαιώνοντας και άλλοτε καταρρίπτοντάς τον, απηχώντας σε κάθε περίπτωση την βαθιά πολιτική και κοινωνική συνιστώσα του θεσμού, άλλοτε ως τιμωρητική πρακτική και άλλοτε μέσα από το ανθρωπιστικό του πρίσμα. (Κουκουτσάκη, 2006: 15)

Οι κοινωνικές αντιλήψεις για τη φυλακή συνδιαμορφώνονται μέσα από τη φιλοσοφία του Δικαίου, την κοινωνιολογία της ποινής, την κοινωνιολογία της τέχνης και της επικοινωνίας, την ιστορία και τις πολιτισμικές σπουδές: με άλλα λόγια οι ποινικές πρακτικές αλληλεπιδρούν με κοινωνικές και πολιτισμικές μεταβλητές, και έτσι προκύπτει ο πλούτος των λόγων περί φυλακής. Κυμαίνονται από την επικρότηση των τιμωρητικών πρακτικών και την απαίτηση διατήρησης του «ομαλού» ως την αμφισβήτηση των θεωρητικών προκείμενων της φυλακής που φτάνει στην ηθική απόρριψη του εγκλεισμού. (ό.π.: 14-15)

Στον δημόσιο λόγο για τη φυλακή, κάθε πτυχή της ζωής στη φυλακή αξιολογείται υπό το πρίσμα της ασφάλειας. Αυξάνοντας δε την επικινδυνότητα του κρατούμενου, και άρα την αυστηρότητα του τύπου της φυλακής που επιλέγεται για την κράτησή του, εντείνεται η έμφαση στην ασφάλεια, ως βασικό ή αποκλειστικό διακύβευμα και στόχο μιας φυλακής. Οι φυλακισμένοι αναγνωρίζονται ως απειλές που πρέπει να τεθούν υπό έλεγχο.

Το habitus της ύψιστης ασφάλειας προβάλλεται ως πίστη, έννοια, ποινική κουλτούρα, που δεν υπόκειται σε «λογική αιτιολόγηση», ούτε και τη χρειάζεται εξάλλου. Ο σκοπός και η ηθικότητά του δεν αμφισβητούνται. Προάγεται έτσι ο σκοπός της

διαχείρισης του κρατούμενου και όχι του σωφρονισμού και της αναμόρφωσής του. Ο λόγος που χρησιμοποιείται περιλαμβάνει διάφορα συναισθηματικά μοτίβα: κυριαρχικότητα, κακεντρέχεια, χειραγώγηση, φόβο, απειλή και αβεβαιότητα. Ειδικότερα, ο λόγος των μέσων για τη φυλακή,

«διογκώνει το μέγεθος της απειλής που στην πραγματικότητα αποτελούν οι κρατούμενοι, παρέχοντας νομιμοποίηση για ενίσχυση των μέσων ασφαλείας και αφήνοντας λίγο χώρο για διαπραγμάτευση, σχετικά με το κατά πόσο τέτοια μέτρα είναι απαραίτητα για το σύνολο του πληθυσμού των φυλακών υψίστης ασφαλείας.» (Drake, 2011: 11)

Την παραπάνω θέση θα τεκμηριώσουμε στο επόμενο κεφάλαιο.

Πώς όμως συμβιβάζεται ο διακηρυγμένος σκοπός της επίσημης ρητορικής για τη φυλακή, που αναγνωρίζει την ανθρώπινη οντότητα του κρατούμενου και επιχειρεί να την αναμορφώσει με τη ρητορική των μέσων για τον «επικίνδυνο άλλο»;

Η ατζέντα περί αξιοπρέπειας δεν μπορεί να συμβιβαστεί απόλυτα με την ατζέντα της διατήρησης της ασφάλειας, και μάλιστα, υποτάσσεται σε αυτήν. Η στόχευση στη διατήρηση της ασφάλειας και η οπτική του επικίνδυνου άλλου, παρέχει στο προσωπικό της φυλακής νομιμοποίηση για να αποφύγει την ενασχόληση με πτυχές του ρόλου του που μπορεί προσωπικά να βρίσκει δύσκολες ή ιδεολογικά να αντιτίθεται σε αυτές, αναγνωρίζοντας την ανθρώπινη φύση του κρατούμενου. Ειδικά όταν βρίσκουν τα εγκλήματα για τα οποία έχουν καταδικαστεί ορισμένοι κρατούμενοι ειδική, η τιμωρία φαίνεται ο μόνος κατάλληλος τρόπος για να αντιμετωπίσουν «τέτοιου είδους ανθρώπους». Μάλιστα, ορισμένοι φύλακες βρίσκουν ιδιαίτερη ευχαρίστηση στο γεγονός ότι τους ανατέθηκε να επιτηρούν, όσους η κοινωνία εκτόπισε ως πολύ επικίνδυνους. (Drake, 2011: 12-13) Η οπτική αυτή βέβαια δεν αφορά μόνο το προσωπικό της φυλακής, αλλά μπορεί να διευρυνθεί στο σύνολο της κοινωνίας.

Όσον αφορά λοιπόν την κοινότητα εκτός των τειχών της φυλακής, είναι ασφαλέστερο και ευκολότερο συναισθηματικά να τραβήξουμε διαχωριστικές γραμμές, απ' το να αναγνωρίσουμε ότι οι κρατούμενοι δεν είναι «εκείνοι» αλλά «εμείς». (Drake, 2011: 14)

1.2 Ιστορική διαμόρφωση της ποινής

Έχουμε συνηθίσει να θεωρούμε το ποινικό σύστημα ως σύστημα αποκλεισμού. Στις αρχές του ωστόσο δε φαινόταν να του αποδίδεται τέτοιος στόχος. Η φυλακή μάλιστα αποτέλεσε κάποτε μηχανισμό ένταξης. Ειδικά στις ρεπουμπλικανικές ή πρωτοδημοκρατικές κοινωνίες (π.χ. ΗΠΑ στην πρώτη φάση ίδρυσης) ο στόχος των φυλακών ήταν η κατασκευή του «Υποκειμένου», πολιτών δηλαδή που ξέρουν να κυβερνούν τον εαυτό τους («ρεπουμπλικανικές μηχανές»). Η ποινή λοιπόν σχετίζεται και με την εκάστοτε αντίληψη της κοινωνικής αρμονίας. (Melossi, 1999: 25-6)

Σύμφωνα με τον Δανό ποινικόλογο Tak, η στέρηση της ελευθερίας ανήκει στη δεύτερη γενιά ποινών, ενώ η θανατική καταδίκη, οι λοιπές σωματικές ποινές και η καταναγκαστική εργασία ανήκουν στην πρώτη. Η αναστολή της ποινής, η επίβλεψη και τα πρόστιμα, ειδικά ως εναλλακτικές στις μικρής διάρκειας ποινές φυλάκισης, συνιστούν μια τρίτη γενιά ποινών. Η τέταρτη γενιά αφορά ποινές που σχετίζονται με την κοινότητα, συγκεκριμένα: κοινωφελής εργασία, victim-offender mediation, διαταγές αποζημίωσης κλπ. Η παρακολούθηση και ο περιορισμός της ελευθερίας μέσα από ηλεκτρονικά μέσα φαίνεται να αντιπροσωπεύει μια πέμπτη ποινική γενιά. (Spinellis, 1996: 170)

Η ιστορική τομή στο θέμα της ποινής ήταν η μετάβαση από τον απροϋπόθετο ποινικό έλεγχο του εσωτερικού εχθρού στην τιμωρία των ένοχων πράξεων κατόπιν δίκης. Σε καθεμία από αυτές τις περιόδους έχουμε και διαφορετικές ποινικές αναπαραστάσεις: την θανάτωση στη μία και τη φυλάκιση στην άλλη περίπτωση. Το δεύτερο ποινικό σύστημα έχει χαρακτηριστεί φιλελεύθερο, καθώς «δεν παρεμβαίνει παρά μόνο αν έχει τελεστεί κάποια άδικη πράξη, ανάγοντας έτσι την ελευθερία σε κανόνα και δικαίωμα» (Παρασκευόπουλος, 2006: 42)

Κατά τους Ruche και Kirchheimer (μαρξιστική οπτική) το τιμωρητικό σύστημα εξαρτάται από τον τρόπο παραγωγής κάθε περιόδου και ανταποκρίνεται στις ανάγκες της αγοράς εργασίας: τα πρώτα σωφρονιστήρια και η καταναγκαστική εργασία εμφανίστηκαν σε περιόδους έλλειψης εργατικού δυναμικού, ενώ σε εποχές πληρότητας η ποινή νοηματοδοτήθηκε διαφορετικά. Κατά τους Melossi και Pavarini, η ποινή εκτός της στενά οικονομικής έχει και μια ακόμη, ιδεολογική χροιά. Κι αυτή όμως τελικά μπορεί να αναχθεί σε οικονομικές σκοπιμότητες. Αφορά στην

εκπαίδευση των υποκειμένων στην εργασιακή πειθαρχία που θα στελεχώσει την καπιταλιστική κοινωνία. (Καρτάλου, 2006: 264)

Για τον Δασκαλάκη, η μορφή της ποινής και ο λόγος για την τιμωρία του εγκληματία, δεν αντικατοπτρίζει απλώς την επιλογή της αποτελεσματικότερης δυνατής ποινής για την εκάστοτε εποχή, αλλά προσδιορίζεται από την πολιτιστική, πολιτική και οικονομική δομή της κοινωνίας. (ό.π.: 265)

1.2.1. Προνεωτερική περίοδος

Ιστορικά, η μετάβαση από τη φεουδαρχία και τις κλειστές κοινωνίες, στις κοινωνίες ανάπτυξης του εμπορίου, σηματοδοτεί και την αλλαγή του ποινικού συστήματος.

Κατά την προνεωτερική περίοδο η βία μετατρέπεται σε δίκαιο όταν οι συγκρουόμενες ομάδες παγώνουν τη συμβίωσή τους σε κοινό έδαφος. Και επειδή «καμιά ζωή δεν περισσεύει, αφού όλοι μπορούν να συνεισφέρουν εργασία, η στοιχειώδης κοινωνική συνοχή και ασφάλεια κρίνονται αναγκαίες» (Παρασκευόπουλος, 2006: 43) Το σύστημα εξυπηρετεί πρωταρχικά τη διατήρηση των συμφερόντων της κυρίαρχης τάξης, και ύστερα την κοινωνική συνοχή. Στηρίζονται σε έθιμα και θρησκευτικούς κανόνες και η ποινική καταστολή είναι άνιση. Γενικό χαρακτηριστικό τους είναι η αυστηρότητα και η ανελαστικότητα.

Ο Durkheim, για να εξηγήσει τις διαφοροποιήσεις στην ποινή, δημιούργησε δύο ιδεότυπους κοινωνικής αλληλεγγύης και υποστήριξε ότι η αύξηση της διαφοροποίησης και της πολυπλοκότητας της κοινωνικής δομής άλλαξαν τη δυναμική της κοινωνικής αλληλεγγύης, που βασιζόταν σε ένα απλό μηχανιστικό μοντέλο, χαμηλής κοινωνικής επίγνωσης, με θρησκευτικό πυρήνα, και χρησιμοποιούσε κατασταλτικές κυρώσεις. Αυτός ο τύπος κοινωνίας αντιστοιχεί στην προνεωτερική περίοδο που εξετάζουμε, και θα αντικατασταθεί όπως θα δούμε στη συνέχεια από τις νεωτερικές κοινωνίες, που για τον Durkheim αναπτύσσονται γύρω από μια «οργανική ενότητα», μια πιο ευέλικτη και πλουραλιστική κοινωνική δυναμική που βασίζεται στην «αγιοποίηση» του υποκειμένου. Η κάθε δομή χρησιμοποιεί το δικό της ποινικό σύστημα. Η ποινή είναι τόσο αυστηρότερη, όσο λιγότερο αναπτυγμένη είναι η κοινωνία και όσο πιο κυριαρχική είναι η κεντρική εξουσία. (Morrison, 1996: 99)

Στην προνεωτερική περίοδο δεν εμφανίζονται μεγάλες θεωρίες για την ποινή, ίσως επειδή η έννοια της ποινής καλύπτονταν από την ισχύ των θρησκευτικών θεμελιώσεων, μειώνοντας την ανάγκη για προσφυγή σε φιλοσοφικές προσεγγίσεις. Η πρώτη επεξεργασμένη θεωρητική προσέγγιση της ποινής αποδίδεται στον άθεο φιλόσοφο Πρωταγόρα. Οι Πυθαγόρειοι, στην αρχαία Ελλάδα όριζαν ως δίκαιη ποινή την ανταπόδοση, ενώ ο Πρωταγόρας θεμελιώνει στην πρόληψη την ανάγκη επιβολής ποινής. Ο Πλάτων προσπαθώντας να συγκεράσει και τα δύο γράφει (Γοργίας): «σωφρονίζει γαρ που και δικαιότερους ποιεί και ιατρική γίνεται πονηρίας η δίκη». Και ο Αριστοτέλης αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στις προληπτικές και διορθωτικές επιδράσεις της ποινής. (Παρασκευόπουλος, 2006: 44)

Ο χριστιανισμός επέδρασε στα ευρωπαϊκά ποινικά δίκαια, συμβάλλοντας στην επεξεργασία της ενοχής και στη διαβάθμιση της ποινής ανάλογα με την υποκειμενική υπαιτιότητα του δράστη. Προέταξε επίσης το αίτημα για «αναμόρφωση του αμαρτήσαντος»: αντί της ταυτοπάθειας, διόρθωση και μετάνοια.

Η θεωρητική ενασχόληση με την ποινή γενικεύεται κατά τον 16^ο αιώνα (Mattheus, Carpzon, Grotius). Μεγάλα φιλοσοφικά έργα του 17^{ου} αιώνα ασχολούνται ιδιαίτερα με τις προληπτικές σκοπιμότητες της ποινής. (Hobbes, Locke, Spinoza, Pufendorf, Thomasius). Σε κάθε περίπτωση, η φιλοσοφική ενασχόληση δεν εναρμονίζεται με την ποινική πρακτική, που διατηρεί την αυστηρότητά της, καθόλη την περίοδο, και συνίσταται κυρίως σε «ποινές αίματος» (Παρασκευόπουλος, 2006: 46)

1.2.2. Νεωτερικότητα

Μεταβαίνοντας στην περίοδο της νεωτερικότητας, που σηματοδοτείται από την άνοδο των αστικών τάξεων τον 18^ο αιώνα και την ανάπτυξη της βιομηχανίας και των ανταλλαγών, ερχόμαστε αντιμέτωποι με το ζήτημα των ελεύθερων και ίσων υποκειμένων, ως προϋπόθεση για την οικονομική ανάπτυξη.

Βρισκόμαστε στην περίοδο «αγιοποίησης του υποκειμένου», του δεύτερου κοινωνικού ιδεότυπου του Durkheim. Ενώ οι παραδοσιακές κοινωνίες απαιτούσαν μια ομοιότητα στον τρόπο σκέψης και συμπεριφοράς, με τον έντονο καταμερισμό εργασίας των αστικών κοινωνιών εγκαινιάστηκε μια υψηλά διαφοροποιημένη κοινωνία, με πλουραλισμό αξιών και τρόπων ζωής. Τότε και οι ποινές έγιναν

λιγότερο καταπιεστικές, ενώ μερικές αντικαταστάθηκαν από μέτρα σχεδιασμένα να ενισχύσουν τους κοινωνικούς δεσμούς. (Morrison, 1996: 100) Το σώμα και η ζωή αποσύρονται από το στόχαστρο της ποινής, που θίγουν πια την ελευθερία και την περιουσία των ανθρώπων. Εμφανίζονται επίσης ολοκληρωμένες θεωρίες για την ποινή, που συνδυάζουν την αναγνώριση της ανταποδοτικής της λειτουργίας και την ανάγκη για προαγωγή της κοινωνικής ασφάλειας.

Από την σκοπιά της εξουσίας, μετά τις αστικές επαναστάσεις του 18^{ου} αιώνα, αναδύεται η πειθαρχική μορφή εξουσίας, με αντικείμενο την προσωπικότητα των υποκείμενων και στόχο τον σωφρονισμό τους, ενώ περιθωριοποιούνται οι σωματικές ποινές. Η εν λόγω «τεχνολογία εξουσίας» βασίζεται στον ορθολογισμό, την επιστημονικότητα και τον ανθρωπισμό (;) υλοποιείται μέσω ασύλων, σχολείων, χώρων εργασίας, ενώ στη φυλακή βρίσκεται το παραδειγματικό πεδίο δράσης της. Στόχος της τα υπάκουα και χρήσιμα υποκείμενα. (Καρτάλου, 2006: 263)

Η εικόνα της φυλακής κυριαρχεί πλέον στις αναπαραστάσεις της ποινής του νεωτερικού κόσμου. (Παρασκευόπουλος, 2006: 46) Ως περιορισμός της ελευθερίας για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα δεν εμφανίζονται φυλακές νωρίτερα από την Αναγέννηση. Στην ελληνορωμαϊκή αρχαιότητα και το Βυζάντιο υπάρχουν χώροι παραμονής όσων σύντομα θα εκτελούνταν ή θα ακρωτηριάζονταν, καθώς και τόποι εξορίας για όσους η κοινωνία δεν ήθελε να ζουν εντός της.

Η φυλακή, με την έννοια του εγκλεισμού για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα είναι λοιπόν μια επινοήση του 18^{ου} αιώνα. (Μαρτινίδης, 2006: 92-3). Τα μοναστήρια θεωρούνται απαρχή της ιδέας της φυλάκισης ως τιμωρίας: η ιδέα των εν σειρά κελιών και της μετάνοιας προσέφερε την ιδέα των εν σειρά κελιών και του σωφρονισμού.

Ο βασικός θεωρητικός που ανέλυσε την αλλαγή της φύσης της τιμωρίας ήταν ο Φουκώ. Η δουλειά του επικεντρώθηκε στη σχέση εξουσίας, γνώσης και ανθρώπινου σώματος. Στο βιβλίο του «Επιτήρηση και τιμωρία» εξέτασε και ανέλυσε τις αλλαγές στη σύγχρονη βιομηχανική κοινωνία, τις οποίες εφάρμοσε στο πεδίο της τιμώρησης του εγκλήματος. Έδωσε έμφαση στο γεγονός ότι οι νέες μέθοδοι αντιμετώπισης του εγκληματία στις σύγχρονες (πανοπτικές) φυλακές, είναι ένα κομμάτι της ευρύτερης διαδικασίας άσκησης κοινωνικού ελέγχου. Είδε αυτή την αλλαγή παραδείγματος στην ποινή, ως μια επιδίωξη αναμόρφωσης της ψυχής του εγκληματία, και όχι ως μια απλή (σωματική) τιμωρία του συγκεκριμένου εγκλήματος. Τα υποκείμενα

απομακρύνονται από την κοινωνία με σκοπό τελικά να επανακοινωνικοποιηθούν, και όχι να αχρηστευθούν. (Marsh, Melville, 2009: 145-6)

Έτσι, η «σύγχρονη φυλακή» εγκαθιδρύθηκε στα τέλη του 18^{ου}, αρχές του 19^{ου} αιώνα, και η φυλάκιση έγινε μια κανονική, ολοκληρωμένη μορφή τιμωρίας (ό.π. 146) Κυριότερη ποινή, είναι πλέον η στέρηση της ελευθερίας και εξυπηρετεί σκοπιμότητες γενικής και ειδικής πρόληψης, αφού παράλληλα και κατ' αντιδιαστολή με την επικράτησή της, η στέρηση της ελευθερίας συμβολίζει και την εξύμνηση της ελευθερίας ως επιθυμητού αγαθού. (Παρασκευόπουλος, 2006: 47 – 8)

Η ίδρυση των νεότερων φυλακών γέννησε ταυτόχρονα και την κίνηση για την αναμόρφωσή τους. Από την πρώτη στιγμή οι φυλακές έγιναν αποτρόπαιες «αποθήκες σωμάτων» προς κακομεταχείριση. Χρειάστηκε να φτάσουμε στον 19^ο αιώνα για να τεθεί το ζήτημα της διάκρισης ανάμεσα σε τιμωρία και εκδίκηση. (Μαρτινίδης, 2006: 94) Οι χώροι των φυλακών αρθρώθηκαν κλειστοφοβικοί ως προς την εσωτερική τους διάταξη και «εμβληματικά συμμετρικοί ως προς την εξωτερική ογκοπλασία» Τα σχέδιά τους ακολούθησαν ορθογωνική, ακτινωτή ή περίκεντρη διάταξη και όποιες μορφολογικές αναζητήσεις αφορούσαν παραλλαγές του κλασικού, του γοθτικού ή του μοντέρνου ρυθμού, ακόμη και του αιγυπτιακού, που παρέπεμπε όχι αθέλητα ίσως στη φαραωνική εποχή των σκλάβων. Οι φυλακές με την επιβλητική, περίκλειστη και ιεραρχημένη αρχιτεκτονική τους, στέκονται ως σύμβολο της κρατικής μηχανής (Μαρτινίδης, 2006: 95) Η συμμετρία των όγκων υπονοεί μια αναλογία μεταξύ της οργάνωσης των εντός και των εκτός της φυλακής (αξιώματα, τελετές, διακρίσεις και η αρνητική τους αντιστοιχία- η αναλογία της υποταγής προς τους φύλακες σε σχέση με την υποταγή σε μια ανώτερη αρχή: κράτος, Θεό κλπ)

1.2.3 Ύστερη νεωτερικότητα

Στην οριακή, όπως έχει χαρακτηριστεί, περίοδο της ύστερης νεωτερικότητας, το ζητούμενο είναι να παρατηρούμε εξελίξεις στη θεώρηση της ποινής. Η εποχή του νεοφιλελευθερισμού κατά τον Wacquant χαρακτηρίζεται από την αποδυνάμωση του κοινωνικού και την ενδυνάμωση του ποινικού κράτους. Η αλληλεξάρτηση ανάμεσα στην αγορά εργασίας και τη φυλακή, έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των αδύναμων

των σύγχρονων κοινωνιών στους πληθυσμούς των εγκλείστων. (Καρτάλου, 2006: 265)

Κατά τον Ν. Παρασκευόπουλο, συναντώνται ορισμένα νέα στοιχεία – πάντα κρατώντας σταθερά τα θεμελιακά χαρακτηριστικά της- που εναλλάσσουν το καινούριο με την παλινδρόμηση (2006: 48-9), καθώς ένα μέρος του ποινικού ελέγχου ασκείται «απροϋπόθετα και εκτός δικαίου», όπως συνέβαινε στην προνεωτερική περίοδο. Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσονται η θεώρηση του εγκλήματος ως μιας σταθεράς της καθημερινής ζωής, η εντατικοποίηση της αστυνόμευσης, ο περιορισμός των ειδικών κοινωνικών στρατηγικών πρόληψης, η έμφαση στην προστασία του θύματος και ο λαϊκισμός που αυτό συνεπάγεται, η αδιαφορία για την επανένταξη του «θύτη», καθώς και η ανάπτυξη κοινοτικών δράσεων και ιδιωτικών επιχειρήσεων ασφαλείας. Κατ' επέκταση και η ποινή επιφορτίζεται πρωτίστως με τον ρόλο της διασφάλισης της κοινωνικής συνοχής. Οι τάσεις αυτές συνδέονται με τη διεθνοποίηση της αγοράς, την παγκόσμια διασύνδεση των μηχανισμών ασφαλείας, την ανάπτυξη ηλεκτρονικής εποπτείας και την διεύρυνση των ανισοτήτων.

Όλα τα παραπάνω βρίσκουν πρόσφορο έδαφος για να αναπτυχθούν στη βάση της εμφάνισης της τρομοκρατίας, του οργανωμένου εγκλήματος και της βίας στις πόλεις, που από κοινού με τους καλλιεργούμενους φόβους για το έγκλημα, την απορρύθμιση των θεσμών πολιτικής συμμετοχής και πρόνοιας λειτουργούν διαλυτικά στην κοινωνία. (Παρασκευόπουλος, 2006:49) Αυτή η αίσθηση διαρκούς κρίσης και ανάγκης ενθαρρύνει και νομιμοποιεί τις στρατηγικές γενικής πρόληψης και τις πανεποπτικές δραστηριότητες αστυνόμευσης. Αντίθετα, η ειδική πρόληψη, δηλαδή η αφομοίωση, η διόρθωση της απόκλισης και η επανένταξη, παρακμάζει. (π.χ. επαγγελματική αποκατάσταση νεοαποφυλακισθέντων). Στο ίδιο πλαίσιο, διαπιστώνουμε ότι ο ρόλος της αστυνομίας ενδυναμώνεται, και ως προς το νομοπαρασκευαστικό πεδίο. Με δεδομένο ότι οι τεχνικές της αστυνομικής διερεύνησης επικεντρώνονται στην ανάχνευση του προφίλ του υπόπτου, δίνοντας μεγαλύτερη βαρύτητα στον εγκληματία παρά στο έγκλημα, ενισχύεται η τάση απαγκίστρωσης του ποινικού ελέγχου από ένα ποινικό δίκαιο που τιμωρεί πράξεις. Συνοψίζοντας, αναφερόμαστε πια σε μια μορφή του ποινικού ελέγχου που προκαθορίζει εχθρούς και άρα στρέφεται αναπόφευκτα προς τις μορφές της ποινής της προνεωτερικής περιόδου.

Οι παραπάνω διαπιστώσεις για τη σύγχρονη διάσταση της ποινής, έρχονται σε σύγκρουση με αυτά που είχε προβλέψει (οραματιστεί) ο Durkheim για τις μελλοντικές κοινωνίες. Ο μεταμοντέρνος εαυτός είναι αποτέλεσμα της ιδιωτικοποίησης και της εξατομίκευσης. Αντίθετα στην επιθυμία του Durkheim για ηθική εξατομίκευση, βιώνουμε μια έντονη επένδυση στις ατομικές μας ζωές και τον περιορισμό της δημόσιας σφαίρας στο συγκεκριμένο της ατομικής μας και πάλι δραστηριότητας.

Ο Durkheim πίστευε ότι η σύγχρονη κοινωνία θα αντικαθιστούσε τις αυστηρές τιμωρίες, όπως η εκτέλεση, με λιγότερο αυστηρές ποινές. Η ισχυρή συναισθηματικότητα των προνεωτερικών κοινωνιών θα έδινε τη θέση της σε ένα περισσότερο ήρεμο και πιο σκεπτικό συναίσθημα, που προκαλείται από παραβάσεις που διαπράττονται μεταξύ ίσων. Η ευθύνη δεν θα είχε πια την ίδια χροιά και δεν θα απέκλειε τον οίκτο. Μια πιο ανθρωπιστική – σε σχέση με τις θεοκρατικές προνεωτερικές κοινότητες- θεώρηση της κοινωνικής αλληλεπίδρασης και αλληλεξάρτησης διαβεβαίωνε ότι το έγκλημα θα θεωρούνταν μια πράξη μεταξύ ατόμων. Οι μοντέρνες κοινωνίες δομήθηκαν ακριβώς γύρω από την ιδέα της αυτονομίας του ατόμου. Ο «ηθικός ατομικισμός» υποδήλωνε μια κοινωνικοπολιτιστική δομή που εξήρε την αξιοπρέπεια του ατόμου, αλλά και αναγνώριζε την αναπόφευκτη «κοινωνικότητα της ατομικότητας». Τα άτομα καλούνται να εφαρμόσουν αυτή τη στάση στον εαυτό τους και στη σχέση με τους άλλους. Καθώς η κοινωνική δομή εξελίσσεται, τα άτομα θα ευαισθητοποιούνται περισσότερο ως προς τα συναισθήματα και ως προς τους συντρόφους τους. Σε ένα τέτοιο κοινωνικό πλαίσιο η αξία του άλλου εκτιμάται, με μια ταυτόχρονη αποδοχή της ιδιαιτερότητάς του. (Morrison, 1996: 100)

Επιβεβαιώνοντας την παραπάνω αστοχία, μελετητές όπως ο Christie, θεωρούν ότι το ποινικό μας σύστημα διαχώρισε τη θέση του από οποιαδήποτε αναγκαιότητα να αντικατοπτρίσει μια ηθική κοινωνία. Σήμερα, φαίνεται πιο ρεαλιστικό να πούμε ότι ζούμε σε «μη-κοινότητες» (non- communities) των οποίων οι κοινωνικοί δεσμοί φτιάχνονται από αντικείμενα και τεχνολογίες, που γεννιούνται εργαστηριακά. Αντί για μια ενοποιητική, συλλογική συνείδηση, το κοινωνικό γίνεσθαι είναι όλο και περισσότερο μια συνάθροιση (multiplication) προσωπικών χώρων, που συνδέονται τυχαία με διάφορες στρατηγικές (υπεροχής). Σε αυτό το πλαίσιο, μόνο ο «πλήρως μοντέρνος» άνθρωπος κρίνεται κατάλληλος να συμμετάσχει στους ρόλους της

μοντέρνας κοινωνίας. Ο μη μοντέρνος άνθρωπος βρίσκει το φυσικό του περιβάλλον στη φυλακή, στην παθητικότητα. Επίσης, οι αποφάσεις για τους παραβάτες λαμβάνονται από μια σειρά επαγγελματιών και ο εγκληματίας γίνεται το αντικείμενο γενικών γνώσεων και κανόνων, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη το ιδιαίτερό του περιβάλλον και οι συγκεκριμένες συνθήκες.

Αυτή η διαδικασία εντατικοποιήθηκε τα τελευταία χρόνια με την εισαγωγή γενικών ποινικών οδηγιών / κατευθυντήριων γραμμών και «επιπέδων παράβασης», που συντέλεσαν στην παραγνώριση της συνολικής εικόνας ενός ανθρώπινου όντος. Η κοινωνική περιθωριοποίηση συνεχίζεται μέσα στη φυλακή. (Morrison, 2006: 103)

Συνολικά, ερχόμαστε λοιπόν αντιμέτωποι με μια συστηματικοποίηση και μια αποστασιοποίηση της ποινικής διαδικασίας από την κοινωνία, ως θεμελιώδη πτυχή της σύγχρονης κοινωνίας. Ο θεσμός της φυλακής αποδεικνύεται λοιπόν, παρά τις προβλέψεις, εξαιρετικά ανθεκτικός στον χρόνο, ενώ κατά τις τελευταίες δεκαετίες διανύουμε μια περίοδο «μεγάλου εγκλεισμού» με δραματική αύξηση των δεικτών φυλάκισης παγκοσμίως, τη στιγμή που ακόμη και οι υποστηρικτές του θεσμού αναγνωρίζουν την αποτυχία του ως προς την στοχοθεσία του: έλεγχος του εγκλήματος και αναμόρφωση του εγκληματία. (Κουκουτσάκη, 2006:14)

1.3 Η σχέση της ποινής με τα ανθρώπινα δικαιώματα

Μόλις το 1960 η δεύτερη γενιά των ποινών συσχετίστηκε με τον νομικό διάλογο για τα ανθρώπινα δικαιώματα. Στην απόφαση – ορόσημο Koch vs. FRG το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων έκρινε ότι η φυλάκιση δεν αρνείται σε έναν κρατούμενο τα δικαιώματα και τις ελευθερίες που διακηρύσσει η Σύμβαση.

Όσον αφορά την Ελλάδα, θεωρητικά, υπάρχει μια ασπίδα προστασίας των δικαιωμάτων των κρατουμένων. Σε πρώτο επίπεδο, το Ελληνικό Σύνταγμα, αναφέρεται στα δικαιώματα όλων των Ελλήνων και όσων ζουν στην ελληνική επικράτεια, με αναφαίρετο και βασικό δικαίωμα τον σεβασμό της αξιοπρέπειας. Το δεύτερο επίπεδο αφορά στην Ευρωπαϊκή Σύμβαση Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων, και τα πρωτόκολλα που και η Ελλάδα έχει συνυπογράψει. Και το Σύνταγμα και η Σύμβαση, παραμένουν ωστόσο σιωπηλά σε σχέση με τα δικαιώματα των κρατούμενων.

Ωστόσο, το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων εγγυάται την τήρηση των δικαιωμάτων για όλους τους ανθρώπους, των κρατούμενων συμπεριλαμβανομένων. Το τρίτο και αμεσότερο επίπεδο προστασίας σχηματίζεται από τον Ελληνικό Κανονισμό Φυλακών ή « Κώδικα Βασικών Κανόνων για τη Μεταχείριση των Κρατούμενων» και ενεργοποιήθηκε από το Υπουργείο Δικαιοσύνης τον Ιανουάριο του 1990. Στοχεύει στην προστασία της αξιοπρέπειας των κρατούμενων, στη ρύθμιση των δικαιωμάτων και καθηκόντων τόσο των κρατούμενων όσο και του προσωπικού των φυλακών. Συνοπτικά, θα λέγαμε ότι οι κρατούμενοι απολαμβάνουν θεωρητικά, όλα τα ανθρώπινα δικαιώματά τους, πλην εκείνου της προσωπικής ελευθερίας. (Spinellis, 1996: 170)

1.4 Σκοπός της ποινής

«Ουσιαστικά, ο σκοπός όλων των τιμωριών είναι η προστασία αυτών των κοινωνικών αξιών που η κυρίαρχη κοινωνική ομάδα θεωρεί «καλές» για την «κοινωνία». (Sellin, 1968: vi)

Η σύγχρονη εγκληματολογία αντιμετωπίζει μια σειρά από γενικότερους προβληματισμούς, που οδηγούν σε έναν ειδικότερο σκεπτικισμό για τον θεσμό της φυλακής:

Μια δραματική αύξηση των εγκλημάτων στον δυτικό κόσμο από το 1950 και ύστερα, που παράλληλα με την ενίσχυση του φόβου του εγκλήματος δημιούργησε μια εικόνα κατάρρευσης στην κοινωνική ευταξία

Μια αιτιολογική κρίση που ξεκινά από τη δυσκολία της ανάπτυξης συνεπών και γενικών εξηγήσεων για το έγκλημα

Έναν σκεπτικισμό απέναντι στη θεωρητικοποίηση του εγκλήματος και στην ενσωμάτωση των διαφορετικών συμπερασμάτων που αναδεικνύει η έρευνα.

Μια μετριοπαθή εκτίμηση της αποτελεσματικότητας της ποινικής δικαιοσύνης, ειδικά σε σχέση με τη φυλάκιση που προοδευτικά εμφανίζεται απογυμνωμένη από νομιμοποίηση.

Την αύξηση των τιμωριών και του ρυθμού φυλάκισης, που είναι περισσότερο εμφανής στις Η.Π.Α. αλλά είναι παρούσα και σε άλλες χώρες. (Morrison, 1996: 96)

Ο θεσμός της φυλακής, αποδεικνύεται ένας θεσμός με εξαιρετικές αντοχές στο πέρασμα του χρόνου, όπως είδαμε προηγουμένως. Καθώς η κρίση στην αγορά εντείνεται, γίνεται όλο και πιο δημοφιλής τρόπος απορρόφησης των αυξανόμενων κοινωνικών εντάσεων στη Δύση. (Faugeron, 1996: 122) Ακόμη και οι υποστηρικτές του θεσμού αναγνωρίζουν την αποτυχία του ως προς τη στοχοθεσία του: έλεγχος του εγκλήματος και αναμόρφωση του εγκληματία. (Κουκουτσάκη, 2006: 14)

«Η σύγχρονη ποινή τιμωρεί όχι για να λυτρώσει, να διορθώσει, να αναμορφώσει, να επανακοινωνικοποιήσει, ή για την ευχαρίστηση του να προκαλεί πόνο;»

Η φράση «η φυλακή λειτουργεί» αποκτά διαφορετική νοηματοδότηση για τις διαφορετικές κοινωνικές ομάδες. Για τον μεταρρυθμιστή των φυλακών, η φυλακή λειτουργεί όταν κάνει κάτι καλό για τον φυλακισμένο. Για τον φιλελευθεριστή λειτουργεί στον βαθμό που απομακρύνει τον παραβάτη από την κοινωνία, για διάστημα τέτοιο που η υπόλοιπη κοινωνία να μπορεί να προστατευθεί από την παραβατική συμπεριφορά. Για τον δεύτερο σκοπό χρησιμοποιείται ο όρος «αχρήστευση» (incapacitation) και ο φυλακτικός εγκλεισμός αποτελεί την σύγχρονη εκδοχή του. (Δημόπουλος, 2004: 41) Σε μια πρώτη ανάγνωση των δύο θέσεων θεωρούμε πως και οι δύο συμφωνούν ότι η φυλακή δεν πρέπει να κάνει κακό στον φυλακισμένο. Οι μεν πρώτοι για προφανείς λόγους, οι υπόλοιποι αναλογιζόμενοι τη συμπεριφορά ενός καταπιεσμένου κρατούμενου, τη στιγμή της αποφυλάκισής του. (Tumin, 1996: 19) Ωστόσο, η γενική εκφοβιστική πρόληψη διαφέρει εξ ολοκλήρου από την αχρήστευση, καθώς η τελευταία αφορά μόνο την προστασία της κοινωνίας και όχι τον εκφοβισμό της. Θα επιχειρήσουμε λοιπόν μια προσεκτικότερη ανάγνωση των δύο θέσεων, ώστε να εξετάσουμε την αφετηρία και τις –φανερές και κρυφές – επενέργειες καθεμίας στον κρατούμενο και στην κοινωνία.

1.4.1. Αποτροπή- αχρήστευση

Στη διαμόρφωση του θεσμού της φυλακής, σημαντικό ρόλο έπαιξε η επιθυμία να αποτρέψει:

Να αποτρέψει τον κρατούμενο να εγκληματίσει στο μέλλον – όχι απαραίτητα επειδή έχει αναμορφωθεί ηθικά, αλλά επειδή φοβάται.

Να αποτρέψει επίσης τους εκτός της φυλακής να εγκληματήσουν – πάλι από φόβο και όχι επιλέγοντας συνειδητά. Μάλιστα, αυτό το κίνητρο έχει μεγαλύτερη βαρύτητα, καθώς αφορά μεγαλύτερα πληθυσμιακά κομμάτια: «Στις σύγχρονες κοινωνίες ο έλεγχος του εγκλήματος υποτάσσεται με αυξανόμενους ρυθμούς σε κοινωνικές πρακτικές που αποσκοπούν στον έλεγχο των μελών της κοινωνίας παρά των λίγων ατόμων που ευθύνονται για το έγκλημα.» (Melossi, 1999: 23) Αυτή την άποψη συμμερίζονται και κλασικοί επιστήμονες όπως ο Durkheim (1983): «Η τιμωρία είναι πάνω από όλα σχεδιασμένη να επενεργεί στα νομοταγή άτομα, επειδή εφ' όσον υπηρετεί την επούλωση των πληγών που δημιουργούνται στα συλλογικά αισθήματα, μπορεί να εκπληρώσει αυτό το ρόλο μόνο εκεί που υπάρχουν τέτοια αισθήματα»

Να απομακρύνει τον εγκληματία από την κοινότητα, στερώντας του τη δυνατότητα να εγκληματίσει πάλι. (Sykes, 2007: 10) Ο σκοπός της αχρήστευσης ενεργοποιείται και απευθύνεται κυρίως στους «habitual ή career offenders», για τους οποίους και θεωρείται άσκοπη η οποιαδήποτε προσπάθεια αναμόρφωσης. Τα ερευνητικά πορίσματα της επιστήμης έχουν κατηγοριοποιήσει τους εν λόγω εγκληματίες σε αυτοτελή εγκληματολογική ομάδα, αν όχι ολόκληρη κοινωνική κατηγορία, που χρήζει ειδικής ποινικής αντιμετώπισης. (Δημόπουλος, 2004: 44)

Να σημειώσουμε ότι όσοι επικροτούν τον αποτρεπτικό ρόλο της φυλακής, υποστηρίζουν τις πολιτικές που κάνουν τη ζωή στη φυλακή ανυπόφορη. (Sykes, 2007: 10) Εκτός αυτού όμως, αν δεχτούμε έναν τέτοιο ρόλο, ερχόμαστε αντιμέτωποι και με έναν ακόμη προβληματισμό, σχετικά με το μέλλον των ποινών: «Αν πολίτες και ειδικοί πείθονται ότι η μόνη αποστολή της ποινής είναι η αντεγκληματική, τότε εύκολα σε κάποιες περιπτώσεις θα δεχθούν την υποκατάσταση της ποινικής δικαιοσύνης από άμεσους τρόπους κατασταλτικής παρέμβασης, που δείχνουν πιο αποτελεσματικοί.» (Παρασκευόπουλος, 2006 :58)

Όσον αφορά την επιτυχία της παραπάνω θεώρησης, διατυπώνονται ορισμένα ερωτήματα. Υπάρχει πράγματι μια σχέση αιτίου – αποτελέσματος στον αποτρεπτικό ρόλο της φυλακής; Πράγματι, η εικόνα και μόνο της φυλακής, λειτουργεί αποτρεπτικά για όσους δεν βρέθηκαν ποτέ εκεί; Πόσο ηθικά αποδεκτό είναι να βλάψεις τον έναν για να σώσεις ή να προστατεύσεις τον άλλο; (Sykes, 2007:11)

Αξιολογώντας και ερευνητικά πορίσματα, προς απάντηση των παραπάνω ερωτημάτων, έρευνες οι οποίες διεξήχθησαν για τον πειραματικό έλεγχο της

επιδιωκόμενης αποτελεσματικότητας καταλήγουν σε δύο διαπιστώσεις: « Πρώτον, ότι οι πολιτικές της αχρήστευσης επιφέρουν μόνο ένα περιθωριακό, αχρηστευτικό αποτέλεσμα και δεύτερον, από την εφαρμογή αυτών των πολιτικών, δεν αυξάνει η ασφάλεια των πολιτών.» (Δημόπουλος, 2004: 68-9)

1.4.2 Αναμόρφωση

Με εξαίρεση τις χώρες που επιτρέπουν τη θανατική ποινή, οι περισσότερες χώρες ισχυρίζονται ότι η φυλάκιση γίνεται για την αναμόρφωση του εγκληματία, και αποσκοπεί στην επανένταξή του στην κοινωνία. (Faugeron, 1996: 126). Θα πρέπει ίσως σε αυτό το σημείο να αναρωτηθούμε, με δεδομένη της περίπτωση της ισόβιας κάθειρξης, που σε όλες τις στερητικές της ελευθερίας ποινές ενδέχεται να εμφανιστεί, σε ποια ακριβώς επανένταξη αποσκοπεί ο θεσμός της φυλακής και άρα από πού αντλεί τη νομιμοποίησή του, αφού αυτοαναιρεί τον διακηρυγμένο στόχο του.

Η φυλακή πράγματι, είναι ένας θεσμός που αμφισβητείται από τη γέννησή της. Ο νομιμοποιητικός σκοπός της αναμόρφωσης αμφισβητείται κατά κόρον: «Η φυλακή δεν είναι οργανωμένη για τη μεταχείριση, για την προετοιμασία της κοινωνικής επανένταξης, αλλά για τη διαχείριση της κοινωνικής περιθωριοποίησης του ποινικού πληθυσμού». (Μαρτινίδη, 1999: 284) Η φυλακή είναι κατά τον Π. Μαρτινίδη ένας καθαρά κατασταλτικός μηχανισμός, ένας χώρος φύλαξης επικίνδυνων ανθρώπων.

Ακόμη όμως κι αν δεχτούμε ότι έστω κατά μέρος, ο στόχος της αναμόρφωσης είναι υπαρκτός, και λιγότερο ή περισσότερο επιδιώκεται ή επιτυγχάνεται, αντιμετωπίζουμε νέους προβληματισμούς σε σχέση με την ηθική νομιμοποίηση του δικαιώματός μας να «αναμορφώνουμε».

Κατ' αρχάς, ο στόχος για ηθική αναμόρφωση προϋποθέτει κάποιον που ηθικά υπολείπεται. Η καταδίκη λοιπόν συνεπάγεται αυτομάτως στιγματισμό, που ακολουθεί το άτομο και κατά την έξοδό του από τη φυλακή. (Κουκουτσάκη, 2006: 338). Εντοπίζουμε εδώ μια αντίφαση: η αναμόρφωση έχει στόχο να εντάξει τελικά το υγιές άτομο στην κοινωνία, ενώ ταυτόχρονα παράγει διάκριση. Είναι λοιπόν δυνατόν να συνυπάρχουν η κατασταλτική ποινική πολιτική και η «θεραπευτική» σωφρονιστική πολιτική;

Οφείλουμε ίσως να παραδεχτούμε, ότι η επανένταξη δεν συνιστά μια ανθρωπιστική άσκηση του σωφρονισμού αλλά ένα «αναγκαίο μέτρο» άνευ του οποίου η φύλαξη θα ήταν αποκλειστικός στόχος και οι φύλακες αποκλειστικοί διαχειριστές της στερητικής της ελευθερίας ποινής. Άρα η τιμωρία θα ήταν «αυτοσκοπός». Γι' αυτό ίσως και οι περισσότεροι εγκληματολόγοι αναζητούν εναγωνίως ένα ηθικό/ κοινωνικό/ πολιτικό έρεισμα δικαιολόγησης της φυλάκισης πλην βεβαίως του «εγκλεισμού ως τιμωρίας». (Αναγνωστάκης, 1968: 3)

Μια άλλη παράμετρος που δεν μπορούμε να παραλείψουμε στην αξιολόγηση του «ιδεώδους» του σωφρονισμού, είναι ο κίνδυνος «κατάχρησής» του. Αν ανατρέξουμε στα κοινωνικά δικαιώματα θα διαπιστώσουμε ότι το Σύνταγμά μας συμπεριλαμβάνει και την κοινωνική προστασία τους (άρθρο 25). Όλα όμως αυτά φαίνεται να αφορούν τους ελεύθερους πολίτες. Τα κοινωνικά δικαιώματα των κρατουμένων προβλέπονται μεν στο Σωφρονιστικό Κώδικα, αλλά συνήθως προσαρμόζονται για να χωρέσουν στο βασικότερο απ'ότι φαίνεται διακύβευμα της ασφάλειας των φυλακών. Οι όποιοι αναγκαίοι περιορισμοί, πέραν της φυσικής ελευθερίας, δεν μπορούν να ακυρώσουν το δικαίωμα στην επανένταξη, ως συμβατό με το άρθρο 2§1 του Συντάγματος, ούτε όμως και να χρησιμοποιήσουν «το ιδεώδες της κοινωνικής επανένταξης» για νομιμοποίηση ολοκληρωτικών μεθόδων μέσα στη φυλακή.

«Κατά συνέπεια, ο κρατούμενος δεν υποχρεούται «να δεχτεί ή να ανεχτεί» μέτρα κοινωνικής του αποκατάστασης αλλά δικαιούται να απαιτεί την αναγόρευσή του ως subjectum (υποκείμενο ελευθερίας και ηθικής) ακόμα κι όταν βρίσκεται στη φυλακή και να μην υποβαθμίζεται σε subjectum, δηλαδή σε υπάκουο, υποτελές, άβουλο ον, το οποίο πρέπει να ανασυναρμολογηθεί.» (Αλεξιάδης, 1988 : 112)

1.4.3 Αποτροπή, αναμόρφωση ή πάντα τιμωρία

Η ποινή της στέρησης της ελευθερίας είναι μια μεταφυσική επιθυμία να υποφέρει η ψυχή. Στην υλική της όμως πραγμάτωση είναι «σπαραγμός της σάρκας και του κορμιού του κατάδικου» και πράγματι σημειώνεται ένας αριθμός σωματικών παθήσεων του κρατούμενου (Pavarini, 1999: 312-3) ως αποτέλεσμα του μακρόχρονου εγκλεισμού του, που αμφισβητούν έντονα τις αποστάσεις που ισχυρίζεται να κρατά η ποινή της στέρησης της ελευθερίας από οποιαδήποτε έννοια τιμωρίας του σώματος.

Αλλά ακόμη και αν δεν αναλογιστούμε τις καθαρά σωματικές επιπτώσεις της στέρησης της ελευθερίας, πάλι διαπιστώνουμε την τιμωρητική διάθεση που εύκολα μπορεί να σωματοποιηθεί: ο κρατούμενος, απομακρυσμένος τελεσίδικα από κάθε υγιή σχέση με την κοινότητα, όπως θα εξηγήσουμε αναλυτικότερα στη συνέχεια, απογυμνώνεται από τα ερείσματα των γνώριμων κοινωνικών ρυθμίσεων και ρόλων, αλλά και από τον ίδιο τον εαυτό. Εισάγεται χωρίς αμφιβολία σε μια διαδικασία διαρκούς ταπείνωσης, ώστε τελικά να ενταχθεί σε αυτό που ο Goffman ονομάζει «αποσάρκωση». (Καρτάλου, 1999: 265-6)

Η οπτική των κρατούμενων, όπως διαφαίνεται μέσα από κείμενά τους, ενισχύει την παραπάνω θέση. Για τους κρατούμενους η εξουσιαστική σχέση εμφανίζεται εντελώς απονομιμοποιημένη (στα κείμενα τους), η δικαιοσύνη είναι άδικη. Δεν πρόκειται για ποινές, «αλλά για καθαρή βία και μάλιστα ανορθολογική» (Κουκουτσάκη, 2006: 347) Ακόμη, σε σχέση με τη σωματοποίηση της ποινής, πάλι σε κείμενα φυλακισμένων στις ελληνικές φυλακές, η «σωφρονιστική» παρέμβαση αναπαριστάται ως βία σε επίπεδο σωμάτων. (ό.π. 339)

«Έτσι η ιστορία της φυλακής καταλήγει να εγγραφεί στην ευρύτερη ιστορία της υποκρισίας: έχει κοινά στοιχεία με τη λογοκρισία άσεμνων λέξεων, με την απόκρυψη των εκδηλώσεων του ανθρώπινου σώματος.» (Pavarini, 1999: 313)

1.5 Η σχέση της φυλακής με την κοινότητα

Όπως έχουμε διαπιστώσει από την ιστορική διαδρομή της έννοιας «ποινή» και του θεσμού της φυλάκισης, προκύπτουν διάφορων τύπων διασυνδέσεις της ποινής με την κοινωνία- κοινότητα. Εξετάζοντας λοιπόν τις συνθήκες της γέννησής της, διαπιστώνουμε ότι η φυλακή- ως αυτόνομος τιμωρητικός θεσμός- γεννιέται σε συγκεκριμένες ιστορικές και οικονομικές συνθήκες: «Η στέρηση χρόνου ελευθερίας ως ποινή από μόνη της εμφανίζεται μόνο στον καπιταλισμό» (Μαρτινίδης, 1999, 302) Σήμερα όμως, εντονότερα από κάθε άλλη φορά, η παγκοσμιοποίηση, η ισότητα των ευκαιριών απασχόλησης, η ελεύθερη αγορά, ο περιορισμός του κοινωνικού κράτους και των δημόσιων υπηρεσιών, η άφιξη του μεταμοντερνισμού και η επανάσταση που έφερε στη βιομηχανική δομή συντέλεσε στη μείωση του ενδιαφέροντος της αγοράς για τις υπηρεσίες που θα μπορούσε να προσφέρει ένας ανειδίκευτος άντρας της

εργατικής τάξης. Για τον Bentham, η φυλάκιση θα προσέφερε εκείνο το εργατικό δυναμικό που παλιότερα αντιστοιχούσε στους δούλους. Αυτή η προοπτική εγκαταλείφθηκε, όταν ακόμη και τα εργοστάσια άρχισαν να απαιτούν μεγαλύτερα επίπεδα ικανοτήτων και ευελιξία που το δυναμικό των φυλακών δεν μπορούσε να προσφέρει. Η απλή πραγματικότητα είναι πλέον ότι οι άνθρωποι που στέλνονται στη φυλακή και είναι ανεπιθύμητοι από την κοινωνία, και δεν έχουν να προσφέρουν κάτι που να χρειάζεται πραγματικά, εντός της φυλακής. (Morrison, 1996: 116)

Παραδοσιακά, οι φυλακές είναι αποκομμένες από την ευρύτερη κοινότητα και η ζωή στη φυλακή κρατιέται μακριά από την δημόσια θέα. (Tumin,1996:20) Οι εγκληματολόγοι, ως κοινωνικοί επιστήμονες, πιστεύουν ότι περισσότερο ωφέλιμο για την κοινωνική συνοχή θα είναι τελικά αν οι «outsiders» μετατραπούν σε «insiders». (Αλεξιάδης, 2006). Προς την κατεύθυνση της μείωσης των ανεπιθύμητων συνεπειών της φυλάκισης, ο Woolf πρότεινε να μειωθεί η απόσταση ανάμεσα στην κοινότητα και τον παραβάτη και υπ' αυτό τον όρο επιχειρηματολόγησε υπέρ των «κοινοτικών φυλακών» (community prisons). Η φυλακή πρέπει να ιδωθεί ως μέρος της κοινότητας και να εγκαθιδρυθούν κάποιου είδους σχέσεις μεταξύ των δύο, (Tumin, 1996: 19-20), καθώς τα πραγματικά οφέλη της φυλακής προκύπτουν από τα πλεονεκτήματα της ζωής στην κοινότητα, άρα η αποτελεσματικότητα της φυλακής συναρτάται με την ικανότητά της να ενσωματώνει όσο το δυνατόν περισσότερες πτυχές της καθημερινής ζωής στην κοινότητα γίνεται (συμμετοχή σε αποφάσεις, επικοινωνία με την οικογένεια, προσωπική ενδυμασία.).

Υπό το ίδιο πρίσμα, η μεταφορά των κρατούμενων από φυλακή σε φυλακή, για διάφορους λόγους (π.χ. υπερπληθυσμός) τους αποκόβει περαιτέρω από τους δεσμούς με την κοινότητα, και τα μόνα οφέλη που έχει η κίνηση αυτή είναι για την κοινωνία εκτός των τειχών της φυλακής. (Player, 1994: 231)

Η σχέση με την κοινότητα αντικατοπτρίζεται και παγιώνεται ακόμη και μέσα από την ιδιαίτερη αρχιτεκτονική σχεδίαση του κτιρίου της φυλακής. Καθηγητές εγκληματολογίας δέχονται ότι η αρχιτεκτονική των φυλακών είναι η επιστημονική τέχνη να εκφράζει κανείς σωφρονιστικές ιδέες αλλά και μια πρόταση προς τον «κυνηγημένο άνθρωπο ο οποίος καλείται μέσα από ηθικό – τιμωρητικού χαρακτήρα χωροταξικούς σχεδιασμούς, να αναστοχαστεί πράξεις, συμπεριφορές, ενοχές,

κανόνες, ρόλους» (Πανούσης, 2004: 1340). Όμως, ανάλογοι αναστοχασμοί σπανίως προκαλούνται στην κοινωνία σχετικά με το είδος των φυλακών που διατηρεί.

Αν εξετάσουμε τη φυσική δομή του κτιρίου, το εντυπωσιακότερο χαρακτηριστικό του είναι η πληκτικότητα του. Έχει αυτή την ιδρυματική όψη που μοιράζονται τα κτίρια της αστυνομίας, τα νοσοκομεία, τα ορφανοτροφεία, και «μια καφκική ατμόσφαιρα που συντίθεται από γυμνά ηλεκτρικά φώτα, διαδρόμους που αντηχούν, τοίχους επιστρωμένους με τα βαψίματα δεκαετιών και τον μπαγιάτικο αέρα του δωματίου που μένει κλειστό για πολύ καιρό.» (Sykes, 2007: 7)

Συγκεκριμένα, για λόγους θετικής συμμετρίας των ποινών προς το έγκλημα και αρνητικής συμμετρίας του κόσμου της φυλακής προς τον έξω κόσμο, η συμμετρική κάτοψη στάθηκε βασικό σχέδιο των φυλακών. Η συμμετρία εξυπηρέτησε αργότερα και σκοπούς πανοπτικής επιχείρησης. Η πειθαρχία της συμμετρίας συνυποδηλώνει και την πειθαρχία που δίδασκε ο κοινωνικός τους ρόλος. (Μαρτινίδης, 2006: 100)

Η συμμετρία συνεχίζει να επικρατεί μέχρι τα τέλη του 20^{ου} αιώνα. Η φυλακή, τοπογραφικά και αρχιτεκτονικά δηλώνει λοιπόν την απόστασή της από την κοινότητα, επιδιώκοντας να εμπνεύσει το αίσθημα της ασφάλειας στους νομοταγείς πολίτες. Ωστόσο κάτι τέτοιο μοιάζει ψευδαισθητικό:

«Όπως η υψηλή στρατιωτική ετοιμότητα επιτρέπει στον δυτικό κόσμο, όχι την εξάλειψη των πολέμων, αλλά την απομάκρυνσή τους από τα εδάφη του αφήνοντας τις πολεμικές συρράξεις να θάλλουν ή και καλλιεργώντας τις σε άλλα περιφερειακά εδάφη, έτσι και η μέριμνα για το έγκλημα επιτυγχάνει να εξασφαλίζει ορισμένες μόνο περιοχές αστυνομουμένης αρμονίας μέσα στα μητροπολιτικά κέντρα, εκτοπίζοντας σε ασφαλή απόσταση την αποχαλίνωση της παραβατικότητας.» (Μαρτινίδης, 1999: 184)

Τις τελευταίες δεκαετίες εμφανίζονται προτάσεις ασύμμετρες είτε στη συνολική κάτοψη είτε σε κάποια τμήματα της φυλακής, όπως τα επισκεπτήρια. Τέτοιες προτάσεις χαρακτηρίζονται ως φυλακές νέας γενιάς και επιδιώκουν είτε να δώσουν στους αρχιτέκτονες την πρωτοβουλία να προσαρμόσουν τη φυλακή στο τοπογραφικό της οικόπεδο, είτε για να άρουν από τους επισκέπτες την αίσθηση της στιβαρής αυστηρότητας. Τέτοιες κινήσεις, αν και σπάνια συμβαίνουν, εξωτερικεύουν μια «μεταρρυθμιστική έφεση» και προσπαθούν να τροποποιήσουν τους καθιερωμένους συμβολισμούς- αποκλεισμούς. Ωστόσο, τέτοιες τροποποιήσεις, αν και

καλοδεχούμενες, φαίνεται να έχουν πολύ δρόμο ακόμη να διανύσουν, μέχρι να καταφέρουν να αποκόψουν το κτίριο της φυλακής από τις σωρευμένες συμπαραδηλώσεις του, πάντα σε σχέση με την απόσταση ασφαλείας από την κοινότητα. Κάτι τέτοιο μάλλον δεν διατυπώνεται ακόμη ξεκάθαρα, ούτε ως μακρινός στόχος, και κάθε τέτοιου είδους πρωτοβουλία ξεκινά και ολοκληρώνεται εντός των καθιερωμένων συμβολισμών, και λειτουργεί απλώς βελτιωτικά και όχι κατ'ουσίαν ριζοσπαστικά.

Απόπειρα εφαρμογής του παραπάνω «ανανεωτικού» πνεύματος, ήταν οι ελληνικές προσπάθειες να μειωθεί αρχιτεκτονικά η περιοριστική σκοπιμότητα της φυλακής. Ωστόσο οι καινοτομίες που προτάθηκαν από τους αρχιτέκτονες δεν υλοποιήθηκαν κατά την κατασκευαστική φάση. Οι προβλέψεις αφορούσαν ευρύχωρα κελιά, μεγαλύτερους θαλάμους, προαύλια με γήπεδα, εργαστήρια, ευπρεπείς χώρους επισκεπτηρίων. Τα υπόγεια ήταν αποδεκτά μόνο για τη φύλαξη μηχανολογικών εγκαταστάσεων. Αποφεύχθηκαν η συμμετρία, η μονολιθικότητα και οι συμπαγείς όγκοι και προωθήθηκε ο κατακερματισμός και η ποικιλία των επιμέρους τμημάτων εντός των φυλακών, τα ανοίγματα, τα χρώματα και τα διακοσμητικά κιγκλιδώματα-στοιχεία δανεισμένα από την ιδιωτική αρχιτεκτονική. Προωθήθηκε επίσης η ένταξη του κτιρίου στο φυσικό περιβάλλον και η πρόβλεψη για βλάστηση εντός του οικοπέδου. «Οι παραπάνω προθέσεις- παρόλο που σκόνταψαν στις αντιρρήσεις των κατοίκων της περιοχής και στο σύστημα «μελετοκατασκευή»- συνιστούν μια αφετηρία για φυλακές νέας γενιάς και στη χώρα μας». Και πάλι όμως, θα μιλούσαμε για βελτιωτικές και όχι για πραγματικά αναμορφωτικές πρωτοβουλίες, στον θεσμό της φυλακής, πάντα αναφερόμενοι στη σχέση του με την κοινότητα, μια και όλα τα παραπάνω συνιστούν απλώς μια καλύτερευση των όρων της απομόνωσης.

Οι εν λόγω αντιστάσεις εξηγούνται επαρκώς από την παρακάτω θέση:

«Οι πολύ βελτιωμένες συνθήκες στις φυλακές θα εκλαμβάνονταν ως ένδειξη ότι η κοινωνία δεν βλέπει πια το έγκλημα όσο κακό το έβλεπε τους προηγούμενους αιώνες- κάτι που θα ισοδυναμούσε με ναρκοθέτηση των θεμελίων της.» (Μαρτινίδης, 2006: 104)

1.6 Ο σωφρονισμός στην Ελλάδα

Σχεδόν όλες οι ελληνικές φυλακές είναι κηδεμονικά ιδρύματα (στερητικά της ελευθερίας, custodial). Διαχωρισμός των ιδιαίτερων ομάδων συμβαίνει κατ' εξαίρεση και μέχρι πρόσφατα (Ιούλιος, 2014) δεν υπήρχαν υπηρεσίες υψίστης ασφαλείας, αν και ορισμένες φυλακές είχαν αυστηρότερες συνθήκες κράτησης, σε σχέση με άλλες. Επίσης, δεν υπάρχουν ιδιαίτερες υπηρεσίες για χρήστες ναρκωτικών. Ένας σημαντικός αριθμός τέτοιων κρατούμενων κρατείται μαζί με τους πνευματικά ασθενείς. Όλα τα καταστήματα κράτησης προσφέρουν ανεπαρκείς παροχές διαμονής και μόνο τις στοιχειώδεις παροχές υγιεινής. Τα κτίρια είναι παλιά. Το προσωπικό είναι ανεπαρκές, το φαγητό επίσης, η τάξη και η ασφάλεια είναι εύθραυστες. Σύμφωνα με τις εκθέσεις των διευθυντών των φυλακών, τα περισσότερα προβλήματα προκύπτουν λόγω υπερπληθυσμού και έλλειψης πόρων. Η κατασκευή νέων φυλακών, η επέκταση των υπαρχόντων παροχών, η αύξηση του προσωπικού και ο εκσυγχρονισμός των μέτρων ασφαλείας, είναι κάποια από τα αναγκαία μέτρα που έχουν προταθεί. (Spinellis, 1996: 165)

1.6.1 Τα δικαιώματα και οι στόχοι

Το Σύνολο κανόνων για τη μεταχείριση των κρατουμένων (Κοινωνία των Εθνών, 1934) διέπονταν από ανθρωπιστική διάθεση και στόχευαν στην ηθική τόνωση του κρατούμενου. (Πανούσης 1990: 144, 152) Οι Στοιχειώδεις κανόνες του ΟΗΕ (1957) στόχευαν σε «αποδεκτούς στοιχειώδεις όρους διαβίωσης» και στην αμερόληπτη, χωρίς διακρίσεις εφαρμογή. (Πανούσης, 1990: 148) Η Απόφαση (73) 5 για το Σύνολο των στοιχειωδών κανόνων (Συμβούλιο της Ευρώπης, Επιτροπή Υπουργών 1973) αναφέρεται «στην εξασφάλιση του σεβασμού της ανθρώπινης αξιοπρέπειας του κρατούμενου». (ό.π.: 153) Η Σύσταση R (87) 3 της Επιτροπής των Υπουργών των Κρατών - Μελών σχετικά με τους ευρωπαϊκούς σωφρονιστικούς κανόνες (Συμβούλιο της Ευρώπης 1987) «παροτρύνει τις σωφρονιστικές διοικήσεις να αναπτύξουν μια πολιτική, μια διαχείριση και μια πρακτική που να θεμελιώνονται στις σύγχρονες αρχές του σκοπού (επανένταξης) και της επιείκειας» (ό.π. 149) και ορίζει ρητά ως σκοπούς της μεταχείρισης «... την προστασία της αξιοπρέπειας, την ανάπτυξη αίσθησης υπευθυνότητας και την ανάληψη αρμοδιοτήτων που θα τους

βοηθήσουν να επανενταχθούν στην κοινωνία...».(ό.π. 153) Τέλος η Σύσταση Rec (2006) (ως Ευρωπαϊκοί Σωφρονιστικοί Κανόνες) (Επιτροπή Υπουργών Συμβουλίου της Ευρώπης 11/1/06) ορίζει ότι «η ζωή στη φυλακή θα προσεγγίζει όσο το δυνατό περισσότερο τις θετικές όψεις της ζωής στην κοινότητα» (Τμ. I, 5) και ότι «η κάθε κράτηση θα οργανώνεται έτσι ώστε να διευκολύνει την επανένταξη στην ελεύθερη κοινωνία των ατόμων τα οποία έχουν στερηθεί την ελευθερία τους (Τμ. I, 6). (Αλεξιάδης, 2006: 440-1)

Από εθνικής σκοπιάς ο AN 125/67 «Σωφρονιστικός Κώδιξ εκτελέσεως ποινών και ασφαλιστικών μέτρων» στο άρθρο 1 (:σκοπός της εκτελέσεως) προέβλεπε ότι «η εκτέλεση των ποινών και των ασφαλιστικών μέτρων αποσκοπεί κυρίως εις την κοινωνικήν αναπροσαρμογήν των κρατουμένων δια της αγωγής και βελτιώσεως αυτών». (Πανούσης, 1990: 152)

Στην ίδια κατεύθυνση κινείται και ο Ν. 1851/89 αφού στο άρθρο 1 (: σκοπός της εκτέλεσης των στερητικών της ελευθερίας ποινών) προέβλεπε ότι «η εκτέλεση των ποινών αποβλέπει στην αγωγή των κρατουμένων και στην κοινωνική τους επανένταξη». (ό.π. 153)

Αντίθετα ο ισχύων Σωφρονιστικός Κώδικας (Ν. 2776/99) δεν αναφέρει καθόλου ως σκοπό της φυλάκισης την κοινωνική επανένταξη των εγκλείστων. (Αλεξιάδης, 2002: 124-5)

2. Μ.Μ.Ε. και αναπαραστάσεις εγκλήματος

2.1 Ειδησεογραφία εγκλήματος

Η παρούσα εργασία επιδιώκει να αναδείξει την κεντρική θέση των Μ.Μ.Ε. στη διαμόρφωση της κυρίαρχης ιδεολογίας για τη φυλακή. Υποστηρίζουμε ότι τα Μ.Μ.Ε. τοποθετούνται σαφώς σε σχέση με τον θεσμό της φυλακής, αλλά και με το εγκληματικό φαινόμενο γενικότερα συμβάλλοντας σε μια αποϊστορικοποιημένη, εκδοχή τους, νομιμοποιώντας παραδοχές και παραγνωρίζοντας ορισμένες διαστάσεις του ζητήματος. Δεχόμαστε ότι:

«Οι εφημερίδες συμμετέχουν ως ιδεολογικοί μηχανισμοί – μέσω των αναπαραστατικών πρακτικών τους- εξ ολοκλήρου στην κατασκευή της κοινωνικής πραγματικότητας. Αν οι φορείς του επίσημου κοινωνικού ελέγχου παράγουν και νομιμοποιούν το στερεότυπο(...) μόνο με τη συμβολή των Μ.Μ.Ε. μπορεί αυτό να δημοσιοποιηθεί, δαιμονοποιηθεί, εμπεδωθεί στις συλλογικές παραστάσεις των διάφορων κοινωνικών κατηγοριών»

(Κωνσταντινίδου, 1999: 131)

Για να αναδείξουμε την παραπάνω θέση, θα αναζητήσουμε τους σκοπούς και τα χαρακτηριστικά της ειδησεογραφίας για το έγκλημα, δίνοντας ιδιαίτερη βαρύτητα στον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται μια τέτοια είδηση, είτε αναφέρεται στη φυλακή είτε στο έγκλημα γενικότερα, καθώς και στον αντίκτυπο που έχει αυτή η κατασκευή στην κοινωνία.

2.1.1 Σκοποί της ειδησεογραφίας εγκλήματος

Η ειδησεογραφία για το έγκλημα εξυπηρετεί μια πληθώρα σκοπών, κοινωνικών, πολιτιστικών, πολιτικών, ηθικών, οικονομικών. Η ανάγνωσή των σκοπών αυτών διαφέρει κάθε φορά, ανάλογα με τη θεωρητική προσέγγιση υπό την οποία εξετάζονται. (Greer, 2010: 201). Για τους λειτουργιστές εξυπηρετεί την κοινωνική συνοχή μεταξύ των νομοταγών. Για τους μαρξιστές συνεισφέρει στη νομιμοποίηση του νόμου και της τάξης και του αυταρχικού κράτους, βοηθώντας τη χειραγωγούμενη πολιτική συναίνεση γύρω από τα συμφέροντα μιας ισχυρής μειοψηφίας. Για τις

φεμινίστριες, συνεισφέρει στη γενικότερη υποδούλωση των γυναικών σε μια πατριαρχική κοινωνία, ισχυροποιώντας την κυριαρχία των ανδρών και τη θυματοποίηση των γυναικών, ενθαρρύνοντας έμφυλα στερεότυπα. Όπως είναι λογικό, η κατηγοριοποίηση δεν είναι απόλυτη, ενώ υπάρχουν διαφοροποιήσεις και διαβαθμίσεις και εντός των τριών προσεγγίσεων. Και οι τρεις προσεγγίσεις ωστόσο συμφωνούν ότι οι αναπαραστάσεις του εγκλήματος στα Μ.Μ.Ε., αν και επιλεκτικές και μη αντιπροσωπευτικές, αποτελούν κρίσιμη πηγή πληροφόρησης για το έγκλημα, τον έλεγχο, την κοινωνική τάξη.

2.1.2 Έκταση και δημοφιλία της είδησης για το έγκλημα

Είναι γεγονός πως τα νέα για το έγκλημα καταλαμβάνουν μεγάλο ποσοστό των ειδήσεων, πράγμα που μαρτυρά τη δημοφιλία τους. Το έγκλημα ως είδηση βρίσκεται σε πρώτη θέση προτίμησης ανάμεσα στους πολίτες, καθώς παρουσιάζει καθημερινή συχνότητα και έχει ιδιαίτερη βαρύτητα για την κοινωνία

Η ειδησεογραφία για το έγκλημα λειτουργεί κατ' αρχάς ως πληροφόρηση, υπό την έννοια της προστασίας από έναν πιθανό, σημαντικό κίνδυνο. (Chermak, 104) Η κοινή γνώμη οφείλει να γνωρίζει τι συμβαίνει στην κοινωνία ώστε να είναι σε θέση να προστατευτεί από το έγκλημα. Η επιχειρηματολογία υπέρ αυτής της θέσης συμπυκνώνεται στην φράση ενός αστυνομικού ρεπόρτερ για περισσότερα από 30 χρόνια, στη *Midwest Tribune*: «Πιστεύω ότι η αστυνομία και οι εφημερίδες είναι υπεύθυνες να πληροφορήσουν το κοινό για ό,τι συμβαίνει... Ένα ενημερωμένο σύνολο πολιτών είναι ένα οπλισμένο σύνολο πολιτών και μπορεί να προστατεύσει τον εαυτό του καλύτερα, όταν γνωρίζει ότι είναι σε κίνδυνο» (Θεολόγη, 2011: 82). Αυτό ίσως εξηγεί το γεγονός ότι μικρά εγκλήματα δεν αναφέρονται συχνά, εκτός κι αν ο ρεπόρτερ εντοπίσει κάποιο κοινό μοτίβο, κάποιον συσχετισμό μεταξύ τους, και έτσι μπορεί να διευρυνθεί το «φάσμα της επικινδυνότητας» για να αγγίξει πιθανώς τον καθένα από εμάς.

Διατυπώνεται επίσης η υπόθεση, ότι τέτοιες ειδήσεις λειτουργούν προληπτικά για το έγκλημα, αφού δρουν αναχαιτιστικά για τον εγκληματία, που κινδυνεύει να «διαπομπευθεί» (Chermak, 1995: 105-6) ή να τιμωρηθεί. Σχετική έρευνα του Steven Stack έχει αναδείξει ότι η κοινοποίηση των εκτελέσεων στα μέσα λειτουργεί ως

αποτρεπτικός παράγοντας στα ποσοστά ανθρωποκτονίας: τριάντα λιγότερες ανθρωποκτονίες πραγματοποιήθηκαν τους μήνες εκείνους που γνωστοποιήθηκαν οι εκτελέσεις των δραστών τους.

Παρόν είναι επίσης το στοιχείο της «διασκέδασης», καθώς οι αφηγηματικές δομές της είδησης για το έγκλημα πλησιάζουν, περισσότερο ή λιγότερο, ανάλογα και με το συγκεκριμένο κανάλι επικοινωνίας και το είδος του εγκλήματος, τη δομή ενός αστυνομικού μυθιστορήματος. Όπως ένας τηλεθεατής αστυνομικών σειρών αναζητά την ένταση και την αγωνία μιας σκηνής σύλληψης, ο θεατής της είδησης του εγκλήματος βιώνει τα παραπάνω συναισθήματα με το πλεονέκτημα της προβολής τους σε πραγματικό χρόνο και τόπο, μέσα από ρεπορτάζ που μεταδίδουν βήμα προς βήμα τα γεγονότα, με τελικό σκοπό τη σύλληψη και την τιμωρία.

Ακόμη, η εξ' αποστάσεως παρακολούθηση της εγκληματικότητας, λαμβάνοντας υπόψη τον ιδιαίτερο τρόπο με τον οποίο απεικονίζεται ο εγκληματίας ως «άλλος», όπως εξετάσαμε ήδη, δημιουργεί στο κοινό ένα ευχάριστο συναίσθημα και μια ηθική ικανοποίηση διαχωρισμού από τον εγκληματία. Σύμφωνα με την οπτική του Th. Sasson, η ενασχόληση με το έγκλημα βοηθά τις μειονεκτούσες κοινωνικές ομάδες να αισθανθούν καλύτερα για τις ανεπάρκειές τους, μετατοπίζοντας εκεί τον θυμό και την απογοήτευσή τους. Η παρουσίαση τέτοιων ειδήσεων είναι κατά μια έννοια το αντίδοτο για το άτομο και την κοινωνία στην αναταραχή και τον τρόμο. (Θεολόγη, 2011: 68-9) Ειδικότερα, θεωρούμε ότι ο παραπάνω διαχωρισμός φτάνει στο αποκορύφωμά του, όταν η είδηση αναφέρεται είτε στη φυλάκιση ενός συγκεκριμένου εγκληματία, είτε στους κρατούμενους γενικότερα, καθώς τα σύνορα ανάμεσα στη φυλακή και στον έξω κόσμο, επιβεβαιώνουν και επιτείνουν την απόσταση.

2.1.3 Χαρακτηριστικά της είδησης για το έγκλημα

Μια είδηση που περιγράφει ένα εγκληματικό συμβάν, χαρακτηρίζεται συνήθως για την «αμεσότητά» της και την «πρωτοτυπία» της, με αποτέλεσμα οι ειδήσεις να γίνονται αντιληπτές όχι ως ιστορικά διαμορφωμένα και τεκμηριωμένα γεγονότα, αλλά ως αποκυήματα του «παράξενου» παρόντος. Ήδη λοιπόν ερχόμαστε αντιμέτωποι με έναν πρώτο προβληματισμό σχετικά με την παρουσία της ιδεολογίας στην είδηση: Αποκόβοντας την πραγματικότητα από την ιστορία της, γίνεται

σύμφωνα με τον Marx ευάλωτη στις ερμηνείες της κυρίαρχης ιδεολογίας. (Chinball, 1977: 206, 210)

Έντονη είναι και η «δραματικότητα» με την οποία κατά κανόνα περιβάλλεται η παρουσίαση του εγκλήματος. Τα media συντηρούνται από εντυπωσιακά και συγκλονιστικά γεγονότα, και συχνά αναφέρονται σε «κρίσεις» ικανοποιώντας βασικά ένστικτα του κοινού, αλλά και ένα κοινό αίσθημα ηθικότητας. Κατά την παρουσίαση μιας τέτοιας είδησης, το ίδιο το γεγονός έχει περισσότερο ενδιαφέρον, και όχι οι λόγοι που το προκάλεσαν. Δεν ενδιαφέρει λοιπόν τα Μ.Μ.Ε. μια ανάλυση σε επίπεδο κοινωνικών συνθηκών της εγκληματογένεσης, παρά μόνο μια δραματική παρουσίαση του γεγονότος.(ό.π.) Το στοιχείο της δραματικότητας ενισχύεται από την προσωποποίηση και την απλοποίηση του συμβάντος. Ελαττώνονται οι αποχρώσεις μεταξύ «μαύρου και άσπρου» και ενισχύονται τα αντιθετικά, διπολικά ζεύγη: «καλός – κακός», «νομοταγείς- έγκλειστοι» κ.ο.κ.

Η αφηγηματική δομή στα δημοσιεύματα των εγκληματικών πράξεων, επιτείνει την παραπάνω διχοτομική και αφοριστική προσέγγιση, μιμούμενη συχνά το σχήμα των λαϊκών μυθιστορημάτων περιπέτειας: η υπόθεση κινείται με κατεύθυνση από μέσα προς τα έξω: από το εσωτερικό δηλαδή ενός κόσμου, που μπορεί να είναι η οικογένεια ή η κοινότητα, στην έξοδο από το «νοικοκυρεμένο σύμπαν», όπως προκύπτει μέσα από την αφήγηση του εγκλήματος. Μια τυπική αφηγηματική κατάσταση είναι η αιφνίδια εισβολή ενός προσώπου, που έχει τα πολιτισμικά χαρακτηριστικά του ξένου, μέσα στον προστατευμένο και κλειστό χώρο που κατά κανόνα ανήκει στο άτομο, στην οικογένεια, στην κοινότητα. (Κωνσταντινίδου, 1999: 172) Η τάξη όμως αποκαθίσταται όταν ο εγκληματίας αποσύρεται από την κοινότητα, και μπαίνει στη φυλακή, μάλλον για να «αχρηστευθεί», παρά για να «σωφρονιστεί».

Οι μέθοδοι παρουσίασης της είδησης για το έγκλημα συναρτώνται επίσης με την επιδίωξη για άμεση, εύκολη πρόσληψη από το κοινό. Τα νέα για να είναι άμεσα εύληπτα, πρέπει να είναι οικεία. Μας προσφέρεται δηλαδή μια ομαλοποίηση και φυσικοποίηση της πιθανής προβληματικής κατάστασης, εντασσόμενη στα ήδη υπάρχοντα, γνωστά ερμηνευτικά σχήματα της κοινής λογικής. Οι έτοιμες και συμβατικές ερμηνείες νέων φαινομένων αντανακλούν και επικοινωνούν μια κατακερματισμένη, αλλά πάντως -λιγότερο ή περισσότερο- ηγεμονική ιδεολογία. (Chinball, 1977:207)

Σημαντική παράμετρο αποτελεί και η «προσωποποίηση». Η εστίαση δηλαδή είναι στα πρόσωπα -δράστες, θύματα, εμπλεκόμενοι- και όχι στους θεσμούς. Το χαρακτηριστικό αυτό συνδέεται και με μια ανάγκη προβολής του εγκλήματος, με στοιχεία μυθιστορήματος: δίνεται έμφαση στα πραγματικά χαρακτηριστικά του τόπου, του χρόνου, των (επιφανειακών) κινήτρων. (Θεολόγη, 2011: 64-65)

Όλα τα παραπάνω συνδιαμορφώνουν κριτήρια που υπεισέρχονται στην αρχική επιλογή μιας είδησης, και είναι σε σημαντικό βαθμό εμπορικά. Καθιστούν ήδη ορατή τη διάκριση μεταξύ υπαρκτής πραγματικότητας και πραγματικότητας των μέσων, ώστε ήδη να μπορούμε να παρατηρήσουμε ότι «η διαδικασία παραγωγής των ειδήσεων ερευνάται ως διαδικασία παραγωγής της πραγματικότητας από τα Μ.Μ.Ε.» (Θεολόγη, 2011: 60)

2.1.4 Ο ρόλος των πρωταρχικών πηγών στην επιλογή και παρουσίαση της είδησης

Τα παραπάνω χαρακτηριστικά, κλειδώνονται και ενισχύονται από τη «δομημένη πρόσβαση» των μέσων σε θεσμικά μέσα και επίσημους φορείς, ως πρωταρχικές πηγές προσδιορισμού και διασταύρωσης των στοιχείων κάθε συμβάντος. (Chinball, 1977: 210) Οι κυριότεροι θεωρητικοί (Hall, Jefferson, Clarke, Roberts) ισχυρίζονται ότι τα μέσα ενημέρωσης μεταχειρίζονται ως γεγονότα τους επίσημους απολογισμούς της αστυνομίας, επιδεικνύοντας υπερβολική εμπιστοσύνη σε αυτήν και αγνοώντας τις υπάρχουσες και διαθέσιμες εναλλακτικές πηγές. Οι δημοσιογράφοι λοιπόν, κατά τους θεωρητικούς, ανήκουν σε μια κατηγορία «δομημένης υπαγωγής» στις επίσημες πηγές. (Θεολόγη, 2011: 105- 6)

Τα Μ.Μ.Ε. και οι πηγές τους, διατηρούν κατά τον Chermak μια συμβιωτική σχέση: Τα media αναφέρουν τις πηγές τους για να κερδίσουν αντικειμενικότητα και να ενισχύσουν τη νομιμότητά τους. Αντίστροφα, αφού οι πηγές αναφέρονται ως αυθεντία, αποκτούν περισσότερη αξιοπιστία. Οι πηγές αποφασίζουν τι πληροφορία θα αποκαλύψουν και σε τι μορφή. Ανάλογα, τα ειδησεογραφικά πρακτορεία επιλεκτικά διαλέγουν την εκδοχή της πηγής τους για την αλήθεια, έχοντας πάντα κατά νου το κριτήριο της προσέλκυσης κοινού. (Chermak, 1995: 98-99) Όμως, ακόμη κι όταν η παρουσίαση ενός θέματος, συμπεριλαμβάνει (δημοσιογραφικά) τις

αντικρουόμενες ερμηνευτικές του πτυχές, δεν παύει η πρωταρχική του ερμηνεία να δίνεται από όσους έχουν τον θεσμικό ρόλο του ορίζουν. (Primar institutional definers). Έτσι, τίθεται το πλαίσιο εντός του οποίου θα διεξαχθεί η μετέπειτα διαπραγμάτευση. Αυτό το ερμηνευτικό σημείο εκκίνησης είναι εξαιρετικά δύσκολο να ανατραπεί στη συνέχεια. Άρα λοιπόν, δεν είναι τα media εκείνα που καθορίζουν πρωταρχικά την είδηση. Η δομική τους σχέση με την εξουσία τους προσφέρει έναν κρίσιμο ρόλο στην αναπαραγωγή των ορισμών εκείνων που έχουν προνομιούχα πρόσβαση στα μέσα ως «διαπιστευμένες πηγές». Και είναι αυτή ακριβώς η δομική σχέση ανάμεσα στα μέσα και τις πανίσχυρες πηγές τους, που ανοίγει τη συζήτηση για τον «ιδεολογικό» ρόλο των M.M.E. (Hall, 1978: 245- 246).

Συνοψίζοντας λοιπόν, παρατηρούμε πως τα M.M.E. προβάλλουν μια περιορισμένη εικόνα του εγκλήματος, καθώς διενεργείται μια σειρά επιλογών, μέχρι την τελική διαμόρφωση της είδησης. Το τελικό ειδησεογραφικό «προϊόν» προκύπτει από το φιλτράρισμα των πρώτων υλών που παρέχονται στα media, τις οποίες επιλέγουν και κωδικοποιούν σύμφωνα με τις ανάγκες του κοινού. Πρόκειται λοιπόν για μια «μετάφραση» στο κοινό ιδίωμα των απόψεων και των δηλώσεων εκείνων που όπως είπαμε καθορίζουν πρωταρχικά τις ειδήσεις. Αυτή η διαδικασία όχι μόνο καθιστά τις παραπάνω θέσεις διαθέσιμες, αλλά τις επενδύει και με μια λαϊκή δύναμη και αιτιολόγηση φυσικοποιώντας τις, πάντα εντός του ορίζοντα της αντιληπτικότητας και της ποικιλομορφίας του κοινού. Μέσω αυτής της διαδικασίας, τα M.M.E. «παίρνουν τη γλώσσα και την κοινή λογική του κοινού, και του την επιστρέφουν εμποτισμένη με τις κυρίαρχες και συναινετικές συνυποδηλώσεις.» (Hall, 1978: 248)

2.1.5 Η θέση της φυλακής στην ειδησεογραφία για το έγκλημα

Με την καθιέρωση της φυλάκισης ως αυτόνομης ποινής, μετατοπίστηκε η τιμωρία του εγκληματία από την κοινή δημόσια θέα, στο εσωτερικό μιας φυλακής. Αυτό προσδίδει μια μυστικότητα στην τιμωρία, τέτοια που το κοινό να παραμένει πολύ φτωγά πληροφορημένο σε σχέση με το τι συμβαίνει σε μια φυλακή, πώς λειτουργεί. Οι περισσότεροι βασίζονται λοιπόν στα media για την ενημέρωσή τους επ' αυτού. Ο Masson επισημαίνει ότι οι αναπαραστάσεις των μέσων για τη φυλακή δεν επηρεάζουν μόνο την κοινή γνώμη, αλλά και τους εργαζόμενους στην ποινική δικαιοσύνη. (Marsh, Melville, 2009: 147)

Σύμφωνα με τον Coyle, υπάρχουν δύο ειδών, αντικρουόμενες μορφές αναπαράστασης της φυλακής από τα μέσα. Στη μία περίπτωση, οι φυλακές απεικονίζονται ως «στρατόπεδα διακοπών» (holiday camp), όπου οι κρατούμενοι ξεκουράζονται στα κρεβάτια τους όσο θέλουν και ύστερα συμμετέχουν σε δραστηριότητες ελεύθερου χρόνου, στις οποίες μάλιστα οι εκτός φυλακής δεν έχουν τόσο εύκολα πρόσβαση. Στην άλλη περίπτωση, οι φυλακές παρουσιάζονται ως επικίνδυνα μέρη όπου επικρεμάται μια μόνιμη απειλή βιαιοτήτων, είτε από τους κρατούμενους είτε από τους φύλακες. Στην πραγματικότητα, η ζωή στις φυλακές βρίσκεται μακριά και από τις δύο αυτές θεωρήσεις: το βασικό στοιχείο της είναι η ρουτίνα ενός ασφυκτικά επαναλαμβανόμενου προγράμματος. Καθώς η βασική πηγή πληροφόρησης για τη φυλακή είναι τα μέσα, αντιλαμβανόμαστε πόσο καταστροφικές μπορεί να είναι στη διαμόρφωση της κοινής γνώμης, τέτοιου είδους παρανοήσεις και ακραίες θεωρήσεις για τον θεσμό της φυλακής. (Marsh, Melville, 2009: 148)

Όμως, όσον αφορά (ποσοτικά) το περιεχόμενο της ειδησεογραφίας για το έγκλημα, η συνεισφορά του ευρύτερου χώρου της φυλακής είναι περιορισμένη. Προτιμούνται δηλαδή οι ειδήσεις που αφορούν στα πρώτα στάδια του εγκλήματος, μέχρι και τη σύλληψη. Οι ειδήσεις που κερδίζουν την προτίμηση των δημοσιογράφων είναι εκείνες που αντανακλούν τη φύση της ποινικής δικαιοσύνης: Καθώς η εξέλιξη της ποινικής διαδικασίας είναι επίπονη και χρονοβόρα, τα M.M.E. προμηθεύονται σταθερά εγκληματικές ιστορίες, κατά μήκος αυτής της διαδικασίας. (Chermak, 1995: 105-6)

Η φυλακή ούτως ή άλλως είναι ένας κλειστός χώρος που δεν χαρακτηρίζεται από τη θεατότητα των δικαστηρίων και της Αστυνομίας, ούτε σχετίζεται το ίδιο άμεσα με το ευρύ κοινό, όπως οι προηγούμενοι δύο θεσμοί.

Η γεωγραφική απομόνωση των φυλακών, δεδομένου ότι ο νομοθέτης επιθυμεί την παρουσία της φυλακής κοντά στο κέντρο της πόλης – ώστε να είναι εφικτή η πρόσβαση των συγγενών- αλλά μακριά από αυτή, ώστε να μην διακινδυνεύεται η ασφάλεια της κοινότητας, ευνοεί και φέρνει μαζί της και μια δημοσιογραφική απομόνωση. (Θεολόγη, 2011: 111)

Στις δυσκολίες προστίθεται και η απροθυμία των σωφρονιστικών υπαλλήλων να διευκολύνουν την επικοινωνία δημοσιογράφων- κρατούμενων, καθώς και να δώσουν πληροφορίες για γεγονότα που διαδραματίζονται στη φυλακή. Συγκεκριμένα, έρευνα

των Doyle και Ericson υποστηρίζει ότι οι ανώτεροι σωφρονιστικοί υπάλληλοι δεν επιθυμούν να κοινοποιούν τον τρόπο με τον οποίο εφαρμόζεται η επιβαλλόμενη ποινή, καθώς θεωρούν ότι αφορά μόνο εκείνους που τη δέχονται. Αντίθετα, είναι πρόθυμοι να κοινοποιούν καινοτόμες δράσεις της φυλακής, που προωθούν την καλή εικόνα της φυλακής, η οποία επιστρέφει στην κοινωνία τους κρατούμενους, καλύτερους απ' ό,τι έφτασαν σε αυτή. (Θεολόγη, 2011: 108) Τελικά, η πιο πρόσφορη πηγή πληροφόρησης είναι οι ίδιοι οι κρατούμενοι. Ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας της χώρας μας συγκεκριμένα, ο νόμος 2776/ 99, στο άρθρο 53, παράγραφος 1, αναφέρεται στο δικαίωμα επικοινωνίας των κρατουμένων. Μάλιστα, η τηλεφωνική επικοινωνία του κρατούμενου, κατά τον προαυλισμό του είναι ανεμπόδιστη.

Η «στερεότυπη λειτουργία της φυλακής ως «κλειστό σύστημα» δεν επιτρέπει την περαιτέρω πληροφόρηση για όσα διαδραματίζονται στους κόλπους της. Ακόμη και όταν η πληροφόρηση είναι εφικτή, οι ειδήσεις αφορούν την εξωτερική όψη των γεγονότων: δημιουργία νέων καταστημάτων κράτησης, επεξεργασία και εφαρμογή νέας νομοθεσίας που αφορά στα δικαιώματα των κρατούμενων.» (Θεολόγη, 2011: 105)

2.2 Κατασκευή της πραγματικότητας για το έγκλημα

Το προηγούμενο κεφάλαιο μας εισήγαγε σε έναν πρώτο προβληματισμό σε σχέση με το πώς οι –εμπορικές κυρίως- επιλογές στο πρώτο στάδιο σύνθεσης της είδησης αλλοιώνουν μια «αντικειμενική» προσέγγιση των γεγονότων. Στο παρόν κεφάλαιο θα εμβαθύνουμε στον τρόπο με τον οποίο η είδηση διαμεσολαβεί στην κοινωνία οπτικές που ανήκουν στην κυρίαρχη ιδεολογία, και νομιμοποιεί την αυστηροποίηση του κοινωνικού ελέγχου.

2.2.1 Τα Μ.Μ.Ε ως διαμεσολαβητές (;) των κοινωνικών δράντων

Τα Μ.Μ.Ε παίζουν έναν ρόλο διαμεσολαβητή ανάμεσα στους κοινωνικούς δράντες. Ειδικά στην περίπτωση της διαμόρφωσης της εικόνας του «άλλου», για τους εγκληματίες, τη φυλακή και τους έγκλειστους, η γνώση που αποκτά το κοινωνικό σύνολο δεν θα μπορούσε να είναι άμεση, αλλά διαμεσολαβείται από τις νοητικές

παραστάσεις που αποκομίζει ο καθένας. Με δεδομένο ότι απουσιάζει η διαντίδραση, κυρίαρχο ρόλο διαδραματίζει ο τρόπος με τον οποίο τα άτομα την φαντάζονται. Το σημείο παρατήρησης δεν είναι η πραγματική ζωή, αλλά οι αναπαραστάσεις της. (Κωνσταντινίδου, 1999: 146) Τα Μ.Μ.Ε. λοιπόν έχουν την δυνατότητα να δημιουργούν νέα κοινωνικά περιβάλλοντα, εντός των οποίων αναπτύσσονται νέες σχέσεις, ταυτίσεις και αντιπαραθέσεις. Δεν μπορούμε όμως να πούμε πως απλώς διασταυρώνονται οι διαφορετικές κοινωνικές πραγματικότητες, με τη μεσολάβηση των Μ.Μ.Ε., αλλά ότι αλλάζει και διαμορφώνεται εκ νέου η έννοια του χώρου, ως πεδίου κοινωνικών διαντιδράσεων.

Σε κάθε περίπτωση, οι αναπαραστάσεις που προτείνουν τα Μ.Μ.Ε δεν μπορούν να επιβληθούν, ειδικά όταν απέχουν από την κοινωνική εμπειρία. Επίσης, πρέπει να λάβουμε υπόψη ότι οι δημοσιογράφοι έχουν τα ίδια αποθέματα κοινού νου με τους αναγνώστες τους. Δεν είναι λοιπόν υπεύθυνοι για τη δημιουργία των κοινών ερμηνευτικών σχημάτων (του κοινού νου) αλλά συνεισφέρουν στη διατήρησή του. (Chinball, 1997: 205). Επιπλέον, υπάρχει η δυνατότητα να προσφέρουν ορισμένες ερμηνευτικές δομές έναντι άλλων- ακόμη και μέσα από την επιλογή συγκεκριμένων μεθόδων ανάλυσης- εκτός και αν η κοινή γνώμη διαθέτει μια ισχυρή εικόνα που θα μπορούσε να αντιπαρατεθεί στην ερμηνευτική δομή που προωθούν τα Μ.Μ.Ε. Κάτι τέτοιο όμως είναι δύσκολο να συμβεί στα πεδία του κοινωνικού χώρου όπου δεν υπάρχει πραγματική διαντίδραση, αλλά οι στάσεις καλλιεργούνται κυρίως μέσω των αναπαραστάσεων ελλείψει άμεσης, πραγματικής επαφής. (Κωνσταντινίδου, 1999: 152-3)

Ο Foucault ισχυριζόταν πως η γνώση μας για θέματα όπως η μετανάστευση και το έγκλημα διαμορφώνεται εντός των ορίων της συζήτησης για καθένα από τα θέματα, όπως αυτή αναπτύσσεται και ελέγχεται από τους θεσμούς. Έτσι «ο δομημένος καθορισμός των γνώσεων και των ορισμών επί των θεμάτων αυτών να αποτελεί την ίδια την πραγματικότητα της τρέλας, της εγκληματολογίας, της ψυχιατρικής». (Κωνσταντινίδου, 1999: 174) Με άλλα λόγια, η συζήτηση περί της φυλακής γίνεται η πραγματικότητα της φυλακής, καθώς το φαινόμενο διωλίζεται για να προσαρμοστεί στα χαρακτηριστικά λειτουργίας των Μ.Μ.Ε.

Παρομοίως, ο Giddens παρατηρεί ότι

«οι ιδιαίτεροι τρόποι με τους οποίους τα μέσα αποκτήθηκαν, έχει επηρεάσει όχι μόνο τι ξέρουμε αλλά πώς φτάνουμε να το μάθουμε. Στην νεωτερικότητα, η επικράτηση των τεχνολογικών επικοινωνιών μας οδηγεί να κατέχουμε ένα βαθμό γνώσης για τα προσωπικά και κοινωνικά φαινόμενα, καθώς πολύ λίγοι από εμάς μπορούν να έχουν άμεσα γνώση. Ένα απόθεμα από τη γνώση αναπαράγεται μέσω των αλληλεπιδράσεων της προσωπικής μας εμπειρίας και της γνώσης που λαμβάνουμε από μακριά, όπως συμβαίνει με τις συσκευές ενημέρωσης. Η δολοφονία και η διερεύνησή της είναι μια τέτοια περιοχή που εμφανίζονται από κοινού, εμπειρία και γνώση.» (Θεολόγη, 2011: 52)

Εκτός αυτού, δεν είναι λίγες οι φορές που ο δημόσιος διάλογος που λαμβάνει χώρα στα Μ.Μ.Ε.- με περισσότερο άμεσο τρόπο στα τηλεοπτικά παράθυρα- στον οποίο συμμετέχουν πολιτικοί και επιστήμονες, αποτελεί σημείο εκκίνησης για τον αργότερα επίσημο, κοινοβουλευτικό διάλογο.

2.2. 2 Εγκληματικότητα και Μ.Μ.Ε. σε περιόδους κρίσεων και «ηθικού πανικού»

Σύμφωνα με τον K. Erikson, «οι αναπαραστάσεις του εγκλήματος και της τιμωρίας στον δημόσιο λόγο αποτελούν προβολή βαθύτερων πολιτισμικών ανησυχιών» (Melossi, 1999:21). Ο επιστημονικός λόγος για το έγκλημα και η αναπαράστασή του στον δημόσιο λόγο είναι καθορισμένοι από το είδος και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της κοινωνίας που τον παράγει και αναπαράγει. Έτσι, σε περιόδους αναβίωσης κατασταλτικών μοντέλων κοινωνικού ελέγχου αναδεικνύεται εκ νέου το αίτημα περί «νόμου και τάξης» και στον παραβάτη αποδίδονται εντονότερα οι ιδιότητες του εχθρού, του ξένου, του επικίνδυνου άλλου που θα πρέπει να εξοριστεί από το κοινωνικό σώμα. (Κουκουτσάκη, 1999: 13)

Περίοδοι «ηθικού πανικού» εμφανίζονταν ανέκαθεν στις κοινωνίες. «Ηθικός πανικός» είναι κατά τον ορισμό του Cohen ένα γενικευμένο κλίμα κοινωνικής ανασφάλειας, που τελικά ευνοεί τη μετάβαση σε αυταρχικότερες μορφές διαχείρισης: καταστολή, παραβίαση ατομικών δικαιωμάτων κ.ο.κ. (Κωνσταντινίδου, 1999:106). Όταν εμφανίζεται ο ηθικός πανικός, μια συνθήκη, ένα γεγονός, ένα πρόσωπο ή μια ομάδα, θεωρούνται απειλητικές για τις κοινωνικές αξίες. Τότε, τα ηθικά όρια αναλαμβάνουν να επισημάνουν και να προστατεύσουν εκδότες, πολιτικοί και άλλοι

επίσημοι «θεματοφύλακες» ηθών. Κοινωνικά χρησμένοι «ειδικοί» δίνουν τη διάγνωση και τη λύση τους. Σταδιακά η κατάσταση εξαφανίζεται ή γίνεται διάφανη. Μερικές φορές ο πανικός ξεχνιέται, ενώ άλλες φορές είναι ικανός να οδηγήσει σε θεσμικές αλλαγές. (Cohen, 2010: 462) Συχνά, ο φόβος του εγκλήματος και ο ηθικός πανικός χρησιμοποιούνται για να νομιμοποιηθούν αυστηρότερες τιμωρητικές πρακτικές, με τη συναίνεση του κοινού.(Greer, 2010: 379)

Σήμερα λοιπόν διανύουμε ίσως μια νέα περίοδο αποκατάστασης της εικόνας του δημόσιου κινδύνου, στη διαμόρφωση της οποίας συντέλεσε και η μαζική εισροή μεταναστών. (Melossi, 1999: 28) Επίσης, ο λόγος για την «καινούρια τρομοκρατία», που ακολούθησε το τρομοκρατικό χτύπημα της 11^{ης} Σεπτεμβρίου, έχει χτίσει και κλιμακώσει περαιτέρω το πολιτιστικό κλίμα φόβου και αβεβαιότητας, πολιτικοποιώντας τον πόλεμο της τρομοκρατίας, με έναν τρόπο που απειλεί την ακεραιότητα της φιλελεύθερης δημοκρατίας. (Mythen, Walklate, 2006: 565).

Ο Beck αναφέρεται σε έναν κόσμο τρομοκρατίας, μια επικίνδυνη κοινωνία που χαρακτηρίζεται από πολιτικό αποπροσανατολισμό και αέναη αβεβαιότητα: η «απαίσια προοπτική» μετά την 11^η Σεπτεμβρίου συνίσταται στη διάχυση του μη ελεγχόμενου κινδύνου στην κοινωνική ζωή. (Mythen, Walklate, 2006: 567). Από την απόκτηση των «κοινωνικών αγαθών» (social goods) η κοινωνία έχει στραφεί στην αποφυγή των «κοινωνικών κακών» (social bads). Τα μέσα και πάλι παρουσιάζονται να φέρουν ευθύνη γι' αυτή τη μεταστροφή, καθώς την ενθαρρύνουν, εντατικοποιώντας το ενδιαφέρον τους για τις διαμάχες σχετικά με τον κίνδυνο. Για τον Beck τα Μ.Μ.Ε. δημιουργούν την «κοινωνική έκρηξη» του κινδύνου, ο οποίος σε άλλη περίπτωση μπορεί να αποκρυπτόταν από το κοινό. (ό.π.: 566)

Αντίθετα με τον Beck, ο Furedi πιστεύει ότι η σύγχρονη ενασχόληση με την τρομοκρατία είναι σύμπτωμα μιας ευρύτερης τάσης να εστιαστεί η προσοχή μας στα αρνητικά και καταστροφικά σημεία της σύγχρονης εποχής. Σύμφωνα όμως με τα προηγούμενα, είναι η θέση του πως η έκρηξη μιας γενικότερης «κουλτούρας φόβου» που δείχνει να έχει ριζώσει στους δυτικούς πολιτισμούς, προωθείται από τους κρατικούς θεσμούς και επιδεινώνεται από όσους δουλεύουν στις βιομηχανίες των media και της ασφάλειας.

Κοινωνίες του ρίσκου- φόβος του εγκλήματος

Στις σημερινές κοινωνίες που έχουν εμμονή με το ρίσκο και είναι περισσότερο τιμωρητικές, οι ιστορίες εγκλήματος θέτουν όλο και περισσότερο το θύμα στο επίκεντρο. Ο φόβος του εγκλήματος είναι ο φόβος για την προσωπική ασφάλεια. (Jewkes, 2004: 217) και οι απειλές παγκόσμιες και μας αφορούν όλους. Σήμερα, σε σχέση με τα πρώτα στάδια της νεωτερικότητας υπάρχει μεγαλύτερος κίνδυνος θυματοποίησης, αν και ο φόβος για το έγκλημα είναι συχνά δυσανάλογος με τα αντικειμενικά μέτρα του κινδύνου. (Reiner, Livingstone, Allen, 2001: 325). Για τον Tudor, ο φόβος καθορίζεται από τις καθημερινές συνήθειες, τις πολιτιστικές πρακτικές και τις κοινωνικές δομές από τη μία, και από τα σώματα, τις προσωπικότητες και τα κοινωνικά υποκείμενα από την άλλη. Πρέπει λοιπόν να αναγνωρίσουμε ότι εντός κοινωνικών δικτύων κατασκευάζονται και εκφράζονται οι φόβοι. (Mythen, Walklate, 2006: 571) Κυρίαρχο ρόλο παίζει και εδώ το ευρύτερο κοινωνικό δίκτυο των Μ.Μ.Ε. Τα Μ.Μ.Ε εκμεταλλεύονται τις ανησυχίες του κοινού και μεγαλοποιούν πιθανά ρίσκα, «παίζοντας» με τους ευρύτερους φόβους και τις ανησυχίες της κοινωνίας. (Jewkes, 2004: 217)

Έρευνα πιστοποιεί ότι οι άνθρωποι που βλέπουν συχνά τηλεόραση, είναι πιο πιθανό να φοβούνται ότι θα γίνουν θύματα εγκληματικής συμπεριφοράς, σε σχέση με αυτούς που βλέπουν λιγότερη τηλεόραση. (Ditton, 2004:443) Για παράδειγμα, στην Αμερική, ο κάθε ένας είναι πιθανός θύτης ή θύμα. Το μήνυμα είναι: «Να είσαι προετοιμασμένος. Να επαγρυπνείς. Μην αφήνεις συναισθηματισμούς να θέσουν σε κίνδυνο την ασφάλειά σου. Βεβαιώσου ότι όλοι οι εγκληματίες βρίσκονται στη φυλακή.» (Platek, 1996:62)

Το κλίμα φόβου που δημιουργείται από το Μ.Μ.Ε. εύκολα μπορεί να μας κάνει να παραβλέψουμε την πραγματικότητα της ειρηνικής διαβίωσης των κοινοτήτων εκτός του κέντρου των πόλεων. Μακριά από τον θόρυβο της πόλης, οι άνθρωποι αντιμετωπίζουν σχετικά χαμηλά ποσοστά εγκληματικότητας και θυματοποίησης. Ωστόσο γίνονται αποδέκτες των ίδιων μηνυμάτων και εικόνων από τα μέσα. Έτσι, οι άνθρωποι γίνονται δεσμώτες του φόβου τους. Φυλακισμένοι στα ίδια τους τα σπίτια. Αυτό είναι λοιπόν το μήνυμα που λαμβάνει η αμερικανική κοινωνία: τα προβλήματα δεν αντιμετωπίζονται ολιστικά. Αντ' αυτού η λύση είναι: περισσότερες φυλακές.

Μάλιστα, τα χρήματα που δαπανώνται για τις φυλακές, στερούνται από άλλες κοινωνικές υπηρεσίες, που θα μπορούσαν να λειτουργήσουν προληπτικά.

Το παράδειγμα της Νορβηγίας δικαιώνει την παραπάνω άποψη. Στη Νορβηγία, όπου τα εγκλήματα έχουν συλλογική ευθύνη, τα βίαια εγκλήματα είναι πολύ χαμηλότερα, ποσοστιαία, σε σχέση με την Αμερική. Και σε αυτό παίζει σημαντικό ρόλο, ο τρόπος με τον οποίο η κοινωνία αντιμετωπίζει την φυλάκιση. (Platek, 1996: 63) Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της φυλακής Bastøy, που έχει χαρακτηριστεί ως μια από τις πιο φιλελεύθερες φυλακές στον κόσμο. Πρόκειται για ένα νησί, 1 μίλι μακριά από τις ακτές της Νορβηγίας, στο οποίο ζουν βαρυποινίτες, όχι σε κελιά, αλλά σε μικρά ξύλινα σπιτάκια. Δεν υπάρχουν συρματοπλέγματα, περίφραξη, δωμάτια απομόνωσης. Σε αυτή τη φυλακή κρατούμενοι και φύλακες- οι οποίοι δεν κουβαλούν όπλα στις περιπολίες τους- δουλεύουν μαζί, εκτρέφουν ζώα, κόβουν ξύλα, συνεργάζονται και μοιράζονται τους πόρους του νησιού. Το καλοκαίρι παρέχεται δυνατότητα στους έγκλειστους να απολαμβάνουν ηλιοθεραπεία, να ψαρεύουν, να κάνουν ιππασία και να χρησιμοποιούν την σάουνα και τα γήπεδα τένις. Ο στόχος της φυλακής είναι η επανένταξη των κρατούμενων, οι οποίοι θα έχουν πλέον ενστερνιστεί τα ιδανικά της ευθύνης, της εμπιστοσύνης, της «λογοδοσίας». Τα ποσοστά υποτροπής στη συγκεκριμένη φυλακή είναι μόλις 16% τη στιγμή που στις Η.Π.Α ανέρχονται στο 75%.

2.2.3 Το προφίλ του εγκληματία

Για τον Murdock, κεντρικό ιδεολογικό πλαίσιο των Μ.Μ.Ε. αποτελεί η πολιτική της συναίνεσης με μια διπλή λειτουργία: την επιβεβαίωση των κοινών συμφερόντων του κοινωνικού σώματος και την απαξίωση κάθε απόπειρας αντίθεσης προς αυτά. Μετατοπίζεται με αυτόν τον τρόπο η προσοχή από τον λόγο των αντιτιθέμενων ομάδων στις (εξτρεμιστικές- διαταρακτικές) δράσεις τους (Καρτάλου, 2006: 270)

Η οργάνωση των Μ.Μ.Ε στα πρότυπα βιομηχανικών, επιχειρηματικών μονάδων παραγωγής, με όρους συγκέντρωσης κεφαλαίου, «αποτελεί θεμέλιο λίθο της αναπαραγωγής του καπιταλιστικού συστήματος και της οικονομικής και πολιτικής του κυριαρχίας». Αναπαράγουν δηλαδή έναν ηγεμονικό λόγο συναίνεσης, στο

πλαίσιο μιας κοινωνικής αναπαράστασης απογυμνωμένης από συγκρούσεις και εξουσιαστικές πρακτικές, που αποϊστορικοποιεί τη δράση των ομάδων εναντίωσης.

Οι πράξεις των εγκληματιών παρουσιάζονται ως ανεξήγητες, παράλογες και χωρίς πολιτική σημασία, ή ως πράξεις που ο εγκληματίας επιλέγει ελεύθερα. Έτσι αποκλείεται συμβολικά από τη δημόσια συζήτηση μια μερίδα πολιτικών δρώντων με εναλλακτικούς λόγους, ενώ το έγκλημα ανάγεται σε πόλεμο, ανάμεσα σε «ημιανθρώπινα τέρατα και την κοινωνία» (Surette, 1995: 145).

Παρομοίως, ο Garland (1996: 461) ισχυρίζεται ότι η επίσημη εγκληματολογία είναι δυιστική και πολωτική: αποτελείται από την « εγκληματολογία του εαυτού» (criminology of the self) που θεωρεί ότι αυτοί που εγκληματούν κάνουν μια λογική επιλογή, και την «εγκληματολογία του άλλου» που χαρακτηρίζει τον εγκληματία σαν ένα απειλητικό, αποκλεισμένο απόβλητο. Η λογική που ακολουθεί τέτοιες αναπαραστάσεις είναι αυτή της αποπομπής τους από το κοινωνικό περιβάλλον ή ακόμη και της εκτέλεσής τους.

Στις σημερινές κοινωνίες, που προηγουμένως χαρακτηρίσαμε «κοινωνίες κρίσης», μπορεί τα ποσοστά εγκλεισμού να διαφοροποιούνται (αυξητικά), αλλά και οι αναπαραστάσεις σχετικά με τους εγκληματίες αλλάζουν. Τα απειλητικά γνωρίσματα του ξένου τονίζονται περισσότερο όταν η κοινότητα είναι κλειστή στον εαυτό της και νιώθει απειλούμενη. Τότε οι αναπαραστάσεις του εγκληματία ή του κρατούμενου «βρίσκονται υπό τον αστερισμό του monstrum, του τερατουργήματος, πολύ μακριά από κάθε κοινή καθημερινή εμπειρία. (Melossi, 1999: 28).

2.2.4 Αναπαραστάσεις του εγκλήματος και μέτρα κοινωνικού ελέγχου

Ο ποινικός νομοθέτης λειτουργεί γενικότερα προληπτικά. Προκειμένου να «εξαναγκάσει» τους πολίτες σε μια συγκεκριμένη συμπεριφορά, χαρακτηρίζει τη μη συμμόρφωσή τους σε αυτή ως έγκλημα, και απειλεί με ποινικά μέτρα. Η αστυνομία, από το δικό της μέτωπο, λειτουργεί κατασταλτικά. Τα Μ.Μ.Ε. συνεργάζονται καταλυτικά, τόσο με τη δικαιοσύνη όσο και με την αστυνομία.

Μια πρώτη ανάγνωση της σχέσης τους με την αστυνομία, μας δείχνει ότι η τελευταία κοινοποιεί στους δημοσιογράφους τις πληροφορίες που πρέπει να προβληθούν για να

τη βοηθήσουν να επιτύχει το επιθυμητό αποτέλεσμα. Επίσης, εξασφαλίζοντας τη συνεργασία, κυρίως των τηλεοπτικών συνεργειών φροντίζει να καταγράφονται με λεπτομέρειες οι διάφορες επιχειρήσεις της ώστε να εντείνεται η δημιουργία ενός αισθήματος φόβου στους πιθανούς δράστες. (Θεολόγη, 2011: 83)

Από την άλλη, ο τρόπος με τον οποίο δομείται η εικόνα των επικίνδυνων κακοποιών από τα Μ.Μ.Ε., ενθαρρύνει ευρείς κοινωνικούς ελέγχους και δικαιολογεί την αυξημένη κοινωνική επιτήρηση. Ο μύθος λοιπόν, παράγει πραγματικότητα, καθώς η εικόνα αποϊστοριοποιείται. Ο αυξανόμενος- σε μεγάλο βαθμό καλλιεργούμενος- πανικός οδηγεί σε μια σειρά πραγματικών μέτρων (νομική επιβολή, ομάδες εργασίας, εθνικά προγράμματα) αντιμετώπισης των εγκληματικών μύθων, καθώς με την παράσταση του εγκλήματος σαν άμεση απειλή, η μάζα αντιλαμβάνεται την έννομη τάξη ως προστατευτική δομή. Μάλιστα, από τη στιγμή που θα δημιουργηθούν, αυτά τα συστήματα δύσκολα κατεδαφίζονται, καθώς πλαταίνει διαρκώς η σφαίρα επιρροής τους.

Όλα τα παραπάνω μας οδηγούν σε έναν φαύλο κύκλο που ξεκινά από τη δημιουργία στερεοτύπων και τελειώνει στην ενίσχυση των στερεοτύπων:

« Η αστυνομία θα περιοριστεί στον εντοπισμό στερεότυπων εγκληματιών, οι κοινωνικές πτυχές της αστυνόμευσης θα υποβιβαστούν σε ρητορική, τα δικαστήρια θα πιεστούν να ακολουθήσουν τη συγκεκριμένη γραμμή ελέγχου του εγκλήματος, και θα γεμίσουμε τις νέες φυλακές με όσους θεωρούνται διαφορετικοί» (Surette, 1995: 148)

Στο ακόλουθο παράδειγμα, ο τρόπος παρουσίασης της είδησης από τα Μ.Μ.Ε συνέβαλε στην εγκαθίδρυση αυστηρότερων κατασταλτικών μέτρων, αλλά και σε μια συνολικότερη αλλαγή στάσης αναφορικά με τους σκοπούς του θεσμού της φυλακής:

Δύο αποδράσεις από φυλακές υψίστης ασφαλείας, το 1994 και το 1995 στην Αγγλία (φυλακές Whitemoor και Parkhurst) και η πλαισίωσή τους από όρους καταστροφής, νομιμοποίησαν την εισαγωγή άμεσων και ακραίων λύσεων που παρουσιάστηκαν ως αναγκαίες. Σε αυτό το σημείο, εγκαθιδρύθηκαν κάποια από τα βασικά χαρακτηριστικά του habitus των φυλακών υψίστης ασφαλείας. (Drake, 2011: 7) 191 συστάσεις που αφορούσαν τη βελτίωση της ασφάλειας της φυλακής θεσμοθετήθηκαν τότε και σηματοδότησαν μια σημαντική αλλαγή πολιτικής και μια ουσιώδη

μετάλλαξη στη σύλληψη και διαχείριση της φυλακής. Η έννοια της ασφάλειας δεν αφορούσε πια μόνο τον περιμετρικό τοίχο, αλλά και μια σειρά νέων πρακτικών εντός της φυλακής (Drake, 2011: 8). Επίσης αναδείχθηκε σε πρωταρχικό σκοπό της φυλακής ως θεσμού.

2.2.4.1 Η άνοδος της «ατομικής υπευθυνότητας»

Στο ίδιο πλαίσιο, μη αναδεικνύοντας η ειδησεογραφία τις θεμελιώδεις αιτίες των προβλημάτων, που θα μπορούσαν να αντιμετωπιστούν με μια συνολική πολιτική, τα προβλήματα εξετάζονται ως αποτέλεσμα τύχης ή ατομικής δράσης. Με άλλα λόγια, τα γεγονότα κρίνονται προβληματικά, όχι με γνώμονα έναν κώδικα ηθικής, αλλά με βάση το ενδεχόμενο να μας βλάψουν. Ως εκ τούτου, αναδεικνύονται ατομικές δράσεις αυτοβοήθειας. Η άνοδος της έννοιας «ατομική υπευθυνότητα» (responsibilisation) είναι πράγματι χαρακτηριστικό των ύστερων αντεγκληματικών στρατηγικών, αλλά και του πολιτικού και μιντιακού λόγου για την «νέα τρομοκρατία». (Mythen, Walklate, 2006: 565)

Αποτυγχάνοντας δηλαδή να λύσει το πρόβλημα του εγκλήματος, στρέφεται στον έλεγχο του, χρησιμοποιώντας την «υπευθυνοποίηση». Με την αρωγή πάντα των Μ.Μ.Ε., χρησιμοποιείται μια συγκινησιακή γλώσσα, τόσο για την καταγγελία των εγκληματικών δράσεων, όσο και για την ενθάρρυνση του πολίτη να αποφύγει τη θυματοποίηση και την πρόσκλησή του σε συνεργασία για τον έλεγχο του εγκλήματος. Η νέα στρατηγική του κράτους δεν είναι ο έλεγχος, αλλά να πείσει, να συνενώσει, να οργανώσει, να διαβεβαιώσει, ότι άλλοι «ηθοποιοί» παίζουν τον ρόλο του. Το κλειδί είναι οι δημόσιες καμπάνιες που στοχεύουν στο κοινό ως σύνολο. Τέτοιες έννοιες «επιλογής» και «υπευθυνότητας» είναι σύμφωνα με τον Tudor στενά δεμένες με την ιδεολογία της «Νέας Εργασίας». Η οπτική της για τον ενεργό πολίτη ως έναν ανεξάρτητο παράγοντα, αντιτίθεται με το μη επιθυμητό, εξαρτημένο από το κράτος υποκείμενο. (Mythen. Walklate, 2006: 570 -571). Αυτό δεν είναι κάτι περισσότερο από τον αντικατοπτρισμό της αλλαγής στη σχέση κράτους υποκειμένου κατά τη μετάβαση από τη φιλελεύθερη στη νεοφιλελεύθερη δημοκρατία. Παραδείγματα υπευθυνοποίησης θα δανειστούμε πάλι από την αντιτρομοκρατική πολιτική, καθώς συναντήσαμε καμπάνιες αυτοπροστασίας για την περίπτωση τρομοκρατικής

επίθεσης, που διέπονται από την εξατομίκευση και την αποσιώπηση της κρατικής ευθύνης.

Αναλαμβάνοντας όμως τη δουλειά του κράτους, δεν εξασφαλίζουμε μόνο το δικό μας καλό, αλλά και των άλλων. Η υπευθυνοποίηση ανοίγει την πόρτα της ηθικοποίησης, καθώς καθοδηγεί το κοινό στο ποιον θα θεωρήσει «ξένο», «άλλον» και ποιον όχι. (Mythen, Walklate, 2006: 572). Για τον Alberto D' Elia, η έννοια του ξένου εξ' άλλου, δεν είναι μια οντολογική πραγματικότητα, αλλά μια σχέση που προϋποθέτει δύο πόλους αλληλεπίδρασης. (Κουκουτσάκη, 1999: 17). Στην προκειμένη περίπτωση οι δύο πόλοι δεν «αφήνονται» σε μια αυθόρμητη αλληλεπίδραση. Κράτος και Μ.Μ.Ε. σε μια συνέργεια που μοιάζει απόλυτη και αλληλοτροφοδοτούμενη, κατευθύνουν τους κανόνες του παιχνιδιού, κατασκευάζοντας εικόνες εγκλήματος που δύσκολα θα μπορούσαν να χαρακτηριστούν αντικειμενικές, και ζητώντας από το κοινό μια υπευθυνότητα που δεν έχει απαραίτητα τα όπλα για να την αναπτύξει, το εξωθούν σε μια περιχαράκωση ενάντια στο ξένο και την κοινή απειλή.

Ενστερνιζόμενοι τις κατευθυντήριες γραμμές για την «υπευθυνοποίηση», οι ύποπτοι δεν χρειάζεται να διαπράξουν έγκλημα για να αναγνωριστούν ως εγκληματίες. Οι ευυπόληπτοι πολίτες δεν χρειάζεται να βιώσουν έγκλημα για να αναγνωριστούν ως θύματα. Ενθαρρύνοντάς μας να παρατηρούμε και να αναφέρουμε το ασυνήθιστο, η στοχοποίηση δικαιώνεται κοινωνικά. (Mythen, Walklate, 2006 : 573)

2.2.4.2 Τιμωρία και καταστολή

Η αλλαγή της πρακτικής στο χώρο του εγκλήματος και της ποινικής δικαιοσύνης δεν εντοπίζεται μόνο στην τρομοκρατική απειλή, ούτε καν αφορμάται από αυτή. Ήδη από το τελευταίο τέταρτο του 20^{ου} αιώνα, η αισιόδοξη προοπτική ότι το έγκλημα θα μπορούσε να αντιμετωπιστεί με την κοινωνική πρόοδο και την αναμόρφωση του παραβάτη (άποψη που επικράτησε κατά τα τέλη του 19^{ου} αιώνα, ως το 1970) εξέλειψε ενόψει μιας πιο πραγματιστικής και τιμωρητικής αντίδρασης.

Η δικαιοσύνη στοχεύει στην αποσόβηση του κινδύνου, παρά στην επίτευξη ιδανικών δικαιοσύνης, και –στο ίδιο μήκος κύματος- η αστυνομία δεν είναι θεματοφύλακας και σύμβολο της δημόσιας ηρεμίας, αλλά ανταγωνίζεται, σε μια εμπορευματοποιημένη κοινωνία, άλλους παρόχους ασφάλειας. (Reiner, Livingstone, Allen, 2001: 326)

Συνοψίζοντας, δημιουργώντας κλίμα φόβου, το κράτος εξασφαλίζει μια σιωπηρή συναίνεση για την εισαγωγή όλο και περισσότερο κατασταλτικών νομοθεσιών, ενώ προωθεί έννοιες υπευθυνότητας που ενθαρρύνουν όχι μόνο την ατομική επαγρύπνηση, αλλά και την καχυποψία για πιθανές επικίνδυνες καταστάσεις και άτομα. (Mythen, Walklate, 2006: 565) Αυτή η υποχώρηση του κράτους, μαζί με μια σειρά άλλων στοιχείων παράδοσης στην αγορά (ιδιωτικά συστήματα ασφάλειας, ιδιωτικές φυλακές) και την εικόνα της αυτορρύθμισης, οδηγεί στην αποποίηση κάθε οικουμενικής προοπτικής του Διαφωτισμού. Ο μοντερνισμός αρνείται στους «Άλλους» να γίνουν «μοντέρνοι». Ενώ η φιλοσοφία του διακηρύττει ανοιχτότητα, η πραγματικότητα απέβη διαφορετική. Η ελευθερία του μοντέρνου συνδέεται με την υποδούλωση και την υπακοή του «άλλου». Ούτως ή άλλως αυτό αναδύθηκε ως προοπτική, ήδη μέσα από τη σκλαβιά και την εκμετάλλευση του μη ευρωπαϊκού κόσμου. Αντικαταστάθηκε η σκλαβιά με το Ολοκαύτωμα και η άγνοια με την αλήθεια. (Morisson, 1999: 117)

B ΜΕΡΟΣ: Ανάλυση των δημοσιευμάτων για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας

1. Μεθοδολογία της έρευνας

1.1 Επιλογή των δημοσιευμάτων

Για τους σκοπούς της εργασίας μας επιλέξαμε να αναλύσουμε τις φωτογραφίες που συνοδεύουν τα δημοσιεύματα για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας στις εφημερίδες Έθνος, Καθημερινή και Αυγή. Οι δύο πρώτες εφημερίδες επιλέχθηκαν ως εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας, με υψηλή μέση ημερήσια κυκλοφορία, που υποθέτουμε, όπως θα αναλυθεί στη συνέχεια, ότι εκφράζουν την κυρίαρχη ιδεολογία. Η τρίτη εφημερίδα που επιλέχθηκε είναι η Αυγή, η οποία πρόσκειται στον ιδεολογικό χώρο της Αριστεράς. Είναι αντιπολιτευόμενη κατά το πρώτο και μεγαλύτερο διάστημα της έρευνας, μέχρι δηλαδή τις εκλογές της 25^{ης} Ιανουαρίου, 2015 και υποθέτουμε ότι θα εκφράζει έναν αντίλογο στην κυρίαρχη ιδεολογία. Το Έθνος και η Καθημερινή προτιμήθηκαν, έναντι άλλων εφημερίδων ευρείας κυκλοφορίας, για πρακτικούς λόγους, καθώς ήταν ευκολότερη η πρόσβασή μας στο αρχείο τους.

Όσον αφορά την περίοδο μελέτης, επιλέξαμε το χρονικό διάστημα από την 1^η Απριλίου 2014 έως την 1^η Απριλίου 2015, ώστε να συμπεριλάβουμε στην ανάλυσή μας άρθρα που αναφέρονται στον δημόσιο διάλογο που ξεκίνησε μετά την πρόταση του νομοσχεδίου, καθώς και τα άρθρα σχετικά με την ψήφιση του νομοσχεδίου (Ιούλιος 2014), τις αντιδράσεις που ακολούθησαν την ψήφιση του νομοσχεδίου, τις εργασίες για τη μετατροπή των φυλακών Δομοκού σε υψίστης ασφαλείας και τη σύντομη λειτουργία τους ως τέτοιων. Συμπεριλάβαμε επίσης τα δημοσιεύματα που αναφέρονται στις μετεκλογικές εξαγγελίες της νέας κυβέρνησης (ΣΥ.ΡΙΖ.Α- ΑΝ.ΕΛ) για την κατάργηση των φυλακών τύπου Γ, και που παρουσιάζουν τα βασικά σημεία του νομοσχεδίου που προτίθεται να τις καταργήσει. Ολοκληρώσαμε τη συλλογή του υλικού μια εβδομάδα προτού κατατεθεί το επίμαχο νομοσχέδιο, που τελικά, στις 17 Απριλίου 2015, υπερψηφίστηκε.

Για να συγκεντρώσουμε το υλικό, επισκεφθήκαμε το αρχείο της εφημερίδας Έθνος, όπου με την καθοδήγηση της υπεύθυνης χρησιμοποιήσαμε τα εργαλεία αναζήτησης

της ηλεκτρονικής αρχειοθέτησης και εντοπίσαμε όλα τα τεύχη που συμπεριελάμβαναν δημοσιεύματα με αναφορά στις φυλακές υψίστης ασφαλείας. Ύστερα εντοπίσαμε τα ίδια άρθρα και στην έντυπη μορφή της εφημερίδας και κρατήσαμε αντίγραφο από το καθένα. Τα κείμενα και οι εικόνες που παραθέτουμε στο Παράρτημα και εντός του κειμένου της εργασίας είναι -για πρακτικούς λόγους- σε ηλεκτρονική μορφή, καθώς υπάρχει πλήρης αντιστοιχία. Για την αναζήτηση και επιλογή των άρθρων της Καθημερινής χρησιμοποιήσαμε την ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας, με τα εύχρηστα εργαλεία αναζήτησης, όπου μπορέσαμε καταρχάς να διαχωρίσουμε ποια από όλα τα ανηρτημένα άρθρα αντιστοιχούν στην έντυπη έκδοση της εφημερίδας – πράγμα που σε ιστοσελίδες άλλων εφημερίδων όπως Το Βήμα, Το Πρώτο Θέμα, ήταν αδύνατο- και ύστερα να εντοπίσουμε, χρησιμοποιώντας λέξεις κλειδιά, όλα τα άρθρα που αναφέρθηκαν στο ζήτημα των φυλακών υψίστης ασφαλείας, κατά τη διάρκεια της περιόδου που μας ενδιέφερε να εξετάσουμε. Για τα άρθρα της εφημερίδας Αυγή, επισκεφθήκαμε τον ιστότοπο http://issuu.com/avg_i_online όπου υπάρχουν ανηρτημένα και δωρεάν προσβάσιμα σε ψηφιακή μορφή όλα τα τεύχη της Αυγής κατά το διάστημα 01/04/2014 έως και τις 19/7/2014. Για τη συλλογή των δημοσιευμάτων του υπόλοιπου χρονικού διαστήματος, μέχρι την 1/4/2015, μας βοήθησε ιδιαίτερα ο υπεύθυνος στο αρχείο της εφημερίδας, κ. Ρόγκας Κωνσταντίνος, ο οποίος μας έδωσε σε ψηφιακή μορφή (pdf) όλα τα τεύχη που μας ενδιέφεραν, ανάμεσα στα οποία εντοπίσαμε τα δημοσιεύματα για τις φυλακές τύπου Γ.

Από το σύνολο των άρθρων που συλλέξαμε με τον παραπάνω τρόπο, αποκλείσαμε από την ανάλυσή μας εκείνα που αναφέρονται συνολικά στις αλλαγές που επιχειρεί να πραγματοποιήσει στο σωφρονιστικό σύστημα το νέο νομοσχέδιο (της νέας κυβέρνησης), και εστίασαμε σε εκείνα που είτε αναφέρονται κατ' αποκλειστικότητα στην κατάργηση των νέων φυλακών, είτε δίνουν προτεραιότητα στο συγκεκριμένο ζήτημα, αναφερόμενα σε αυτό ήδη από τον τίτλο. Επίσης, στην τελική επιλογή των φωτογραφιών προς ανάλυση, παραλείψαμε εκείνες που δεν συσχετίζονται άμεσα με τον χώρο της φυλακής. Συγκεκριμένα παραλείψαμε φωτογραφίες του κοινοβουλίου ή φωτογραφίες βουλευτών εκτός κοινοβουλίου, τη φωτογραφία των Ξηρού, Κουφοντίνα, Γιωτόπουλου από τη δίκη της 17N που συνοδεύει το δημοσίευμα της Καθημερινής «Μεταγωγή τρομοκρατών στις φυλακές Δομοκού» (Σουλιώτης, 30-12-2014), μια φωτογραφία διαδήλωσης έξω από το κοινοβούλιο που συνοδεύει το άρθρο

«Με τρομολαγνεία απάντησε η κυβέρνηση στην κριτική του ΣΥΡΙΖΑ για τις φυλακές τύπου Γ» (Παπαγιάννης, 08.07.2014) και τη φωτογραφία του Ν. Μαζιώτη από τη σύλληψή του, που συναντήσαμε στο Έθνος.

Στο παράρτημα παραθέτουμε όλα τα δημοσιεύματα και όλες τις φωτογραφίες, ακόμη κι εκείνες που αποκλείσαμε βάσει του παραπάνω κριτηρίου. Οι φωτογραφίες κωδικοποιούνται χρησιμοποιώντας το αρχικό γράμμα της εφημερίδας από την οποία προέρχονται και ύστερα έναν αριθμό που μας δείχνει τη χρονολογική σειρά με την οποία τις συναντάμε μέσα στην εφημερίδα. Για παράδειγμα η φωτογραφία του πρώτου δημοσιεύματος του Έθνους είναι η Ε1, η τελευταία – δηλαδή η πιο πρόσφατη- της Αυγής είναι η Α14 κ.ο.κ. Παραθέτουμε επίσης τα κείμενα των δημοσιευμάτων, όπως ανακτήθηκαν από την ηλεκτρονική μορφή των δημοσιευμάτων, στις αντίστοιχες ιστοσελίδες. (Έχουν όμως πλήρη αντιστοιχία με το κείμενο της έντυπης έκδοσης).

Για την ανάλυση των εικόνων αξιοποιήσαμε τη μεθοδολογία που προτείνουν οι Kress και van Leeuwen στο βιβλίο τους «Ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού».

Η οπτική γραμματική που προτείνεται από τους Kress και van Leeuwen εντάσσεται στην κοινωνική σημειωτική, βασική έννοια της οποίας είναι ο «σημειωτικός πόρος», όρος που προτιμάται έναντι του «σημείου», ώστε να αποφεύγεται η εντύπωση του δεδομένου και ανεπηρέαστου από τη χρήση. Κατ' αντιστοιχία, στη γλώσσα αντί της ύπαρξης «κωδίκων» υποστηρίζεται η αξιοποίηση του «γλωσσικού σημείου» ως πηγής παραγωγής νοημάτων, και στην εικόνα το «οπτικό σημείο», ως ένας μηχανισμός δόμησης νοήματος, μέσω του συνδυασμού ενός σημαίνοντος με ένα σημαινόμενο. Κάθε τέτοιο σημείο είναι φορτισμένο με ορισμένες παλιές, σχετικές σημασίες και χρήσεις και με εκείνες τις ενδεχόμενες που του προσδίδει η κοινωνική διαντίδραση στην εκάστοτε ιστορική συγκυρία. (Kress, van Leeuwen, 2010: 17-19)

Έτσι λοιπόν, η μελέτη των σημειωτικών δυνατοτήτων του συγκεκριμένου πόρου, έγκειται στη μελέτη του πώς αυτοί οι πόροι έχουν χρησιμοποιηθεί μέχρι στιγμής, θεωρώντας δεδομένο ένα πλαίσιο συνυποδηλωτικών νοηματοδοτήσεων, αλλά κυρίως εστιάζοντας στον τρόπο με τον οποίο αυτοί οι πόροι ενδέχεται να χρησιμοποιηθούν για επικοινωνιακούς σκοπούς. Επειδή στην εργασία μας θα αναφερθούμε σε σημειωτικές προσεγγίσεις μέσωσ ενημέρωσης, ο ενδεχόμενος επικοινωνιακός σκοπός

μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα, καθώς όπως εξηγήσαμε προηγουμένως θεωρούμε δεδομένο ότι κάθε προσέγγιση κρύβει μια θέση, που πρέπει να επικοινωνηθεί στο αναγνωστικό κοινό. Θα διερευνήσουμε λοιπόν τον τρόπο με τον οποίο επικοινωνείται το μήνυμα, μέσα από παλιά ή νέα (ενδεχόμενα) επικοινωνιακά κανάλια. Οι παραγωγοί των εικόνων, και οι θεατές, θα θεωρούνται υπ' αυτή την έννοια ενεργοί διαμορφωτές νέων νοημάτων και όχι απλά διαχειριστές παραδεδωμένων συμβάσεων:

«Η σχέση μεταξύ μορφής (σημαίνοντος) και νοήματος (σημαινόμενου) δεν είναι αυθαίρετη, αλλά ενεργοποιείται από τα ενδιαφέροντα του δημιουργού του σημείου, στην προσπάθειά του να ανακαλύψει την καλύτερη δυνατή και πιο αληθοφανή μορφή έκφρασης του νοήματος που ο ίδιος επιθυμεί να εκφράσει»

(Kress, van Leeuwen, 2010: 21)

Οι οπτικές δομές λοιπόν, δεν αναπαράγουν την πραγματικότητα αλλά παίρνουν θέση επ' αυτής. «Είναι ιδεολογικές. Οι οπτικές δομές δεν είναι ποτέ απλώς τυπικές: έχουν μια βαθιά σημαντική σημασιολογική διάσταση». (ό.π., 104) Αυτή ακριβώς η θέση αποτελεί τον πυρήνα της εργασίας μας. Αναλύοντας λοιπόν τις εικόνες που επιλέξαμε, θεωρούμε ότι θα οδηγηθούμε σε συμπεράσματα σχετικά με την ιδεολογική τοποθέτηση των εφημερίδων απέναντι στον νεοσύστατο θεσμό των φυλακών τύπου Γ, αλλά και στον θεσμό της φυλακής γενικότερα.

Στην ανάλυσή μας χρησιμοποιήσαμε επίσης τον όρο «συμπαραδήλωση», όπως αναλύεται από τον R. Barthes: «Συμπαραδήλωση» είναι η δεύτερη έννοια που προσδίδεται στο φωτογραφικό ανάλογο, στο καθεαυτό δηλαδή μήνυμα της φωτογραφίας, που αποδίδεται με τον όρο «καταδήλωση» (Barthes, 2007: 30) Η «γραμματική» της οπτικής συμπαραδήλωσης, σύμφωνα με τον Barthes διατηρεί το «οπλοστάσιό» της μέσα στην κουλτούρα: στο θέατρο, στη ζωγραφική, στα μεταφορικά σχήματα, στους συνειρμούς ιδεών... Αυτή η διαπίστωση μας θυμίζει την οπτική των Kress και van Leeuwen, κατά τους οποίους όλοι οι «σημειωτικοί πόροι», άρα και τα οπτικά σημεία, αντλούν νοηματοδότηση από ένα πλήθος ιστορικών, παραδομένων συμβάσεων, ή αποκτούν μια νέα, «ενδεχόμενη» όπως τη χαρακτηρίζουν, νοηματοδότηση, ανάλογα με τις προθέσεις του παραγωγού τους.

Οι εικόνες αναλύθηκαν σε συνάρτηση με το συγκεκριμένο τους, τα κείμενα δηλαδή των δημοσιευμάτων. Οι Kress και van Leeuwen πιστεύουν πως ο συνδυασμός οπτικού υλικού με τα κείμενα στις εφημερίδες, αλλά και η χρήση οπτικών τεχνικών στη διαμόρφωση των εφημερίδων είναι στοιχεία ουσιαστικά, στο σημερινό έντυπο λόγο, καθώς λεκτικοί και οπτικοί κώδικες αλληλεπιδρούν για την πλήρη απόδοση του νοήματος και την παραγωγή ιδεολογίας. (Πλειός, 2001:131-132) Άρα λοιπόν, παρόλο που επιλέξαμε να δώσουμε μεγαλύτερη βαρύτητα στην οπτική ανάλυση, δεν θα μπορούσαμε να μην συσχετίσουμε τις παρατηρήσεις που αποκομίσαμε εξετάζοντας τις φωτογραφίες, με τις πληροφορίες των κειμένων που συνοδεύουν. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιήσαμε τις παρακάτω θέσεις του Barthes.

Σύμφωνα με τον Barthes, η φωτογραφία δεν αποτελεί μια μεμονωμένη δομή, αλλά επικοινωνεί με το κείμενο που την συνοδεύει. (Barthes, 2007: 26) Συγκεκριμένα για το κείμενο που συνοδεύει τις φωτογραφίες του Τύπου, επισημαίνει ότι πλέον η εικόνα δεν εικονογραφεί τον λόγο, αντίθετα, ο λόγος είναι εκείνος που δραματοποιεί ή ορθολογικοποιεί την εικόνα. «Σήμερα το κείμενο βαραίνει την εικόνα, της φορτώνει κουλτούρα, ηθική, φαντασία» (Barthes, 2007: 35). Και στην ανάλυσή μας, το κείμενο επιτελεί ακριβώς αυτόν τον ρόλο. Πρωτίστως αναλύουμε την εικόνα, και ύστερα αναφερόμαστε στο κείμενο, όπου κρίνεται απαραίτητο, προκειμένου να διασαφηνίσουμε θολά στοιχεία των οπτικών νοημάτων, θέσεις και ιδεολογικά φορτία που κρύβονται στη φωτογραφία, αλλά γίνονται ευκολότερα κατανοητά, αν πραγματοποιήσουμε αυτήν την αναγωγή. Τις περισσότερες φορές, το κείμενο διευρύνει το ήδη υπάρχον στη φωτογραφία πλέγμα συμπαραδηλώσεων, αν και συμβαίνει σε μερικές περιπτώσεις, το κείμενο να παράγει ένα εντελώς καινούριο σημαινόμενο που προβάλλεται αναδρομικά στην εικόνα, όταν για παράδειγμα μας πληροφορεί για κάτι που τα εικονιζόμενα πρόσωπα δεν γνωρίζουν. Τέλος, σπανιότερα, το κείμενο παρέχει κάποια «αντισταθμιστική συμπαραδήλωση», διαψεύδοντας τα σημαινόμενα της εικόνας. (Barthes, 2007: 36) Στην περίπτωση που το κείμενο προσανατολίζει σε μια συγκεκριμένη – από όλες τις πιθανές- ερμηνεία της εικόνας, μιλάμε για «αγκύρωση» του γλωσσικού μηνύματος. Αντίθετα, όπου λόγος και εικόνα έχουν παραπληρωματική σχέση, μιλάμε για αναμετάδοση του μηνύματος.

1.2 Υπόθεση εργασίας

Οι εφημερίδες όπως έχουμε ήδη ισχυριστεί, συμβάλλουν στην κατασκευή της πραγματικότητας. Ως κατασκευή ορίζουμε «οποιαδήποτε αλλαγή της είδησης μέσα από τη σκηνοθεσία του λόγου και της εικόνας». (Θεολόγη, 2011: 263) Στο πρώτο μέρος της εργασίας μας, αναφερθήκαμε σε μια σειρά επιλογών, αναγκαστικών και μη, που πραγματοποιούνται κατά τη διαδικασία δημιουργίας μιας είδησης, ξεκινώντας από τους «πρωταρχικούς προσδιοριστές» των ειδήσεων, και φτάνοντας στο επιτελείο της αίθουσας σύνταξης. Ως αποτέλεσμα, «Οι ειδήσεις δεν είναι ένας καθρέπτης στην πραγματικότητα, αλλά ένα πρίσμα του οποίου οι τεθλασμένες εικόνες διαμορφώνονται όχι μόνο από τις εκδηλώσεις, αλλά από τις επιλογές και τις προοπτικές των δημοσιογράφων.» (Θεολόγη, 2011: 317) Κάνοντας λόγο για «αλλαγή της είδησης», τη στιγμή που δεν εξετάζουμε δημοσιεύματα καταγραφής συγκεκριμένων εγκληματικών συμβάντων, έχουμε επίγνωση ότι η έννοια της «αλλαγής της είδησης» αποκτά μια διαφορετική, λιγότερο κυριολεκτική διάσταση: Η αλλαγή έγκειται στη σκηνοθεσία «λόγου και εικόνας» που θεωρούμε ότι θα συναντήσουμε και που υποθέτουμε ότι συνιστά σε πρώτο επίπεδο, σχολιασμό υπέρ ή κατά του υπό ανάλυση θεσμού, αλλά και συνολικότερη θέση επί του σωφρονιστικού συστήματος, σε δεύτερη ανάγνωση. Θέση δηλαδή αναφορικά με τη στοχοθεσία της ποινής, τη σχέση της φυλακής με την κοινότητα, την ανθρώπινη φύση του κρατούμενου, τα δικαιώματα που αυτή συνεπάγεται. Πιο συγκεκριμένα, υποθέτουμε ότι για τα Μ.Μ.Ε. προάγεται ως σημαντικότερος ο στόχος της «διαχείρισης» του εγκληματία κρατούμενου και όχι του «μετασχηματισμού» του. Της «αποτροπής» και ει δυνατόν της «αχρήστευσης» και όχι της «αναμόρφωσης». Η μέριμνα για την ασφάλεια της κοινότητας υπερισχύει ενάντια στα ατομικά, ανθρώπινα δικαιώματα του κρατούμενου. Ενδεχομένως ενισχύεται, μέσα από τη συγκεκριμένη θεώρηση της φυλακής, μια συνολικότερη ρητορική για τον «επικίνδυνο άλλο» που όπως είδαμε διατρέχει τα Μ.Μ.Ε., ειδικά σε περιόδους κρίσης.

Θεωρούμε πως το ζήτημα της ύψιστης ασφάλειας δεν είναι μια δεδομένη, αυτονόητη ποινική κουλτούρα. Είναι, όπως και ολόκληρος ο θεσμός της φυλακής ζήτημα που πρέπει να υπόκειται σε αξιολόγηση και αμφισβήτηση, καθώς δεν είναι καθολικά αποδεκτή, όπως συχνά προβάλλεται, η λογική του τεκμηρίωσης.

Οι παραπάνω διατυπώσεις θέσεων είναι τόσο επιδραστικές στην κοινή συνείδηση ώστε δικαιωνόμαστε εκ του αποτελέσματος, όταν φτάνουμε στο σημείο να τις θεωρούμε «αλλαγή» της είδησης: είναι δεδομένο ότι ο τρόπος που παρουσιάζουν τα Μ.Μ.Ε. κάθε είδηση επηρεάζει την κοινή γνώμη, και κάποτε την χάραξη της αντεγκληματικής πολιτικής. Άρα, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος της επιρροής της, κάθε διατύπωση θέσης –άμεση και έμμεση- φορτίζοντας αξιακά το ζήτημα, καθοδηγεί την πρόσληψη του κοινού και τη διαμόρφωση της κοινής γνώμης σε συγκεκριμένα στερεότυπα. Όπως στο ρεπορτάζ εγκλήματος η συνεργασία των μέσων με εκείνους τους θεσμούς που, όπως είδαμε στο Α μέρος, ορίζουν πρωταρχικά την είδηση, ενισχύει και τροφοδοτεί την οπτική της κρατικής καταστολής του εγκλήματος σε βάρος μιας συστημικής και εις βάθος ανάλυσης των κοινωνικών συνιστωσών του εγκλήματος, έτσι και η διατύπωση θέσης από πλευράς των μέσων για τον θεσμό της φυλακής οδηγεί στην αποσιώπηση των υπαρκτών ενστάσεων, και άρα στην παγίωσή του και στην ανεπιφύλακτη αποδοχή των νέων μορφών του.

Αναφερόμενοι στη φωτογραφία ειδικότερα, ξεκινούμε από την παραδοχή ότι «η επίδραση του φωτογραφικού υλικού στην πρόσληψη του κοινού για το έγκλημα είναι ιδιαίτερα σημαντική. Η απεικόνιση της είδησης αναπτύσσει μια ιδιαίτερη δυναμική εξαιτίας των συναισθημάτων που προκαλεί.» (Θεολόγη, 2011: 315) Τα συγκινησιακά στοιχεία στα οποία επενδύει ο τύπος μέσα από την επιλογή συγκεκριμένων φωτογραφιών αντιτάσσονται στην κοινή λογική του κοινού που έχει την ψευδαίσθηση ότι ενημερώνεται, αλλά στην ουσία απομακρύνεται από την γνώση. (Postman, 1985: 107)

1.3 Ερευνητικά ερωτήματα

Η βασική θεωρητική υπόθεση επιμερίστηκε σε παραμέτρους ανάλυσης που σχηματοποίησαν τα ερευνητικά μας ερωτήματα:

Οι εικόνες φυλακής που επιλέγονται, προωθούν την έννοια της ασφάλειας της κοινότητας ή των ατομικών δικαιωμάτων των κρατούμενων; Πώς ακριβώς επιτυγχάνεται αυτό εικονογραφικά;

Πώς ακριβώς συσχετίζεται η φυλακή με την κοινότητα; Η φυλακή πραγματώνει τον σκοπό της «αχρήστευσης» του κρατούμενου ή της «επανένταξής» του στην κοινωνία;

Πώς εκφράζονται εικονογραφικά οι παραπάνω θέσεις; Πόσο συχνά συναντάμε καθέναν από τους παραπάνω σκοπούς στις εφημερίδες που επιλέξαμε;

Υπάρχουν κοινά εικονογραφικά μοτίβα μεταξύ των εφημερίδων, ή έστω κοινές συμπαραδηλούμενες έννοιες; Προκύπτει μια ιδεολογική ενότητα ανάμεσα στις εφημερίδες που εξετάζουμε ή υπάρχουν διαφοροποιήσεις-πέραν αυτών που αναμένουμε, ανάμεσα στις δύο ευρείας κυκλοφορίας και στην Αυγή; Συνδημιουργείται λοιπόν, από τις δύο εφημερίδες μια οργανωμένη νομιμοποιητική θεωρία που συναινεί στον κυρίαρχο λόγο για τη φυλακή¹ ή υπάρχουν φωνές αντίδρασης;

Εντοπίσαμε στην εφημερίδα που επιλέξαμε ως «αντισυστημική» στοιχεία προοδευτικού αντίλογου; Πώς διαμορφώνονται αυτά; Ποια είναι τα στοιχεία της ρήξης;

Προκειμένου να διερευνήσουμε την οπτική πραγμάτωση των παραπάνω θέσεων, θα εξετάσουμε αν και με ποιον τρόπο οι φωτογραφίες που επιλέγονται κατασκευάζουν στερεότυπα και συγκεκριμένες ταυτίσεις για τη φυλακή. Αν οι εικόνες μυθοποιούν (το προσωπικό φύλαξης για παράδειγμα ή το ίδιο το κτίριο της φυλακής) ή δαιμονοποιούν (τους κρατούμενους για παράδειγμα, ή το ίδιο το κτίριο της φυλακής). Αν επιχειρούν να προκαλέσουν συγκινησιακές ταυτίσεις ή απορρίψεις, ή αν επικαλούνται μια περισσότερο αποστασιοποιημένη, λογική επεξεργασία των γεγονότων. Αν, στο ίδιο πλαίσιο, επιχειρούν απλουστευτικές γενικεύσεις μέσα από αντιθετικά σχήματα (πχ οι «μέσα» και οι «έξω», οι «φυλακισμένοι» και οι «πολίτες»). Αν χρησιμοποιούνται προσιτοί στον αναγνώστη, εύκολοι συνειρμοί και παραδοχές «κοινής λογικής» προκειμένου να επιτευχθεί μια γρήγορη και εύκολη επικοινωνία.

Συνοψίζοντας όσα αναλύσαμε στο πρώτο μέρος της εργασίας μας, παραθέτουμε τη θέση που θεωρούμε ότι συνιστά τον «κυρίαρχο λόγο» για τη φυλακή:

Από το 1990 και ύστερα παρατηρείται μια μετατόπιση από την μέριμνα για πρόληψη του εγκλήματος στην ασφάλεια της κοινότητας. Το έγκλημα βιώνεται εντονότερα ως απειλή της κοινωνικής ευταξίας, θέση που συσχετίζεται με την ευρωπαϊκή σύλληψη της αστικής ασφάλειας. (urban security). Η ύστερη νεωτερικότητα συναρτάται έντονα με τη διαχείριση του κινδύνου, που γίνεται όρος κλειδί για την εισαγωγή ενός νέου παραδείγματος τιμωρητικών πρακτικών. Προτάσσεται ο κίνδυνος που αποτελούν οι έγκλειστοι για τον νομοταγή, οπότε ως μείζον αίτημα της φυλακής προβάλλεται να πληροί αρχιτεκτονικά και οργανωτικά τις προϋποθέσεις ασφαλείας, ακολουθώντας τη λογική της εξουδετέρωσης και όχι της αναμόρφωσης του εγκληματία. (Garland, 2001)

Αντανακλούν τελικά οι αναπαραστάσεις των φυλακών στον τύπο τη διαμόρφωση μιας κουλτούρας ελέγχου, ως απάντηση στη διάχυτη απαίτηση για λήψη αυστηρότερων μέτρων αντεγκληματικής πολιτικής;

1.4 Η οπτική γραμματική

Στην επεξεργασία των εικόνων, θα αξιοποιήσουμε ιδιαίτερα τις τρεις μεταλειτουργίες που προτείνουν για την ανάγνωση του οπτικού κειμένου οι Kress και van Leeuwen

Οι Kress και van Leeuwen υποστηρίζουν ότι οι εικόνες πραγματώνουν όχι μόνο την αναπαράσταση της υλικής πραγματικότητας, αλλά και μια διαντίδραση μεταξύ των κοινωνικών δρώντων. Επίσης, ο τρόπος με τον οποίο συγκροτούνται οι εικόνες στα διάφορα κειμενικά είδη πραγματώνει μια σημειωτική πραγματικότητα. Η ανάγνωση του οπτικού κειμένου περιλαμβάνει τρεις μεταλειτουργίες:

Την *αναπαραστατική μεταλειτουργία*, που δομεί λεκτικά και οπτικά τη φύση των γεγονότων, των αντικειμένων και των προσώπων, καθώς και τις μεταξύ τους σχέσεις: ποιος αναπαρίσταται, τι ενέργεια συντελείται, από ποιον και προς ποιον. Επίσης, ενέχει τις συγκεκριμένες περιστάσεις ή ένα ευρύτερο πλαίσιο περίστασης, καθώς και τις ιδιότητες ή τα χαρακτηριστικά των συμμετεχόντων. (Kress, van Leeuwen, 2010: 14)

Στο πλαίσιο αυτής της λειτουργίας θα αναφερθούμε στους συμμετέχοντες του σημειωτικού πόρου, που θα διακριθούν σε «διεπιδραστικούς συμμετέχοντες» και «αναπαραστατικούς συμμετέχοντες». Οι πρώτοι είναι όσοι συμμετέχουν στην πράξη της επικοινωνίας, δηλαδή δημιουργούν ή κοιτούν τις εικόνες, γράφουν ή διαβάζουν. Οι δεύτεροι είναι εκείνοι για τους οποίους μιλάμε μέσω των εικόνων, οι αναπαριστώμενοι δηλαδή των εικόνων. (Kress, van Leeuwen, 2010: 105)

Διακρίνουμε επίσης «δρώντες» και «στόχους» : τα αναπαριστώμενα πρόσωπα που ενεργούν, και εκείνα που δέχονται την ενέργεια αντίστοιχα. Η κατεύθυνση της ενέργειας, ορίζεται ως «μετάβαση» και εικονοποιείται «ανυσματικά».

Όταν οι συμμετέχοντες συνδέονται με άνυσμα, αναδεικνύονται αφηγηματικά πρότυπα, σε αντιπαράθεση με τα εννοιολογικά πρότυπα (σταθερή και άχρονη ουσία συμμετεχόντων), καθώς παρουσιάζουν ενέργειες, γεγονότα που εξελίσσονται.

Όταν δεν έχουμε καθαρούς δρώντες και στόχους, που συνδέονται με ανυσματική σχέση, μιλάμε για «φορείς ιδιότητας», για συμμετέχοντες δηλαδή που εναρμονίζονται σε ένα ενιαίο σύνολο, που επιμερίζεται με τη σειρά του σε «κτητικές ιδιότητες», μέρη δηλαδή του συνόλου. (Kress, van Leeuwen, 2010: 101-103, 108-9). Η παραπάνω σύνδεση περιγράφεται ως «αναλυτική διαδικασία», που συσχετίζει τους συμμετέχοντες ως προς μια δομή μέρους – όλου (ό.π., 156)

Θα αναφερθούμε επίσης σε ταξινομικές σχέσεις, όπου διακρίνουμε τα σύνολα των συμμετεχόντων, που διέπονται από ομοειδείς μεταξύ τους σχέσεις και ορίζονται ως «υποκείμενοι» και τα είδη των σχέσεων που αναπτύσσονται, που ορίζονται ως «υπερκείμενο». (ό.π.146)

Στην ανάλυσή μας θα αξιοποιήσουμε ακόμη τις συμβολικές διαδικασίες, που αφορούν στο «τι σημαίνει ή τι είναι ένας συμμετέχων». Θα αναφερθούμε συγκεκριμένα σε «Συμβολικές Ιδιότητες», που είναι αντικείμενα με χαρακτηριστική και κατάλληλα οπτικά φωτισμένη, συμβατική σύνδεση με προϋπάρχουσες συμβολικές αξίες. (ό.π. 176-7)

Τη **διαπροσωπική μεταλειτουργία** που δομεί τη φύση της σχέσης ανάμεσα στους θεατές και στους αναπαριστώμενους συμμετέχοντες. Περιλαμβάνει τεχνικές απεύθυνσης του δημιουργού της εικόνας στους θεατές:

Παρουσία ή απουσία βλέμματος, μορφασμού ή χειρονομίας, το οποίο απαιτεί ή παρέχει πληροφορίες στον θεατή. Θα χρησιμοποιήσουμε τους όρους «απαίτηση» και «παροχή» για να προσδιορίσουμε από τη μία εκείνες τις εικόνες που δημιουργώντας επαφή των βλεμμάτων καλούν τον θεατή να συνάψει κοινωνική σχέση με τον αναπαριστώμενο συμμετέχοντα και να εμπλακεί συναισθηματικά, και από την άλλη τις εικόνες που «παρέχουν» τους εικονιζόμενους στον θεατή ως πληροφορίες, αντικείμενα προς στοχασμό, απρόσωπα σαν να ήταν εκθέματα. (Kress, van Leeuwen, 2010: 103-4)

Το επίπεδο εμπλοκής του θεατή, που αφορά την ευθυγράμμιση ή την απόκλιση των μετώπων του δημιουργού και των αναπαριστώμενων και τη συνακόλουθη εμπλοκή ή αποστασιοποίηση του θεατή. Θα θεωρούμε ότι η πλάγια γωνία λήψης ενθαρρύνει την αποστασιοποιημένη προσέγγιση, ενός κόσμου που δεν είναι συνέχεια του δικού μας ή ενός κόσμου για τον οποίο καλούμαστε να συλλογιστούμε αμερόληπτα. Από την

άλλη η μετωπική γωνία λήψης, με τον φωτογράφο απέναντι στο εικονιζόμενο θέμα, εμπλέκει τους θεατές της εικόνας, και το αναπαριστώμενο θέαμα παρουσιάζεται ως μέρος του κόσμου τους. (Kress, van Leeuwen, 2010: 214-8)

Τον βαθμό κοινωνικής απόστασης των αναπαριστώμενων από τον θεατή, όπως αποτυπώνεται στο μέγεθος του πλαισίου που χρησιμοποιείται, τη γωνία λήψης και στο είδος του πλάνου που χρησιμοποιείται: μακρινό, μεσαίο, κοντινό. Διακρίνουμε την περίπτωση της κοντινής προσωπικής απόστασης, της απόστασης δύο ατόμων που έχουν στενές σχέσεις μεταξύ τους. Ύστερα, την κοντινή κοινωνική απόσταση, που αρχίζει ακριβώς εκεί που τελειώνει το φάσμα της κοντινής προσωπικής απόστασης και στην οποία λαμβάνουν χώρα απρόσωπες υποθέσεις. Τέλος, την μακρινή κοινωνική απόσταση, στην οποία διεξάγεται η επίσημη κοινωνική διεπίδραση, και τη δημόσια απόσταση, «την απόσταση μεταξύ ανθρώπων που είναι και θέλουν να παραμείνουν ξένοι». (ό.π., 201-2)

Τις σχέσεις εξουσίας θεατή και αναπαριστώμενων που συνοψίζονται στις περιπτώσεις υπεροχής του θεατή, υπεροχής των εικονιζόμενων ή στην ισότιμη σχέση. Η υψηλή γωνία, ως προς τον κάθετο άξονα, κάνει το υποκείμενο να μοιάζει μικρό και ασήμαντο και δίνει εξουσία σε εκείνον που το παρατηρεί, δηλαδή στον παραγωγό και στο κοινό της εικόνας. Μια χαμηλή γωνία αντίθετα, κάνει τον αναπαριστώμενο συμμετέχοντα επιβλητικό και μυστηριώδη, ενώ του δίνει εξουσία πάνω στον διεπιδραστικό συμμετέχοντα.

Θεωρούμε δεδομένο ότι «τα διεπιδραστικά νοήματα κωδικοποιούνται οπτικά με τρόπους που έχουν να κάνουν με τις ικανότητες που μοιράζονται παραγωγοί και θεατές» (ό.π. 190)

Την *κειμενική μεταλειτουργία* που δομεί τους τρόπους με τους οποίους τα επιμέρους στοιχεία του οπτικού και λεκτικού κειμένου συναρτώνται ώστε να δίνουν την αίσθηση της συνοχής, τόσο εσωτερικά, μεταξύ τους, όσο και εξωτερικά, με το πλαίσιο στο οποίο παρήχθησαν. Για την συσχέτιση του κειμένου με την εικόνα θα χρησιμοποιήσουμε όρους από την ανάλυση του Barthes, στους οποίους αναφερθήκαμε προηγουμένως.

2. Ανάλυση δημοσιευμάτων

Για τις ανάγκες της ανάλυσης των δημοσιευμάτων οργανώσαμε θεματικά τις φωτογραφίες και προέκυψαν οι παρακάτω κατηγορίες: σύντομη ιστορία των νέων φυλακών, εξωτερική άποψη της φυλακής, εσωτερικό φυλακής.

2.1.Η σύντομη ιστορία των νέων φυλακών

E1

E12

Στις φωτογραφίες E1 και E12 εικονίζονται οι δύο υπουργοί Δικαιοσύνης, που εισηγήθηκαν τη λειτουργία και την κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας αντίστοιχα (Χ. Αθανασίου, Ν. Παρασκευόπουλος). Το φόντο είναι κοινό και στις δύο περιπτώσεις. Πρόκειται για τη φωτογραφία-μοτίβο που εμφανίζεται συχνά στα σχετικά δημοσιεύματα του Έθνους και της Καθημερινής (E7, E10, Κ4, Κ5), και που εικονίζει μια εξωτερική άποψη των φυλακών υψίστης ασφαλείας Δομοκού. Οι φωτογραφίες είναι αφηγηματικές, καθώς η εξωτερική περιφραξη της φυλακής, και εμφανέστερα η διαγώνιος που ορίζει το συρματοπλέγμα, και στις δύο περιπτώσεις, λειτουργεί ανυσματικά. Στην πρώτη περίπτωση, το άνυσμα εκπορεύεται σχηματικά από έναν Δρόντα, αφού μοιάζει σαν να ξεκινάει από τον υπουργό, χωρίς όμως να έχει συγκεκριμένη στόχευση. Αντίθετα, στη δεύτερη περίπτωση, ο νέος υπουργός μοιάζει να είναι ο αποδέκτης, ο Στόχος του ίδιου ανύσματος. Ερμηνεύοντας τη συμπαραδήλωση αυτής της διαφοράς, εκτιμούμε ότι ο παραγωγός των εικόνων επιχειρεί στη μία περίπτωση να αποδώσει ηγετικό ρόλο στον εισηγητή του νέου συστήματος, ενώ στην άλλη έναν περισσότερο παθητικό, διεκπεραιωτικό ρόλο στον εισηγητή της κατάργησής του. Στην πραγματικότητα, Ο Ν. Παρασκευόπουλος δεν

είναι μόνο αποδέκτης, αλλά και εκφραστής της δυσαρέσκειας ενός κύκλου διανοούμενων (45 πανεπιστημιακοί που υπέγραψαν την αντίθεσή τους προς τον νέο θεσμό – μεταξύ των οποίων βρίσκεται και ο ίδιος, όπως μας πληροφορεί το κείμενο του αντίστοιχου δημοσιεύματος) αλλά και ολόκληρου του αριστερού χώρου. Την υπόθεσή μας δικαιώνει και ο τρόπος με τον οποίο αναπαρίστανται τα πρόσωπα, καθεαυτά. Ο Χ. Αθανασίου έχει το μειδίαμα της αυστηρότητας, αλλά και της βεβαιότητας. Η φιγούρα του είναι πολύ πιο φωτεινή σε σχέση με το μουντό, υποφωτισμένο κτίριο της φυλακής που βρίσκεται από πίσω του. Ο Ν. Παρασκευόπουλος αντίθετα, είναι ξεκάθαρα χαμογελαστός, επιλογή που ενδεχομένως τον κάνει πιο προσιτό, αλλά ταυτόχρονα του στερεί από το κύρος που αποπνέει η επιλογή φωτογραφίας του προηγούμενου υπουργού. Επιπλέον, δεν διαχωρίζεται χρωματικά από το κτίριο της φυλακής. Στην προηγούμενη φωτογραφία, πρωταγωνίστη είναι ο υπουργός, ως εμπνευστής μιας αλλαγής, γι' αυτό και ξεχωρίζει. Στην φωτογραφία E11, ο υπουργός απλώς, κατ'ανάγκη, εικονίζεται πλάι στον θεσμό με τον οποίο αρνητικά συσχετίζεται, δεν του αποδίδεται κάποια ιδιαίτερη τιμή, ή ένας ηγετικός ως προς την αλλαγή ρόλος.

Εξετάζοντας την απόσταση των αναπαριστώμενων δρώντων, τα εικονιζόμενα πρόσωπα είναι κοντά μας, σε «κοντινή προσωπική απόσταση». Δεν έχουμε στενή προσωπική επαφή μαζί τους που να τη δικαιολογεί, πρόκειται όμως για ανθρώπους που εμπιστευόμαστε, για εκλεγμένους αντιπροσώπους. Ο Χ. Αθανασίου ειδικότερα, βρίσκεται σε ακόμη πιο κοντινή απόσταση, σε σχέση με τον Ν. Παρασκευόπουλο, επιλογή που ίσως συνδέεται με μια κλιμάκωση και του βαθμού εμπιστοσύνης, απέναντι στα δύο πρόσωπα.

Επίσης, στην πρώτη περίπτωση η απόσταση του εικονιζόμενου προσώπου από το κτίριο είναι αρκετά μικρότερη σε σχέση με τη δεύτερη, ενώ η επιλογή του ασπρόμαυρου χρώματος στη δεύτερη φωτογραφία, παραπέμπει σε κάτι παρελθοντικό. Πράγματι, το άρθρο που συνοδεύει η φωτογραφία, με τίτλο «Τομές στο σωφρονιστικό, κατάργηση φυλακών τύπου Γ'» (Αυλωνίτης, 14/3/2015) αναφέρεται μεταξύ άλλων στην κατάργηση αυτού του μοντέλου φυλακής, και την αντικατάστασή του από άλλο, που δεν προσβάλλει βασικά δικαιώματα των κρατούμενων, όπως αυτό της επικοινωνίας. Οι φυλακές Δομοκού, με την παρέμβαση του νέου υπουργού Δικαιοσύνης, αποτελούν παρελθόν.

Και στις δύο περιπτώσεις, ο θεατής βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με τον αναπαριστώμενο συμμετέχοντα. Παρ' όλο που πρόκειται για πρόσωπα εξουσίας, δεν εξουσιάζουν, ούτε φυσικά εξουσιάζονται από τον θεατή. Η οριζόντια γωνία λήψης, είναι μετωπική ως προς τα δύο πρόσωπα, και πλάγια ως προς το κτίριο της φυλακής: Εμείς, ως θεατές, εμπλεκόμαστε με τους εκλεγμένους αντιπροσώπους μας, αποτελούν κομμάτι του κόσμου μας, αφού οι αποφάσεις τους τελικά μας επηρεάζουν. Δεν ισχύει το ίδιο και για τον χώρο της φυλακής, που αποτελεί χώρο εκτός της δικής μας πραγματικότητας, με τον οποίο ούτε εμπλεκόμαστε, ούτε θέλουμε να εμπλακούμε.

Τέλος, αν τοποθετήσουμε τις δύο φωτογραφίες, τη μια δίπλα από την άλλη, είναι σαν να μας διηγούνται τη σύντομη ιστορία του θεσμού. Σύμφωνα με τους Kress και van Leeuwen, στα αριστερά μιας εικόνας, τοποθετείται η αφητηρία, κάτι γνωστό και δεδομένο, ένα σημείο εκκίνησης. (Kress, van Leeuwen, 2010: 116) Στα δεξιά μιας φωτογραφίας τοποθετείται το καινούριο, η νέα πληροφορία, στην οποία αξίζει να δώσουμε προσοχή. Κοιτάζοντας λοιπόν τις εικόνες σε σειρά, ένα γνωστό πρόσωπο εμπιστοσύνης, αποτελεί την αφητηρία του νέου θεσμού, καταθέτοντας το νομοσχέδιο προς ψήφιση. Στη συνέχεια, δίπλα στον πρώην υπουργό (στα δεξιά του), ο νέος θεσμός παίρνει σάρκα και οστά στο κτίριο των φυλακών Δομοκού που τροποποιείται ώστε να δεχτεί τους «επικίνδυνους βαρυποινίτες» (Αυλωνίτης, 11/3/2014). Τέλος, ακόμα πιο δεξιά, στην τελευταία φωτογραφία, συναντάμε το νέο πρόσωπο, φορέα της «καινούριας πληροφορίας» που ανατρέπει όσα υλοποιήθηκαν μέχρι τώρα. Ωστόσο, οι επιλογές που αναλύσαμε προηγουμένως, θεωρούμε ότι υποβαθμίζουν το πρόσωπο, καθώς και τη σημασία και το ιδεολογικό φορτίο που κουβαλάει η επιλογή της ανατροπής του νέου θεσμού. Στην πραγματικότητα δεν πρόκειται για μια «αντιδραστική» επιλογή της νέας κυβέρνησης, αλλά για το αποτέλεσμα μιας μακρόχρονης και συστηματικής εναντίωσης στον νέο τύπο φυλακής, που αναπτύσσεται ταυτόχρονα με την εισήγηση του και που προέρχεται από πολλά, διαφορετικά μέτωπα, όπως διαβάζουμε στα άρθρα της Αυγής, και όπως, συνειδητά κατά τη γνώμη μας παραλείπεται ή υποβιβάζεται στα κείμενα και τις φωτογραφίες των άλλων δύο εφημερίδων.

2.2 Εξωτερική άποψη της φυλακής

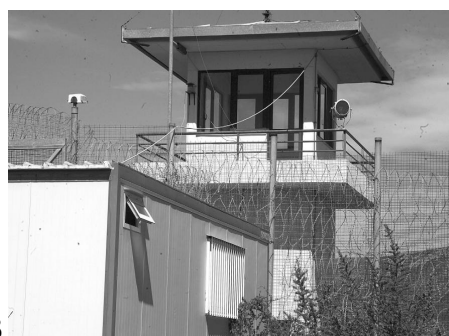
Η πρώτη θεματική κατηγορία που ορίσαμε είναι η εξωτερική άποψη της φυλακής. Η πρώτη υποομάδα της θεματικής αυτής είναι οι φωτογραφίες των φυλακίων, ενώ η επόμενη υποομάδα ορίστηκε αρνητικά ως προς την πρώτη: περιλαμβάνει όλες τις υπόλοιπες εξωτερικές φωτογραφίες, πλην εκείνων που απεικονίζουν φυλάκια. Περιλαμβάνει συγκεκριμένα εξωτερικές λήψεις των τοίχων, των παραθύρων των κελιών, της εισόδου στο κτίριο, και μια συνολική άποψη του κτιρίου της φυλακής από ψηλά.

2.2.1 Τα φυλάκια

Θα αναλύσουμε τις φωτογραφίες εκείνες στις οποίες απεικονίζεται το φυλάκιο των εξωτερικών τειχών της φυλακής, εξετάζοντας πώς παρουσιάζεται το φυλάκιο καθεαυτό, αλλά και τι προσδίδει στη φωτογραφία κάθε τι που συμπεριλαμβάνεται στο κάδρο, πέραν του φυλακίου.

K3

A3

K6

E3

Οι φωτογραφίες των φυλακίων που ανήκουν στο Έθνος και στην Καθημερινή, παρά τις επιμέρους διαφορές τους, έχουν την εξής ομοιότητα: είτε η απόστασή μας από το φυλάκιο είναι «μεσαία», όπως στη φωτογραφία Ε8, που βλέπουμε μόνο το φυλάκιο και τον φύλακα, είτε είναι «μακρινή», οπότε μπορούμε να δούμε και κομμάτια του περιβάλλοντος χώρου, όπως στις φωτογραφίες Κ3 και Κ6, ποτέ δεν βλέπουμε το πραγματικό σώμα, την καρδιά της φυλακής: τα κελιά, το προαύλιο, τους κρατούμενους. Ο φακός αποκόβει συστηματικά το φυλάκιο από το πραγματικό του περιβάλλον, που είναι η υπόλοιπη φυλακή εστιάζοντας σε αυτό που αποτελεί το «όριο» των μέσα και των έξω, και που εγγυάται τη διατήρηση της τάξης των «μέσα» για χάρη της ασφάλειας των «έξω».

Στη φωτογραφίες του Έθνους, το αίσθημα της απόστασης του θεατή από τη φυλακή εντείνεται από την παρουσία του πανεπόπτη φρουρού, ο οποίος μάλιστα έχει γυρισμένη την πλάτη στον θεατή, ώστε να μπορεί να ελέγχει κατά κύριο λόγο το εσωτερικό της φυλακής. Η κάμερα ασφαλείας είναι επίσης στραμμένη προς τα μέσα. Το φυλάκιο έχει πρωταγωνιστικό, αν όχι αποκλειστικό, ρόλο στη φωτογραφία και είναι αποκομμένο από το κυρίως σώμα της φυλακής. Ο θεατής, δεν καλείται σε μια συνολική παρατήρηση της φυλακής, και σε μια συνολική αξιολόγηση της νέας πραγματικότητας. Το βλέμμα του κατευθύνεται μόνο σε εκείνη την όψη του ζητήματος που ενδεχομένως τον αφορά: την εγγύηση της ασφάλειάς του, όπως αυτή συμβολοποιείται στις εικόνες των φυλακίων και των φρουρών.

Ως θεατές, κοιτάζουμε μετωπικά το φυλάκιο, που είναι το μόνο κομμάτι της φυλακής που μας αφορά, καθώς μπορεί να συνδεθεί με τον κόσμο μας, αφού υπάρχει για τη δική μας ασφάλεια. Παρομοίως, παρόλο που στην πραγματικότητα, θα κοιτάζαμε από χαμηλή σε σχέση με τον κάθετο άξονα γωνία λήψης ένα φυλάκιο, ο παραγωγός της εικόνας μας τοποθετεί στο ίδιο επίπεδο, ώστε ούτε να εξουσιάζουμε, ούτε να εξουσιάζομαστε από τον αναπαριστώμενο. Ο φύλακας στην πραγματικότητα αποτελεί ένα πρόσωπο εξουσίας, αλλά στην συγκεκριμένη περίπτωση είναι ομολόγός μας. Είναι μια φιγούρα κυριαρχική μόνο για τους φυλακισμένους. Η φωτογραφία δεν αφηγείται κάποια δράση: τα ανύσματα απουσιάζουν.

Πρόκειται για εννοιολογική φωτογραφία, που παρουσιάζει ως στατική και άχρονη την οντότητα της φυλακής, και αισθητοποιεί μια πραγματικότητα που δεν χρειάζεται να υποστεί περαιτέρω επεξεργασία και ίσως αμφισβήτηση: η εμπλοκή μας με το

ζήτημα της φυλακής αρχίζει και τελειώνει στην προσδοκία ή απαίτηση της διασφάλισης της ευταξίας εντός των τειχών της.

Στην Κ3 το φόντο του φυλακίου, ένα βουνό, μαρτυρά ότι η φυλακή είναι χτισμένη μακριά από την πόλη, μακριά από την κοινότητα, εξυπηρετώντας τον στόχο της «εξουδετέρωσης» του εγκληματία, και όχι της «επανένταξής» του. Μπροστά από το φυλάκιο, η κορδέλα και οι σκορπισμένοι στον δρόμο κάλυκες μαρτυρούν πως βρισκόμαστε στον απόηχο μιας συμπλοκής, που όμως παρήλθε και αποκαταστάθηκε η τάξη. Ο φρουρός είναι στη θέση του και το σκηνικό πλέον δεν είναι απειλητικό. Θα μπορούσε ίσως αυτή η συμπλοκή να έχει αποφευχθεί αν εφαρμόζονταν τα πιο αυστηρά μέτρα ασφαλείας; Στη φωτογραφία αυτή υπονοούνται δύο κόσμοι: Των θεατών που παρατηρούν και των εγκλείστων. Όμως οι κόσμοι αυτοί δεν θα συναντηθούν ποτέ, και μάλιστα ο διαχωρισμός πραγματώνεται εικονογραφικά σε τρία διαφορετικά επίπεδα: Το πρώτο επίπεδο ορίζει η κορδέλα, το δεύτερο και ψηλότερο τα κάγκελα της εξωτερικής περιφραξής, και το τρίτο, ακόμη πιο ψηλό, τα τείχη και το φυλάκιο. Οι κρατούμενοι λοιπόν είναι απόλυτα περιχαρακωμένοι και εμείς απόλυτα προστατευμένοι.

Παρομοίως, η Κ6 φυλακή, βρίσκεται δίπλα από έναν επαρχιακό δρόμο. Ο δρόμος είναι το άνυσμα της φωτογραφίας. Η δράση της φωτογραφίας μετατοπίζεται κατ' αυτόν τον τρόπο έξω από το κτίριο της φυλακής, το οποίο κοιτάζουμε από μακριά και υπό πλάγια γωνία, καθώς ο παραγωγός της εικόνας δεν επιθυμεί να μας εμπλέξει με αυτό. Η προοπτική της φωτογραφίας μπορεί να ερμηνευθεί με δύο τρόπους: αφενός η γωνία λήψης μας επιτρέπει να εκτιμήσουμε το μέγεθος των τειχών και να δούμε και τα δύο φυλάκια - ενώ στις προηγούμενες περιπτώσεις βλέπαμε πάντα ένα- αφετέρου λειτουργεί επιτείνοντας την αντίθεση ανάμεσα στον δρόμο από τη μία -που δεν βλέπουμε πού τελειώνει, που είναι ο δρόμος που ανήκει σε εμάς τους ελεύθερους, και άρα μπορεί να οδηγεί οπουδήποτε- και στα τείχη της φυλακής από την άλλη -που αναπτύσσονται παράλληλα με τον δρόμο, αλλά σταματούν εντός των ορίων του κάδρου.

Ο δρόμος επιτελεί και μια ακόμη λειτουργία: διευκολύνει τις περιπολίες γύρω από τη φυλακή, ώστε να επιτυγχάνεται ο απόλυτος έλεγχος των επικίνδυνων κρατούμενων που θα προσπαθήσουν να αποδράσουν. Μάλιστα, στο συγκεκριμένο στιγμιότυπο, στον δρόμο βλέπουμε σταθμευμένα οχήματα που μάλλον ανήκουν στην αστυνομία,

και προσπαθούν να μπλοκάρουν τον δρόμο. Πάλι λοιπόν βρισκόμαστε στον απόηχο ή στην εξέλιξη κάποιας συμπλοκής, κάποιας απόπειρας απόδρασης, κάποιας επιχείρησης διασάλευσης της τάξης σε κάθε περίπτωση.

Αντίστοιχα αν εξετάσουμε και τα κείμενα που συνοδεύουν αυτές τις εικόνες, παρατηρούμε ότι έχουν μια παραπληρωματική σχέση με την εικόνα. Τα κείμενα που συνοδεύουν τις Κ3 και Κ6 αναφέρονται κατ' αποκλειστικότητα στα μέτρα της αποτελεσματικής φύλαξης και καταστολής: Το κείμενο της Κ3 «διαμαρτύρεται» για τις ελαφρύνσεις στα προβλεπόμενα αυστηρά μέτρα, σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας των νέων φυλακών, λίγο πριν την κατάθεσή του, που καθιστούν τις νέες φυλακές «λάιτ φυλακές υψίστης ασφαλείας», καθώς «Στα γρανάζια των ενδοκυβερνητικών ισορροπιών ενεπλάκη και το νομοθέτημα για τη λεγόμενη φυλακή υψίστης ασφαλείας» και έτσι «πλέον δεν μπορεί να γίνεται στα σοβαρά λόγος για φυλακές υψίστης ασφαλείας» (Ι. Μάνδρου, 4-7-2014). Το άρθρο που συνοδεύει την Κ6 αναλύει λεπτομερώς τα νέα μέτρα φρούρησης και τον ισχυρό εξοπλισμό του νεοσύστατου ειδικού τμήματος αστυνομικών- φρουρών. Στα κείμενα αυτά παραλείπεται η οπτική των κρατούμενων, ενώ αφθονούν οι χαρακτηρισμοί περί επικινδυνότητάς τους.

Το άρθρο που αντιστοιχεί στην Ε8 «Αντιδράσεις κρατουμένων για τις μεταγωγές στις φυλακές Δομοκού» (Αυλωνίτης, 2-1-15), περιγράφει την αναστάτωση και την επιφυλακή που έχει δημιουργήσει η γνωστοποίηση της πρόθεσης των κρατούμενων να κινητοποιηθούν ενάντια στο νέο νομοσχέδιο και στις μεταγωγές που δρομολογούνται προς τις φυλακές Δομοκού. Εστιάζει στην αντίδραση των κατηγορούμενων για τρομοκρατικές ενέργειες, και ιδιαίτερα του Ν. Μαζιώτη, αναδημοσιεύοντας την επιστολή του στο Indymedia, στην οποία ο ίδιος χαρακτηρίζει τις φυλακές υψίστης ασφαλείας πολιτική καταστολής του ένοπλου αγώνα που φοβούνται όλες οι κυβερνήσεις – και οι εν ενεργεία και οι πιθανώς επερχόμενες. Ο αρθρογράφος απλώς αναμεταδίδει χωρίς να τοποθετείται.

Ενδιαφέρον έχει να παρατηρήσουμε, όμως ότι τα κείμενα του Έθνους (το κείμενο στο οποίο αναφερθήκαμε προηγουμένως και το άρθρο του Αλ. Αυλωνίτη «Συμμαχία με Μαζιώτη για τις φυλακές στον Δομοκό» στις 13-11-2014) που αναφέρονται στις αντιδράσεις για το νομοσχέδιο είναι προσωποκεντρικά. Αναφέρονται αποκλειστικά στους κατηγορούμενους για τρομοκρατικές ενέργειες και αναπαράγουν τις απόψεις

τους. Παραλείπεται δηλαδή ένα σημαντικό μέτωπο αντίδρασης, αυτό των πολιτικών κομμάτων, των διάφορων οργανώσεων, και των πανεπιστημιακών που πήραν ξεκάθαρη θέση, επιχειρηματολογώντας σφαιρικά κατά του νέου μοντέλου φυλάκισης. Η επιλογή των συγκεκριμένων δημοσιευμάτων αφορά επιχειρήματα που δύσκολα θα βρουν σημείο τομής με την κοινή λογική του αναγνωστικού κοινού, μιας και αφορούν την υπεράσπιση μορφών αγώνα που έχουν καταδικαστεί, νομικά και σε σημαντικό βαθμό ηθικά. Προβληματιζόμαστε λοιπόν για τις παραπάνω επιλογές, που ενώ δείχνουν να θέλουν να προσεγγίσουν ολόπλευρα, την «άλλη πλευρά», παραλείπουν πτυχές της.

Συμπερασματικά, διαπιστώνουμε πως Καθημερινή και Έθνος καλλιεργούν, κυρίως λεκτικά, την εικόνα του βαρυποινίτη εγκληματία, που προετοιμάζει επικίνδυνες εξεγέρσεις και συνακόλουθα ένα πλαίσιο φόβου γύρω του. Τέτοιες προσεγγίσεις νομιμοποιούν στη συνείδηση της κοινωνίας όλο και αυστηρότερα μέτρα καταστολής, όπως αυτή εικονοποιείται τελικά στο σώμα της αστυνομίας, στον φρουρό, στο φυλάκιο, που όπως είδαμε συνοδεύει κατ' αποκλειστικότητα τα άρθρα που αναφέρονται στις αντιδράσεις των κρατούμενων για το νέο νομοσχέδιο: στο κείμενο ο αναγνώστης εκφοβίζεται, στην εικόνα αποκαθίσταται η τάξη, με την κυριαρχική παρουσία του φρουρού ή του αστυνομικού.

Αντίθετα, στο φωτογραφικό υλικό της Αυγής, εντοπίσαμε μόνο μία φωτογραφία φυλακίου, την Α3. Το φυλάκιο, αν και πρωταγωνιστής της φωτογραφίας, βρίσκεται στο δεύτερο επίπεδό της. Η κάμερα κοιτάζει το φυλάκιο τοποθετημένη μέσα από την περίφραξη της φυλακής και είναι η μοναδική περίπτωση όπου η λήψη του φυλακίου πραγματοποιείται από μέσα προς τα έξω. Υπάρχει και μια δεύτερη σημαντική διαφορά σε σχέση με τις υπόλοιπες φωτογραφίες: Το φυλάκιο είναι άδειο. Άρα πρόκειται ίσως για μια άδεια φυλακή, υπό κατασκευή. Ή ενδεχομένως, αν συνδυάσουμε τη φωτογραφία με το κείμενο του δημοσιεύματος, που καταδικάζει τις νέες φυλακές ως ισοδύναμο της θανατικής ποινής, μπορεί το άδειο φυλάκιο να είναι η οπτική πραγμάτωση, του στόχου του αγώνα των κρατούμενων, για την ανατροπή του νέου θεσμού: οι νέες φυλακές να παραμείνουν άδειες, να μην επανδρωθούν και τελικά να μη λειτουργήσουν ποτέ. Ο θεατής, σε αντίθεση με τις φωτογραφίες του Έθνους, τοποθετείται χαμηλότερα από το φυλάκιο, όπως ίσως θα το κοίταζε ένας κρατούμενος, αφού όπως είπαμε η κάμερα βρίσκεται μέσα στη φυλακή. Πρόκειται για τη μοναδική περίπτωση όπου υπονοείται η οπτική του κρατούμενου, άρα ο θεατής

καλείται σε μια συνολικότερη θέαση του ζητήματος. Και πάλι απουσιάζουν τα ανύσματα δράσης, όμως η εννοιολογική διάσταση της φωτογραφίας δεν είναι αυτή που συνηθίσαμε να ενσαρκώνεται στην κυριαρχική παρουσία του φύλακα. Η φωτογραφία δεν επιδιώκει να προκαλέσει μια αίσθηση ασφάλειας στους θεατές. Το άδειο φυλάκιο συνιστά αμφισβήτηση των παραδεδομένων συμβάσεων, των συμβόλων που παραδοσιακά ταυτίζονται με την εικόνα της φυλακής.

2.2.2 Άλλες εξωτερικές λήψεις

Στη συνέχεια θα συγκρίνουμε τις φωτογραφίες που διακρίναμε ως κοινό μοτίβο στο Έθνος και την Καθημερινή (E7, K4) με τη φωτογραφία A13 της Αυγής. Ο λόγος είναι η κεντρική παρουσία του συρματοπλέγματος και στις τρεις.

E7

K4

A13

Τη φωτογραφία E7 τη συναντήσαμε δύο φορές, σε ένα σύνολο έντεκα δημοσιευμάτων και τη φωτογραφία K4 δύο φορές σε ένα σύνολο εννιά δημοσιευμάτων. Και στις δύο περιπτώσεις, η διαγώνια γραμμή του συρματοπλέγματος κυριαρχεί, στο προσκήνιο της φωτογραφίας και λειτουργεί ανυσματικά. Ειδικά στην E7, μοιάζει να εκπορεύεται από εμάς που παρατηρούμε την εικόνα, καθιστώντας μας Δρώντες, και να καταλήγει στο φυλάκιο. Επιχειρώντας να συνδυάσουμε τις προηγούμενες παρατηρήσεις μας, το φυλάκιο είναι η μόνη περίπτωση συνδιαλλαγής μας με τη φυλακή, καθώς συμβολοποιεί την μέριμνα για

την ασφάλειά μας. Το συρματόπλεγμα από την άλλη, αποτελεί, όπως είδαμε σε πολλές από τις φωτογραφίες που αναλύσαμε, το κατεξοχήν σύμβολο φυλακής, μιας και οριοθετεί τον ζωτικό χώρο των εντός και των εκτός της φυλακής, και λειτουργεί προστατευτικά για την κοινότητα, αποτρεπτικά για τους φυλακισμένους. Η δράση που συμβολοποιείται στο άνυσμα του συρματοπλέγματος είναι η εξουσία της κοινωνίας απέναντι στους φυλακισμένους, που της δίνει τη δυνατότητα να θεσπίσει ερήμην τους, νέα αυστηρότερα μέτρα ασφαλείας, που καθιστούν αυτόν ακριβώς τον διαχωρισμό εντονότερο. Οι φυλακές υψίστης ασφαλείας καλούνται να εκπληρώσουν έναν αμιγώς διαχειριστικό ρόλο, ενώ ο σκοπός της αναμόρφωσης και της επανένταξης, δεν διατυπώνεται ούτε καν προσχηματικά.

Η γωνία λήψης και στις δύο περιπτώσεις είναι πλάγια: ο παραγωγός δεν προτίθεται να εμπλακεί και να μας εμπλέξει στον χώρο της φυλακής και σε ό,τι αυτός εκπροσωπεί. Η φυλακή δεν ανήκει στον χώρο των βιωμάτων μας ή των πιθανών βιωμάτων μας, είναι έξω από τα όρια της κοινότητάς μας, κυριολεκτικά και μεταφορικά. Ως προς τον κάθετο άξονα, κοιτάζουμε το κτίριο αφ' υψηλού. Δεν μας ασκεί εξουσία και δεν ορθώνεται επιβλητικά μπροστά μας. Αντιθέτως, εμείς βρισκόμαστε σε θέση υπεροχής, όπως παρατηρήσαμε ήδη από την ανάλυση του ανύσματος. Ούτως ή άλλως είναι ευκολότερο συναισθηματικά να τραβήξουμε διαχωριστικές γραμμές και να αναγνωρίσουμε τους φυλακισμένους ως «άλλους», που υπολείπονται ηθικά, πνευματικά σε σχέση με εμάς, ως «επικίνδυνους άλλους» που πρέπει απλώς να φυλαχτούν και να εξουδετερωθούν, από το να αναλογιστούμε τις ενδεχόμενες υποχρεώσεις που η κοινωνία εξακολουθεί να έχει απέναντι στα εξόριστα μέλη της.

Η φωτογραφία A13 επιχειρεί μια περισσότερο συμβολική απεικόνιση της φυλακής, αφού το κτίριο απουσιάζει και εικονίζεται μόνο το συρματόπλεγμα. Η γωνία της λήψης, ως προς τον κάθετο άξονα είναι χαμηλή σε σχέση με το αναπαριστώμενο θέμα. Άρα ο θεατής, σε αντίθεση με τις προηγούμενες φωτογραφίες δεν ασκεί εξουσιαστική σχέση στη φυλακή, αντιθέτως εξουσιάζεται από αυτή. Ενθαρρύνεται με αυτόν τον τρόπο να άρει τις διαχωριστικές γραμμές και να συναισθανθεί την ασφυκτικότητα και το αδιέξοδο της στέρησης της ελευθερίας. Το συρματόπλεγμα ορθώνεται επιβλητικό μπροστά μας, και εμποδίζει το βλέμμα να στραφεί στον ουρανό.

Ορίζεται και εδώ ένα διαγώνιο άνυσμα δράσης, το οποίο είναι διπλό: το τρίγωνο που δημιουργεί το συρματοπλέγμα στο κάτω μέρος της φωτογραφίας και η διαγώνιος του κυκλικού συρματοπλέγματος στο πάνω μέρος της. Δεν ορίζονται Δρώντες και Στόχοι. Το άνυσμα δεν έχει σαφή απεύθυνση, καθώς ο εγκλεισμός δεν παρουσιάζεται ως κάτι που αφορά μια συγκεκριμένη, καλά ορισμένη πληθυσμιακή ομάδα. Είναι ένα ζήτημα που οι προεκτάσεις του αφορούν ολόκληρη την κοινωνία: δεν οριοθετούνται εξουσιαστές και εξουσιαζόμενοι, όλοι τίθενται απέναντι στο συρματοπλέγμα και ενώπιον του ζητήματος. Το τρίγωνο προσδίδει ένταση και κατευθυντικότητα στη φωτογραφία, ενώ υπονοεί συγκρούσεις. Οι έννοιες που προσελκύει το τρίγωνο είναι λιγότερο «ιδιότητες της ύπαρξης» και περισσότερο «διαδικασίες» (Kress, van Leeuwen, 2010:115) Η φυλακή εννοιολογικά δεν είναι μια άχρονη οντότητα. Ακολουθεί μια ιστορική διαδρομή και «φορτώνεται» μια σειρά παραδοχών που δείχνουν πως καθόλου σταθερή και «φυσική» δεν είναι η ύπαρξή της.

Τα κείμενα των δημοσιευμάτων του Έθνους που συνοδεύουν τις φωτογραφίες είναι «Η ζωή των εγκλειστών στη φυλακή Δομοκού» (Αυλωνίτης, 31-12-2014) και «Τέλος οι φυλακές ανηλίκων και υψίστης ασφαλείας» (Αυλωνίτης, 10-2-2015). Στο πρώτο περιγράφονται κάποιες διαφοροποιήσεις σε σχέση με τον αρχικό κανονισμό ασφαλείας, προς όφελος ακόμα και των κρατούμενων «για τα βαρύτερα αδικήματα», και το επόμενο στην κατάργηση από τον νέο υπουργό, του νεοσύστατου θεσμού. Τα κείμενα αποτελούν μια αποστασιοποιημένη καταγραφή γεγονότων.

Τα δημοσιεύματα της Καθημερινής που συνοδεύονται από την παραπάνω εικόνα είναι: «Κλείνουν οι εκκρεμότητες, ανοίγουν οι φυλακές τύπου Γ» (Καραμανώλη, 25-7-2014) και «Φυλακές υψίστης ασφαλείας «στα χαρτιά» (Σουλιώτης, 9-11-2014). Αφορούν την περιγραφή του ανθρώπινου δυναμικού (αστυνομικοί, ειδικά εκπαιδευμένοι φύλακες) των υλικοτεχνικών υποδομών (αντιαρματικά όπλα, ειδικός υπερσύγχρονος εξοπλισμός κόστους 2.000.000 ευρώ αλεξίσφαιρα τζάμια, κάμερες, συρματοσχοίνα, συστήματα εντοπισμού και απενεργοποίησης δικτύων κινητής τηλεφωνίας και ασύρματου ίντερνετ, ειδικοί διάδρομοι που θα περιορίζουν την ταχύτητα των προσερχόμενων στη φυλακή οχημάτων) του σχεδίου ασφαλείας αναφορικά με τις μετακινήσεις και λοιπές δραστηριότητες των κρατούμενων, και το «άκρως απόρρητο σχέδιο της ΕΛ.ΑΣ» για πρόσθετη εξωτερική περίφραξη, που όλα μαζί εγγυώνται την αποτελεσματική φύλαξη των κρατούμενων. Η αναφορά στον «εσωτερικό κανονισμό» λειτουργίας των φυλακών, σε όσες δηλαδή ρυθμίσεις

άπτονται των δικαιωμάτων των κρατουμένων (άδειες, επισκεπτήρια) γίνεται παρενθετικά, εν είδει «εκκρεμότητας» όπως χαρακτηριστικά αναφέρει το άρθρο «Κλείνουν οι εκκρεμότητες, ανοίγουν οι φυλακές Γ τύπου». Για το συγκεκριμένο άρθρο, αποτελούν απλώς κάποιες τελευταίες λεπτομέρειες, συγκεκριμένα «κάποια τυπικά ζητήματα» ήσσονος σημασίας, που η ολοκλήρωσή τους έχει καθαρά διεκπεραιωτικό χαρακτήρα. Στην πραγματικότητα, αυτά τα «τυπικά ζητήματα», είναι ο πυρήνας των αντιδράσεων που εγείρει το νέο σύστημα φυλάκισης. Ενδιαφέρον παρουσιάζει λοιπόν, και η γενικόλογη αναφορά στις αντιδράσεις που επέφερε το νέο είδος φυλακής : «σωρεία αντιδράσεων σε πολιτικό -και όχι μόνο- επίπεδο» χωρίς να επεξηγείται προς ποια κατεύθυνση και με τι είδους ερείσματα αναπτύσσεται η επιχειρηματολογία, κατά των φυλακών. («Κλείνουν οι εκκρεμότητες, ανοίγουν οι φυλακές Γ τύπου».) Επ' ευκαιρία της αναφοράς στις αντιδράσεις και τις διακομματικές συγκρούσεις, η αρθρογράφος επανέρχεται στο προσφιές θέμα της εφημερίδας σχετικά με τη «μετατροπή προς το ευμενέστερο» των συνθηκών κράτησης, χωρίς αυτή τη φορά να προβαίνει σε αξιολογικούς σχολιασμούς, παραθέτοντας το απλώς ως τον καρπό των παραπάνω συγκρούσεων. (Καραμανώλη, 25-7-2014). Σε κάθε περίπτωση, η σχέση της εικόνας με το κείμενο είναι και πάλι παραπληρωματική.

Η εικόνα A13 συνοδεύει το δημοσίευμα της Αυγής «Αντιαρματικά όπλα για τους αστυνομικούς - φύλακες των φυλακών τύπου Γ'» (Λαζαρίδη, 1-4-2014). Στο δημοσίευμα αναλύονται οι αντιδράσεις για τις νέες φυλακές από διαφορετικά μέτωπα: Συνήγορος του πολίτη, συγγενείς κρατούμενων, ομάδα «Δράση ενάντια στο ελληνικό Γκουαντάναμο», δικηγόροι, βουλευτές διάφορων κομμάτων της αντιπολίτευσης, και μέλη εξωκοινοβουλευτικών κομμάτων. Εξετάζονται ζητήματα συνταγματικότητας, ανθρωπίνων δικαιωμάτων, καθώς και κοινωνικές επιπτώσεις. Πρόκειται δηλαδή για μια ολόπλευρη και πλουραλιστική προσέγγιση του ζητήματος, ανάλογη της συμπαραδηλωτικής λειτουργίας που εντοπίσαμε στην εικόνα.

Άλλες εξωτερικές λήψεις είναι οι εικόνες E9 και A9, A5, A14, A6.

E9

A9

A5

A14

A6

Η εικόνα E9 συνοδεύει το δημοσίευμα του Έθνους «Πιο αυστηρά μέτρα ασφαλείας στις φυλακές» (Αυλωνίτης, 8-1-15), στο οποίο περιγράφονται με πολλές λεπτομέρειες τα συστήματα ασφαλείας και οι συνθήκες διαβίωσης στις νέες φυλακές, πάντα σε συνάρτηση με τη στοχοθεσία για τη μεγαλύτερη δυνατή ασφάλεια - δηλαδή την

αποτροπή αποδράσεων. Το άρθρο ολοκληρώνεται με την αναφορά στην κατάληψη του δικηγορικού συλλόγου Αθηνών, από σαράντα άτομα, μεταξύ των οποίων και δικηγόροι, για να κινητοποιηθεί ο Σύλλογος και να πάρει θέση ενάντια στη μεταγωγή κρατουμένων στον Δομοκό, «με δεδομένο ότι οι συνθήκες στις φυλακές υψίστης ασφαλείας είναι απάνθρωπες και συνιστούν βασανιστήριο». Ο γράφων δεν μας εξηγεί περαιτέρω την τελευταία φράση, από πού προέρχεται και γιατί είναι δεδομένο. Πιθανό είναι να αποτελεί θέση των ομάδων που πραγματοποίησαν την κατάληψη. Σε κάθε περίπτωση, δεν παρουσιάζει καμία συνοχή με το υπόλοιπο κείμενο, διατυπώνεται αυθαίρετα, και ως εκ τούτου δεν έχει κάποια ικανότητα πειθούς. Προφανώς δεν είναι στους στόχους του γράφοντα να ασχοληθεί συστηματικά με την πλευρά των κρατούμενων και όσων τους υποστηρίζουν. Απλώς παραθέτει μια φράση, που είναι τόσο διαφορετική από το υπόλοιπο κειμενικό ύφος, που φαίνεται να χρησιμοποιήθηκε προσχηματικά.

Στη φωτογραφία, η μηχανή λήψης βρίσκεται μπροστά από την εξωτερική περίφραξη και κοιτάζει προς τα μέσα, πίσω όμως από τα κάγκελα. Μπορούμε να δούμε την είσοδο, ένα τμήμα του προαύλιου χώρου, τα κάγκελα και μερικά παράθυρα κελιών. Αν ωστόσο δεν γνωρίζαμε ότι πρόκειται για κτίριο φυλακής, οι επιλογές του καδραρίσματος δεν θα μας επέτρεπαν να το αντιληφθούμε: Το κτίριο δεν μοιάζει με φυλακή, θα μπορούσε να είναι κτίριο μιας οποιασδήποτε δημόσιας υπηρεσίας, γι' αυτό και δεν αποπνέει κανένα συναίσθημα. Ακόμη, το ανθρώπινο στοιχείο απουσιάζει, ενώ η πλάγια γωνία λήψης επίσης συμβάλλει στην αίσθηση της αποστασιοποίησης, που η ασαφής ταυτότητα του κτιρίου δημιουργεί: μια φυλακή δεν ανήκει στα όρια του κόσμου μας, εκτός και αν κάτι από το εσωτερικό της απειλεί τη δημόσια ευταξία.

Σε εντελώς διαφορετικό ύφος, η εικόνα A5 είναι μια αφηγηματική εικόνα, όπου ο Δρων προβάλλοντας το χέρι του έξω από το κελί του καίει ένα κομμάτι ύφασμα. Το άνυσμα της δράσης, οπτικά τουλάχιστον, κατευθύνεται προς το συρματοπλέγμα. Το δημοσίευμα μας πληροφορεί για τη διαμαρτυρία 3.860 κρατούμενων για το κυβερνητικό νομοσχέδιο που προωθεί τις φυλακές υψίστης ασφαλείας, τις οποίες χαρακτηρίζει φυλακές- ταφόπλακα, και επικρίνει την αδιαφορία των εμπνευστών του νέου θεσμού απέναντι στις διαμαρτυρίες των κρατούμενων. Το χέρι του κρατούμενου είναι ακριβώς στο κέντρο του κάδρου, και όλη μας η προσοχή στρέφεται σε αυτή τη δράση. Η προοπτική απουσιάζει, και έτσι ο κόσμος της εικόνας βιώνεται ως συνέχεια

του κόσμου του θεατή. Η μετωπική γωνία καλεί τον θεατή να εμπλακεί σε αυτό που βλέπει, αρνούμενη τις διαχωριστικές γραμμές που με ευκολία αντιπαραβάλλουν «εμάς» σε σχέση με τους «επικίνδυνους άλλους», αποτιμώντας τους ως απειλές προς εξουδετέρωση, ως παρεκκλίνοντες άξιους να τιμωρηθούν, αγνοώντας επιδεικτικά την ανθρώπινη φύση και τα δικαιώματα που της αναλογούν. Ο κρατούμενος, εκφράζει τη διαμαρτυρία του, προτάσσει το χέρι του όσο του επιτρέπει το κελί του, καίει τα υπάρχοντά του, σε μια κίνηση απελπισίας που φορτίζει συγκινησιακά, καθώς η εμφάνιση μιας ανθρώπινης μορφής, μέσα σε ένα σκηνικό αποκλεισμού, με πρωταγωνιστές τοίχους, συρματοπλέγματα, διπλά και τριπλά κάγκελα μπροστά από τα παράθυρα, μοιάζει απροσδόκητη, τόσο απροσδόκητη όσο μια ανεύρεση επιζώντα κάτω από χαλάσματα. Η αντίθεση γίνεται ακόμα πιο έντονη, αν στο ψυχρό, νεκρό σκηνικό των μουντών φθαρμένων τοίχων και των σκουριασμένων παραθύρων αντιπαραβάλλουμε τη φωτιά, που ταυτίζεται μετωνυμικά με το φως και τη θερμότητα, αλλά ταυτόχρονα σηματοδοτεί την καταστροφή. Την καταστροφή του παλιού, που αν θέλουμε να είμαστε αισιόδοξοι, θα οδηγήσει στη γέννηση του καινούριου.

Η εικόνα A14, ενώ μοιάζει ως προς τις επιλογές του καδραρίσματος με την A5, μας δημιουργεί μια αρκετά διαφορετική εντύπωση. Κατ' αρχάς τα συρματοπλέγματα υπάρχουν, μόνο όμως ως σκιά στον τοίχο. Τα παράθυρα, όπως είναι φυσικό έχουν κάγκελα, αλλά μόνο μια σειρά, πράγμα που τα κάνει να μην μοιάζουν τόσο απροσπέλαστα, όσο το παράθυρο της φωτογραφίας A5. Ακριβώς αυτή η επιλογή, στην A5 μας δημιουργεί την εντύπωση ότι ο κρατούμενος είναι «θαμμένος» μέσα στο κτίριο, σε αντίθεση με την A14 που επιτρέπει μια σχετικά πιο άμεση επαφή με τον έξω κόσμο. Η εικόνα είναι εννοιολογική, δεν περιγράφεται μια δράση, αλλά το αποτέλεσμα της δράσης. Οι κρατούμενοι δικαιωμένοι, μας κάνουν πίσω από τα κάγκελα μια χειρονομία «νίκης», και είναι χαμογελαστοί. Σε αντιστοιχία με την εικόνα, το δημοσίευμα «Καταργούνται οι φυλακές Τύπου Γ με το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης» (Λαζαρίδου, 15-03-2015) χαιρετίζει την πραγματοποίηση μιας από «τις σημαντικότερες εξαγγελίες του υπουργού Δικαιοσύνης Νίκου Παρασκευόπουλου, καθώς είναι έτοιμο το νομοσχέδιο για την κατάργηση των φυλακών Τύπου Γ που έχουν καταγγελθεί ως το ελληνικό Γκουαντάναμο». Η ευφορία της νίκης λοιπόν, απέναντι στην καταπάτηση των δικαιωμάτων των κρατούμενων, διατρέχει τόσο την εικόνα όσο και το κείμενο. Η κατάργηση των

φυλακών τύπου Γ, είναι ένα μόνο από μια σειρά μέτρων που αποβλέπουν στην εξυγίανση του σωφρονιστικού συστήματος, πάντα με γνώμονα τα δικαιώματα των κρατούμενων και την πορεία τους προς την επανένταξη.

Η φωτογραφία Α9 περιλαμβάνει και αφηγηματική και εννοιολογική διάσταση. Αφηγηματικά, παρουσιάζει μια «δράση αλλαγής» με δρώντες τους κρατούμενους, των οποίων τα χέρια προβάλλουν μέσα από τα κάγκελα των παραθύρων. Οι χειρονομίες των κρατούμενων δημιουργούν ανύσματα, αλλά επειδή δεν χειρονομούν προς κάποιον ή κάτι συγκεκριμένο ή ορατό στον θεατή, ο θεατής μένει να φαντάζεται μόνο προς ποιον ή προς τι χειρονομεί, ή να θεωρεί την κίνηση αυτή των χεριών, συμβολική, χωρίς συγκεκριμένη, προσωπική απεύθυνση. Η απεύθυνση λοιπόν είναι συμβολική, προς το σύνολο των υπευθύνων για τις αλλαγές στο θεσμό της φυλακής, ίσως και προς τη συνολική φιλοσοφία που αντανακλά η πρόταση των νέων μέτρων.

Υπάρχει, εκτός της αφηγηματικής, και η εννοιολογική διάσταση της φωτογραφίας: η ταξινομική διαδικασία συσχέτισης των συμμετεχόντων. Οι αναπαριστώμενοι-υποκείμενοι συγκροτούν τον υπερκείμενο όρο: κρατούμενοι. Εμφανίζουν μια συμμετρικότητα στην παρουσίαση, με τα προτεταμένα χέρια τους, σε ίδιο μέγεθος να σχηματίζουν ευθείες παράλληλες μεταξύ τους και με τον διαγώνιο άξονα της φωτογραφίας. Το φόντο τους οπτικά, είναι επίσης απλό και ουδέτερο: οι τοίχοι και τα κάγκελα των κελιών τους. Οι κρατούμενοι ασφυκτιούν μέσα στα κελιά τους –μόνο το χέρι τους μπορεί να έρθει σε επαφή με τον «έξω κόσμο»- μοιάζουν τελεσίδικα αποκλεισμένοι από κάθε ελπίδα, κλεισμένοι σε ένα κτίριο που διασφαλίζει όχι μόνο τη μη απόδραση, αλλά τον γενικότερο αποκλεισμό τους από την κοινότητα, απαξιώνοντας τον ούτως ή άλλως απαξιωμένο από το πνεύμα του νέου νομοσχεδίου προσανατολισμό της επανένταξης. Στην κορυφή της φωτογραφίας σχηματίζονται τρίγωνα, που δείχνουν προς τον ουρανό, ο οποίος όμως δεν διακρίνεται. Τα τρίγωνα, με όλη την ένταση που εσωκλείουν ως οπτικά σημεία, δείχνουν προς τον ουρανό συμπαραδηλώνοντας την επιθυμία και την ελπίδα του κρατούμενου, για έξοδο από τη φυλακή, για επανένταξη ή αλλιώς το δικαίωμά του στην ελπίδα.

Ο θεατής είναι αόρατος και αμέτοχος, δεν υπάρχει επαφή των βλεμμάτων. Μάλιστα, ο θεατής είναι προστατευμένος από τα τεκταινόμενα, καθώς βρίσκεται μακριά από τα κελιά, και τα κοιτάζει πλάγια, ως προς τον οριζόντιο άξονα, άρα δεν εμπλέκεται. Η φωτογραφία ανήκει στην κατηγορία της εικόνας «παροχή», εκείνης δηλαδή της

εικόνας που παρέχει τους αναπαριστώμενους συμμετέχοντες στους θεατές ως αντικείμενα προς στοχασμό. Δεν επιδιώκει εύκολες συγκινησιακές ταυτίσεις αλλά έναν προβληματισμό γύρω από τα δρώμενα, κατόπιν λογικής επεξεργασίας του θέματος.

Το κείμενο του δημοσιεύματος «Οι κρατούμενοι ανέστειλαν την απεργία πείνας και ετοιμάζουν νέες κινητοποιήσεις» (Ζώτου Έλλη, 3-7-2014), αναφέρεται στην αναστολή της πανελλαδικής απεργίας πείνας ενόψει των βελτιωτικών προτάσεων που αναμένεται να καταθέσει το υπουργείο, στη θέση της Ζ. Κωνσταντοπούλου ότι οι νέες φυλακές, ως μια άλλου τύπου θανατική ποινή, εξοντώνουν τους κρατούμενους, και στη συναυλία που διοργανώνεται ενάντια στις νέες συνθήκες κράτησης. Το κείμενο λειτουργεί και εδώ παραπληρωματικά σε σχέση με τη φωτογραφία, αφού έχει αναπαράγει τοποθετήσεις κοινού προσανατολισμού με αυτόν που αναγνώσαμε αναλύοντας τη φωτογραφία.

Η εικόνα Α6 επικεντρώνεται σε μια συμβολική διαδικασία. Ο συμμετέχων που αναπαριστά το συμβολικό νόημα είναι το πουλί που κρέμεται στο συρματόπλεγμα, που κατά πάσα πιθανότητα βρίσκεται γύρω από κάποια φυλακή. (Ακόμη και αν δεν μιλάμε στην πραγματικότητα για συρματόπλεγμα φυλακής, το περιεχόμενο του άρθρου μας επιβάλλει ως τέτοιο να το θεωρήσουμε). Το πουλί, ως συμβολικό αντικείμενο πληροί όλα εκείνα τα χαρακτηριστικά που οι Kress και van Leeuwen αποδίδουν στους συμμετέχοντες που αναπαριστούν μια συμβολική ιδιότητα. Το συμβολικό αντικείμενο (πουλί), μαζί με το περιβάλλον που του προσδίδει αυτή ακριβώς τη συμβολική αξία (συρματόπλεγμα) βρίσκονται στο προσκήνιο και αναπαρίστανται με καλή εστίαση. Η θέση που καταλαμβάνουν στην εικόνα είναι τέτοια, που η επιλογή και η σύνθεση του κάδρου «δεν μπορεί παρά να θεωρηθεί πράξη κατάδειξης της συμβολικής ιδιότητας στον θεατή» (Kress, Leeuwen, 2010: 177). Ακόμη, το σύμβολο φαίνεται να είναι «εκτός τόπου στο σύνολο» (ό.π.), καθώς ένα πουλί φέρει οπωσδήποτε, μετωνυμικά, την έννοια της ελευθερίας, ενώ επιλέγεται να τοποθετηθεί σε ένα περιβάλλον στέρησης της ελευθερίας και καταναγκασμών. Ως συμβολική εικόνα, διατηρεί την ιδιότητά της να απεικονίζει όχι μια συγκεκριμένη στιγμή, αλλά μια γενική αίσθηση. Δεν πρόκειται λοιπόν για μια ρεαλιστική εικόνα, της οποίας η πληροφορία αποσαφηνίζεται από το λεκτικό συγκείμενο ή το αποσαφηνίζει η ίδια, αλλά μια εικόνα που φορτίζει περαιτέρω συγκινησιακά το

κείμενο, αναφορικά με την απεργία πείνας 4.500 κρατούμενων. Η εικόνα λειτουργεί και ειρωνικά, καθώς οπτικοποιεί την ελπίδα, σε έναν χώρο για τον οποίο θεωρείται δεδομένο, από τη γενικότερη τοποθέτηση της εφημερίδας και έχει διατυπωθεί κατ' επανάληψη «στερεί την ελπίδα». Ο ουρανός αντιπαρατίθεται εννοιολογικά με το συρματοπλέγμα και επιτείνει την αντίθεση ανάμεσα στο αίσθημα του αναπόδραστου εγκλεισμού και την προοπτική της ελευθερίας.

2.3 Εσωτερικό φυλακής

Στη συνέχεια της ανάλυσής μας, εξετάζουμε τις φωτογραφίες των δημοσιευμάτων που απεικονίζουν το εσωτερικό των φυλακών. Συγκρίνοντας ποσοτικά τις φωτογραφίες, στην Αυγή βρίσκουμε 4 τέτοιες φωτογραφίες, στο Έθνος 4 και στην Καθημερινή καμία. Η Καθημερινή είναι ούτως ή άλλως εκείνη η εφημερίδα που δεν αναφέρεται καθόλου στην οπτική των κρατούμενων, καθ' όλη τη διάρκεια του δημόσιου διάλογου σχετικά με το νομοσχέδιο. Η μόνη πρόταση σχετικά με τις αντιδράσεις των κρατούμενων που βρήκαμε διαβάζοντας όλα τα δημοσιεύματα της υπό μελέτη χρονικής περιόδου είναι : «Οι φυλακές του Δομοκού είναι ένας από τους βασικούς λόγους των αλλεπάλληλων κινητοποιήσεων στις οποίες έχουν προβεί τους τελευταίους μήνες οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι των καταστημάτων της χώρας. Την τελευταία εβδομάδα υπήρξε εντατικοποίηση των κινητοποιήσεών τους, ενώ για σήμερα έχουν εξαγγείλει 24ωρη πανελλαδική απεργία.» Απλά λοιπόν πραγματοποιείται μια γενικόλογη και σύντομη, αν όχι ελλιπής αναφορά στις αντιδράσεις των κρατούμενων, χωρίς να παρατίθεται η επιχειρηματολογία τους, χωρίς δηλαδή να δίνεται κανενός είδους έρεισμα ή λογική εξήγηση στο κύμα των αντιδράσεων.

Η πρώτη υποομάδα που θα εξετάσουμε, όσον αφορά την απεικόνιση του εσωτερικού της φυλακής, είναι οι «Κοντινές λήψεις κρατούμενων».

2. 3.1 Κοντινές λήψεις κρατούμενων

A10

E3

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η σύγκριση ανάμεσα στις εικόνες E3, και A10. Επιλέγουμε να συγκρίνουμε δύο αρκετά διαφορετικές μεταξύ τους, εκ πρώτης όψης τουλάχιστον, κατηγορίες εικόνων. Ο άξονας που τις συνδέει ωστόσο είναι αρκετά ευδιάκριτος: πολύ κοντινές φωτογραφίες κρατούμενων, που βρίσκονται μέσα στα κελιά τους.

Η εικόνα E3 είναι μια αναλυτική εικόνα. Ο κρατούμενος απεργός πείνας είναι ο Φορέας της ιδιότητας του «διαμαρτυρόμενου» για τη δημιουργία φυλακών υψίστης ασφαλείας, και η κοντινή λήψη μας δίνει τη δυνατότητα να εξετάσουμε τη βασική του κτητική ιδιότητα, εκείνη του ραμμένου στόματος. Η λήψη είναι κοντινή, γεγονός που μας δίνει τη δυνατότητα να διακρίνουμε καθαρά το ραμμένο στόμα. «Πλησιέστερα από τα 90 εκατοστά, η ψυχή γίνεται πολύ φανερή, για κάθε είδους αμερόληπτη παρατήρηση». Η κοντινή προσωπική απόσταση, είναι κατά κανόνα η απόσταση μεταξύ δύο ατόμων που έχουν στενή σχέση μεταξύ τους. Οι υπόλοιποι δεν μπορούν να έρθουν τόσο κοντά, και αν το κάνουν πιθανόν να θεωρηθεί επιθετική πράξη. Πόσο μάλλον όταν αυτός που μας πλησιάζει είναι ένας κατάδικος. Το κάδρο υπαινίσσεται μια μικρή γωνία λήψης, χαμηλή σε σχέση με τον κάθετο άξονα, που προσδίδει μια αυστηρότητα στη φιγούρα, σε σχέση με την οποία ο θεατής τοποθετείται χαμηλότερα, αλλά διατηρεί επαφή βλεμμάτων. Το άνυσμα που δημιουργείται από το βλέμμα του αναπαριστώμενου συμμετέχοντα προς τον θεατή, επιδιώκει να εδραιώσει επαφή μαζί του, ακόμη και αν είναι μόνο σε φανταστικό επίπεδο. Τον καλεί να μπει σε μια κοινωνική σχέση μαζί του. Η θεματική της συγκεκριμένης φωτογραφίας, λογικά θα έπρεπε να δημιουργεί συναισθήματα συμπόνιας, καθώς το πρόσωπο που εικονίζεται υποφέρει. Κοιτάζοντάς μας όμως από

υψηλότερο επίπεδο, δίνεται η αίσθηση της υπεροχής του. Μας κοιτάζει αφ' υψηλού, σαν να μας εξετάζει εξονυχιστικά, πράγμα που δεν συνάδει με την πραγματικότητα και τη θέση του στην κοινωνία τη δεδομένη στιγμή. Μπορούμε να κατατάξουμε την εικόνα στην «οπτική προειδοποίηση», καθώς πρόκειται για μια εικόνα – απαίτηση, με αυστηρή έκφραση του αναπαριστώμενου. Συνδυάζοντας λοιπόν την απόσταση και το βλέμμα, οδηγούμαστε ως θεατές σε αρνητικά μάλλον συναισθήματα για τον εικονιζόμενο. Επίσης, κατά κανόνα οι αναλυτικές φωτογραφίες, αποφεύγουν την υπερβολική ζωντάνια και τις λεπτομέρειες, καθώς αυτά αποσπών από τον αναλυτικό της σκοπό. Το φόντο, για τους ίδιους λόγους προτιμάται απλό, και το χρώμα περιορίζεται σε μικρή χρωματική κλίμακα. (Kress, van Leeuwen, 2010: 157) Στη συγκεκριμένη φωτογραφία όμως, το φόντο τραβά την προσοχή, με μια ευρεία γκάμα έντονων και αντιθετικών χρωμάτων. Μια αναλυτική φωτογραφία έχει περισσότερο διεπιδραστικό και συγκινησιακό χαρακτήρα, παρά αναπαραστατικό, συνεπώς αν ο στόχος ήταν πράγματι συγκινησιακός, το φόντο θα μπορούσε να είναι ηπιότερο, ώστε να συγκεντρώνεται η προσοχή του θεατή ευκολότερα στον εικονιζόμενο, και στο «σοκ» που όπως περιγράφει η λεζάντα προκαλεί η εικόνα. Αναρωτιόμαστε λοιπόν εδώ, αν αυτό ακριβώς το «σοκ» είναι συγκινησιακό, συμπονετικό ή «σοκ» που προκαλείται από κάποιου είδους προσβολή του κοινού αισθήματος, ή των κοινών προσδοκιών για παθητική υπακοή όσων επιβάλλονται στους δικαίως έγκλειστους εγκληματίες. Η φωτογραφία λοιπόν αποκτά διαφορετική εννοιολόγηση σε σχέση με το κείμενο, ή ενδεχομένως φωτίζει τα λανθάνοντα νοήματά του.

Στην Α10 κοιτάζουμε υπό γωνία τα χέρια ενός κρατούμενου, που ίσα που προβάλλουν έξω από τα κάγκελα. Η εικόνα είναι αφηγηματική. Υπάρχει Δρων και Στόχος, αλλά ταυτίζονται στη φιγούρα – συγκεκριμένα στα χέρια- του κρατούμενου. Το άνυσμα ορίζεται από τη διαγώνια γραμμή που δημιουργούν τα κάγκελα της φυλακής, αλλά αποκτά διπλή κατευθυντικότητα. Ταυτόχρονα, εκπορεύεται από τον κρατούμενο, καθώς τα χέρια του δημιουργούν δράση: θέλει να σπάσει τα κάγκελα ή να ανοίξει την πόρτα, αλλά και κατευθύνεται προς τον κρατούμενο, τον οποίο κάποιος άλλος, μη αναπαριστώμενος Δρων έχει καταδικάσει σε εγκλεισμό. Το άνυσμα της φυλακής φτάνει μέχρι το σώμα του κρατούμενου και τελικά ενσωματώνεται. Η ποινή της φυλακής, που θεωρητικά ισχυριζόμαστε ότι δεν αποτελεί σωματική τιμωρία, ουκ ολίγες φορές οδηγεί σε σωματικές παθήσεις, ενώ σε κείμενα φυλακισμένων στις ελληνικές φυλακές, η «σωφρονιστική» παρέμβαση

αναπαριστάται ως βία σε επίπεδο σωμάτων. Το λευκό που κυριαρχεί στη φωτογραφία, εναρμονίζεται με τον τίτλο που κάνει λόγο για «λευκά κελιά».

Στην ίδια εικόνα παρατηρούμε γωνιώδεις γραμμές που αντιπροσωπεύουν δράση, σύγκρουση και ένταση. Οι έννοιες που προσελκύουν αναπαριστώνται περισσότερο σαν «διαδικασίες» παρά σαν «ιδιότητες της ύπαρξης». Όπως έχουμε παρατηρήσει και σε προηγούμενη φωτογραφία, ο εγκλεισμός, και ο θεσμός της φυλακής γενικότερα, δεν είναι κάτι δεδομένο και αυτονόητο, το ίδιο και η ιδιότητα του κρατούμενου. Υπάρχει μια ιστορική διαδρομή πίσω από αυτές τις έννοιες, που καθιστά προβληματική μια σειρά παραδοχών, για το αυτονόητο της συγκεκριμένης ποιής. Η εικόνα E3, παρόλο που εικονίζει στην πραγματικότητα μια δράση, παραμένει μια εννοιολογική εικόνα, εκθέτει στον θεατή μια στατική εικόνα, με σταθερή και άχρονη ουσία: βλέπουμε τον Φορέα μιας διπλή ιδιότητας, της δεδομένης και σταθερής ιδιότητας του εγκλειστού και εκείνης του απεργού πείνας, όπως μαρτυρούν οι επιμέρους κτητικές ιδιότητες. Όπως αναφέραμε και στην ανάλυση, δεν πραγματώνεται κάποιου είδους συγκινησιακή διεπίδραση με τον θεατή, ούτε αντιλαμβανόμαστε κάποιου είδους ένταση, κάποια δράση αλλαγής. Το ραμμένο στόμα είναι στην πραγματικότητα δράση, αυτό όμως δεν αποδίδεται εικονογραφικά. Επιπλέον, η εικόνα διεκδικεί μια «καλλιτεχνικότητα» που δεν συναντάμε σε καμία από τις φωτογραφίες των άλλων εφημερίδων, καθώς παρατηρούμε μια εσκεμμένη επεξεργασία της οπτικής σύνθεσης, που ενισχύει το συμπαραδηλωτικό αποτέλεσμα. Το κείμενο του δημοσιεύματος, λειτουργεί παραπληρωματικά με τη φωτογραφία, επισημαίνοντας τις ενστάσεις αντισυνταγματικότητας για τις νέες συνθήκες κράτησης και το πλήγμα που υφίσταται ο πυρήνας του κράτους δικαίου, όσον αφορά την προστασία των ανθρώπινων δικαιωμάτων.

2. 3. 2 Εσωτερικοί χώροι

Οι εικόνες A1, A4, A7 και E2, E4 και E5 ομαδοποιούνται, καθώς όλες απεικονίζουν διαδρόμους, κελιά και προαύλιους χώρους, όλα στο εσωτερικό της φυλακής.

A1

A4

A7

Στις A1, A4, A7, οι διάδρομοι είναι άδειοι. Η ανθρώπινη παρουσία υπονοείται μόνο από τις κλειστές πόρτες των κελιών, στην A4 και A7, ενώ στην A1, μάλλον τα κελιά είναι άδεια, αφού οι πόρτες τους είναι ανοιχτές.

Και στις τρεις φωτογραφίες αξιοποιείται η προοπτική. Ως αποτέλεσμα, παρατηρούμε τη δημιουργία διαγώνιων γραμμών, που όπως έχουμε ήδη επισημάνει, προσδίδουν ένταση και κατευθυντικότητα, ενδεχομένως λειτουργούν και ανυσματικά. Δεν μπορούμε να μιλήσουμε για εννοιολογικές φωτογραφίες, καθώς σε όλες μας δίνεται περισσότερο η αίσθηση της κίνησης, παρά της άχρονης και σταθερής εννοιολογικής ουσίας. Μας δίνεται η αίσθηση μιας μεταβατικής χωρικής διάταξης: αυτό που βλέπουμε κάπου αλλού μας οδηγεί, καθώς περνάμε από τον διάδρομο και προσπερνάμε τα κελιά. Ο διάδρομος είναι το άνυσμα, που ξεκινά από τον θεατή και επιχειρεί να τον οδηγήσει κάπου (ή πουθενά) ή να τον συνδέσει με κάτι (ή με τίποτα).

Στην A7, η γωνία λήψης δίνει στο κτίριο την εντύπωση κλίσης προς τα πίσω, καθώς το κάδρο προσπαθεί να συμπεριλάβει το μεγαλύτερο δυνατό κομμάτι του εσωτερικού της φυλακής, προθάλαμο, διάδρομο, σκάλα, κελιά, όροφο. Ωστόσο, η προοπτική μπλοκάρεται, και έτσι ο διάδρομος μας οδηγεί στη σκάλα που με τη σειρά της μας οδηγεί στον δεύτερο όροφο κελιών. Προχωρώντας από εκεί διεισδύουμε στα «άδυτα»

της φυλακής, και παγιδευόμαστε σε έναν διάδρομο που μοιάζει χωρίς τέλος, χωρίς να περιμένουμε κάποια αλλαγή σκηνικού. Βλέπουμε ότι οι διαγώνιες γραμμές συγκλίνουν, φτάνουν σε ένα τέλος, δεν περιμένουμε όμως ότι θα δούμε ένα «φως στην άκρη του τούνελ»: πράγματι η διάταξη του κτιρίου και η έλλειψη φυσικού φωτός κάνουν τον διάδρομο να μοιάζει αρκετά με τούνελ. Η μόνη μας επιλογή φτάνοντας στο τέλος του διαδρόμου είναι να ξαναγυρίσουμε στην αρχή, και τούμπαλιν. Η γωνία από την οποία κοιτάμε τη φυλακή είναι χαμηλή, ως προς τον κάθετο άξονα, γεγονός που μας δημιουργεί την αίσθηση ότι το κτίριο μας ασκεί εξουσία. Είμαστε τελεσίδικα παγιδευμένοι στο σκοτεινό, μουντό κτίριο, και η κλίση προς τα πίσω, που του προσδίδει η επιλογή του καδραρίσματος μας δίνει την αίσθηση ότι θα μας ρουφήξει για πάντα μέσα του, έτσι όπως ορθώνεται γύρω μας τεράστιο και απειλητικό. Την εμπλοκή μας με το κτίριο ενισχύει η μετωπική γωνία λήψης, που κωδικοποιεί το αναπαριστώμενο θέαμα ως μέρος του κόσμου μας. Οι πόρτες των κελιών σημαδεύονται από ένα χαρακτηριστικό γράμμα, πίσω από το οποίο δε ζει πια ένας άνθρωπος, αλλά ένας αριθμός, ένας επικίνδυνος κατάδικος που πρέπει να περιοριστεί, να φυλαχτεί, να σωφρονιστεί. Να ενσωματωθεί στο κτίριο έτσι που να μην ξεχωρίζει πια από αυτό. Να «αποσαρκωθεί».

Ακριβώς για αυτή τη στέρηση ελπίδας μας μιλάει και το δημοσίευμα, που παραθέτει αριθμητικά δεδομένα για τη μαζική απεργία πείνας των κρατούμενων, καθώς και τα ανθρώπινα αιτήματά τους, όπως για παράδειγμα το δικαίωμα στη συζυγική επίσκεψη. Παραθέτει επίσης την άποψη ότι οι φυλακές τύπου Γ θα είναι ένα «ελληνικό Γκουαντάναμο, μία φυλακή μέσα στη φυλακή, χωρίς άδειες, χωρίς επισκεπτήριο, χωρίς αύριο...», καθώς και τα επιχειρήματα δικηγόρων και επιστημονικών φορέων που ισχυρίζονται ότι οι «φυλακές τύπου Γ' συνιστούν «μετάβαση από το μοντέλο του σωφρονισμού στο μοντέλο της απόλυτης εξουδετέρωσης, αν όχι στο μοντέλο μιας ακραίας εκδικητικής λογικής» (Κατσάκος Πέτρος, 01-07-2014)

Στην εικόνα Α1, πάλι ο διάδρομος λειτουργεί ανυσματικά. Η σκηνή έχει φωτογραφηθεί από πλάγια γωνία, ο φωτογράφος δεν έχει τοποθετήσει τον εαυτό του μπροστά από τα κελιά, αλλά στο πλάι, δεν τα αντικρίζει. Η πλάγια γωνία λήψης ορίζει την αποστασιοποίηση του φωτογράφου από το αναπαριστώμενο θέαμα. Ωστόσο, ο θεατής βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με τον χώρο, ούτε του ασκεί ούτε του

ασκείται εξουσία. Στην περίπτωση αυτή, όπως και στην επόμενη φωτογραφία, η πλάγια γωνία λήψης είναι μια επιλογή «ανάγκης», καθώς η στενότητα του χώρου δεν επιτρέπει διαφορετική τοποθέτηση της φωτογραφικής μηχανής, με δεδομένο ότι ο παραγωγός της εικόνας θέλει να συμπεριλάβει ένα ευρύτερο τμήμα του εσωτερικού της φυλακής, και όχι ένα κελί μόνο, ή τον διάδρομο μόνο.

Έξω από κάθε κελί, και σε περίοπτη θέση είναι ευδιάκριτο το νούμερο, που επιτελεί παρόμοια συμπαραδηλωτική λειτουργία με τα γράμματα στην προηγούμενη εικόνα. Οι πόρτες των κελιών είναι ανοιχτές, και οι καρέκλες για τους φύλακες άδειες, άρα τα κελιά είναι προσωρινά άδεια. Το φυσικό φως, όπως βλέπουμε από τις σκιές που δημιουργούνται στο πάτωμα δεν φτάνει μέχρι τα κελιά, σταματάει έξω από τις πόρτες τους. Οι διαγώνιες γραμμές που σχηματίζονται από τα κάγκελα των κελιών και τον διάδρομο δημιουργούν και σε αυτή τη φωτογραφία την αίσθηση της έντασης και της σύγκρουσης: μιας κινητικότητας, που αποτελεί προϋπόθεση της εξέλιξης, της αλλαγής.

Το δημοσίευμα κάνει λόγο για καθολική υπονόμηση της έννοιας του σωφρονισμού και της επανένταξης, «φέροντας από την πίσω πόρτα τη θανατική ποινή» (Λαζαρίδου, 01-04-2014). Ο διακηρυγμένος στόχος της φυλακής είναι κάποτε να ανοίξει τις πόρτες των κελιών- όπως συμβαίνει στη φωτογραφία- και να επιστρέψει στην κοινωνία αναμορφωμένους τους πρώην κατάδικους. Αυτός ο σκοπός αυτοαναιρείται από τη φιλοσοφία του νέου νομοσχεδίου, αφού μια φυλακή υψίστης ασφαλείας εξυπηρετεί αποκλειστικά την αποτελεσματική φύλαξη των φυλακισμένων και την οριστική αποπομπή τους από την κοινωνία. Στο δημοσίευμα παρουσιάζονται ολόπλευρα φωνές αντίδρασης από διαφορετικά μέτωπα: συγγενείς κρατούμενων, μέλη οργανώσεων, δικηγόροι, βουλευτές κομμάτων εντός και εκτός Κοινοβουλίου.

Στην εικόνα A4, ο διάδρομος λειτουργεί παρόμοια με τις προηγούμενες εικόνες, ως φορέας δράσης. Η γωνία λήψης είναι πλάγια και πάλι, ωστόσο, όπως εξηγήσαμε και πριν, δεν υπάρχει άλλο σημείο στον συγκεκριμένο χώρο, εκτός από την άκρη του διαδρόμου, από το οποίο να μπορούσε να επιτευχθεί μια γενική λήψη, διαδρόμου και κελιών. Οπότε θεωρούμε την πλάγια λήψη λύση ανάγκης και όχι επιλογή που πρέπει να ερμηνεύσουμε.

Ως προς τον κάθετο άξονα, ο θεατής βρίσκεται στο ίδιο επίπεδο με τον χώρο, και έτσι μπορεί να φανταστεί ότι βρίσκεται στον διάδρομο. Ο διάδρομος καταλήγει σε μια ακόμη πόρτα. Από το παράθυρό της βλέπουμε φως, όμως η πόρτα είναι κλειστή. Αν θεωρούσαμε ότι ο διάδρομος, είναι το άνυσμα που συμβολοποιεί την πορεία του κρατούμενου, το τέρμα της αντιστοιχεί σε μια ακόμη κλειστή πόρτα, που θα μπορούσε να οδηγεί προς τα έξω, αλλά παραμένει κλειστή. Ο κρατούμενος, και ο θεατής που μπαίνει στη θέση του, είναι καταδικασμένος σε μια κυκλική πορεία που θα τον επιστρέψει εκεί από όπου ξεκίνησε. Στο κείμενο του δημοσιεύματος διαβάζουμε τα λόγια των κρατούμενων για την απεργία πείνας με την οποία ζητούν να αποσυρθεί το νομοσχέδιο για τις φυλακές τύπου Γ : "Διεκδικούμε τα δικαιώματά μας και αγωνιζόμαστε να παραμείνουμε *άνθρωποι* και όχι ανθρώπινες σκιές κλειδωμένες και ξεχασμένες στην απελπισία" (Λαζαρίδου, 24/6/2014). Η φωτογραφία έχει μια παραπληρωματική σχέση με το κείμενο, οπτικοποιώντας το απελπισμένο μήνυμα των κρατούμενων: να μην παραμείνουν εγκλωβισμένοι, «κλειδωμένοι» και «ξεχασμένοι» σε μια φυλακή χωρίς καμία προοπτική για επανένταξη, με μόνο σκοπό την τιμωρία.

E2

E4

E5

Η εικόνα E2 είναι μια εννοιολογική, ταξινομική εικόνα. Οι υποκείμενοι είναι οι κρατούμενοι, και αυτή η κοινή τους ιδιότητα, ορίζει τον «υπερκείμενο» της φωτογραφίας. Η γωνία λήψης της εικόνας E2 είναι μετωπική ως προς τα κάγκελα

του κελιού, και πλάγια σε σχέση με το προαύλιο και τους κρατούμενους. Τα κάγκελα προσδίδουν στην παρατήρησή μας την απαραίτητη ασφάλεια, ενώ η απόσταση θεατή και αναπαριστώμενου αντιστοιχεί στη «δημόσια απόσταση», όπου μπορούμε να δούμε τα κορμιά αρκετών ανθρώπων, και είναι η απόσταση μεταξύ ανθρώπων που είναι και θέλουν να παραμείνουν ξένοι. Σε μια απόσταση «μεγαλύτερη από 4 μέτρα, οι άνθρωποι φαίνονται σαν να έχουν ελάχιστη σχέση με εμάς». (Kress, van Leeuwen, 2010: 202). Η κάθετη γωνία λήψης είναι υψηλή. Μια υψηλή γωνία λήψης κάνει το αντικείμενο να μοιάζει μικρό και ασήμαντο. «Τείνουν να μειώσουν το άτομο, να το ισοπεδώσουν ηθικά, να το υποβιβάσουν, να το αποδώσουν σαν να είναι αιχμάλωτος σε έναν ανυπέρβλητο ντετερμινισμό» (Kress, van Leeuwen, 2010: 220). Συνδυάζοντας και τα τρία παραπάνω στοιχεία (οριζόντια και κάθετη γωνία λήψης- απόσταση – κάγκελα) διαπιστώνουμε ότι η αποστασιοποίηση μάλλον χρησιμοποιείται για να μας προστατεύσει και να μας διαφοροποιήσει, παρά για να μας προσκαλέσει σε έναν αμερόληπτο στοχασμό. Επιπλέον, η αφ' υψηλού γωνία λήψης, δίνει στους διεπιδραστικούς συμμετέχοντες μια εξουσία σε σχέση με τους αναπαριστώμενους συμμετέχοντες. Οι εικονιζόμενοι, ξεκάθαρα δεν είναι μέρος του κόσμου μας. Δεν υπάρχει επαφή βλεμμάτων, άλλοι έχουν γυρισμένη την πλάτη, άλλοι κοιτούν προς τα κάτω, κάποιοι συνομιλούν μεταξύ τους. Ανήκουν όλοι στην ίδια ταξινομική σχέση, η οποία διαχωρίζεται σαφώς από τη δική μας (θεατών – παραγωγών). Έχουν το ίδιο μέγεθος, τα σώματά τους την ίδια κατεύθυνση ως προς τους κάθετους άξονες και οι σκιές τους την ίδια κατεύθυνση ως προς τους οριζόντιους άξονες. Το κείμενο του δημοσιεύματος χρησιμοποιεί αρκετά συχνά τον χαρακτηρισμό «επικίνδυνοι κρατούμενοι», καθώς περιγράφει συνοπτικά τα μέτρα ασφαλείας που εξαγγέλλονται για τις νέου τύπου φυλακές. Η σχέση κειμένου και εικόνας είναι παραπληρωματική.

Στην φωτογραφία E4, βρισκόμαστε μέσα στο κελί των απεργών πείνας, περιεργαζόμαστε τον προσωπικό τους χώρο, τα προσωπικά τους αντικείμενα. Ωστόσο, η απόστασή μας από τους αναπαριστώμενους είναι η «μακρινή κοινωνική απόσταση», στην οποία συμβαίνουν οι «απρόσωπες υποθέσεις». Τον απρόσωπο χαρακτήρα της φωτογραφίας ενισχύουν οι θέσεις στις οποίες είναι τοποθετημένοι οι κρατούμενοι, ώστε να μην μπορούμε να δούμε τα πρόσωπά τους- πλην ενός που μάλλον κοιμάται, οπότε δεν συνάπτουμε επαφή βλεμμάτων ούτε μαζί του- σχεδόν κρυμμένοι καθώς είναι πίσω από τα κρεβάτια τους ή ανάμεσα στα σκεπάσματα.

Το κελί τους δίνει μια εικόνα ακατάστατου αλλά φωτεινού δωματίου και μόνο από τα κάγκελα στο παράθυρο θα μπορούσαμε υπό άλλες συνθήκες να υποψιαστούμε ότι βρισκόμαστε μέσα σε φυλακή. Η εικόνα, όπως πληροφορούμαστε από τη λεζάντα απεικονίζει τον εκούσιο περιορισμό των απεργών πείνας στα κελιά τους, για εξοικονόμηση δυνάμεων. Πρόκειται δηλαδή στην πραγματικότητα για ένα δυσάρεστο στιγμιότυπο, που δεν συνάδει με την ένταση του φωτός και των χρωμάτων της φωτογραφίας που έχει επιλεγθεί. Η πρώτη μας σκέψη γι' αυτή τη φωτογραφία θα ήταν ότι παρακολουθούμε τη μεσημεριανή ξεκούραση των αλλοδαπών ενοίκων ενός κοινόχρηστου μικρού διαμερίσματος. Επίσης, η φωτογραφία ίσως μας παρακινεί να συνδέσουμε την εθνικότητα του μόνου κρατούμενου τον οποίο μπορούμε να δούμε με την εικόνα της «ακαταστασίας» που δημιουργούν ρούχα κρεμασμένα παντού και μας φέρνουν στον νου εικόνες καταυλισμών, ή καταλυμάτων πρόχειρων σε κάθε περίπτωση. Το άρθρο «Εικόνες - σοκ από τα κελιά των απεργών πείνας» (Μπενέα, 29-6-2014) είναι το μοναδικό που ασχολείται εκτενώς με την οπτική των κρατούμενων, αναπαράγοντας αυτολεξεί τα αιτήματα των διεκδικήσεών τους και περιγράφοντας τις συνθήκες της απεργίας πείνας. Εικονογραφικά ωστόσο, παρατηρήσαμε ότι και οι δύο εικόνες, με διαφορετικό τρόπο η καθεμία, λειτουργούν αρνητικά ως προς μια ενδεχόμενη συμπάραταξη του θεατή με τους κρατούμενους ή προς μια συγκινησιακή ταύτιση. Το κείμενο στη συγκεκριμένη περίπτωση, παρέχει μια αντισταθμιστική συμπαραδήλωση, διαψεύδοντας τα σημεινόμενα της εικόνας, ή το αντίστροφο. Το συγκεκριμένο άρθρο, είναι και το μοναδικό από τα άρθρα του Έθνους που υπογράφεται από διαφορετικό αρθρογράφο, όχι δηλαδή από τον Αλ. Αυλωνίτη, εξ' ου και η υφολογική του διαφορά, η οποία όμως δεν επεκτείνεται τελικά και στην επιλογή της φωτογραφίας. Αυτή η διαφορετική «φωνή» δεν είναι αρκετή κατά τη γνώμη μας, ώστε να διαφοροποιήσει τα συμπεράσματά μας σχετικά με τις συνολική τοποθέτηση της εφημερίδας επί του θεσμού.

Η φωτογραφία Ε5 είναι μια αναλυτική εικόνα που προσδιορίζει έναν Φορέα ιδιότητας- αυτής του φύλακα- και τις κτητικές του ιδιότητες: η στολή του, η κεραία του ασύρματου που φαίνεται μέσα από το σακάκι του, η σιγουριά με την οποία στέκεται, κυριαρχώντας στον χώρο. Το χρώμα περιορίζεται σε μικρή χρωματική κλίμακα και χρησιμοποιείται για να τονίσει την αντίθεση του χώρου και του προσώπου. Ο φύλακας, αναπόσπαστο κομμάτι της φυλακής, διαχωρίζεται όμως από αυτή. Οι φυλακές ταυτίζονται μόνο με τους φυλακισμένους, ή αλλιώς οι

φυλακισμένοι ανήκουν στις φυλακές. Ο φύλακας ζει μέσα στη φυλακή αλλά είναι ένας από εμάς, ανήκει στην πραγματικότητα στην έξω από τη φυλακή κοινότητα. Απουσιάζουν επίσης οι πολλές λεπτομέρειες, για να μην αποσπών τον θεατή από τον αναλυτικό της σκοπό.

Η απόσταση που δημιουργεί η φωτογραφία, ανάμεσα στον αναπαριστώμενο και στον θεατή, είναι αυτή της «μακρινής κοινωνικής απόστασης», καθώς είμαστε σε τέτοια απόσταση ώστε να μπορούμε να βλέπουμε ολόκληρο το σώμα και χώρο γύρω του – άλλο αν η φωτογραφία κόβεται και βλέπουμε από τα γόνατα περίπου και πάνω. Η κοινωνική διεπίδραση που διεξάγεται σε αυτή την απόσταση έχουν έναν βαθμό επισημότητας και έναν απρόσωπο χαρακτήρα. Πράγματι, ο εικονιζόμενος δεν είναι κάποιος με τον οποίο ένας μέσος αναγνώστης έχει πολλές πιθανότητες να συνδιαλαγεί διαπροσωπικά, κάποια στιγμή στη ζωή του. Μόνο έμμεσα μπορεί να συσχετιστεί μαζί του: αν τον αναγνωρίζει ως εγγυητή της ασφάλειάς του. Δεν είναι επίσης ένα πρόσωπο προς την εικόνα του οποίου χρειάζεται να βιώσει κάποιου είδους συγκινησιακή αντίδραση.

Από την άλλη, το βλέμμα του, παρόλο που δεν το βλέπουμε, απευθύνεται στους θεατές, δημιουργώντας μια πλασματική σχέση μαζί τους και ισχυροποιώντας την παραπάνω σύνδεση με τους εκτός φυλακής. Το βλέμμα πάντα δημιουργεί μια προσδοκία, ο θεατής να κάνει κάτι, να μπει σε μια κοινωνική σχέση με τον αναπαριστώμενο συμμετέχοντα. Παρόλο που δεν διακρίνουμε το βλέμμα, μπορούμε να καταλάβουμε ότι σχηματίζει ευθεία γραμμή με αυτό του αναγνώστη, καθώς τον κοιτάει κατά μέτωπο και όχι υπό γωνία. Ίσως να θέλει να τον πείσει, κοιτώντας τον στα μάτια ότι θα εγγυηθεί την ασφάλειά του: όταν κοιτάμε κάποιον κατά πρόσωπο, δεν θέλουμε να δώσουμε την εντύπωση του μυστηρίου των προθέσεών μας, αλλά προσπαθούμε να εδραιώσουμε μια σχέση εμπιστοσύνης μαζί του. Αυτό ίσως προσπαθεί να επιτύχει και ο φύλακας, σε σχέση πάντα με την κοινωνία που φαίνεται να έχει εναποθέσει σε αυτόν και στους όμοιούς του την ασφάλειά της. Η φιγούρα του φύλακα είναι στο επίπεδο του ματιού του θεατή, άρα δεν υπονοείται κάποια διαφορά εξουσίας. Επιπλέον, ενώ προηγουμένως αναφέραμε την απόσταση ως παράγοντα διατήρησης του απρόσωπου της επαφής μας με τον εικονιζόμενο, παρατηρούμε ότι λειτουργεί θετικά, προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης του κλίματος εμπιστοσύνης που επιχειρεί να δημιουργήσει. Αυτή η απόσταση μας δίνει τη δυνατότητα να παρατηρήσουμε τον φύλακα σε σχέση με τον χώρο του, πάνω στον οποίο φαίνεται να

κυριαρχεί: βρίσκεται σε πρώτο πλάνο και έχει όλον τον διάδρομο πίσω του. Αν μη τι άλλο είναι κυρίαρχος του χώρου του. Επίσης, δεν είναι μόνος του, συνοδεύεται από κάποιον που δεν μπορούμε να διακρίνουμε, αλλά είναι εκεί, σε ετοιμότητα. Τέλος, το γεγονός ότι δεν στέκεται, αλλά βηματίζει αποφασιστικά, ενισχύει το αίσθημα της εμπιστοσύνης που προσπαθεί να μας εμπνεύσει.

Ο σκοπός λοιπόν της εικόνας είναι διεπιδραστικός, όχι όμως σε ένα συγκινησιακό επίπεδο, αλλά σε επίπεδο δημιουργίας σχέσης εμπιστοσύνης.

Το άρθρο που συνοδεύει την εικόνα μιλά για τη «βήμα βήμα» μετατροπή των φυλακών Δομοκού σε «Αλκατράζ», παραθέτοντας τα «προσεκτικά» μέτρα που λαμβάνονται, όσον αφορά τη διασφάλιση της μη απόδρασης. Ειδική μνεία γίνεται στις αρμοδιότητες που θα αποκτήσει η ΕΛ.ΑΣ. σε θέματα φρούρησης. Ενώ από τον τίτλο μας δίνεται η εντύπωση ότι ο αρθρογράφος διάκειται αρνητικά απέναντι στις νέες φυλακές, αφού τις παραλληλίζει με έναν τόπο μαρτυρίου στην κοινή συνείδηση, το «Αλκατράζ», στη συνέχεια διαβάζουμε μια πλήρως αποστασιοποιημένη καταγραφή διαδικασιών. Προχωρώντας δε, στην ανάλυση της εικόνας, που αποτιμήσαμε ως διεπιδραστική, και όχι ψυχρά αναλυτική, απομακρυνόμαστε αρκετά από την αρχική εντύπωση. Αντιμετωπίζουμε λοιπόν μια περίπτωση, κατά την οποία οι εννοιολογικές αποχρώσεις του κειμένου φωτίζονται καλύτερα και ίσως διευκρινίζονται, όταν συσχετίζονται με την εικόνα.

3. Συμπεράσματα

Η Καθημερινή δημοσιεύοντας 9 άρθρα σχετικά με τις φυλακές υψίστης ασφαλείας, έχει αφιερώσει στο ζήτημα τα λιγότερα άρθρα από όλες. Η Αυγή έχει δημοσιεύσει τα περισσότερα (18 άρθρα), και το Έθνος βρίσκεται ανάμεσα στις δύο, με 10 σχετικά άρθρα. Πραγματοποιώντας λοιπόν μια πρώτη σύγκριση, μπορούμε να συμπεράνουμε, ότι η Αυγή είναι εκείνη η εφημερίδα η οποία αποδίδει μεγαλύτερη σημασία στο ζήτημα και ασχολείται εκτενέστερα με αυτό. Μένει να εξετάσουμε αν η ποσοτική διαφορά επεκτείνεται και σε ποιοτική διαφορά, αν δηλαδή η εκτενέστερη ενασχόληση είναι ταυτόχρονα και η πληρέστερη ενασχόληση σε σχέση με το ζήτημα. Ύστερα, θα ασχοληθούμε με τις παραμέτρους που επιλέγει να φωτίσει η κάθε εφημερίδα και τις τοποθετήσεις της σχετικά με το ζήτημα.

Από τις 4 φωτογραφίες της Καθημερινής που επιλέξαμε να αναλύσουμε (καθώς οι υπόλοιπες δεν συσχετιζόνταν άμεσα με τον χώρο της φυλακής και αποκλείστηκαν από την ανάλυση) διαπιστώνουμε ότι και οι 4 εικονίζουν εξωτερικούς χώρους φυλακής. Οι 2 από τις 4 είναι ίδιες μεταξύ τους και είναι μια εξωτερική φωτογραφία του κτιρίου των φυλακών Δομοκού. Οι υπόλοιπες 2 είναι μακρινές φωτογραφίες των φυλακίων και τμήματος του δρόμου έξω από τη φυλακή. Δεν επιχειρείται λοιπόν κανενός είδους προσέγγιση του εσωτερικού χώρου των φυλακών: των προαυλίων, των κελιών, των ίδιων των κρατούμενων, γεγονός που μας προϋδεάζει και για όσα διαβάζουμε στα κείμενα των δημοσιευμάτων, τα οποία αναφέρονται κατά βάση στον νέο εξοπλισμό των φυλακών και στο σχέδιο ασφαλείας, ενώ όσες από τις ρυθμίσεις άπτονται των δικαιωμάτων των κρατουμένων (άδειες, επισκεπτήρια) αναφέρονται παρενθετικά, εν είδει «εκκρεμότητας». Επίσης, πραγματοποιούνται μόνο γενικόλογες αναφορές για «τη σωρεία αντιδράσεων», ενώ παραλείπεται συστηματικά η οπτική των κρατούμενων, αλλά και όσων προσώπων κύρους συμπαρατάσσονται στον αγώνα τους.

Όσον αφορά το Έθνος, 4 από τις 10 φωτογραφίες που επιλέξαμε να αναλύσουμε εικονίζουν εξωτερικές όψεις της φυλακής (2 από τις φωτογραφίες είναι ίδιες μεταξύ τους και εμφανίζονται σχεδόν απαράλλαχτες και στην Καθημερινή). Δύο από τις 10 είναι φωτογραφίες υπουργών, με φόντο πάλι μια εξωτερική άποψη των φυλακών Δομοκού. Τέσσερις φωτογραφίζουν εσωτερικούς χώρους φυλακών. Σε 3 από αυτές τις 4 εικονίζονται κρατούμενοι και σε μία ένας φύλακας. Η μία από τις φωτογραφίες, μάλιστα είναι κοντινή λήψη ενός κρατούμενου- απεργού πείνας. Το Έθνος λοιπόν, εν αντιθέσει με την Καθημερινή, δείχνει –κρίνοντας προς το παρόν μόνο από τη θεματική των φωτογραφιών του- μια διάθεση να προσεγγίσει το ζήτημα και «εκ των έσω». Ωστόσο, η ανάλυση των φωτογραφιών μας έδειξε, πως η προσέγγιση τελικά είναι επιδερμική, και μάλιστα τελικά στρέφεται εναντίων των κρατουμένων. Για παράδειγμα, ενώ δε συναντήσαμε σε άλλη εφημερίδα κοντινή λήψη στο πρόσωπο κρατούμενου, που θα περιμέναμε να δημιουργεί θετική προς τον κρατούμενο συγκινησιακή φόρτιση, αναλύοντας τη συγκεκριμένη φωτογραφία διαπιστώσαμε πως ο παραγωγός της μάλλον στρέφεται εναντίον του εικονιζόμενου και επιδιώκει να δημιουργήσει αρνητικούς συσχετισμούς και συναισθήματα στον θεατή. Αρνητικοί συνειρμοί δημιουργούνται επίσης στη φωτογραφία όπου εικονίζονται οι απεργοί πείνας στο κελί τους, ενώ ο τρόπος με τον οποίο αναπαρίσταται οπτικά ο

προαυλισμός των κρατούμενων, σε επόμενη φωτογραφία, μεγαλώνει την απόστασή τους από εμάς, αντί να τους φέρνει κοντά μας. Παρατηρούμε δηλαδή, ότι η επιλογή της εφημερίδας να μην περιοριστεί σε μια μακρινή, εξωτερική οπτική αναπαράσταση της φυλακής, δεν την οδηγεί τελικά σε μια βαθύτερη προσέγγιση του ζητήματος, που θα αναδείκνυε και την οπτική των κρατούμενων, ή που θα επιχειρούσε να βάλει το αναγνωστικό κοινό της σε μια διαδικασία άρσης του διαχωρισμού «εμείς» και «οι άλλοι».

Η Αυγή έχει επιλέξει 5 φωτογραφίες εξωτερικής όψης φυλακής, και 4 εσωτερικών χώρων, κελιών και διαδρόμων. Ωστόσο, η διάκριση σε φωτογραφίες εσωτερικής και εξωτερικής άποψης της φυλακής, δεν μπορεί να είναι απόλυτη όπως προηγουμένως, καθώς όπως δείξαμε και στην ανάλυση, πολύ συχνά στις φωτογραφίες της Αυγής διαπλέκεται το «μέσα» και το «έξω», αφού ακόμη και στις εξωτερικές λήψεις είναι έντονη η παρουσία του ανθρώπινου στοιχείου: πολύ συχνά δηλαδή, εκτός από το κτίριο διακρίνουμε φιγούρες κρατούμενων (σε 3 από τις 4 φωτογραφίες) πράγμα που δε συμβαίνει στις άλλες δύο εφημερίδες. Μάλιστα, οι κρατούμενοι όχι μόνο διαχωρίζονται από το κτίριο και αποκτούν οντότητα, αλλά με έναν τρόπο διεκδικούν την κίνηση εκτός του. Βλέπουμε τα χέρια τους και κάποια προσωπικά τους αντικείμενα. Θυμόμαστε την ανθρώπινή τους υπόσταση, που στις προηγούμενες προσεγγίσεις τείνει να υποσκελίζεται υπό το βάρος της κατηγορίας «επικίνδυνος κρατούμενος». Από τις φωτογραφίες της Αυγής, ξεχωρίσαμε επίσης μία φωτογραφία (την Α6) για την οποία δεν μπορέσαμε να βρούμε ομολογη στις άλλες δύο εφημερίδες ώστε να δημιουργήσουμε μια επιπλέον ομαδοποίηση, πέραν της διάκρισης εσωτερικού – εξωτερικού χώρου. Η φωτογραφία αυτή θα μπορούσε να υπαχθεί στην κατηγορία «εξωτερική άποψη φυλακής», αφού είναι φωτογραφία του συρματοπλέγματος, της εξωτερικής δηλαδή περιφραξης. Ωστόσο είναι η μόνη φωτογραφία που αξιολογήσαμε ως «συμβολική», με βάση την ανάλυση των Kress και van Leeuwen. Είναι η μόνη φωτογραφία στην οποία πρωταγωνιστής δεν είναι κάποιος ή κάτι σχετικό με τις φυλακές, αλλά ένα σύμβολο: φωτογραφίζεται ένα πουλί, ως σύμβολο της ελευθερίας. Η φωτογραφία αυτή, μαζί με τις φωτογραφίες Α10 και Α13, που η φροντίδα της οπτικής σύνθεσης τους προσδίδει μια έντονα συμπαραδηλωτική αξία, διεκδικούν μια «καλλιτεχνικότητα», που τις διαφοροποιεί περαιτέρω από τις υπόλοιπες φωτογραφίες της ίδιας εφημερίδας, και όλες τις άλλες των άλλων δύο εφημερίδων. Σε καμία άλλη περίπτωση δεν θεωρήσαμε ότι

επιχειρείται καλλιτεχνική επιτήδευση. Σύμφωνα με τον Barthes, όταν η φωτογραφία γίνεται ζωγραφική, υπόκειται δηλαδή εσκεμμένα μια επεξεργασία οπτικής σύνθεσης, είναι για να προβάλει ένα πιο σύνθετο ή πιο «λεπτεπίλεπτο» σημαινόμενο, που άλλοι τρόποι συμπαραδήλωσης δεν θα μπορούσαν να αποδώσουν.

Για τους σκοπούς της ανάλυσης μας, δημιουργήσαμε επιπλέον κατηγοριοποιήσεις, εντός της βασικής (εσωτερικό – εξωτερικό φυλακής). Προσδιορίσαμε μια υποομάδα φωτογραφιών εξωτερικής άποψης της φυλακής: εκείνες που απεικονίζουν το φυλάκιο, με ή χωρίς την παρουσία του φύλακα. Για τα δημοσιεύματα που συνοδεύονται από φωτογραφίες φυλακίων, παρατηρήσαμε το εξής: Στο Έθνος, τα κείμενα των δημοσιευμάτων δημιουργούν μια εικόνα αναστάτωσης και φόβου, καθώς οι «επικίνδυνοι βαρυποινίτες» ετοιμάζουν ή πραγματοποιούν διαμαρτυρίες για τα νέα κυβερνητικά μέτρα. Την ανασφάλεια που προκαλούν αυτές οι ενέργειες, έρχεται να αντισταθμίσει η εικόνα του φρουρού στο φυλάκιο, που εγγυάται με την κυριαρχική του παρουσία την αποκατάσταση και διασφάλιση της τάξης. Παρατηρούμε λοιπόν πως δεν δίνεται στην πραγματικότητα βήμα στην αντίθετη άποψη, αυτή που εκφράζουν δηλαδή οι κρατούμενοι, παρά μόνο πραγματοποιείται μια αναφορά στις αντιδράσεις τους, η οποία λειτουργεί εκφοβιστικά, και άρα νομιμοποιητικά για οποιαδήποτε απόπειρα καταστολής. Στην Καθημερινή, οι αντίστοιχες εικόνες συνοδεύουν δημοσιεύματα που περιγράφουν τα συστήματα ασφαλείας ή επικρίνουν τη μείωση της αυστηρότητας των όρων κράτησης στις νέες φυλακές. Οι εικόνες αυτές συντελούν στην ενίσχυση του αισθήματος απόστασης των φυλακών από την κοινότητα, που εξυπηρετεί έναν στόχο εξουδετέρωσης και όχι επανένταξης του κρατούμενου. Η μοναδική σύνδεση που επιτυγχάνεται, ανάμεσα στον θεατή και τη φυλακή είναι η παροχή εγγυήσεων για την ασφάλειά του, και σε καμία περίπτωση κάποιου είδους προβληματισμός σχετικά με την ανθρώπινη φύση των κρατούμενων και τα δικαιώματά τους. Είμαστε δύο «αντίπαλα στρατόπεδα», και ανάμεσά μας, όπως και στα σύνορα των χωρών, υπάρχουν φυλάκια και φρουροί που αποκλείουν μια πιθανή «συμπλοκή».

Αντίθετα, στη φωτογραφία της Αυγής, από την εικόνα του φυλακίου απουσιάζει ο φύλακας, και η λήψη γίνεται από μέσα προς τα έξω. Οι επιλογές που πραγματοποιούνται στην απεικόνιση του θέματος καλούν τον θεατή σε μια λογική, σφαιρική επεξεργασία του θέματος, που συμπεριλαμβάνει την οπτική του κρατούμενου. Χωρίς να επιδιώκονται συναισθηματικές χειραγωγήσεις, ο θεατής

μεταφέρεται «στην άλλη πλευρά» και καλείται να τη συμπεριλάβει στον προβληματισμό του.

Εκτός από τις εικόνες των φυλακίων, διακρίναμε ως ξεχωριστή υποομάδα τις εξωτερικές λήψεις, των τμημάτων της φυλακής στα οποία δεν συμπεριλαμβάνονται φυλάκια, αλλά οι τοίχοι και τα παράθυρα των κελιών, τα συρματοπλέγματα της εξωτερικής περιφράξης, ή μια συνολική άποψη του κτιρίου. Στο Έθνος και την Καθημερινή, οι φωτογραφίες που επιλέχθηκαν, και στις οποίες δεσπόζουν τα κάγκελα και τα συρματοπλέγματα σε ρόλο πρωταγωνιστή, τονίζουν την απόσταση της κοινότητας από τη φυλακή, φροντίζοντας να καταστήσουν σαφή τη διάκριση ανάμεσα στον κόσμο του θεατή και της υγιούς νομοταγούς κοινότητας στην οποία ανήκει, και στον αυστηρά οριοθετημένο χώρο της φυλακής, αλλά και να αποτρέψουν μια πιθανή προσωπική/ συναισθηματική εμπλοκή του με τον κόσμο αυτό. Σε μια τόσο αυστηρή περιχαράκωση, η επανένταξη δεν βρίσκει θέση ως σκοπός της φυλακής, ούτε καν ως μακρινή προοπτική. Ο ρόλος της φυλακής είναι να προστατεύσει την κοινότητα, άρα και τα νέα μέτρα είναι επιθυμητά ως απαραίτητα.

Αντίθετα στην Αυγή, στις εξωτερικές λήψεις πρωταγωνιστούν οι άνθρωποι και όχι τα κάγκελα, που διατηρούν έναν συμβολικό, δευτερεύοντα ρόλο. Στις γωνίες λήψης κυριαρχεί η μετωπική προβολή, που καλεί τον θεατή να εμπλακεί σε αυτό που βλέπει, καθώς αποτελεί συνέχεια του κόσμου του, σε αντίθεση με τις πλάγιες γωνίες λήψης που συναντάμε στις άλλες δύο εφημερίδες, και που ενθαρρύνουν την αποστασιοποίηση. Αποκορύφωμα της επιδίωξης της εφημερίδας να αναδείξει τον λόγο και τα δικαιώματα των κρατούμενων, αποτελεί η τελευταία χρονολογικά φωτογραφία, η οποία «πανηγυρίζει» τη νίκη και τη δικαίωση του αγώνα των κρατούμενων, καθώς βρισκόμαστε στην περίοδο των εξαγγελιών για νομοσχέδιο που καταργεί τις φυλακές υψίστης ασφαλείας.

Όσον αφορά την απεικόνιση του εσωτερικού της φυλακής, η πρώτη υποομάδα είναι οι κοντινές φωτογραφίες κρατούμενων που βρίσκονται μέσα στα κελιά τους, χωρίς να μας ενδιαφέρει αν απεικονίζουν πρόσωπο ή μέρος του σώματός τους. Αναλύοντας οπτικά τις φωτογραφίες, διαπιστώνουμε ότι η βασική τους διαφορά έγκειται στην παρουσία ή απουσία δράσης, στη στατικότητα ή στην ένταση των φωτογραφιών, κατά περίπτωση. Παρατηρούμε συγκεκριμένα, ότι η φωτογραφία της Αυγής, παρόλο που δεν επιτρέπει τη συγκινησιακή διεπίδραση κρατούμενου – θεατή, αφού

απουσιάζει η επαφή των βλεμμάτων, ενέχει δράση, είτε εκπορευόμενη από τον κρατούμενο, είτε στοχεύουσα σε αυτόν. Με άλλα λόγια, ο κρατούμενος και η φυλακή, δεν είναι στατικές, άχρονες και δεδομένες έννοιες. Οιγωνιώδεις γραμμές της δράσης, της έντασης και της σύγκρουσης μας υπενθυμίζουν ότι όταν αναφερόμαστε στη φυλακή, πρέπει να μιλάμε για διαδικασίες και όχι για ιδιότητες, για μια εύθραυστη ισορροπία επιβολών και διεκδικήσεων, και όχι για «αυτονόητα» και «δεδομένα». Από την άλλη, η επιλογή του Έθνους (ο κρατούμενος με το ραμμένο στόμα), παρόλο που εκ πρώτης όψεως είναι περισσότερο διεισδυτική συναισθηματικά, διαπιστώσαμε ότι τελικά λειτουργεί αρνητικά ως προς μια ενδεχόμενη ταύτιση του θεατή μαζί του. Επίσης, από την αναπαράσταση, παρόλο που απεικονίζεται μια δράση, απουσιάζει τελικά η έννοια της δράσης, και η φωτογραφία αποκτά μια στατική, εννοιολογική διάσταση, που ενισχύει τις παραδεδομένες συμβάσεις και τα «αυτονόητα» στα οποία αναφερθήκαμε πριν.

Η επόμενη υποομάδα που απαντάται στο εσωτερικό της φυλακής, είναι οι απεικονίσεις διαδρόμων, κελιών και προαύλιων χώρων. Στις φωτογραφίες της Αυγής δεν βλέπουμε πουθενά το ανθρώπινο στοιχείο. Οι διάδρομοι είναι άδειοι, και οι πόρτες των κελιών είτε κλειστές – ώστε να μην ξέρουμε τι συμβαίνει μέσα- είτε ανοιχτές και τα κελιά άδεια. Το κυρίαρχο συναίσθημα είναι αυτό του αναπόδραστου εγκλεισμού, στο οποίο συμβάλλουν οι διάδρομοι που δεν οδηγούν πουθενά, οι εικόνες των κλειδωμένων κελιών, η ασφυκτική συμμετρία. Και στα κείμενα των δημοσιευμάτων, διαβάζουμε ακριβώς γι' αυτή την απουσία της επανένταξης ως προοπτικής, και για τις διαμαρτυρίες των κρατούμενων, προκειμένου να παραμείνουν άνθρωποι, και όχι «ανθρώπινες σκιές, κλειδωμένες και ξεχασμένες». Στο Έθνος, από την άλλη, το εσωτερικό της φυλακής σφύζει από ζωή. Το κελί που φωτογραφίζεται, δεν θυμίζει καν κελί, και οι εκούσια περιορισμένοι στο κελί τους απεργοί πείνας μοιάζουν με ενοίκους σε κοινόβιο τη στιγμή της μεσημεριανής ξεκούρασης. Παρόμοια, από την απαραίτητη απόσταση ασφαλείας παρακολουθούμε τους κρατούμενους που προαυλίζονται, μιλάνε μεταξύ τους, περπατούν. Ο εγκλεισμός δεν καταγράφεται ως μια ασφυκτική περιοριστική συνθήκη, για τους «μέσα», αλλά ως ένα πλαίσιο ασφάλειας για τους έξω. Τέλος, όμοιος με τον ρόλο που επιτελούσαν στις προηγούμενες υποομάδες οι φρουροί των φυλακίων, είναι ο ρόλος του φρουρού που μας κοιτάζει κατάματα από τον διάδρομο της φυλακής, κυριαρχώντας στον χώρο, εμπνέοντας εμπιστοσύνη. Συνοψίζοντας, η φυλακή δεν είναι ένας τόπος βασανισμού

και ασφυκτικού περιορισμού των κρατούμενων. Είναι απλά ένας χώρος, απομακρυσμένος από την κοινότητα, που υπάρχει για να εγγυάται την ασφάλεια της κοινότητας. Οι κρατούμενοι δεν μοιάζουν να πληρώνουν με την αξιοπρέπειά τους αυτό το τίμημα, και όλα μοιάζουν αρμονικά τακτοποιημένα.

Τα παραπάνω συμπεράσματα, στα οποία μας οδήγησε η ανάλυση των θεματικών κατηγοριών που επιλέξαμε, θεωρούμε ότι επαληθεύουν συνολικά την ερευνητική μας υπόθεση.

Σε όλες τις εικόνες που εξετάζουμε, είτε αποτυπώνεται είτε λανθάνει ένας κοινός παρονομαστής, ένας «Φορέας Ιδιότητας»: το σύνολο του θεσμού της φυλακής, υψίστης ασφαλείας και μη. Η φυλακή ως έννοια, έχει συνιστώσες σε επίπεδο ανθρώπων, άλλων θεσμών και κτιριακών εγκαταστάσεων, που αποτελούν τις επιμέρους «Κτητικές της Ιδιότητες». Προφανώς δεν υπάρχει κάποια και μόνη αρχή για το πώς μπορούν να συνδυαστούν και να παρουσιαστούν αυτές οι επιμέρους κτητικές ιδιότητες. Άρα οι επιλεγόμενοι συνδυασμοί, κάθε άλλο παρά ουδέτεροι και αντικειμενικοί είναι. Η θέση αυτή είναι ταυτόχρονα μια παραδοχή, αλλά και ο πυρήνας του υπό εξέταση ζητήματος, καθώς ο στόχος μας είναι να την επαληθεύσουμε και να αναδείξουμε τις συγκεκριμένες πραγματώσεις της στο υλικό που μελετήσαμε.

Πράγματι λοιπόν διαπιστώσαμε, ότι οι εικονογραφικές επιλογές που πραγματοποιούν –θεματικά και μορφικά- οι εφημερίδες ευρείας κυκλοφορίας (Καθημερινή, Έθνος) φανερώνουν την τοποθέτηση των εφημερίδων υπέρ του νέου θεσμού. Προκρίνεται η ασφάλεια της κοινότητας, αδιαφορώντας για τα ανθρώπινα δικαιώματα του κρατούμενου. Ο εγκληματίας αντιμετωπίζεται ως κίνδυνος που πρέπει να τεθεί υπό έλεγχο. Οι διαχωριστικές γραμμές μεταξύ κοινότητας και κρατούμενου όχι μόνο είναι παρούσες, αλλά επιδοκιμάζονται και ενισχύονται. Οι ταξινομήσεις παρουσιάζονται ως δεδομένες. Στην πραγματικότητα όμως συνιστούν επιλογές: Τα μέλη της ίδιας τάξης κρίθηκαν να είναι τέτοια και η εικόνα δεν αποτυπώνει απλώς, αλλά παράγει τις σχέσεις μέσα από τον οπτικό καθορισμό των ταξινομιών. Σύμφωνα λοιπόν με τις οπτικές ταξινομίες που παρατηρήσαμε, η φυλακή δεν είναι μέρος του κόσμου μας. Την κοιτάζουμε αφ' υψηλού, και πίσω από τα συρματοπλέγματα, αφενός για να μην κινδυνεύσουμε, αφετέρου για να μην παρασυρθούμε σε μια άσκοπη εμπλοκή, είτε συναισθηματικής υφής είτε λογικής επεξεργασίας και αμφισβήτησης των

παραδεδομένων. Οι δύο εφημερίδες συνεπώς, απαντώντας θετικά στο αρχικό ερευνητικό μας ερώτημα, συνδημιουργούν μια οργανωμένη νομιμοποιητική θεωρία συναίνεσης, σε ό,τι έχουμε δεχτεί ως κυρίαρχο λόγο για τη φυλακή.

Από την άλλη, η Αυγή αποτελεί έναν υπολογίσιμο αντίλογο, καθώς έρχεται σε ρήξη με την απλουστευτική λογική των δύο προηγούμενων, προσεγγίζοντας ολόπλευρα το ζήτημα και τελικά παίρνοντας θέση ενάντια στον θεσμό. Στην Αυγή παρατηρούμε μια προσπάθεια άρσης των διαχωριστικών γραμμών, παρόλο που δεν επιχειρείται με επίκληση στο εύκολο συναίσθημα, αλλά καλώντας τον θεατή σε μια λογική επεξεργασία του ζητήματος. Δεν ισχυριζόμαστε ότι απουσιάζει το συναίσθημα από το οπτικό υλικό της εφημερίδας. Ωστόσο θεωρούμε πως το συναίσθημα του θεατή δεν χειραγωγείται, πράγμα που αποδεικνύει η συστηματική επιλογή της εφημερίδας να αποφεύγεται η σύναψη επαφής των βλεμμάτων, ανάμεσα στον θεατή και τον αναπαριστώμενο. Στο οπτικό υλικό της Αυγής, πολύ συχνά ο θεατής «μπαίνει μέσα» στη φυλακή, και την παρατηρεί από κοντά. Ακόμη και όταν όμως στέκεται μακριά της, το βλέμμα του δεν εγκλωβίζεται στα κάγκελα και τα συρματοπλέγματα, αλλά τα προσπερνά για να κοιτάξει τελικά τον άνθρωπο πίσω τους.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση - μεταφρασμένη

Barthes R. (2007) «*Εικόνα- Μουσική- Κείμενο*», πρόλογος: Γ. Βέλτσος, Αθήνα: Πλέθρον

Chermak S. (1995) *Crime in the News Media: A Refined Understanding of How Crimes Become News* στο Barak G. *Media process and the social construction of crime: studies in news making criminology*, New York : Routledge

Chinball S (1997), 'Press Ideology: The politics of professionalism' στο Greer Ch. (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and New York: Routledge Student Readers

Cohen S. (2010), Folk devils and moral panics στο Greer Ch., *Crime and Media, A Reader*, London and New York: Routledge Student Readers

de Celis H. and B., (1997), *Άστοχες ποινές*, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, εισαγωγή – μετάφραση Γ. Νικολόπουλος

Ditton, J. , D. Chadee , S. Farrall , E. Gilchrist and J. Bannister (2004) 'From Imitation to Intimidation: A Note on the Curious and Changing Relationship between the Media, Crime and Fear of Crime' , στο Greer Ch., (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and New York: Routledge Student Readers

Drake D., (2011) 'The 'dangerous other' in maximum-security prisons' *Criminology & Criminal Justice*, 1-16

Faugeron C. (1996) 'The changing functions of Imprisonment' στο R. Mathews and P. Francis, *Prisons 2000, An International Perspective on the current state and the future of imprisonment*, , Great Britain: MacMillan Press Ltd

Garland D. (1996) The limits of the sovereign state: Strategies of crime control in contemporary society. *British Journal of Criminology* 36 (4): 445- 471

Garland D.(2001) *The Culture of Control: Crime and Social Order in Contemporary Society*. University of Chicago Press

- Greer Ch.** (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and new York: Routledge Student Readers
- Hall S. et all** (1978), 'The social production of news' στο Greer Ch. (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and new York: Routledge Student Readers
- Jewkes Y.** (2004), The construction of crime news, στο Greer Ch., (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and new York: Routledge Student Readers
- Kress G., van Leeuwen Th.** (2010), « *Ανάγνωση των εικόνων. Η γραμματική του οπτικού σχεδιασμού*», επιμ. Παπαδημητρίου Φ. Αθήνα: Επίκεντρο
- Marsh I., Melville G.** (2009) *Crime, Justice and the Media*, London and New York: Routledge
- Melossi D.** (1999) 'Η κοινωνική θεωρία και οι μεταβαλλόμενες αναπαραστάσεις του εγκληματία' στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες εγκλήματος*, Αθήνα: Πλέθρον
- Morrison W.,** (1996) 'Modernity, Imprisonment, and Social Solidarity' στο R. Mathews and P. Francis, *Prisons 2000, An International Perspective on the current state and the future of imprisonment*, , Great Britain: MacMillan Press Ltd
- Mythen G., Walklate S.** (2006), Communicating the terrorist risk. Harnessing a culture of fear? στο Greer Ch., (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and new York: Routledge Student Readers
- Pavarini M.** (1999) 'Ο μύθος της σωφρονιστικής λύτρωσης' στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες εγκλήματος*, Αθήνα: Πλέθρον
- Platek M.** (1996), 'We never promised them a rose garden' στο R. Mathews and P. Francis, *Prisons 2000, An International Perspective on the current state and the future of imprisonment*, , Great Britain: MacMillan Press Ltd
- Player E., Jenkins M.** (επιμ.) (1994) *Prisons after Woolf: reform through riot*, London: Routledge
- Postman N.** (1985) , *Amusing Ourselves to Death: Public Discourse in the Age of the Show Business*, United States of America: Penguin Books

Reiner R., Livingstone S., Allen J. (2001), *Casino Culture: Media and Crime in a winner- loser society* στο Greer Ch., (2010) *Crime and Media, A Reader*, London and new York: Routledge Student Readers

Sellin Th. (1968) 'Foreward' στο Ruche, G. and O. Kirchheimer, *Punishment and Social Structure*, New York: Russell and Russell, v – vii

Spinellis C., Angelopoulou K., and Koulouris N (1996) 'Foreign Detainees in Greek Prisons' στο R. Mathews and P. Francis, *Prisons 2000, An International Perspective on the current state and the future of imprisonment*, , Great Britain: MacMillan Press Ltd

Surette R. (1995) *Predator Criminals as Media Icons* στο Barak G. *Media process and the social construction of crime: studies in news making criminology*, New York : Routledge

Sykes G., (2007) 'The *society of Captives. A study of a Maximum Security Prison*' Princeton University Press

Tumin St. (1996) 'The State of Prisons' στο R. Mathews and P. Francis, *Prisons 2000, An International Perspective on the current state and the future of imprisonment*, , Great Britain: MacMillan Press Ltd

Ελληνική

Αλεξιάδης Στ. (1988), «Σχέδιο Κώδικα Βασικών Κανόνων για τη μεταχείριση των κρατουμένων», στο *Ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας, Ποινικά-27*, Α. Σάκκουλας.

Αλεξιάδης Στ. (2006), *Ευρωπαϊκή Αντεγκληματική Πολιτική*, Θεσσαλονίκη: Σάκκουλας

Αλεξιάδης Στ., Πανούσης Γ.,(2002) *Σωφρονιστικοί Κανόνες*, Αθήνα: Σάκκουλας

Αναγνωστάκης Στ (1968), *Η δυνατότης σωφρονισμού του εγκληματίου*, Αθήνα

Βατικιώτης Λ. (2006) «Αποφυλακίζοντας εικόνες» στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες φυλακής*, Αθήνα: Πατάκης

Δημόπουλος Χ. (2004) *Η μεταχείριση των επικίνδυνων κρατούμενων* Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη

Καρτάλου Α.(2006) «Εγκλεισμός στην τηλεόραση: όροι αναπαράστασης και ανάγνωσης του μέσου» στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες φυλακής*, Αθήνα: Πατάκης

Κουκουτσάκη Α., (2006) *Εικόνες φυλακής*, Αθήνα: Πατάκης

Κωνσταντινίδου Χ. (2006) «Κοινωνικές αναπαραστάσεις του εγκλήματος. Η εγκληματικότητα των αλβανών μεταναστών στον αθηναϊκό Τύπο» στο Κουκουτσάκη Α., *Εικόνες Εγκλήματος*, Αθήνα: Πλέθρον

Μαρτινίδης Π. (2006) «Φυλακές. Οι περιορισμοί μιας περιοριστικής αρχιτεκτονικής» στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες Φυλακής*, Αθήνα: Πατάκης

Μαρτινίδης Π., (1999) «Περί παραλογοτεχνικού κλίματος του εγκλήματος» στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες εγκλήματος*, Αθήνα: Πλέθρον

Πανούσης Γ.(επιμ.) (1990) *Βασικοί κανόνες για τη μεταχείριση των κρατουμένων-Κώδικες*, Α. Σάκκουλας σ. 144, 152

Πανούσης Γ. (2004) «Φυλακή: εκ- τοπισμός ή συγχώνευση;» στο *Νομικό Βήμα*, τ.8 (τόμος 52): 1337- 1345

Παρασκευόπουλος Ν., (2006) «Η συγκρουσιακή ποινή (εικόνες, θεωρίες, πράγματα)» στο Κουκουτσάκη Α. *Εικόνες Φυλακής*, Αθήνα: Πατάκης

Πλειός Γ., (2001) *Ο λόγος της εικόνας. Ιδεολογία και Πολιτική*. Αθήνα: Παπαζήση

Πηγές

Η ΑΥΓΗ, Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας: www.avgi.gr (Ανακτήθηκε στις 15/4/2015)

Η ΑΥΓΗ, τα τεύχη σε μορφή pdf: http://issuu.com/avgi_online (Ανακτήθηκε στις 20/4/2015)

ΕΘΝΟΣ, Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας : www.ethnos.gr (Ανακτήθηκε στις 14/4/2015)

ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, Ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας : www.kathimerini.gr (ανακτήθηκε στις 14/ 4/ 2015)

Το νησί-φυλακή της Νορβηγίας. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο:

<http://www.newsbeast.gr/world/arthro/749026/to-nisi-fulaki-tis-norvigias>

(Ανακτήθηκε στις 1/7/2015)

Τα άρθρα των εφημερίδων

Η Αυγή

Βιδάλη Σοφία (01.07.2014) «Φυλακές ύψιστης ανασφάλειας;» εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ.16

Ζώτου Έλλη (03.07.2014) «Οι κρατούμενοι ανέστειλαν την απεργία πείνας και ετοιμάζουν νέες κινητοποιήσεις» *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 13

Κατσάκος Πέτρος (01.07.2014) «Με τις φυλακές "υψίστης ασφαλείας" δημιουργούν κρατούμενους χωρίς ελπίδα» *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 15

Λαζαρίδου Ειρήνη, (01.04.2014), «Φυλακή μέσα στη φυλακή στήνει το υπουργείο Δικαιοσύνης», εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα): σ. 25

Λαζαρίδου Ειρήνη (17.06.2014) «Πανελλαδική κινητοποίηση για τις φυλακές "υψίστης απελπισίας"» εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 12

Λαζαρίδου Ειρήνη (24.06.2014) , «Απεργία πείνας στις φυλακές» εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 18

Λαζαρίδου Ειρήνη (27.06.2014) «Περισσότεροι από 4.500 κρατούμενοι σε απεργία πείνας» εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 17

Λαζαρίδου Ειρήνη (28.11.2014) «Αντιαρματικά όπλα για τους αστυνομικούς - φύλακες των φυλακών τύπου Γ'» σ. 27

Λαζαρίδου Ειρήνη (15.03.2015) «Καταργούνται οι φυλακές Τύπου Γ με το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης» εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 13

Παπαγιάννης Κώστας (20.06.2014) «Οι φυλακές "υψίστης ασφαλείας" οδηγούν σε εξαθλίωση» εφημ. *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 15

Πουλακίδας Κώστας (04.07.2014) «Μάχη ΣΥΡΙΖΑ - Ν.Δ. για τις φυλακές - "λευκά κελιά"» *Η ΑΥΓΗ* (Αθήνα) σ. 12

Το Έθνος

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (11/3/14) «Φυλακή χωρίς άδεια για 10 χρόνια», *Έθνος* (Αθήνα) σ. 17

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (11/6/2014) «Φυλακές - φρούρια και αρχείο DNA», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Έθνος:
<http://tablet.ethnos.gr/article.asp?catid=24041&subid=2&ruid=64020613>

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (15/08/2014) «ΦΥΛΑΚΕΣ ΥΨΙΣΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ Βήμα βήμα μετατρέπουν σε Αλκατράζ τον Δομοκό» *Έθνος* (Αθήνα) σελ. 15

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (31/12/2014) «Η ζωή των εγκλείστων στη φυλακή Δομοκού» *Έθνος* (Αθήνα) σ. 17

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (2/1/15) «ΦΥΛΑΚΕΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ. Αντιδράσεις κρατουμένων για τις μεταγωγές στις φυλακές Δομοκού», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Έθνος
<http://www.ethnos.gr/article.asp?catid=22768&subid=2&ruid=64117671>
(Ανακτήθηκε στις 14/4/2015)

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (8-1-15) «ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ. Πιο αυστηρά μέτρα ασφαλείας στις φυλακές», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας Έθνος

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (10/2/2015) «Τέλος οι φυλακές ανηλίκων και υψίστης ασφαλείας», *Έθνος* (Αθήνα) σ. 40

Αυλωνίτης Αλέξανδρος (14/3/2015) «ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ. Τομές στο σωφρονιστικό, κατάργηση φυλακών τύπου Γ'», *Έθνος* (Αθήνα) σ. 21

Μπενέα Μαίρη (29/6/14) «ΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΛΙΜΑΚΩΝΟΥΝ ΤΙΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ, Εικόνες - σοκ από τα κελιά των απεργών πείνας», *Έθνος* (Αθήνα) σ. 54

Η Καθημερινή

Καραμανώλη Εύα (25.07.2014) «Κλείνουν οι εκκρεμότητες, ανοίγουν οι φυλακές Γ' τύπου», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας *Καθημερινή* :
<http://www.kathimerini.gr/777563/article/epikairothta/ellada/kleinoyn-oi-ekkremonthes-anoigoyn-oi-fylakes-g-tyroy> (Ανακτήθηκε στις 14/4/2015)

Καραμανώλη Εύα (28.11.2014) «Ειδικό αστυνομικό τμήμα θα φρουρεί τις φυλακές υψίστης ασφαλείας», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας *Καθημερινή*:
<http://www.kathimerini.gr/793662/article/epikairothta/ellada/eidiko-astynomiko-tmhma-8a-froyrei-tis-fylakes-yyisths-asfaleias> (Ανακτήθηκε στις 14/4/2015)

Μάνδρου Ιωάννα (04.07.2014) «Λάιτ φυλακές υψίστης ασφαλείας», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας *Καθημερινή* :
<http://www.kathimerini.gr/774704/article/epikairothta/ellada/lait-fylakes-yyisths-asfaleias> (Ανακτήθηκε στις 14/4/2015)

Σουλιώτης Γιάννης (09.11.2014) «Φυλακές υψίστης ασφαλείας «στα χαρτιά», ηλεκτρονική έκδοση της εφημερίδας *Καθημερινή*:
<http://www.kathimerini.gr/791273/article/epikairothta/ellada/fylakes-yyisths-asfaleias-sta-xartia> (Ανακτήθηκε στις 14/4/2015)

Παράρτημα φωτογραφιών

Οι φωτογραφίες της Αυγής

Εικ. Α1

Εικ. Α2

Εικ. Α3

Εικ. Α4

Εικ. Α5

Εικ. Α6

Εικ. Α7

Εικ. Α8

Εικ. Α9

Εικ. Α10

Εικ. Α11

Εικ. Α12

Εικ. Α13

Η ΑΥΓΗ Νο.12245 Powered by

Εικ. Α14

Οι φωτογραφίες του Έθνους

Εικ. Ε1

Етк. E2

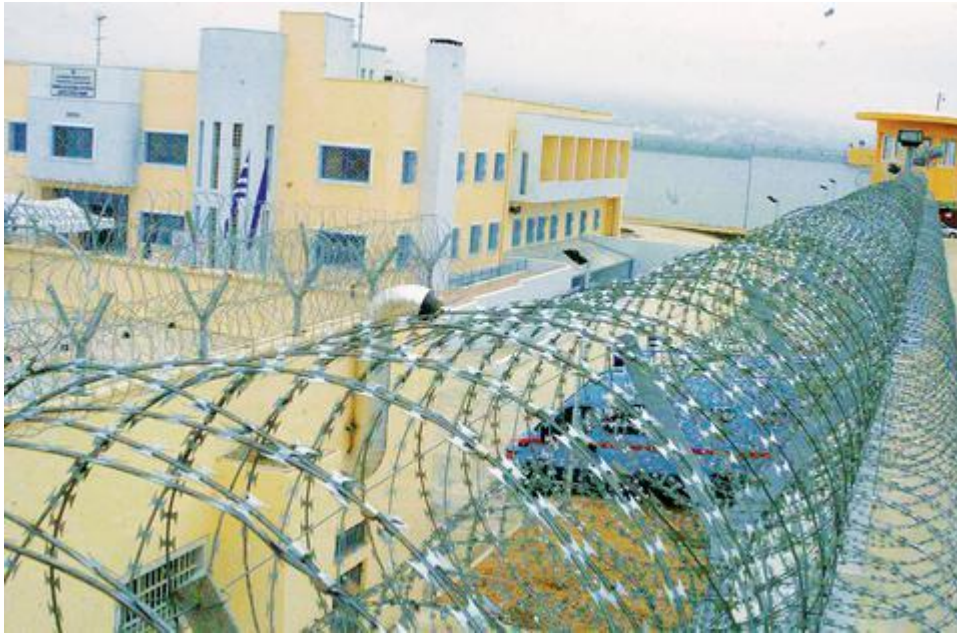
Етк. E3, E4

Етк. E5

Етк. E6

Εικ. Ε7,Ε10

Εικ. Ε8

Εικ. Ε9

Εικ. Ε11

Εικ. Ε12

Οι φωτογραφίες της Καθημερινής

Εικ. Κ1

12.638 οι κρατούμενοι στις ελληνικές φυλακές

9.886

ΟΙ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ

2.752

ΟΙ ΠΑΡΑΠΑΝΩ ΘΕΣΕΙΣ

2.055

κρατούμενοι στις φυλακές Κορυδαλλού για 800 θέσεις.

1/400

Ένας σωφρονιστικός υπάλληλος στον Κορυδαλλό για 400 κρατούμενους.

550

υπάλληλοι από την πρώην Δημοτική Αστυνομία διατίθενται για ενίσχυση προσωπικού στις φυλακές.

Φυλακή νηίστης ασφαλείας

Η φυλακή θα λειτουργήσει στον Λομοκό.

Με ειδικά μέτρα φρούρησης εντός και εκτός φυλακής, ειδικά συρματοπλέγματα, κάμερες ασφαλείας, συρματοσχοινία για αποφυγή αποδράσεων και εκπαιδευμένο προσωπικό.

✓ Δεν επιτρέπεται η χορήγηση οδειών σε κρατούμενους.

✓ Δεν επιτρέπονται επισκεπτήρια παρά μόνον για τους συνηγόρους τους. Και κατ' εξαίρεση για στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

Ποιοι θα κρατούνται

1 Όσοι έχουν καταδικαστεί για εσχάτη προδοσία και τρομοκρατία.

Με ποινές από 12 χρόνια και πάνω.

Ελάχιστος χρόνος παραμονής πέντε χρόνια με δυνατότητα ανανέωσης.

2 Όσοι έχουν καταδικαστεί για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση που τελούσε ανθρωποκτονίες, ή ληστείες ή εκβιασμούς.

Με ποινές από 10 χρόνια έως ισόβια.

Ελάχιστος χρόνος παραμονής 4 χρόνια με δυνατότητα ανανέωσης.

3 Όσοι έχουν διαπράξει βαριά ηθικά παραπτώματα, επικίνδυνες επιθέσεις σε υπαλλήλους των φυλακών και συγκρατούμενους τους, στάσεις και εξεγέρσεις, βίαιες αποδράσεις.

Ελάχιστος χρόνος παραμονής 4 χρόνια με δυνατότητα ανανέωσης.

Αριθμός κρατούμενων στα σωφρονιστικά καταστήματα

	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ 1η ΙΟΥΛΙΟΥ 2014	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΔΙΚΩΝ	ΑΛΛΟΔΑΠΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΑΤ/ΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙ ΜΑΡΚΗΤΙΚΩΝ	ΚΑΤΑΔΙΚΟΙ ΜΕ ΙΣΟΒΙΑ ΚΑΒΟΥΡΓΗ
Αγιάς	146	130	0	52	45	19
Κασσάνδρας	300	205	0	49	62	18
Τριφυτίας	200	134	0	59	33	11
ΚΑΛΦ	38	30	0	0	8	6
Αιτωλίου	308	288	96	155	39	8
Βόλου	65	99	37	98	21	0
Κασσάβετεϊας	250	183	17	97	36	15
ΚΑΤΚ Ελαίνας	300	57	0	21	40	0
Νοσ/μείο Κορυδαλλού	60	172	16	77	28	10
Ψυχιατρείο	160	268	56	74	33	49
Αμφισσας	100	189	36	124	25	1
Θεσσαλονίκης	370	588	188	275	121	21
Ιωννίνων	80	205	125	128	76	4
Κομοτηνής	105	328	86	191	37	10
Κορίνθου Ποιν.	60	70	12	36	11	3
Κορίνθου Στρ.	60	6	6	12	36	11
Κορυδαλλού	800	2.055	769	1.391	663	57
Γεν. Κορυδαλλού	270	151	111	61	57	7
Κω	45	157	58	111	30	4
Λάρισας	500	838	120	526	237	91
Μαλανδρινού	440	477	35	325	121	84
Ναυπλίου	314	604	183	302	112	9
Νεάπολης	45	122	74	60	46	1
Τρίπολης	65	197	33	76	0	2
Κρήτης (Οκανιά)	600	310	97	202	83	14
Χίου	100	151	28	108	37	9
Αλικαρνασσοῦ	312	5	5	160	68	47
Γρεβενών	700	738	72	470	174	80
Δομοκού	700	672	20	472	138	100
Θηβών - Γυναικών	300	438	35	170	144	58
Κέρκυρας	160	301	3	218	75	46
Πάτρας	780	817	135	579	514	117
Τρικάλων	700	746	68	509	200	69
Χαλκίδας	120	233	11	93	19	14
Κ. Μακεδ. III (Νιγρίτα)	600	367	42	210	76	30
ΣΥΝΟΛΟ	9.886	12.638	2.568	7.479	3.409	1.014

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

Εικ. Κ2

Εικ. Κ3

Εικ. Κ4, Κ5

Етк. К6

Етк. К7

Етк. К8

Етк. К9

Παράρτημα δημοσιευμάτων

Η ΑΥΓΗ

01.04.2014

Φυλακή μέσα στη φυλακή στήνει το υπουργείο Δικαιοσύνης

[Λαζαρίδου Ειρήνη](#)

Την κερκόπορτα που οδηγεί σε ανεξέλεγκτες καταστάσεις μέσα στις φυλακές ανοίγει το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης με το οποίο καθιερώνεται φυλακή ύψιστης ασφάλειας τύπου Γ για υπόδικους και κατάδικους, όπως κατήγγειλε η Δράση ενάντια στο ελληνικό Γκουαντάναμο.

Πρόκειται στην ουσία για φυλακή μέσα στη φυλακή, όπου θα κρατούνται κυρίως άτομα που έχουν καταδικαστεί ή κατηγορούνται με βάση τον τρομονόμο (άρθρο 187Α του Ποινικού Κώδικα), τα οποία θα παραμένουν εκεί για τουλάχιστον δέκα χρόνια με τη δυνατότητα να ανανεώνεται η κράτησή τους ανά διετία. Οι κρατούμενοι θα εκτίουν ολόκληρη την ποινή, χωρίς να έχουν δικαίωμα απόλυσης με όρους, αν δεν συμπληρωθούν τουλάχιστον είκοσι χρόνια κράτησης, χωρίς να έχουν δικαίωμα σε άδειες και χωρίς

δικαίωμα εργασίας για μείωση της ποινής, ενώ αισθητά μειωμένα θα είναι και τα επισκεπτήρια.

Την ίδια στιγμή προβλέπεται ευνοϊκή ποινική μεταχείριση για όσους δίνουν πληροφορίες για εξάρθρωση ένοπλης οργάνωσης, ανεξαρτήτως της βαρύτητας του αδικήματος που αντιμετωπίζουν.

Όπως ανέφερε χαρακτηριστικά το μέλος της Δράσης Άσπα Χατζηδάκη, στη συγκεκριμένη φυλακή "φτιάχεται μια καινούργια ζώνη πειθάρχησης" καθώς "εγκαθιδρύεται ένα καθεστώς διαρκούς τιμωρίας και μια συνεχής απειλή κατά των κρατουμένων για αποτροπή οποιασδήποτε προσπάθειας να αγωνιστούν για τις συνθήκες κράτησής τους".

Η Ευτυχία Πολίτη, μητέρα κρατούμενου και μέλος της Δράσης, προειδοποίησε ότι με αυτές τις συνθήκες "οι άνθρωποι θα τρελαθούν και θα στρέψουν τον καταστροφικό θυμό που θα προκληθεί εναντίον του εαυτού τους, των συγκρατούμενών τους, των σωφρονιστικών και των αστυνομικών". Η ίδια τόνισε ότι το επίμαχο νομοσχέδιο "φέρει τη θανατική ποινή από την πίσω πόρτα" και υπογράμμισε ότι το σχέδιο του υπουργείου "αποβλέπει στην ψυχική και φυσική εξόντωση, την αλληλοεξόντωση των κρατουμένων και προάγει την αυτοκτονικότητα και την εγκληματικότητα".

Προβλήματα που εδράζονται στη συνταγματικότητα του νομοσχεδίου εντόπισε στη συνέχεια η δικηγόρος Άννυ Παπαρούσου υπογραμμίζοντας ότι "ρυθμίζει κρατικές ανάγκες και δεν έχει σχέση με τις συνταγματικές αρχές που πρέπει να διέπουν τους νόμους". Κατά την ποινικολόγο "δημιουργείται μια εξορία μέσα στη φυλακή" και κάλεσε κάθε φορέα, πολιτική συλλογικότητα και απλό πολίτη να αντιταχθεί στην ψήφισή του.

Επιφυλάξεις για το αν θα υπάρχουν συνταγματικές εγγυήσεις όσον αφορά το πλαίσιο λειτουργίας της ομάδας των αστυνομικών που κατά τις διατάξεις του νομοσχεδίου θα αναλάβει την εξωτερική φύλαξη της φυλακής τύπου Γ εξέφρασε στη συνέχεια ο δικηγόρος Δημήτρης Κατσαρής διερωτώμενος αν στην πραγματικότητα θεσμοθετούνται τα νέα τάγματα ασφαλείας που δεν θα μπορούν να ελεγχθούν από κανέναν, μιας και η λειτουργία τους θα υπάγεται σ' έναν απόρρητο κανονισμό...

Παρεμβάσεις στη χθεσινή εκδήλωση έκαναν ο Νίκος Γιαννόπουλος από την Πρωτοβουλία Αντίστασης και Αλληλεγγύης, η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Βασιλική Κατριβάνου, το στέλεχος των Οικολόγων Πράσινων Ιωάννα Κοντούλη, ενώ παρευρέθησαν τα μέλη του Δ.Σ. του ΔΣΑ Τασία Χριστοδουλοπούλου και Παναγής Γαλετσέλης, ο Παύλος Αντωνόπουλος από την ΑΝΤΑΡΣΥΑ και ο Νώντας Σκυφτούλης από την Αντιεξουσιαστική Κίνηση.

09.04.2014

Ούτε ασφάλεια, ούτε δικαιώματα, στο νέο μοντέλο φυλακής

[Ζώτου Έλλη](#)

Η απάντηση που δίνει η Πολιτεία πια στο ερώτημα νομικών και διανοητών "ασφάλεια ή δικαιώματα" είναι πια "ούτε το ένα, ούτε το άλλο", όπως τόνισε στη χθεσινή συνέντευξη Τύπου της Ελληνικής Ένωσης για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, με θέμα τις φυλακές ο Κωστής Παπαϊωάννου, πρόεδρος της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου.

Οι τρεις θάνατοι στις φυλακές τις τελευταίες εβδομάδες δεν είναι μεμονωμένα περιστατικά, σχολίασε η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Βασιλική Κατριβάνου αναφέροντας πως στο κλίμα αυτό της ατιμωρησίας η κυβέρνηση κατέβασε την τροπολογία του άρθρου 19 και σκοπεύει να καταθέσει το νομοσχέδιο για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας, όπου για τους κρατούμενους δεν υπάρχει πια καμία προοπτική επιβίωσης ή επανένταξης, όπως τόνισε. Η απουσία αυτής της προοπτικής θα ανοίξει την πόρτα για νέα κυκλώματα διαφθοράς, υποστήριξε καταλήγοντας πως οι κινήσεις αυτές γίνονται για την υπόλοιπη κοινωνία σε ένα παιχνίδι φόβου και δημιουργίας εσωτερικού εχθρού, δεδομένης της αποτυχίας της κυβέρνησης να προσφέρει ελπίδα.

Οι εικόνες από τις φυλακές της χώρας παραπέμπουν σε τριτοκοσμικά κράτη και σε χώρες σε εμπόλεμη κατάσταση επισήμανε η αντιπρόεδρος της ΕΕΔΑ Κλειώ Παπαπαντολέων υπογραμμίζοντας πως οι ελληνικές φυλακές εξαθλιώνουν και εξαγριώνουν τόσο τους κρατούμενους όσο και τους φύλακές τους.

Αναφερόμενος στον θάνατο του Ιλί Καρέλι, ο Κωστής Παπαϊωάννου τόνισε πως ο πρώτος κρίκος της ιστορίας εντοπίζεται στην συσσωρευμένη ένταση, που δεν χωρά πια στα τετραγωνικά των φυλακών, που ξεκινά από τις συνθήκες κράτησης και τις άδειες -ή μάλλον την απουσία τους. Αναφέρθηκε και στην τροπολογία στο άρθρο 19 που δίνει ουσιαστικά ένα ακόμα σινιάλο απόλυτης ατιμωρησίας σε δημόσιους λειτουργούς.

Ο Ιλί Καρέλι δικάστηκε και καταδικάστηκε σε θάνατο, ποινή που πιστεύαμε ότι καταργήθηκε, επισήμανε η Αφροδίτη Μπαμπάση από την Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων. Μίλησε επίσης για αύξηση κρατουμένων με σοβαρά προβλήματα υγείας, όπως Σομαλός κρατούμενος στο Α.Τ. Μενιδίου χωρίς πόδι, ή στην παγκόσμια πρωτοτυπία ότι το ψυχιατρείο των φυλακών δεν έχει ψυχίατρο, αναφερόμενη στην αυτοκτονία 40χρονου κρατουμένου με σοβαρά ψυχολογικά προβλήματα την Κυριακή. Στο νοσοκομείο Κορυδαλλού, η απάντηση στις κινητοποιήσεις των κρατουμένων ασθενών, όπως τόνισε, ήταν 10 νέα στρώματα και 100 μαντού εμβόλια για 200 ασθενείς που ακόμα δεν έχουν κάνει.

Στην κατάσταση του νοσοκομείου του Αγ. Παύλου αναφέρθηκε και ο Βαγγέλης Μάλλιος, από την ΕΕΔΑ, όπου βρήκε κρατούμενο 92 ετών! Πρόκειται για νοσοκομείο 60 κρεβατιών με 200 ασθενείς κρατούμενους, τόνισε, ενώ υπογράμμισε, σχετικά με την δικαιολογία ότι ρώτησαν τον Ιλ. Καρέλι και δεν ήθελε να πάει στο νοσοκομείο, ότι αυτό δεν σημαίνει πως το κράτος δεν οφείλει να παράγει περίθαλψη καθώς ο σεβασμός και η προστασία της υγείας είναι θεμελιώδες και αδιαπραγμάτευτο δικαίωμα.

Κυριαρχεί το δόγμα διαχείρισης με τις λιγότερο δυνατές δαπάνες και σε συνδυασμό με τον αυταρχισμό, είπε ο Απόστολος Αντανασιώτης από τον Δικηγορικό Σύλλογο και εκπρόσωπος του ΚΚΕ.

17.06.2014

Πανελλαδική κινητοποίηση για τις φυλακές "υψίστης απελπισίας"

[Λαζαρίδου Ειρήνη](#)

Τριήμερη αποχή συσσιτίου ξεκινούν από αύριο οι κρατούμενοι στις φυλακές όλης της χώρας, διαμαρτυρόμενοι για το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας τύπου Γ που προωθείται μέσα στο καλοκαίρι. Οι κρατούμενοι προειδοποιούν ότι αυτό είναι το πρώτο βήμα των κινητοποιήσεών τους και ότι ο αγώνας τους θα κορυφωθεί "με κάθε μέσο".

Με ανακοίνωσή τους οι κρατούμενοι επισημαίνουν ότι "σκοπός του υπουργείου δεν είναι ο σωφρονισμός, αλλά η εκδίκηση και η τιμωρία" και υπογραμμίζουν: "Από 18 Ιουνίου, οι κρατούμενοι στις φυλακές ξεκινάμε τριήμερη αποχή συσσιτίου σε ένδειξη διαμαρτυρίας ενάντια στο φασιστικό νομοσχέδιο για τη λειτουργία φυλακών τύπου Γ. Το υπουργείο θέλει να φτιάξει μια φυλακή μέσα απ' τη φυλακή, χωρίς δικαιώματα, χωρίς επισκεπτήρια, χωρίς μεροκάματα, χωρίς άδειες... Όταν στερείς από κάποιον το δικαίωμα στην ελπίδα, το μόνο σίγουρο είναι ότι τον κάνεις χειρότερο".

Σύμφωνα με τους κρατούμενους, "οι φυλακές τύπου Γ δεν είναι φυλακές ύψιστης ασφαλείας, είναι φυλακές υψίστης απελπισίας. Γι' αυτό δεν είναι τυχαίο ότι το υπουργείο Δικαιοσύνης προσπαθεί να περάσει το νομοσχέδιο μέσα στο καλοκαίρι, για να μη συναντήσει τις αντιδράσεις όχι μόνο των

κρατουμένων αλλά και όλων των συνειδητοποιημένων και ευαισθητοποιημένων ανθρώπων. Η τριήμερη αποχή συσσιτίου είναι μόνο η αρχή. Σε κάθε περίπτωση αδιαλλαξίας του υπουργείου και της κυβέρνησης ο αγώνας θα κορυφωθεί με κάθε μέσο. Στην Ελλάδα η θανατική ποινή ονομάζεται πλέον φυλακές τύπου".

Κάνοντας τέλος λόγο για αγώνα, αντίσταση και αξιοπρέπεια στην Ελλάδα της φτώχειας και της ανέχειας, οι κρατούμενοι, υπερασπιζόμενοι την αλληλεγγύη μεταξύ των ανθρώπων, ανακοίνωσαν ότι "τις τρεις μέρες που εμείς θα στερηθούμε το συσσίτιο του φαγητού, αυτό να προσφερθεί στους άστεγους, τους φτωχούς και τους άνεργους...".

20.06.2014

Οι φυλακές "υψίστης ασφαλείας" οδηγούν σε εξαθλίωση

[Παπαγιάννης Κώστας](#)

Την έντονη αντίδρασή της εξέφρασε η πλειονότητα των εμπλεκόμενων φορέων για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας τύπου Γ κατά την ακρόασή τους στη Βουλή. Εξίσου έντονη αντίθεση εκφράστηκε και για άλλα σημεία του νομοσχεδίου του υπουργείου Δικαιοσύνης με αλλαγές στο ποινικό και σωφρονιστικό δίκαιο, κυρίως για τη ρύθμιση που προβλέπει συνέχιση της δίκης χωρίς συνήγορο υπεράσπισης αν αυτός δεν μπορεί να παραστεί, η οποία επικρίθηκε ως αντισυνταγματική.

Εκτός από τη Β. Θάνου από την Ένωση Δικαστών και Εισαγγελέων, κανείς άλλος φορέας δεν τάχθηκε υπέρ της δημιουργίας των φυλακών τύπου Γ, με την εξαίρεση ίσως του Κ. Παληοκαρύτη, αντιπροέδρου της Πανελλήνιας Ομοσπονδίας Υπαλλήλων Εξωτερικής Φρούρησης, που εξέφρασε την προθυμία των εξωτερικών φρουρών να αναλάβουν τη φύλαξη των φυλακών αυτών.

Συνήγορος του Πολίτη: Δυσφήμιση της χώρας

Ο Β. Καρύδης, βοηθός Συνήγορος του Πολίτη για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, προέβλεψε «δυσφήμιση της χώρας» και φόβους για καταστάσεις τύπου Άττικα (πολύνεκρη εξέγερση σε φυλακές στις ΗΠΑ). Ο Χρ. Ηλιάδης από την Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου μίλησε για ένα «μοντέλο εξουδετέρωσης ή ακραίας εκδικητικής λογικής» που «εξαγριώνει ή εξαθλιώνει τους κρατούμενους». Ο Γ. Νικολόπουλος, πρόεδρος της Επάνοδος, σχολίασε ότι «η επανένταξη ανατρέπεται πλήρως με τις φυλακές Γ».

Ο Αντ. Αραβαντινός από την Ομοσπονδία Σωφρονιστικών Υπαλλήλων επέκρινε την κατάργηση των αδειών για τις φυλακές Γ χαρακτηρίζοντας τις άδειες «σπονδυλική στήλη της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των κρατουμένων»,

ενώ ο πρόεδρος της Ομοσπονδίας, Σπ. Καρακίτσος, επισήμανε ότι ούτε στις φυλακές Γ αποκλείονται αποδράσεις με ελικόπτερο. Αντίθετος με τις φυλακές Γ εμφανίστηκε κι ο πρόεδρος της ΠΟΑΣΥ, Χρ. Φωτόπουλος.

Οι εκπρόσωποι των δικηγόρων μίλησαν με βαριές κουβέντες για την πρόβλεψη να συνεχίζονται οι δίκες χωρίς την παρουσία δικηγόρου υπεράσπισης, ρύθμιση που υποτίθεται ότι εντάσσεται στα μέτρα επιτάχυνσης της Δικαιοσύνης και αποσκοπεί στο να αντιμετωπίσει τις αναβολές που ζητούν δικηγόροι που έχουν παράλληλα κι άλλες υποθέσεις.

Ο πρόεδρος του ΔΣΑ, Β. Αλεξανδρής, τόνισε ότι τέτοιες ρυθμίσεις «θα τις ζήλευε οποιοδήποτε καθεστώς λειτουργεί υπό εκτροπή», ενώ επέκρινε αυτήν την «έκτακτη νομοθετική πρωτοβουλία» τη στιγμή που οι νέοι κώδικες βρίσκονται στην τελευταία φάση επεξεργασίας. Ο Ηλ. Αναγνωστόπουλος από την Ένωση Ελλήνων Ποινικολόγων υπογράμμισε ότι ακόμα και στο Γκουαντανάμο διορίζονται συνήγοροι από το δικαστήριο σε περίπτωση κωλύματος.

Η εισηγήτρια του ΣΥΡΙΖΑ, Ζ. Κωνσταντοπούλου, ζήτησε την απόσυρση του νομοσχεδίου υπογραμμίζοντας την έκπληξη της που δεν το έκανε ο υπουργός μετά την ακρόαση των φορέων, καθώς από αυτή αποδείχτηκε ότι το νομοσχέδιο δεν έχει «καμία κοινωνική νομιμοποίηση».

24.06.2014

Απεργία πείνας στις φυλακές

[Λαζαρίδου Ειρήνη](#)

Από χθες οι κρατούμενοι όλης της χώρας κατέβηκαν σε μαζική απεργία πείνας ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την κατασκευή των φυλακών υψίστης ασφαλείας που προωθεί η κυβέρνηση

Μια από τις μεγαλύτερες κινητοποιήσεις στις φυλακές ξεκίνησαν από χθες οι κρατούμενοι όλης της χώρας κατεβαίνοντας σε μαζική απεργία πείνας ως ένδειξη διαμαρτυρίας για την κατασκευή των φυλακών υψίστης ασφαλείας που προωθεί η κυβέρνηση.

"Διεκδικούμε τα δικαιώματά μας και αγωνιζόμαστε να παραμείνουμε *άνθρωποι* και όχι ανθρωπίνες σκιές κλειδωμένες και ξεχασμένες στην απελπισία" τονίζουν με ανακοίνωσή τους οι κρατούμενοι χρησιμοποιώντας το μόνο "όπλο" που τους έχει απομείνει, το ίδιο τους το σώμα. Ήδη έχουν ξεκινήσει απεργία πείνας χιλιάδες κρατούμενοι στις φυλακές Κορυδαλλού, Πάτρας, Κέρκυρας, Μαλανδρινού, Δομοκού, Γρεβενών, Λάρισας, Διαβατών, Νιγρίτας, Αλικαρνασσού, Τρικάλων και Ναυπλίου, ενώ αναμένεται η κινητοποίηση να διογκωθεί τις επόμενες ημέρες.

Σε ανακοίνωσή τους με τα αιτήματά τους οι κρατούμενοι διεκδικούν:

1. Την απόσυρση του φασιστικού νομοσχεδίου για τις φυλακές τύπου Γ'. Λέμε όχι στο ελληνικό Γκουαντάναμο, σε μια φυλακή μέσα στη φυλακή, χωρίς άδειες, χωρίς επισκεπτήριο, χωρίς αύριο...

2. Οι άδειες και αναστολές να αποτελούν αναφαίρετο δικαίωμα όλων των κρατουμένων. Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα όπου ο κρατούμενος δικάζεται και τιμωρείται κάθε μέρα. Ενώ ο νόμος λέει ότι ο καθένας που έχει συμπληρώσει το 1/5 και τα 3/5 της ποινής του μπορεί να πάρει άδεια και αναστολή, παρ' όλ' αυτά οι κρατούμενοι περνούν ξανά και ξανά από την Ιερά Εξέταση των εισαγγελέων, οι οποίοι χωρίς κανένα λόγο ή ενεργό πειθαρχικό απορρίπτουν τις αιτήσεις τη μία μετά την άλλη. Έτσι δημιουργούν κρατούμενους χωρίς ελπίδα και αναπαράγουν την εγκληματικότητα.

3. Να εφαρμοστεί η ισονομία για όλους. Όλοι οι κρατούμενοι που έχουν καταδικαστεί με τιμή ισόβιας κάθειρξης για ναρκωτικά (αφού η αστυνομία φρόντισε να τους παρουσιάσει από εξαρτημένους χρήστες ως δήθεν μεγαλέμπορους) με βάση τον παλιό Νόμο 3459/2006, να έχουν τη δυνατότητα να ξαναδικαστούν με τον νέο νόμο και τις ευεργετικές του διατάξεις για τους χρήστες (4139/2013).

4. Να εφαρμοστεί το δικαίωμα της συζυγικής επίσκεψης. Στη φυλακή σου στερούν την ελευθερία. Όμως στις ελληνικές φυλακές σου στερούν ακόμα και το χαμόγελο της ανθρώπινης επικοινωνίας και επαφής με τα αγαπημένα σου πρόσωπα. Σε όλες τις χώρες της Ευρώπης ισχύουν οι συζυγικές επισκέψεις και μόνο στην Ελλάδα ο κρατούμενος στερείται την ανθρώπινη επικοινωνία.

5. Να σταματήσει τώρα η διαρκής ομηρεία των απελάσεων. Εκατοντάδες μετανάστες κρατούμενοι, ενώ έχει λήξει η ποινή τους, παραμένουν

φυλακισμένοι λόγω της γραφειοκρατίας των πρεσβειών. Απαιτούμε την αποφυλάκιση όλων των κρατουμένων".

Τέλος οι κρατούμενοι απαιτούν από το υπουργείο Δικαιοσύνης να ασχοληθεί με τα πραγματικά προβλήματα των φυλακών και τονίζουν: "Για κάθε ημέρα απεργίας πείνας και κάθε κρατούμενο που κινδυνεύει η ζωή του ηθικός αυτουργός είναι ο υπουργός Δικαιοσύνης".

25.06.2014

ΞΕΚΙΝΗΣΑΝ ΟΙ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΦΥΛΑΚΕΣ ΚΑΤΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

Σε απεργία πείνας 3.860 κρατούμενοι!

[Παπαντωνίου Κώστας](#)

Δυναμικά ξεκίνησε χθες η κινητοποίηση στις φυλακές όλης της χώρας, με περισσότερους από 3.860 κρατούμενους να συμμετέχουν στην απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για το κυβερνητικό νομοσχέδιο που προωθεί την κατασκευή φυλακών υψίστης ασφαλείας

Σύμφωνα με αναλυτικά στοιχεία που έδωσε η Πρωτοβουλία για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων, στην απεργία πείνας συμμετέχουν: 1.300 κρατούμενοι από τον Κορυδαλλό, 550 από την Πάτρα, 120 από την Κέρκυρα,

100 από τον Αυλώνα, 400 από τα Γρεβενά, 240 από τον Δομοκό, 300 από τη Λάρισα, 200 από την Άμφισσα, 50 από το Ναύπλιο, 280 από τα Χανιά, 120 από τα Τρίκαλα, 80 από τις Σέρρες και 120 το Μαλανδρίνο. Τις επόμενες ώρες θα κατέβουν σε απεργία πείνας και οι γυναίκες κρατούμενες από τις φυλακές Θήβας και Κορυδαλλού.

Την ίδια στιγμή το υπουργείο Δικαιοσύνης τηρεί σιγήν ιχθύος για τη μεγάλη κινητοποίηση αποφεύγοντας να προβεί σε οποιοδήποτε σχόλιο. Οι κρατούμενοι, από την πλευρά τους, ωστόσο διαμαρτύρονται για το γεγονός ότι σε λίγες μέρες το νομοσχέδιο-έκτρωμα θα έρθει προς ψήφιση στη Βουλή και ουδείς από τους πολιτικούς ιθύνοντες λαμβάνει υπόψη τη γνώμη τους, αυτών δηλαδή που θα υποχρεωθούν να επιβιώσουν στις φυλακές-ταφόπλακα. Υπενθυμίζεται ότι οι διατάξεις του νομοσχεδίου του υπουργείου Δικαιοσύνης προβλέπουν φυλακές τύπου Γκουαντάναμο, στις οποίες θα κρατούνται υπόδικοι και κατάδικοι κυρίως για αδικήματα που σχετίζονται με την τρομοκρατία και τις εγκληματικές οργανώσεις. Οι κρατούμενοι δεν θα έχουν δικαίωμα να λαμβάνουν άδειες, παραμένοντας έγκλειστοι για τουλάχιστον δέκα χρόνια, ενώ περιορισμένες θα είναι και ο αριθμός των επισκεπτηρίων και της επικοινωνίας με τους συνηγόρους τους.

27.06.2014

Περισσότεροι από 4.500 κρατούμενοι σε απεργία πείνας

[Λαζαρίδου Ειρήνη](#)

Αυξάνεται καθημερινά ο αριθμός των κρατουμένων που συμμετέχουν στην απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για τη δημιουργία φυλακών υψίστης ασφαλείας με επαίσχυντο νομοσχέδιο που προωθεί η κυβέρνηση. Την ίδια στιγμή, το υπουργείο Δικαιοσύνης συνεχίζει να τηρεί σιγή ιχθύος...

Οι κρατούμενοι, που εισέρχονται σήμερα στην πέμπτη ημέρα απεργίας πείνας, έχουν ξεπεράσει τις 4.500 σε 15 φυλακές όλης της χώρας, με τον αριθμό τους να αυξάνεται στις φυλακές που ήδη συμμετέχουν στην απεργία, καθώς και με τη συμμετοχή και άλλων φυλακών.

Ήδη κάποιοι από τους απεργούς έχουν εμφανίσει προβλήματα υγείας, ωστόσο, όπως καταγγέλουν, σε πολλές φυλακές δεν υπάρχουν γιατροί ώστε να εξετάζονται. Σύμφωνα με στοιχεία της Πρωτοβουλίας για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων ένα μεγάλο μέρος των φυλακισμένων που είναι άποροι, δηλαδή σιτίζονται αποκλειστικά από το συσσίτιο της φυλακής, η αποχή συσσιτίου που ξεκίνησε από την προηγούμενη βδομάδα ισοδυναμεί με απεργία πείνας. Επιπλέον, στις φυλακές Ναυπλίου, κρατούμενοι κατήγγειλαν πως, με την έναρξη της απεργίας πείνας, μετήχθησαν στο κλειστό τμήμα των αγροτικών φυλακών Τίρυνθας χωρίς τη δική τους συγκατάθεση.

Και ενώ ο αγώνας των κρατουμένων συνεχίζεται δυναμικά, έρχεται να προστεθεί η στάση εργασίας που εξήγγειλαν οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι από την Παρασκευή 27/6 μέχρι την Πέμπτη 3/7 τις ώρες των επισκεπτηρίων, με αποτέλεσμα οι απεργοί πείνας κρατούμενοι να μην έχουν τη δυνατότητα επισκεπτηρίου από συγγενείς, δικηγόρους, αλλά και εθελοντές γιατρούς από έξω. Η στάση εργασίας θα εμποδίσει την απρόσκοπτη εθελοντική ιατρική υποστήριξη όλο το 24ωρο που ζητά η Δράση ενάντια στο Ελληνικό Γκουαντάναμο και γονείς κρατουμένων, προκειμένου να αντιμετωπιστεί επερχόμενη κρίση υγείας.

Ζωή Κωνσταντοπούλου: Ελλιπής έως ανύπαρκτη η παρακολούθηση της υγείας των κρατουμένων

Στις φυλακές Κορυδαλλού βρέθηκε η υπεύθυνη επί θεμάτων Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων της Κοινοβουλευτικής Ομάδας του ΣΥΡΙΖΑ Ζωή Κωνσταντοπούλου, που ενημερώθηκε από τη διευθύντρια των φυλακών και είχε συνάντηση με ευρεία αντιπροσωπεία των κρατουμένων.

Όπως διαπίστωσε, η ιατροφαρμακευτική κάλυψη είναι απολύτως ελλιπής έως ανύπαρκτη, πράγμα που σημαίνει ότι η παρακολούθηση της υγείας των κρατουμένων-απεργών πείνας επαφίεται στους ίδιους, με τη βοήθεια του εκάστοτε σωφρονιστικού υπαλλήλου, που, όμως, δεν έχει ιατρικές γνώσεις.

Όπως δήλωσε η Ζ. Κωνσταντοπούλου μετά την επίσκεψη, "η υγεία και η ζωή των κρατουμένων δεν μπορεί να εγκαταλείπεται από την πολιτεία, η οποία

έχει υποχρέωση να μεριμνήσει για τη διαφύλαξη και προστασία των πιο θεμελιωδών δικαιωμάτων των ανθρώπων που βρίσκονται υπό την ευθύνη της. Τα ανθρώπινα δικαιώματα δεν επιτρέπεται να τίθενται σε διακύβευση χάριν της ετοιμολογικής προώθησης ενός αντιδραστικού νομοσχεδίου στο οποίο αντιτίθενται όχι μόνον οι κρατούμενοι, αλλά και όλοι ανεξαιρέτως οι εμπλεκόμενοι και αρμόδιοι φορείς, που τόνισαν στην Επιτροπή της Βουλής ότι πρόκειται για ανεφάρμοστο σχέδιο που θα δημιουργήσει εκρηκτικά προβλήματα, ενώ δεν θα λύσει απολύτως κανένα από τα υπάρχοντα, γνωστά και επιτακτικά προβλήματα του σωφρονιστικού συστήματος".

Η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ επίσης χαρακτήρισε την κυβερνητική ρύθμιση που απεργάζεται η κυβέρνηση ως "ένα νομοσχέδιο εξουθένωσης και απόλυτης απελπισίας, που αντιμετωπίζει τους κρατούμενους εκδικητικά και τους αφαιρεί κάθε ελπίδα επανένταξης" και πρόσθεσε: "Η κυβέρνηση είναι προ των ευθυνών της, τόσο για τη ζωή και την υγεία των κρατουμένων, για τους οποίους δαπανά μόνο δύο ευρώ ημερησίως, όσο και για την αξιοπιστία και ακεραιότητα του σωφρονιστικού συστήματος που καταρρέει. Η κραυγή αγωνίας των κρατουμένων είναι κραυγή αξιοπρέπειας, κραυγή απελπισίας, κραυγή ανθρωπιάς, απέναντι στην οποία η κυβέρνηση δεν δικαιούται να κωφεύει".

28.06.2014

Με το νέο νομοσχέδιο υπονομεύεται κάθε έννοια σωφρονισμού και επανένταξης

Ανοιχτή εκδήλωση - συζήτηση σχετικά με τις φυλακές "υψίστης ασφαλείας (τύπου Γ") τις οποίες προωθεί με νομοσχέδιό του το υπουργείο Δικαιοσύνης, διοργανώνουν η ΕΕΚΕ Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και τα Τμήματα Δικαιοσύνης και Δικαιωμάτων του ΣΥΡΙΖΑ την Τρίτη 1.7 ώρα 18.30 στο ξενοδοχείο "Τιτάνια".

Στην εκδήλωση παρεμβαίνουν οι βουλευτές του ΣΥΡΙΖΑ Ζωή Κωνσταντοπούλου και Βασιλική Κατριβάνου, η συντονίστρια του Τμήματος Δικαιοσύνης Δανάη Κολτσίδα και η συντονίστρια του Τμήματος Δικαιωμάτων Τασία Χριστοδουλοπούλου.

Όπως σχολιάζει η αξιωματική αντιπολίτευση, "με το νομοσχέδιο αυτό -και παρά την παραπλανητική αναφορά σε φυλακές 'υψίστης ασφαλείας'- το μόνο που επιδιώκει και επιτυγχάνει η κυβέρνηση είναι η πλήρης υπονόμηση κάθε έννοιας σωφρονισμού και κάθε προοπτικής ομαλής κοινωνικής επανένταξης και η μετατροπή της φυλακής σε μηχανισμό εξόντωσης των κρατουμένων".

Καμία δέσμευση Αθανασίου στους συγγενείς

Σημειώνεται ότι στις φυλακές όλης της χώρας οι κρατούμενοι συνεχίζουν για έκτη ημέρα την απεργία πείνας διαμαρτυρόμενοι για το επαίσχυντο νομοσχέδιο. Στο μεταξύ χθες οι συγγενείς κρατουμένων που προορίζονται για τις επίμαχες φυλακές συναντήθηκαν με τον υπουργό Δικαιοσύνης Χαρ. Αθανασίου προκειμένου να του εκφράσουν τις ανησυχίες τους και την έντονη αντίδρασή τους σχετικά με τις προωθούμενες ρυθμίσεις. Ο υπουργός άκουσε τους συγγενείς, χωρίς ωστόσο να αναλάβει καμία δέσμευση.

Επίσκεψη στις φυλακές Τρικάλων

Τις φυλακές Τρικάλων επισκέφτηκε και αντιπροσωπεία του ΣΥΡΙΖΑ που είχε την ευκαιρία να συνομιλήσει με τους κρατούμενους των φυλακών για τα τεράστια προβλήματα καθημερινότητας που αντιμετωπίζουν, ενώ σε συνέχεια συζήτησαν αναλυτικά με τους σωφρονιστικούς υπαλλήλους και με τη διεύθυνση των φυλακών. Όπως διαπίστωσαν, η ζωή των ανθρώπων που διαβιούν σε κατάσταση εγκλεισμού επιδεινώνεται από τα άλυτα χρονίζοντα προβλήματα όπως ο υπερπληθυσμός των φυλακών και οι απαράδεκτες συνθήκες διαβίωσης.

01.07.2014

Φυλακές ύψιστης ανασφάλειας;

[Βιδάλη Σοφία](#)

Το σχέδιο νόμου διαμορφώνει ένα σωφρονιστικό σύστημα που δεν αντιστοιχεί σε δημοκρατικό κράτος, κι αυτό διότι:

Ταυτίζει το κοινό έγκλημα στο σύνολό του (αφού δεν γίνεται δεκτό ότι η τρομοκρατία είναι πολιτικό έγκλημα) με την απειλή για την ασφάλεια της χώρας. Και επειδή αυτά έχουν ξαναγίνει στον Μεσοπόλεμο, στην Ελλάδα και στην Ευρώπη, νομιμοποιούμε να επισημάνουμε ότι έτσι ανοίγει ο δρόμος ώστε κάθε έγκλημα (κατά τη βούληση της κυβέρνησης) να μπορεί να συνδέεται με την απειλή για την ασφάλεια της χώρας. Αυτό, όμως, συνιστά και τον πυρήνα του κράτους ασφάλειας.

Ταυτίζει, πραγματικά και συμβολικά, από άποψη βαρύτητας και κινδύνων, την ασφάλεια της χώρας με την ασφάλεια της φυλακής. Και εδώ το θέμα αρχίζει να περιπλέκεται. Διότι έτσι μετατοπίζεται το ζήτημα της ασφάλειας της φυλακής σε μια «στρατιωτικής χροιάς» περιοχή, που θυμίζει έως και Μακρόνησο! (...) Επομένως, εφόσον προκρίνεται η ασφάλεια της φυλακής, οι παραλείψεις της πολιτείας, ανεπάρκειες υποδομών, ακαταλληλότητα του προσωπικού, κακές συνθήκες διαβίωσης, κακή διατροφή, κακομεταχείριση κ.λπ. έρχονται σε δεύτερη μοίρα. Νομιμοποιούνται άτυπα, έτσι, καταστάσεις που με την υπόθεση Καρέλι πολύ πρόσφατα είδαμε πού οδηγούν. (...) Έτσι οι

κρατούμενοι που η κράτησή τους ρυθμίζεται με το σχέδιο νόμου στην πραγματικότητα εξαιρούνται πλέον του κράτους δικαίου και με τον νόμο.

Συνάρτηση αυτής της εξέλιξης είναι και η αποδιάρθρωση του σκοπού της ποινής και η αποδιάρθρωση της φυλακής ως συστήματος. (...) Οι κρατούμενοι στις φυλάκες τύπου Γ είναι ένας ειδικός πληθυσμός, μέσα σε ένα Ν ειδικό πληθυσμό - και οι φυλακές αυτού του τύπου, μια παράλληλη φυλακή μέσα στη φυλακή με ρευστά όρια νομιμότητας, τόσο εκ του νόμου όσο και de facto.

Αυτή είναι και η παραμόρφωση της ήδη συντηρητικής έννοιας της αχρήστευσης (...) Η αχρήστευση του εγκληματία σε ένα δικαιοκρατούμενο κράτος συνδέεται με τον εγκλεισμό του και την απόσυρση από την ελεύθερη ζωή - όχι με τη φυσική του εξόντωση.

Για να νομιμοποιηθεί κοινωνικά και ηθικά η ιδέα των φυλακών υψίστης ασφάλειας, αλλοιώνεται στο σχέδιο νόμου και η λειτουργία της έννοιας της επικινδυνότητας. Αυτή η τελευταία, αφού έχει κριθεί κατά την επιμέτρηση της ποινής, επανεξετάζεται τώρα και για την έκτισή της. Επανέρχεται έτσι μια διάσταση της ειδικής πρόληψης ξένη προς το δημοκρατικό κράτος δικαίου. Προκειμένου να επιβληθεί στον εγκληματία που κρίθηκε επικίνδυνος το είδος (και να καταμετρηθεί το ύψος) της ποινής, αυτός θα κρίνεται διαρκώς ως επικίνδυνος και ως κρατούμενος, αλλά με άξονα την ασφάλεια της φυλακής, και όχι και τη δική του, και με βάση τις οριακές περιπτώσεις που δεν αποτελούν τον κανόνα της συμπεριφοράς των κρατουμένων στις ελληνικές φυλακές. Έτσι οι αόριστα απείθαρχοι κρατούμενοι (σύμφωνα με τη λογική του σχεδίου νόμου) θα «καταδικάζονται» επιπλέον και σε αδιανόητες συνθήκες κράτησης, που μετατρέπουν τις πειθαρχικές ποινές σε αυτοτελή ποινή de facto.

Με το σχέδιο νόμου νομιμοποιούνται μέσα και θεσμοί που θα συμβάλουν στη δημιουργία ενός νέου τύπου κρατουμένου που δεν θα επικοινωνεί, δεν θα δέχεται επισκέψεις δεν θα περιμένει άδεια, δεν θα ζει. Θέλει η Πολιτεία έναν ζωντανό - νεκρό; Σε μια εποχή που η ιδιότητα του ανθρώπου αποτελεί την πλέον κατοχυρωμένη αξίωση των ανθρώπων στη σχέση τους με το κράτος, το κράτος αποκλίνει από τους νόμους που το ίδιο έφτιαξε και τις αρχές που το ίδιο προώθησε, για να στερήσει ουσιαστικά την ανθρώπινη ιδιότητα από μια κατηγορία κρατουμένων. Αλλά πόσο νόμιμο είναι αυτό άραγε;

01.07.2014

Με τις φυλακές "υψίστης ασφαλείας" δημιουργούν κρατούμενους χωρίς ελπίδα

[Κατσάκος Πέτρος](#)

Από τη Δευτέρα 23 Ιουνίου, σε όλες τις φυλακές της χώρας, πάνω από 4.500 κρατούμενοι βρίσκονται σε απεργία πείνας. Ζητούν να αποσυρθεί αμέσως το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης για τις φυλακές τύπου Γ', το οποίο χαρακτηρίζουν «φασιστικό» τονίζοντας πως με την απεργία τους αντιτάσσονται στη δημιουργία ενός «ελληνικού Γκουαντάναμο, σε μία φυλακή μέσα στη φυλακή, χωρίς άδειες, χωρίς επισκεπτήριο, χωρίς αύριο...». Δικηγόροι αλλά και επιστημονικοί φορείς, όπως η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΕΔΑ), τονίζουν ότι οι φυλακές τύπου Γ' συνιστούν «μετάβαση από το μοντέλο του σωφρονισμού στο μοντέλο της απόλυτης εξουδετέρωσης, αν όχι στο μοντέλο μιας ακραίας εκδικητικής λογικής». Στην ανακοίνωσή τους οι απεργοί πείνας ζητούν «οι άδειες και οι αναστολές να αποτελούν αναφαίρετο δικαίωμα όλων των κρατουμένων».

Όπως χαρακτηριστικά αναφέρουν: «Η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα όπου ο κρατούμενος δικάζεται και τιμωρείται κάθε μέρα. Ενώ ο νόμος λέει ότι ο καθένας που έχει συμπληρώσει το 1/5 και τα 3/5 της ποινής του μπορεί να πάρει άδεια και αναστολή, παρόλα αυτά οι κρατούμενοι περνούν ξανά και ξανά από την ιερά εξέταση των εισαγγελέων, οι οποίοι χωρίς κανένα λόγο ή ενεργό πειθαρχικό απορρίπτουν τις αιτήσεις τη μία μετά την άλλη. Έτσι δημιουργούν κρατούμενους χωρίς ελπίδα και αναπαράγουν την εγκληματικότητα».

Να ξαναδικαστούν με τις ευεργετικές διατάξεις οι χρήστες

Οι απεργοί πείνας των ελληνικών φυλακών ζητούν ακόμη «να εφαρμοστεί η ισονομία για όλους» τονίζοντας πως πρέπει «όλοι οι κρατούμενοι που έχουν καταδικαστεί με τιμή ισόβιας κάθειρξης για ναρκωτικά (αφού η αστυνομία φρόντισε να τους παρουσιάσει από εξαρτημένους χρήστες ως δήθεν μεγαλέμπορους) με βάση τον παλιό νόμο 3459/2006 να έχουν τη δυνατότητα να ξαναδικαστούν με τον νέο νόμο και τις ευεργετικές του διατάξεις για τους χρήστες (4139/2013)».

Δικαίωμα στη συζυγική επίσκεψη

Ανάμεσα στα αιτήματα περιλαμβάνεται το δικαίωμα της συζυγικής επίσκεψης καθώς, όπως υποστηρίζουν, «σε όλες τις χώρες της Ευρώπης ισχύουν οι συζυγικές επισκέψεις και μόνο στην Ελλάδα ο κρατούμενος στερείται την ανθρώπινη επικοινωνία».

Χωρίς ιατροφαρμακευτική περίθαλψη

Όπως καταγγέλλουν οι κρατούμενοι των φυλακών Κορυδαλλού, κατά τη διάρκεια της απεργίας πείνας «δεν υπήρχε καθόλου γιατρός το βράδυ της Τετάρτης με αποτέλεσμα οι κρατούμενοι που είχαν κάποιο πρόβλημα να μην εξετάζονται και να υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για την υγεία τους». Είναι χαρακτηριστική η ανακοίνωση 44 κρατουμένων των φυλακών Κορυδαλλού που λόγω ασθενειών και προχωρημένης ηλικίας χρήζουν ιατροφαρμακευτικής παρακολούθησης:

«Μέχρι στιγμής λόγω προβλημάτων υγείας δεν συμμετείχαμε στην απεργία πείνας, όμως η προκλητική αδιαφορία του υπουργείου Δικαιοσύνης και η καθοδηγούμενη σιωπή που έχουν επιβάλει τα ΜΜΕ στον δίκαιο αγώνα ενάντια στις φυλακές υψίστης ασφαλείας μας αναγκάζει να προειδοποιήσουμε ότι, αν δεν δοθεί λύση και δεν ικανοποιηθούν τα αιτήματα των κρατουμένων, αρκετοί από εμάς θα συμμετέχουν στην απεργία πείνας» αναφέρει η ανακοίνωσή τους.

Πρόσφατα αντιπροσωπεία συγγενών των φυλακισμένων απεργών πείνας επισκέφθηκε το υπουργείο Δικαιοσύνης και παρέδωσε υπόμνημα στο οποίο αναφέρεται ότι "αρκετοί απεργοί αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας", όπως και ότι "ορισμένοι έχουν καταπονήσει τον οργανισμό τους με προηγούμενες πολυήμερες απεργίες πείνας που τους είχαν οδηγήσει στο παρελθόν σε νοσηλείες σε νοσοκομεία. Μέρα με τη μέρα πληροφορούμαστε ότι η κατάσταση της υγείας τους επιδεινώνεται, χωρίς μάλιστα να υφίσταται ούτε καν η στοιχειώδης υποδομή αντιμετώπισης από το υπάρχον υγειονομικό προσωπικό της φυλακής. Σας ζητάμε να αποσύρετε το νομοσχέδιο αυτό, γιατί πιστεύουμε ότι ούτε νεκρούς από απεργία πείνας επιθυμείτε να έχετε ούτε

φυλακές σε μόνιμη ένταση και αναταραχή. Για όλα τα παραπάνω σας θέτουμε προ των ευθυνών σας».

Τέλος, οι απεργοί πείνας ζητούν να σταματήσει η διαρκής ομηρεία των απελάσεων καταγγέλλοντας πως «εκατοντάδες μετανάστες κρατούμενοι, ενώ έχει λήξει η ποινή τους, παραμένουν φυλακισμένοι λόγω της γραφειοκρατίας των πρεσβειών».

Πόσοι απεργούν σε κάθε φυλακή

Σύμφωνα με στοιχεία που δημοσιεύτηκαν στον ιστότοπο fylakes2014.wordpress.com, ο αριθμός των κρατούμενων που συμμετέχουν στην απεργία πείνας υπολογίζεται σε περίπου 4.500. Αναλυτικά:

- * Φυλακές Κορυδαλλού: Συμμετέχουν 1.450-1.500 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Κέρκυρας: Συμμετέχουν 120 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Αυλώνα: Συμμετέχουν 120 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Νιγρίτας Σερρών: Συμμετέχουν 280 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Δομοκού: Συμμετέχουν 350 άτομα, ενώ η υπόλοιπη φυλακή στηρίζει με καθολική αποχή συσσιτίου.
- * Φυλακές Γρεβενών: Συμμετέχουν 400 άτομα.
- * Φυλακές Μαλανδρινού: Συμμετέχουν 120 άτομα.
- * Φυλακές Πατρών: Συμμετέχουν περίπου 550 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Αλικαρνασσού: Καθολική αποχή συσσιτίου.
- * Φυλακές Τρικάλων: 120 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Ναυπλίου: 50 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Διαβατών: Ξεκινούν εκ νέου τις επόμενες ημέρες.
- * Φυλακές Άμφισσας: 200 κρατούμενοι.
- * Φυλακή Λάρισας: 330 κρατούμενοι.
- * Φυλακές Χανίων: 280 κρατούμενοι.

02.07.2015

ΠΕΡΑΣΕ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ, ΑΥΡΙΟ ΣΤΟ ΘΕΡΙΝΟ ΤΜΗΜΑ

Ν.Δ., ΠΑΣΟΚ ψηφίζουν τα «λευκά κελιά»

Αύριο Πέμπτη θα συζητηθεί στο πρώτο θερινό τμήμα της Βουλής το νομοσχέδιο για το ποινικό και σωφρονιστικό δίκαιο. Το νομοσχέδιο, που θεσπίζει τις φυλακές υψίστης ασφαλείας και έχει προκαλέσει απεργία πείνας χιλιάδων κρατουμένων στις φυλακές, εγκρίθηκε από την Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης της Βουλής με τις ψήφους μόνο της Ν.Δ. και του ΠΑΣΟΚ. Ο ΣΥΡΙΖΑ, το ΚΚΕ και η ΔΗΜ.ΑΡ. καταψήφισαν, ενώ οι Ανεξάρτητοι Έλληνες

επιφυλάχθηκαν. «Χαρακτηρίζετε εσωτερικό εχθρό συγκεκριμένες κατηγορίες καταδικασθέντων και υποδίκων, αφαιρώντας τους εκδικητικά τα πιο θεμελιώδη δικαιώματα που κατοχυρώνει ο Σωφρονιστικός Κώδικας, όπως είναι το δικαίωμα της επικοινωνίας, της άδειας, της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της αλληλογραφίας, καθώς και του επισκεπτηρίου», τόνισε η εισηγήτρια του ΣΥΡΙΖΑ Ζωή Κωνσταντοπούλου, επισημαίνοντας ότι «δημιουργείτε λευκά κελιά και μαύρες τρύπες της νομιμότητας στις οποίες θέλετε να πετάξατε ανθρώπινες υπάρξεις αδιαφορώντας για τον δικαιοπολιτικό σκοπό της ποινής, που δεν είναι ούτε η εκδίκηση ούτε η εξουθένωση ούτε η ισοπέδωση κανε-νός καταδικασθέντος και κρατουμένου».

Σε ανακοίνωσή της η ΔΗΜ.ΑΡ. υπογραμμίζει ότι «δεν μας χρειάζονται 'μεσαιωνικής σύλληψης' φυλακές, ο εκσυγχρονισμός του σωφρονιστικού συστήματος πρέπει να γίνει με βάση διεθνή πρότυπα και όχι ετικέτες ως προς την επικινδυνότητα των κρατουμένων». Υπογραμμίζει ακόμα ότι το νομοσχέδιο «εισάγει ρυθμίσεις, όπως η δημιουργία φυλακών υψίστης ασφαλείας για ορισμένες κατηγορίες κρατουμένων, που κινούνται σαφέστατα πέρα και έξω από το κράτος δικαίου, τους ευρωπαϊκούς σωφρονιστικούς κανόνες του 2006 ή ακόμα και του ελληνικού Συντάγματος» και ζητάει την ψήφιση του σχεδίου Σωφρονιστικού Κώδικα που εκκρεμεί ένα χρόνο στο υπουργείο Δικαιοσύνης, ενός περισσότερο προοδευτικού Ποινικού Κώδικα, αλλά και τη συγκρότηση επιτροπής ειδικών που «θα σχεδιάσει τα ζητήματα ασφάλειας χωρίς εκπτώσεις στα ανθρώπινα δικαιώματα».

Φυλακές υψίστης απελπισίας, ένας χώρος θεσμοποιημένης ανομίας

Εννέα ημέρες έχουν περάσει από την ημέρα έναρξης της απεργίας πείνας των κρατουμένων σε όλη τη χώρα, που ζητούν να μην δημιουργηθούν οι φυλακές τύπου Γ, τις οποίες χαρακτηρίζουν φυλακές υψίστης ασφαλείας. Χθες έγινε γνωστό ότι οι κρατούμενοι προβληματίζονται για την πορεία της απεργίας και τη συνέχιση του αγώνα τους με άλλες κινητοποιήσεις.

Την ίδια ώρα στη χθεσινή εκδήλωση - συζήτηση που διοργάνωνε ο ΣΥΡΙΖΑ για τις φυλακές τύπου Γ ενώνονταν οι φωνές νομικών, βουλευτών, πρωτοβουλιών, φορέων και οργανώσεων για την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και γονέων κρατουμένων, αλλά και του πρώην υπουργού Δικαιοσύνης Αντώνη Ρουπακιώτη σε κοινό συμπέρασμα: Το νομοσχέδιο αυτό δεν πρέπει να περάσει, και αυτό γιατί πρόκειται για εισαγωγή ενός κανόνα εξαιρέσης που δεν εξυπηρετεί κανένα νόμιμο αγαθό, αλλά τη θεσμοποιημένη εκδικητικότητα του κράτους και της εξόντωσης των κρατουμένων, με τελικό αποδέκτη την ίδια την κοινωνία. Την αντίθεσή τους στο νομοσχέδιο εξέφρασαν και οι Οικολόγοι Πράσινοι.

"Δεν μπορούμε να επιστρέψουμε στην εποχή της απολυταρχίας, όταν το σώμα ήταν αυτό που δεχόταν την ποινή. Μετά τον Διαφωτισμό, η ποινή αφορούσε τη στέρηση του ύψιστου αγαθού, της ελευθερίας" τόνισε η συντονίστρια του Τμήματος Δικαιωμάτων του ΣΥΡΙΖΑ, Τασία Χριστοδουλοπούλου,

συμπληρώνοντας ότι, με τη συνεχή διεύρυνση της ποινικοποίησης και τα προβλήματα των πολιτών να ανταποκριθούν σε χρέη και εφορία, οι φυλακές θα είναι ένας χώρος τον οποίο όλο και περισσότεροι, οι οποίοι δεν το περίμεναν, μπορεί να επισκεφθούν.

Για ένα ξεκάθαρα αντιδραστικό νομοσχέδιο, κίνδυνο για τον νομικό πολιτισμό και τα ανθρώπινα δικαιώματα, έκανε λόγο η συντονίστρια του Τμήματος Δικαιοσύνης του ΣΥΡΙΖΑ Δανάη Κολτσιδά επισημαίνοντας πως θεσμοποιείται ένας χώρος "μη-δικαίου" και εισάγεται μια αυθαίρετη διάκριση εκεί όπου υποτίθεται πως όλοι είναι ίσοι -στον ποινικό κολασμό. Οι φυλακές αυτές, πρόσθεσε, δεν θα προσφέρουν περισσότερη ασφάλεια στην κοινωνία, καθώς οι έγκλειστοι αυτών των φυλακών δεν έχουν σχέση με την εγκληματικότητα που πλήττει τον πολίτη.

Λευκά κελιά και μαύρες τρύπες νομιμότητας

Η επιμονή της κυβέρνησης στο νομοθέτημα αυτό είναι ουσιαστικά μία ακόμη ομολογία αποτυχίας στην άσκηση σωφρονιστικής πολιτικής, ανέφερε η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Ζωή Κωνσταντοπούλου. Δεν αρκεί στην κυβέρνηση η κατάσταση κολαστηρίου στην οποία ζουν οι κρατούμενοι, πρόσθεσε, τονίζοντας πως είναι ενδεικτικό ότι μόλις 1,8 ευρώ αναλογεί ανά κρατούμενο για την ημερήσια σίτισή του! Μιλώντας για τις φυλακές Δομοκού, επισήμανε πως οι φυλακές αυτές -μόλις επτά ετών- καταρρέουν, τρεχούμενο νερό υπάρχει μόνο εννέα ώρες την ημέρα και πως κρατούνται 700 άνθρωποι σε θέσεις για 570.

Υπάρχουν άνθρωποι που για μήνες και χρόνια κοιμούνται στο πάτωμα, τόνισε και μίλησε για λευκά κελιά και μαύρες τρύπες νομιμότητας, όπου παραβιάζεται και η θεμελιώδης αρχή σωφρονιστικής με το να τοποθετούνται -κατά το νομοσχέδιο- ως διευθυντές φυλακών συνταξιούχοι αστυνομικοί, δικαστικοί και σωφρονιστικοί, σημειώνοντας ότι τορπιλίζεται η σχέση εμπιστοσύνης με τον κρατούμενο ώστε να μπορεί να επανενταχθεί στη συνέχεια στην κοινωνία.

Επίσης επισήμανε πως καταργούνται θεσμοί που αποδεδειγμένα έχουν αποδώσει, όπως οι άδειες. Υπόδικοι και καταδικασθέντες στερούνται και τα πιο βασικά δικαιώματα, όπως αυτά της επικοινωνίας και του επισκεπτηρίου, αποφιλώνονται τα δικαιώματα του συνηγόρου υπεράσπισης, ο οποίος αντιμετωπίζεται ως εχθρός, ενώ εισάγεται στον σωφρονισμό το υπουργείο Δημόσιας Τάξης.

Ιστορικά, πάντα με την επίκληση κάποιου εχθρού δικαιολογούνταν τα κάθε είδους αυταρχικά μέτρα, πρόσθεσε, συμπληρώνοντας όμως πως η Δημοκρατία απειλείται από πρακτικές άλωσης βασικών δικαιωμάτων. Ανέφερε επίσης ότι κατά την ακρόαση των φορέων δεν βρέθηκε ένας να υπερασπιστεί το συγκεκριμένο νομοθέτημα.

Δ. Βίτσας: Να αποσυρθεί

Στην παρέμβασή του ο γεν. γραμματέας του ΣΥΡΙΖΑ Δ. Βίτσας αναφέρθηκε στην προσπάθεια της κυβέρνησης να φτιάξει πιο αυταρχικές φυλακές και στις θέσεις του ΣΥΡΙΖΑ:

"Ζητάμε την απόσυρση του νομοσχεδίου. Αυτό που χρειάζεται σήμερα είναι μια δραστική μεταρρύθμιση με άξονα: **α)** τη δραστική αποσυμφόρηση, τη μείωση των ποινών, **β)** την προστασία των πιο ευάλωτων ομάδων κρατουμένων, **γ)** τη θέσπιση εναλλακτικών ως προς την κράτηση ποινών και εφαρμογή των ήδη υφιστάμενων στον σωφρονιστικό κώδικα και **δ)** τη χρησιμοποίηση των ποινών ως σωφρονισμό και όχι ως εκδίκηση".

Αντ. Ρουπακιώτης: Κυνηγούν δεξιούς ψηφοφόρους

Κατά του νομοσχεδίου τάχθηκε και ο Αντ. Ρουπακιώτης μιλώντας για μηδενική ανοχή και παραδειγματική τιμωρία με αποδέκτη την κοινωνία. Χαρακτήρισε την επιμονή της κυβέρνησης ευκαιριακή επιλογή κυνηγιού ψηφοφόρων, που εντάσσεται γενικότερο στο πλαίσιο της αφαίρεσης της ιδεολογικής επικράτησης της Αριστεράς, όπως άλλωστε είχαν πει και δύο εκπρόσωποι της Ν.Δ.

Η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Βασιλική Κατριβάνου αναφέρθηκε με τη σειρά της στη χθεσινή επίσκεψή της στον Κορυδαλλό και στην υπερ-δεξιά αντίληψη περί τιμωρίας που προσπαθεί να επιβληθεί και απευθύνεται σε όλη την κοινωνία. Ο Β. Παπαστεργίου από τον ΔΣΑ επεσήμανε πως, με ευθύνη του προέδρου του ΔΣΑ, ο Σύλλογος δεν έχει καν συζητήσει το ζήτημα ώστε να αποφασίσει τη στάση του και χαρακτήρισε το νομοσχέδιο "αντιμεταρρύθμιση", ενώ η δικηγόρος Αντ. Λεγάκη συνδύασε το νομοσχέδιο με αυτό για τα βραχιολάκια, αλλά και με την επαπειλούμενη ιδιωτικοποίηση του χώρου γύρω από τις φυλακές Κασσάνδρας, κρούοντας τον κώδωνα του κινδύνου για ιδιωτικοποίηση του σωφρονισμού με ταξικά κριτήρια.

Στις φυλακές Κορυδαλλού κλιμάκια του ΣΥΡΙΖΑ και του ΙΣΑ

Ανύπαρκτη ιατρική φροντίδα καταγγέλλουν οι κρατούμενοι

Την "πλημμελή έως ανύπαρκτη" ιατρική φροντίδα κατά τις ημέρες της απεργίας πείνας κατήγγειλε η Επιτροπή Αγώνα των Φυλακών Κορυδαλλού στο κλιμάκιο του ΣΥΡΙΖΑ, αποτελούμενο από τους βουλευτές Τ. Κουράκη, Β. Κατριβάνου και Μ. Παπαδημητρίου, μέλη της Κεντρικής Επιτροπής και του Τμήματος Δικαιωμάτων του κόμματος, που χθες τους συνάντησε. Οι εθελοντές γιατροί και νοσηλευτές την προηγούμενη ημέρα δεν είχαν καταφέρει να συναντήσουν την Επιτροπή κατόπιν άρνησης της διεύθυνσης.

Οι κρατούμενοι, όπως τονίζει ο ΣΥΡΙΖΑ, χαρακτηρίζουν τις φυλακές τύπου Γ ως φυλακές "χωρίς άδειες, χωρίς επισκεπτήρια και χωρίς αύριο" και το βασικό

αίτημά τους είναι να μη δημιουργηθούν αυτού του είδους οι φυλακές. Επιπλέον ζητούν την κατοχύρωση των αδειών και της υφ' όρον απόλυσης, επισημαίνοντας πως από τις αρχές Ιανουαρίου δεν έχει χορηγηθεί καμία άδεια και δεν έχει συγκληθεί το Συμβούλιο των φυλακών. Ζητούν ακόμη την επανεξέταση των υποθέσεων για ναρκωτικά, για τις περιπτώσεις καταδικασμένων σε ισόβια κάθειρξη που εμπίπτουν στις ευεργετικές διατάξεις του νέου νόμου περί εξαρτησιογόνων ουσιών, καθώς και το δικαίωμα στη συζυγική επίσκεψη. Τέλος, απαιτούν να σταματήσει η ομηρεία εκατοντάδων μεταναστών, που μολονότι έχουν εκτίσει στο ακέραιο την ποινή τους παραμένουν έγκλειστοι περιμένοντας την απέλασή τους.

Οι κρατούμενοι ζητούν τη συμπαράσταση της κοινωνίας τονίζοντας πως το νέο νομοσχέδιο αποσκοπεί στην τιμωρία υποδίκων και ήδη καταδικασμένων, στην προληπτική πειθάρχηση ολόκληρης της φυλακής και τον εκφοβισμό της κοινωνίας.

Στις φυλακές Κορυδαλλού βρέθηκε χθες το μεσημέρι και κλιμάκιο του Ιατρικού Συλλόγου Αθηνών, αποτελούμενο από τον πρόεδρο του ΙΣΑ Γ. Πατούλη, τον γενικό γραμματέα Ε. Τσούκαλο, τον ταμία Φ. Πατσουράκο και τα μέλη του Δ.Σ. Σ. Δρίτσα, Ε. Ζαφειρίου, Ε. Ζαχαριάδη, Σ. Καλιαμπάκο και Π. Ψυχάρη για την απεργία πείνας των κρατουμένων και την καταγραφή προβλημάτων και ιατροφαρμακευτικών ελλείψεων που υφίστανται.

Σύμφωνα με ανακοίνωση του ΙΣΑ, ο Γ. Πατούλης ενημέρωσε ότι ο ΙΣΑ μπορεί να κάνει στους κρατούμενους προληπτικές εξετάσεις φυματίωσης, ηπατίτιδας, AIDS και άλλων ασθενειών σε ένα πρόγραμμα καταγραφικού χαρακτήρα. Επίσης, για το ζήτημα της έλλειψης ακτινολογικής μονάδας στο νοσοκομείο, ο ΙΣΑ αναφέρει ότι μπορεί να υπάρξει συνεργασία με το ΚΕΕΛΠΝΟ, ώστε να μεταφερθούν κινητές ακτινολογικές μονάδες στον χώρο του σωφρονιστικού καταστήματος για την κάλυψη περιστατικών.

03.07.2014

Οι κρατούμενοι ανέστειλαν την απεργία πείνας και ετοιμάζουν νέες κινητοποιήσεις

[Ζώτου Έλλη](#)

Σήμερα φτάνει στην ολομέλεια της Βουλής το νομοσχέδιο για τη σύσταση φυλακών τύπου Γ' που έχει ξεσηκώσει αντιδράσεις τόσο μέσα όσο και έξω από τις φυλακές, οδηγώντας επί 9 ημέρες 4.500 κρατούμενους σε όλη τη χώρα σε απεργία πείνας. Αργά το βράδυ της Τρίτης, η Πρωτοβουλία Επιτροπής Αγώνα Φυλακών ανακοίνωσε την αναστολή της πανελλαδικής απεργίας πείνας.

Αναφέρουν χαρακτηριστικά: "Αναστέλλουμε την απεργία πείνας, αλλά δεν τερματίζουμε τη κινητοποίησή μας. Αντίθετα, ανακτούμε τις δυνάμεις μας και προειδοποιούμε το υπουργείο ότι δεν πρόκειται να δεχτούμε τη λειτουργία του ελληνικού Γκουαντάναμο ούτε στον Δομοκό ούτε πουθενά.

Παραμένουμε καχύποπτοι απέναντι στις βελτιωτικές προτάσεις του υπουργείου που θα κατατεθούν την Πέμπτη και είμαστε έτοιμοι, αν χρειαστεί, να αγωνιστούμε με ΚΑΘΕ ΜΕΣΟ για να ματαιώσουμε το νομοσχέδιο-έκτρωμα για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας.

Γνωρίζουμε ότι τίποτα δεν θα βελτιωνόταν αν δεν κάναμε την απεργία πείνας. Ας γνωρίζει όμως και το υπουργείο πως απέναντι στην οργανωμένη σιωπή που επιβάλλουν τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης αποκρύπτοντας τη ΜΑΖΙΚΟΤΕΡΗ ΑΠΕΡΓΙΑ ΠΕΙΝΑΣ που έχει γίνει (4.500 κρατούμενοι απεργοί πείνας), από εδώ και πέρα, αλλάζουμε τα μέσα αγώνα και αν χρειαστεί, θα προχωρήσουμε σε δυναμικότερες μορφές αντίστασης. Ο νοών νοείτω..."

Z. Κωνσταντοπούλου: Μια άλλου είδους θανατική ποινή

Για αντιδραστικό και επικίνδυνο μήνυμα της κυβέρνησης, που συρρικνώνει τη δημοκρατία μέσω της δημιουργίας φυλακών τύπου Γκουαντάναμο και συνιστά παραίτηση της Πολιτείας από το κράτος δικαίου, έκανε λόγο στο ραδιόφωνο του Κόκκινου 105,5 η Ζωή Κωνσταντοπούλου.

«Η κυβέρνηση, όταν διαφημίζει αυτές τις διαβόητες φυλακές τύπου Γ', θεσμοποιεί τις μαύρες τρύπες της νομιμότητας στα λευκά κελιά, για συνανθρώπους μας που βρίσκονται στο σωφρονιστικό σύστημα και θέλουν να επανενταχθούν στην κοινωνία», τόνισε η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ και χαρακτήρισε τη δημιουργία των φυλακών τύπου Γ' ως "μια άλλου τύπου θανατική ποινή όπου άνθρωποι εξοντώνονται, πετιούνται στα σκουπίδια χωρίς άδειες, επικοινωνία, επισκεπτήριο, εναλλακτικού τρόπου έκτισης της ποινής κ.ά.".

Νότες εναντίον των φυλακών απελπισίας

Συναυλία ενάντια στις ειδικές συνθήκες κράτησης πραγματοποιήθηκε χθες το βράδυ στα Προπύλαια με τον Δ. Πουλικάκο, Βασίλη και Νίκο Σπυρόπουλο (Σπυριδούλα), Ηλία Βαμβακούση, Στάθη Δρογώση, Μεθυσμένα Ξωτικά και Berlin Brides.

04.07.2014

Μάχη ΣΥΡΙΖΑ - Ν.Δ. για τις φυλακές - "λευκά κελιά"

[Πουλακίδας Κώστας](#)

Τα περιθώρια που του δίνει η κοινοβουλευτική διαδικασία εξαντλεί ο ΣΥΡΙΖΑ προκειμένου να μην ψηφιστεί το νομοσχέδιο που επιτρέπει τη δημιουργία φυλακών υψίστης ασφαλείας. Χθες κατέθεσε ένσταση αντισυνταγματικότητας, ενώ η εισηγητής της αξιωματικής αντιπολίτευσης Ζωή Κωνσταντοπούλου ανακοίνωσε ότι τη Δευτέρα θα ζητήσει ονομαστική ψηφοφορία επί της αρχής, επί των άρθρων και επί του συνόλου του νομοσχεδίου.

Ο υπουργός Δικαιοσύνης Χαράλαμπος Αθανασίου κατέθεσε σωρεία αλλαγών και αναγκάστηκε να αποδεχθεί το αίτημα της αντιπολίτευσης η συζήτηση να μην ολοκληρωθεί χθες, αλλά τη Δευτέρα. Την ίδια ώρα, η Ν.Δ. επιχειρεί να υποβαθμίσει τη συζήτηση. Είναι χαρακτηριστικό ότι χθες ο μόνος βουλευτής που μίλησε (πλην του εισηγητή Βασίλη Υψηλάντη και του κοινοβουλευτικού εκπροσώπου Τάσου Νεράντζη) ήταν ο Προκόπης Παυλόπουλος...

Ωστόσο το νομοσχέδιο για τις φυλακές έχει σκληρό ιδεολογικό πρόσημο, που δεν άλλαξε με τις αλλαγές που έκανε ο Χ. Αθανασίου. "Αυτό το νομοθέτημα, σε αντίθεση με τα άλλα που είναι προαπαιτούμενα για τις αντικοινωνικές δεσμεύσεις που έχετε πάρει έναντι των δανειστών, είναι προαπαιτούμενο ιδεολογικό και πολιτικό από την πλευρά της παράταξης της Ν.Δ. με συνεπικουρία του ΠΑΣΟΚ, έτσι ώστε να υπάρξει μια ικανοποίηση σε

συντηρητικό και αντιδραστικό ακροατήριο", τόνισε ο γραμματέας της Κ.Ο. του ΣΥΡΙΖΑ Νίκος Βούτσης και πρόσθεσε: "Δηλαδή για μια ακόμη φορά, καθώς είστε αδιόρθωτοι, δουλεύετε πάνω στην ατζέντα της Χρυσής Αυγής με προφανή στόχο να προσποριστείτε μέρος του ακροατηρίου της και τις ψήφους της ενόψει των εθνικών εκλογών".

Z. Κωνσταντοπούλου: Ένσταση αντισυνταγματικότητας

Αναπτύσσοντας την ένσταση αντισυνταγματικότητας η Z. Κωνσταντοπούλου υπογράμμισε ότι "με το νομοσχέδιο επιχειρείται η τρώση, το βαρύ πλήγμα, η άλωση στην πραγματικότητα του πυρήνα του κράτους δικαίου, της προστασίας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στη χώρα μας, όπως αυτά συνταγματικά κατοχυρώνονται, και βέβαια, της ανεξαρτησίας της Δικαιοσύνης και της οικουμενικής δημοκρατικής αρχής, της διάκρισης των εξουσιών".

Η εισηγητής του ΣΥΡΙΖΑ επεσήμανε ότι κατά παράβαση του άρθρου 72 του Συντάγματος έρχεται το νομοσχέδιο σε θερινό τμήμα, ενώ τόνισε ότι με τα άρθρα 1 παράγραφος 4, 3, 12 "εισάγεται δυσμενής διακριτική μεταχείριση κρατουμένων ή κατηγορουμένων με βάση το αδίκημα για το οποίο έχουν καταδικασθεί ή κατηγορούνται - και μάλιστα χωρίς διάκριση για το αν πρόκειται για υποδίκους ή καταδικασθέντες". Παραβιάζεται το άρθρο 4 του Συντάγματος, που καθιερώνει την ισότητα όλων ενώπιον του νόμου, και το άρθρο 26 του Συντάγματος, που καθιερώνει την αρχή της διάκρισης των εξουσιών, είπε η Z. Κωνσταντοπούλου. Η ένσταση αντισυνταγματικότητας, που βρήκε απροετοίμαστους Ν.Δ. και ΠΑΣΟΚ, απορρίφθηκε δι' εγέρσεως των βουλευτών.

Ύψιστη ασφάλεια σε βάρος των δικαιωμάτων κρατουμένων και σωφρονιστικών υπαλλήλων

Την αντίθεσή τους στο υπό συζήτηση νομοσχέδιο για τη σύσταση φυλακών τύπου Γ' εξέφρασαν χθες η Ελληνική Ένωση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και οι Οικολόγοι Πράσινοι.

Συγκεκριμένα, η Ελληνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου σημειώνει πως "πρόκειται για έναν τύπο φυλακής, όπου η ύψιστη ασφάλειά της τελεί σε βάρος της ασφάλειας των δικαιωμάτων των κρατουμένων, αλλά και αυτής των σωφρονιστικών υπαλλήλων". Προωθείται η αντίληψη ότι τα δικαιώματα μπορούν να κάμπτονται για την εξυπηρέτηση ενός εμφανιζόμενου κάθε φορά υπέρτατου αγαθού (μη απόδραση), υποτιμώντας το γεγονός ότι σε ένα κράτος δικαίου η ασφάλεια των δικαιωμάτων αποτελεί αναγκαία προϋπόθεση για την εν γένει ασφάλεια των μελών του, προσθέτουν, ενώ αναλύοντας τις αλλαγές που έρχονται στο σωφρονιστικό σύστημα

καταλήγουν στο ότι οι αλλαγές αυτές "προσομοιάζουν σε ένα μοντέλο σωφρονισμού που επιφυλάσσει για τον εαυτό του τη δυνατότητα επιβολής μιας 'επιπλέον ποινής' και μάλιστα υπό όρους βάνανουσα προσβλητικούς για την ανθρώπινη αξιοπρέπεια. Πρόκειται για έναν τύπο φυλακής όπου η επανένταξη απουσιάζει πλήρως από τον σχεδιασμό της. Με τους όρους αυτούς, φαίνεται ότι η επιδίωξη είναι η επιστροφή από το νεωτερικό ποινικό δίκαιο της πράξης στο μεσαιωνικό δίκαιο του εχθρού που δεν έχει δικαιώματα".

Η Εθνική Επιτροπή για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου με τη σειρά της, εξέφρασε την έντονη ανησυχία της για τον περιορισμό των δικαιωμάτων κατά παράβαση της αναλογικότητας και της ισότητας, αλλά και την ευρύτερη προσβολή των αρχών του κράτους δικαίου, ενώ επισημαίνει ότι το εν λόγω νομοσχέδιο όχι μόνο δεν συνάδει με τις θεμελιώδεις συνταγματικές αρχές ενός κράτους δικαίου, αλλά σε καμία περίπτωση δεν ανταποκρίνεται στη συμβατική υποχρέωση της χώρας για συμμόρφωση προς τις αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

Οι Οικολόγοι - Πράσινοι σημειώνουν μεταξύ άλλων ότι "περνάμε από ένα μοντέλο σωφρονισμού σε ένα μοντέλο πλήρους ψυχολογικής και σωματικής εξόντωσης με ακραία εκδικητική λογική. Κεκτημένα του ελληνικού δικαιοσύνης συστήματος, όπως το τεκμήριο της αθωότητας και οι αρχές της ισότητας και της αναλογικότητας της ποινής, τίθενται για μία ακόμη φορά στο 'εκτελεστικό απόσπασμα'".

08.07.2014

Με τρομολαγνεία απάντησε η κυβέρνηση στην κριτική του ΣΥΡΙΖΑ για τις φυλακές τύπου Γ'

[Παπαγιάννης Κώστας](#)

Συγκέντρωση έξω από τη Βουλή πραγματοποίησαν χθες συλλογικότητες και οργανώσεις που διαφωνούν με το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης για τη δημιουργία φυλακών τύπου Γ. Κεντρικό τους σύνθημα "Όχι στα λευκά κελιά του θανάτου".

Στο ίδιο κλίμα τρομολαγνείας με τις προηγούμενες συνεδριάσεις κινήθηκαν και χθες οι τοποθετήσεις των κυβερνητικών βουλευτών, που συνέχισαν την ταύτιση του ΣΥΡΙΖΑ με την τρομοκρατία ως αντιπερισπασμό στην έντονη κριτική που ασκεί στις φυλακές τύπου Γ'. Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΠΑΣΟΚ, Γ. Κουτσούκος, σχολίασε τις κατ' αυτόν ομοιότητες μεταξύ της ρητορικής του ΣΥΡΙΖΑ και των όσων αναφέρει η προκήρυξη με την οποία τρομοκρατική οργάνωση αναλαμβάνει την ευθύνη για επίθεση στα γραφεία του ΠΑΣΟΚ. Παράλληλα, ο εισηγητής της Ν.Δ., Β. Υψηλάντης, κατέφυγε σε ακραίες εκφράσεις κάνοντας λόγο για «ΣΥΡΙΖΑϊκή ψυχοπαθολογία».

Σχολιάζοντας το θέμα της τρομοκρατικής ενέργειας ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ, Θ. Δρίτσας, τόνισε ότι «αποδοκιμάζουμε οποιαδήποτε τέτοια ενέργεια, γιατί ποτέ δεν δεχθήκαμε εμείς την κριτική των όπλων, πάντα έχουμε ως όπλο μας την κριτική και τους αγώνες μας». Η εισηγήτρια του ΣΥΡΙΖΑ, Ζ. Κωνσταντοπούλου, μίλησε για «εργαλειοποίηση της τρομοκρατίας» και χρήσης της ως «όπλου καθεστωτικού εκφοβισμού σε όποιον αντιδρά».

Παράλληλα ο υπουργός Δικαιοσύνης, Χ. Αθανασίου, έκανε εμφανές ότι η κυβέρνηση κατέφυγε στο νομοσχέδιο αυτό υπό την πίεση των πρόσφατων κρουσμάτων βίας στο εσωτερικό των φυλακών. Ο υπουργός Δικαιοσύνης υπογράμμισε «η ελληνική πολιτεία δεν μπορεί να μείνει απαθής στην επίγνωση των περιστατικών αυτών, αντίθετα οφείλουμε να διασφαλίσουμε τη ζωή υπαλλήλων και κρατουμένων των καταστημάτων κράτησης».

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ, Θ. Δρίτσας, έκανε λόγο για «διαρκή προσαρμογή σε όλο και πιο ακροδεξιές, φασίζουσες, αυταρχικές πολιτικές, με κύριο στόχο να διαμορφώσετε ένα κλίμα μιας φοβισμένης κοινωνίας». Ο Θ. Δρίτσας τόνισε ότι «αντί να προστατεύσετε την κοινωνία από το έγκλημα, το ενισχύετε» κι επισήμανε ότι αυτό που προκαλείται είναι «μία ατελείωτη κούρσα αλληλοτροφοδοτούμενη, ένα κράτος που γίνεται διαρκώς αυταρχικότερο και μία ισχυρή εγκληματικότητα, η οποία εξοπλίζεται ακόμη πιο πολύ για να αντιμετωπίσει αυτή την αυταρχικότητα».

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος των ΑΝ.ΕΛ., Τ. Κουίκ, υπογράμμισε τη συμφωνία του με τις φυλακές τύπου Γ' ως «μέτρο προστασίας της κοινωνίας, αλλά και των υπολοίπων κρατουμένων». Για «φωτογραφικό νομοσχέδιο που έχει στόχο να πλήξει την πολιτική δράση του κόμματός μας» έκανε λόγο ο χρυσαυγίτης κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος, Ηλ. Κασιδιάρης.

Σαφώς αντίθετα με το νομοσχέδιο τοποθετήθηκε η ΔΗΜ.ΑΡ. με την κοινοβουλευτική της εκπρόσωπο, Μ. Γιαννακάκη ότι «εισάγετε κάτι

καινοφανές για τον νομικό πολιτισμό μας: την ποινή πάνω στην ποινή». Αντίθεση με το νομοσχέδιο εξέφρασε και το ΚΚΕ, με τον Γ. Γκιόκα να σημειώνει ότι «κλωνίζει όλη τη λογική και τη φιλοσοφία που υπάρχει στον χώρο του σωφρονισμού».

Να σημειωθεί ότι από τα θεωρεία της Βουλής παρακολούθησαν τη συζήτηση γονείς κατηγορουμένων για τους Πυρήνες της Φωτιάς. Η συζήτηση του νομοσχεδίου θα συνεχιστεί και σήμερα, ενώ στην ονομαστική ψηφοφορία θα δοκιμαστεί πλοτικά κι η ηλεκτρονική ψηφοφορία, παράλληλα με τον «παραδοσιακό» τρόπο ανάγνωσης του καταλόγου των βουλευτών.

09.07.2014

Η κυβερνητική πλειοψηφία ψήφισε το νομοσχέδιο για τις φυλακές τύπου Γ'

[Παπαγιάννης Κώστας](#)

Με 52 ψήφους υπέρ και 48 κατά, το Α' θερινό τμήμα της Βουλής ψήφισε το νομοσχέδιο για τις φυλακές τύπου Γ' μετά από ονομαστική ψηφοφορία που ζήτησε ο ΣΥΡΙΖΑ. Το νομοσχέδιο απέρριψε όλη η αντιπολίτευση, αλλά οι ΑΝ.ΕΛΛ. υπερψήφισαν κάποια από τα άρθρα του νομοσχεδίου, μεταξύ των οποίων και το άρθρο 1, που ορίζει το ποιοι κρατούμενοι οδηγούνται στις φυλακές τύπου Γ' και ποιες οι συνθήκες κράτησής τους. Το νομοσχέδιο υπερψήφισε κι ο ανεξάρτητος βουλευτής Ν. Κακλαμάνης, που ψήφισε παρών στο άρθρο 2, που καθορίζει τα σχετικά με τη φρούρηση των φυλακών τύπου Γ' και το οποίο ο υπουργός Δικαιοσύνης ήδη έχει δεσμευτεί ότι θα ξαναδεί πριν λειτουργήσουν οι φυλακές.

Κατά τη συζήτηση που προηγήθηκε, υπήρξε νέος γύρος τρομολαγνείας εναντίον του ΣΥΡΙΖΑ από τη μεριά της κυβέρνησης, με νέα επεισόδια την παρουσία στη συζήτηση γονέων κατηγορουμένων για συμμετοχή στους Πυρήνες της Φωτιάς, αλλά και τις αναφορές του βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ, Β. Διαμαντόπουλου σε «ένοπλη πάλη» και όχι «τρομοκρατία» όσον αφορά τον Σ. Ξηρό. Την αρχή έκανε ο ίδιος ο υπουργός Δικαιοσύνης Χ. Αθανασίου, που σχολίασε ότι «το να μην κάνουμε κριτική στη χρήση των όπλων μπορεί να είναι επικίνδυνο και να στέλνει λάθος μηνύματα σε επικίνδυνους αποδέκτες». Ακολούθησαν ο Γ. Κουτσούκος από το ΠΑΣΟΚ και οι βουλευτές της Ν.Δ. Β. Υψηλάντης και Δ. Τζαμτζής.

Ο κοινοβουλευτικός εκπρόσωπος του ΣΥΡΙΖΑ Θ. Δρίτσας επισήμανε ότι «εσείς έπρεπε να είστε εγγυητής του δικαιώματος οι γονείς να έχουν τη δυνατότητα να παρακολουθήσουν ένα νομοσχέδιο που τους αφορά». Ο Β. Διαμαντόπουλος απαντώντας για τη χρήση της φράσης «τρομοκράτες σύμφωνα με τον νόμο» σχολίασε ότι «αν έχουμε μια ελεύθερη έννοια του τι εστί τρομοκράτης, κι εσείς για ένα μεγάλο μέρος του πληθυσμού των Ελλήνων είστε ο απόλυτος τρομοκράτης, με τα μέτρα που παίρνετε για τη λιτότητα».

Επί της ουσίας του νομοσχεδίου, ο Χ. Αθανασίου τόνισε ότι οι φυλακές τύπου Γ' απέχουν από το πρότυπο των «λευκών» κελιών της Γερμανίας και της Τουρκίας κι ότι η κυβέρνηση έλαβε υπόψη τη νομοθεσία χωρών όπως η Ιταλία, η Ολλανδία κι η Ισπανία. Ο Θ. Δρίτσας υπογράμμισε ότι «η βούληση του υπουργείου είναι η αρχική βούληση, να είναι 'λευκά' κελιά» κι ότι είναι «οι αντιδράσεις σας υποχρεώνουν να υπαναχωρήσετε από την αρχική σας βούληση».

Πιλοτική εφαρμογή της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας

Της «παραδοσιακής» ονομαστικής ψηφοφορίας για το νομοσχέδιο είχε προηγηθεί ηλεκτρονική ονομαστική ψηφοφορία επί της αρχής του νομοσχεδίου. Η πιλοτική κι ανεπίσημη ψηφοφορία πραγματοποιήθηκε ώστε οι βουλευτές να εξοικειωθούν με το νέο σύστημα. Το αποτέλεσμα της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας ήταν 49 υπέρ και 35 κατά του νομοσχεδίου σε σύνολο 84 ψηφισάντων βουλευτών.

14.11.2014

Οι φυλακές τύπου Γ' δημιουργούν ρήγμα στις αρχές του Κράτους Δικαίου

Σοβαρά ζητήματα συνταγματικότητας που προκαλούν ρήγματα στις αρχές του Κράτους Δικαίου διαπιστώνουν 45 πανεπιστημιακοί δάσκαλοι στη

δημιουργία των φυλακών ύψιστης ασφάλειας τύπου Γ' που νομοθέτησε η κυβέρνηση. Το πλήρες κείμενο των πανεπιστημιακών έχει ως εξής:

"Πρόσφατα δημοσιεύθηκε ο νόμος 4274/2014 'Ρυθμίσεις Ποινικού και Σωφρονιστικού Δικαίου και άλλες διατάξεις', ο οποίος επιφέρει ουσιαστικές αλλαγές στον ισχύοντα Σωφρονιστικό Κώδικα (ν. 2776/1999) σχετικά με τις προϋποθέσεις εισαγωγής, παραμονής, αλλά και τους όρους διαβίωσης στα καταστήματα κράτησης 'τύπου Γ'".

Από τις διατάξεις του νόμου αυτού προκύπτουν σοβαρά ζητήματα συνταγματικότητας, σχετικά με τις αρχές της ισότητας και αναλογικότητας. Επίσης δημιουργείται ανασφάλεια δικαίου σε ένα πεδίο όπου η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων προέχει. Με το νέο νομοθετικό πλαίσιο ανατρέπονται αδικαιολόγητα, είτε επιλεκτικά με βάση το είδος του εγκλήματος που τελέστηκε είτε με βάση αόριστα και απολύτως υποκειμενικά αξιολογικά στοιχεία -επί το δυσμενέστερο- το καθεστώς κράτησης και οι συνθήκες διαβίωσης της συντριπτικής πλειονότητας των κρατουμένων στα ελληνικά καταστήματα κράτησης. Ειδικότερα:

Ακραία δυσαναλογία της ποινικής μεταχείρισης

α) Το πεδίο εφαρμογής των διατάξεων για την υπαγωγή των κρατουμένων στο καθεστώς για τη μεταφορά και παραμονή τους σε καταστήματα κράτησης "τύπου Γ'" είναι εξαιρετικά ευρύ, επισφαλές και αφήνει περιθώρια ακραίας δυσαναλογίας της ποινικής μεταχείρισης: ουσιαστικά αφορά κάθε κρατούμενο που έχει καταδικαστεί σε ποινή κάθειρξης τουλάχιστον δέκα ετών και κρίνεται "επικίνδυνος". Με όρους ελληνικής σωφρονιστικής πραγματικότητας η ρύθμιση αυτή αναφέρεται στην πλειοψηφία των κρατουμένων στις ελληνικές φυλακές. Σημειώνεται επίσης ότι κατά σαφή παραβίαση του τεκμηρίου της αθωότητας του κατηγορουμένου, στο πεδίο εφαρμογής των σχετικών διατάξεων υπάγονται και οι προσωρινά κρατούμενοι.

β) Είναι ευνόητο ότι με την χρήση απολύτως αξιολογικών και αόριστων κριτηρίων για την κατάφαση της "επικινδυνότητας" που παρέχει ο νομοθέτης (π.χ. η πιθανότητα τέλεσης νέων εγκλημάτων ή πειθαρχικών παραπτωμάτων ως προγνωστική κρίση, ή η προσωπικότητα του καταδίκου ή υποδίκου), η σχετική κρίση γίνεται απολύτως επισφαλής, ανομοιομορφη και μπορεί να υποθάψει ανισότητα στη μεταχείριση όμοιων περιπτώσεων. Μάλιστα το πρόβλημα εντείνεται όταν τα παρεχόμενα κριτήρια για τη στοιχειοθέτησή της από τον νομοθέτη αρκεί να συντρέχουν "σωρευτικά ή διαζευκτικά", ακόμα και από άγνωστα (και στον κρατούμενο;) "σχετικά στοιχεία από άλλες συναρμόδιες για τον έλεγχο του εγκλήματος αρχές".

Μεταφορά αρμοδιότητας σε μονοπρόσωπο όργανο

γ) Περαιτέρω αλλάζει (αδικαιολόγητα) το όργανο που διατάσσει τη μεταγωγή και παραμονή των κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης "τύπου Γ": ενώ αρμόδια για όλες σχεδόν τις μεταγωγές των κρατουμένων είναι η Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών (ΚΕΜ), η αρμοδιότητα για τις μεταγωγές των κρατουμένων στα καταστήματα κράτησης "τύπου Γ", μεταφέρεται στον εισαγγελέα. Επιλέγεται δηλαδή η ανάθεση μιας εκ προοιμίου επισφαλούς κρίσης σε ένα μονοπρόσωπο (χάριν και πάλι της επιτάχυνσης;) όργανο, το οποίο άλλωστε συμμετέχει στη σύνθεση της ΚΕΜ.

Ο νόμος αντιστρατεύεται αρχές του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων

δ) Η διάρκεια της κράτησης σε καταστήματα "τύπου Γ" είναι δυσανάλογα μεγάλη και μπορεί -σύμφωνα με τις ασαφείς προϋποθέσεις για την εφαρμογή της- να εξαντλήσει το συνολικό χρόνο της κράτησης των κρατουμένων. Το ίδιο ισχύει και σε σχέση με το ευρύ χρονικό διάστημα που προβλέπεται για τον επανέλεγχο των προϋποθέσεων της παραμονής του κρατουμένου. Ωστόσο η παραμονή σε "ειδικό" φυλακτικό καθεστώς αρχικά για τουλάχιστον δύο ή τέσσερα έτη και ο ανά διετία επανέλεγχος των (αόριστων) προϋποθέσεων (που κρίνονται από μονοπρόσωπο όργανο) αντιστρατεύονται πάγιες θέσεις του ΕΔΔΑ σχετικά με τον εύλογο χρόνο παραμονής σε "ειδικό" καθεστώς στέρησης της ελευθερίας. Γίνεται λοιπόν φανερό ότι η κράτηση σε καταστήματα "τύπου Γ" μπορεί να αποβεί ουσιαστικά (πολλές φορές προληπτικό) πειθαρχικό μέτρο ή ποινή, χωρίς τις εγγυήσεις που πηγάζουν από την αρχή της νομιμότητας της πειθαρχικής διαδικασίας.

Τιμωρητικές πρακτικές

ε) Μολονότι η γενική πρόβλεψη αναφέρει ακροθιγώς ότι "τα αυξημένα μέτρα ασφαλείας των καταστημάτων κράτησης γ' τύπου... δεν αποκλείεται να επηρεάζουν επί το αυστηρότερο τον τρόπο διαβίωσης μέσα σε αυτά", παρατηρούμε ότι στις επιμέρους διατάξεις τροποποιούνται αισθητά οι όροι διαβίωσης στα καταστήματα κράτησης "τύπου Γ" και ιδίως η επικοινωνία με το κοινωνικό περιβάλλον, με σαφή προσανατολισμό στον περιορισμό των σχετικών δικαιωμάτων: μειωμένες επισκέψεις, εξαίρεση από τον θεσμό των αδειών και της ημιελεύθερης διαβίωσης, παροχή αντικινήτρων για εργασία. Πρόκειται για αμιγώς τιμωρητικές πρακτικές που σίγουρα θα δημιουργήσουν περισσότερα προβλήματα από αυτά που θεωρείται (κατά τον νομοθέτη) ότι λύνουν.

στ) Ο νομοθέτης αυτοαναιρείται, καθώς ούτε καν ασαφείς προϋποθέσεις δεν χρειάζεται να συντρέχουν σε κρατουμένους που κατά την δημοσίευση του Ν. 4274/2014 εκτίουν ποινή για μια σειρά εγκλημάτων που προβλέπει η διάταξη

του άρθρου 17 (των άρθρων 134, 135, 135Α, 138 και 187Α ΠΚ ή των άρθρων 299, 380 παρ. 2 και 385 παρ. 1 περ. α' ΠΚ, εφόσον τα εγκλήματα της περίπτωσης αυτής τελούνται στο πλαίσιο του άρθρου 187 ΠΚ): οι ήδη κρατούμενοι κατάδικοι μεταγονται σε καταστήματα "τύπου Γ'" χωρίς καμία άλλη προϋπόθεση, αξιολόγηση ή κρίση, καθώς γι' αυτούς η τέλεση συγκεκριμένων εγκλημάτων αποτελεί το μοναδικό τεκμήριο της ιδιαίτερης επικινδυνότητάς τους.

Έναντι της "δημόσιας δήλωσης" κατά της χώρας μας για τις απάνθρωπες συνθήκες διαβίωσης στα σωφρονιστικά μας καταστήματα, στην οποία προχώρησε πρόσφατα η Επιτροπή Πρόληψης κατά των Βασανιστηρίων, ως σωφρονιστική προτεραιότητα για τη χώρα μας δεν επιλέχθηκε η βελτίωση των απάνθρωπων αυτών συνθηκών, αλλά η δημιουργία "φυλακών ασφαλείας". Η θέση αυτή δημιουργεί την πεποίθηση ότι η συζήτηση για το σωφρονιστικό ζήτημα "ανοίγει" και πάλι, με νέο ωστόσο, προσανατολισμό που δημιουργεί ρήγματα στις αρχές του Κράτους Δικαίου. Οφείλουμε στη συζήτηση αυτή να είμαστε παρόντες!"

Το κείμενο υπογράφουν οι: Αναγνωστόπουλος Ηλίας, Νομική Σχολή ΕΚΠΑ, Αντωνόπουλος Γεώργιος, Teesside University, Αποστολίδου Άννα, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Αρτινοπούλου Βασιλική, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Αρχιμανδρίτου Μαρία, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Βαθιώτης Κωνσταντίνος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Βιδάλη Σοφία, Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης ΔΠΘ, Γεωργούλας Στράτος, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου Αλίκη, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Δαλακούρας Θεοχάρης, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Δημήτρηνας Γεώργιος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Δημόπουλος Χαράλαμπος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Ζαχαριάδης Αθανάσιος, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Ζιούβας Δημήτριος, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Θεμελή Όλγα, Πανεπιστήμιο Κρήτης, Καϊάφα-Γκμπάντι Μαρία, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Κοσμάτος Κωνσταντίνος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Κουλούρης Νικόλαος, Τμήμα Κοινωνικής Διοίκησης ΔΠΘ, Κωνσταντινίδης Άγγελος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Λάζος Γρηγόριος, Τμήμα Κοινωνιολογίας, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Λιούρδη Αγλαΐα, Νομική Σχολή ΕΚΠΑ, Μπέκας Ιωάννης, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Νικολόπουλος Γεώργιος, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Νούσκαλης Γιώργος, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Παπαγεωργίου-Γονατάς Στυλιανός, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Παπακυριάκου Θεόδωρος, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Παπανεοφύτου Αγάπιος, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Παπανικολάου Γιώργος, Teesside University, Παπαχαλαράμπος Χαράλαμπος, Νομική Σχολή, Πανεπιστήμιο Κύπρου, Παρασκευόπουλος Νικόλαος, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Παύλου Στέφανος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Σάμιος Θωμάς, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Σαρέλη Αγγελική, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Συκιώτου Αθανασία, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Συμεωνίδης Δημήτριος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Συμεωνίδου - Καστανίδου Ελισάβετ, Νομική Σχολή ΑΠΘ, Τζωρτζής Γεώργιος, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τζαννετάκη

Αντωνία - Ιόλη, Νομική Σχολή ΕΚΠΑ, Τριανταφύλλου Αναστάσιος, Νομική Σχολή ΔΠΘ, Τσόλκα Όλγα, Πάντειο Πανεπιστήμιο, Τσουκαλά Αναστασία, Université Paris-Sud 11.

28.11.2014

Αντιαρματικά όπλα για τους αστυνομικούς - φύλακες των φυλακών τύπου Γ'

[Λαζαρίδου Ειρήνη](#)

Την πιο άγρια καταστολή επιφυλάσσει για τους κρατούμενους της φυλακής υψίστης ασφαλείας τύπου Γ' στον Δομοκό το υπουργείο Δικαιοσύνης, επιβεβαιώνοντας τους χαρακτηρισμούς για τη δημιουργία του ελληνικού Γκουαντάναμο. Οι αστυνομικοί που θα αναλάβουν την εξωτερική φρούρηση θα έχουν στη διάθεσή τους ακόμα και αντιαρματικά όπλα, ενώ θα υπάρχει πλήρης επίγεια, υπόγεια και εναέρια επιτήρηση.

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Προεδρικού Διατάγματος που κρίθηκε νόμιμο από το Συμβούλιο της Επικρατείας, στον Δομοκό θα ιδρυθεί αστυνομικό τμήμα με αποκλειστική απασχόληση την εξωτερική και περιμετρική φρούρηση των φυλακών ασφαλείας Δομοκού. Στους αστυνομικούς θα χορηγηθεί σύγχρονος εξοπλισμός, μεταφορικά μέσα και εφόδια όπως όπλα και οπλικά συστήματα αποτροπής εναέριας προσβολής, αντιαρματικά όπλα, χημικά μέσα, χειροβομβίδες κρότου-λάμψης, ανιχνευτές μεταλλικών αντικειμένων, σύστημα οπτικής παρατήρησης, αστυνομικοί σκύλοι και ό,τι άλλο κριθεί απαραίτητο...

Σύμφωνα με το Π.Δ., σκοπός των αστυνομικών είναι η αντιμετώπιση οποιασδήποτε μεμονωμένης ή ομαδικής απόδρασης ή απόπειρας απόδρασης κρατουμένων, η καταδίωξη και σύλληψη κρατουμένων που απέδρασαν και επιχειρούν να διαφύγουν ή διέφυγαν μέχρι να επιληφθούν οι άλλες αρμόδιες αστυνομικές υπηρεσίες.

Οι αστυνομικοί επίσης θα έχουν την ευθύνη ελέγχου για τα εισερχόμενα και εξερχόμενα πρόσωπα και αντικείμενα, αλλά και της αλληλογραφίας, όπως επίσης θα έχουν την ευθύνη για τη μεταγωγή και φρούρηση κρατουμένων, τη φρούρηση των νοσηλευόμενων κρατουμένων σε νοσοκομεία, τη μεταγωγή κρατουμένων σε δικαστήρια, ανακριτές και γιατρούς, τις έρευνες στους χώρους της φυλακής, τον μακροσκοπικό έλεγχο φορτίων τροφοδοσίας και προμηθειών κ.λπ.

Στο επίμαχο αστυνομικό τμήμα, τέλος, θα ενταχθούν και άνδρες για τις σκοπιές στην εξωτερική, περιφερειακή ζώνη και στη «νεκρή ζώνη» της φυλακής Δομοκού, καθώς και το θυρωρείο εισόδου και εξόδου.

Σημειώνεται, τέλος, ότι σε περίοδο βαθιάς οικονομικής κρίσης όπου πετσοκόβονται οι κοινωνικές δαπάνες η λειτουργία του συγκεκριμένου Α.Τ. θα επιβαρύνει τον κρατικό προϋπολογισμό τη διετία 2014-2016 με 2.017.000 ευρώ...

15.03.2015

Καταργούνται οι φυλακές Τύπου Γ με το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης

[Δαζαρίδου Ειρήνη](#)

Η ΑΥΓΗ No.12245 Powered by e-na

Πράξη γίνεται την ερχόμενη εβδομάδα μια από τις σημαντικότερες εξαγγελίες του υπουργού Δικαιοσύνης Νίκου Παρασκευόπουλου, καθώς είναι έτοιμο το νομοσχέδιο για την κατάργηση των φυλακών Τύπου Γ που έχουν καταγγελθεί ως το ελληνικό Γκουαντάναμο.

Σύμφωνα με το υπουργείο, το νομοσχέδιο θα ρυθμίζει επείγοντα θέματα του ποινικού και του σωφρονιστικού συστήματος. Μεταξύ άλλων, οι ρυθμίσεις θα αφορούν:

* Την κατάργηση των φυλακών Τύπου Γ. Υπενθυμίζεται ότι οι συγκεκριμένες φυλακές ήταν δημιούργημα της προηγούμενης κυβέρνησης μετά την εξαφάνιση του Χριστόδουλου Ξηρού, ο οποίος δεν επέστρεψε μετά από άδεια. Για τον σκοπό αυτόν είχε μετατραπεί καταλλήλως η φυλακή του Δομοκού, ενώ το Προεδρικό Διάταγμα για τη φύλαξη της προέβλεπε όπλα και οπτικά συστήματα αποτροπής εναέριας προσβολής, αντιαρματικά όπλα, χημικά μέσα, χειροβομβίδες κρότου - λάμψης, ανιχνευτές μεταλλικών αντικειμένων, σύστημα οπτικής παρατήρησης κ.ά. Ταυτόχρονα προβλέπονταν σοβαροί περιορισμοί στην επικοινωνία των κρατουμένων και δεν προβλεπόταν καμία άδεια για τουλάχιστον δέκα χρόνια.

* Τον αποκλεισμό της φυλάκισης ανηλίκων από 15 έως 18 ετών, εκτός περιπτώσεων που απειλούνται με ισόβια. Το νομοσχέδιο καλύπτει ένα πάγιο αίτημα των οργανώσεων για τα ανθρώπινα δικαιώματα ώστε κανένα παιδί να μην είναι στη φυλακή.

* Ευνοϊκά μέτρα ταχύτερης απόλυσης κρατουμένων και ειδικά μέτρα για ασθενείς, υπερήλικους και άτομα με αναπηρίες. Ταυτόχρονα σε συμφωνία με το υπουργείο Υγείας θα προωθηθεί ρύθμιση - πλαίσιο που θα ορίζει τις γενικές κατευθύνσεις και θα δίνει τη δυνατότητα στο νοσοκομείο των φυλακών Κορυδαλλού να ενταχθεί στο ΕΣΥ με υπουργικές αποφάσεις.

Τέλος, το νομοσχέδιο θα περιλαμβάνει ευνοϊκά μέτρα που θα διευκολύνουν την επιλογή της απεξάρτησης από ναρκωτικά αντί της κοινής φυλάκισης. Όπως είχε πει ο υπουργός Δικαιοσύνης στις προγραμματικές του δηλώσεις, θα υπάρξει κινητοποίηση της εφαρμογής εναλλακτικών μέτρων απεξάρτησης, όπως η παρακολούθηση θεραπευτικής δομής εκτός φυλακής.

Την κατάργηση των φυλακών Τύπου Γ ζητούσαν επίμονα οι κρατούμενοι, με κάποιους από αυτούς -τα μέλη του Δικτύου Αγωνιστών Κρατουμένων, οι Νίκος Μαζιώτης, Δήμητρης Κουφοντίνας, Κώστας Γουρνάς και άλλοι φυλακισμένοι από τον αντιεξουσιαστικό χώρο- να έχουν προχωρήσει και σε απεργία πείνας από τις 2 Μαρτίου.

11/3/14

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ ΓΙΑ ΒΑΡΥΠΟΙΝΙΤΕΣ

Φυλακή χωρίς άδεια για 10 χρόνια

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

Τα νομοθετικά μέτρα για την «επιστροφή των κλεμμένων» στο Δημόσιο, αλλά και τη δημιουργία φυλακής υψίστης ασφαλείας όπου θα μεταχθούν οι πιο επικίνδυνοι βαρυποινίτες χωρίς δικαίωμα άδειας για 10 χρόνια, ανέλυσε χθες ο υπουργός Δικαιοσύνης Χ. Αθανασίου, καθώς μπαίνουν σε δημόσια διαβούλευση για να κατατεθούν στη Βουλή.

Οι νομοθετικές πρωτοβουλίες προβλέπουν επίσης το «πάγωμα» των ατελειών και προνομίων (π.χ. φρουρά, ατέλειες για τηλέφωνα, ταχυδρομεία, εισιτήρια μέσω μεταφοράς, δόδια, ΙΧ κ.λπ.) για όσους βουλευτές παραπέμπονται αμετάκλητα σε δίκη και οριστική αφαίρεσή τους σε περίπτωση αμετάκλητης καταδίκης, όπως είχε εξαγγελθεί όταν έγινε γνωστή η υπόθεση με το ΙΧ και το ακίνητο του Μ. Λιάπη. Παράλληλα προωθούνται μέτρα για τους ασθενείς κρατούμενους, ενώ καταργείται η διαδικασία ακρόασης στη Βουλή των υποψηφίων για τις κορυφαίες θέσεις της Δικαιοσύνης.

Μέσα σε έναν μήνα θα λειτουργήσει η φυλακή υψίστης ασφαλείας στον Δομοκό, ως φυλακή τύπου Γ' όπου θα μεταφερθούν οι πιο επικίνδυνοι ενήλικοι βαρυποινίτες με κατηγορίες για εσχάτη προδοσία, τρομοκρατία, καθώς και για ανθρωποκτονία από πρόθεση χωρίς ελαφρυντικά, κακουργηματική εκβίαση και ληστεία που διαπράττονται στο πλαίσιο οργανωμένου εγκλήματος.

Οι κρατούμενοι αυτοί δεν θα έχουν δικαίωμα άδειας για 10 χρόνια (από τότε που φυλακίστηκαν) με δυνατότητα ανανέωσης της κράτησής τους στη φυλακή υψίστης ασφαλείας ανά 2ετία και ταυτόχρονη ανανέωση της μη χορήγησης άδειας, σύμφωνα με την κρίση των αρμόδιων οργάνων (της δικαιοσύνης και των φυλακών).

Στην ίδια φυλακή θα οδηγούνται όσοι κρίνονται από τη δικαιοσύνη ιδιαίτερα επικίνδυνοι για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια με απειλούμενες ποινές κάθειρξης 10 ετών, καθώς και όσοι έχουν βαρύ πειθαρχικό μητρώο για βίαιη απόδραση, κατασκευή αιχμηρών αντικειμένων, άσκηση βίας κατά σωφρονιστικών υπαλλήλων κ.λπ.

Για τις κατηγορίες αυτές θα προβλέπεται τουλάχιστον 4ετής παραμονή (χωρίς άδεια) με δυνατότητα ανανέωσης ανά 2ετία, σύμφωνα με την κρίση του αρμόδιου εισαγγελέα.

Εκτός από την αυστηροποίηση για το δικαίωμα άδειας (τουλάχιστον κατά 2 χρόνια ή και περισσότερο), προβλέπονται πιο περιορισμένες συνθήκες τηλεφωνικής επικοινωνίας και επισκεπτηρίου συγγενών, αλλά με πλήρες επισκεπτήριο του δικηγόρου. Η εξωτερική

φρούρηση περνά στην ΕΛ.ΑΣ. με συνεχείς περιπολίες, ενώ εσωτερικά θα μπορούν να απομονώνονται πτέρυγες και κελιά, να απενεργοποιούνται κινητά κ.λπ.

Στα νομοθετικά μέτρα για την «επιστροφή των κλεμμένων» προβλέπεται η δυνατότητα του Δημοσίου να συστήσει ενέχυρο σε δεσμευμένα από τη δικαιοσύνη περιουσιακά στοιχεία (τραπεζικούς λογαριασμούς, θυρίδες, τίτλους, τιμαλή) σε κάθε περίπτωση δήμευσης ή απαγόρευσης κίνησης ή εκποίησης κινητής και ακίνητης περιουσίας, σε υποθέσεις κατηγορουμένων για σοβαρά οικονομικά εγκλήματα (ξέπλυμα χρήματος, φοροδιαφυγή, λαθρεμπορία, παραβίαση πόθεν έσχες, απιστία, υπεξαίρεση κ.λπ. κατά του Δημοσίου, ΝΠΔΔ, ΟΤΑ και της ΕΕ).

Αξιοποίηση

Όσοι συναινέσουν για την επιστροφή και αξιοποίηση όλων των ποσών θα έχουν ευνοϊκή ποινική μεταχείριση (τα ισόβια θα «πέφτουν» σε φυλάκιση 3-5 χρόνια αν η επιστροφή γίνεται στην ανάκριση, σε κάθειρξη έως 7 χρόνια εάν γίνει στην πρωτοβάθμια δίκη, σε κάθειρξη έως 10 χρόνια εάν γίνει στη δευτεροβάθμια δίκη κ.λπ.). Από τις ευνοϊκές ρυθμίσεις εξαιρούνται οι πολιτικοί (υπουργοί, βουλευτές), εκπρόσωποι ΟΤΑ, διοικητές οργανισμών. Οι διατάξεις μπορούν να εφαρμοστούν και σε ήδη εκκρεμείς υποθέσεις, στο στάδιο που βρίσκονται.

Δέσμη μέτρων για τους ασθενείς κρατούμενους προωθεί ο Χ. Αθανασίου επισημαίνοντας ότι υπάρχει μεγάλο πρόβλημα υπερσυνωστισμού στο Νοσοκομείο Κρατούμενων Κορυδαλλού (ΝΚΚ), αφού σε 2 χρόνια οι οροθετικοί αυξήθηκαν από 45 σε 140, ενώ διέψευσε ότι υπάρχουν κρατούμενοι που κοιμούνται σε στρώματα στο πάτωμα.

Στο πολιτικό πρόγραμμα για τα «βραχιολάκια» θα υπαχθούν 50 νοσηλευόμενοι κρατούμενοι, ενώ θα προωθηθεί δυνατότητα αποφυλάκισης υπό όρους μέχρι τέλους του 2014 για ασθενείς με βαριά νοσήματα.

11/6/2014

ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΤΟΥ ΥΠ. ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ

Φυλακές - φρούρια και αρχείο DNA

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

«Πράσινο φως» για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας και την αυστηροποίηση του νομοθετικού πλαισίου για τους όρους κράτησης, την αποφυλάκιση και τις άδειες των καταδικασμένων (και υποδίκων) για βαριά εγκλήματα (τρομοκρατία, δολοφονίες στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης κλπ) που θεωρούνται ιδιαίτερα επικίνδυνοι, άναψε χθες η κυβέρνηση, καταθέτοντας το σχετικό νομοσχέδιο για ψήφιση στη Βουλή.

Με το νομοσχέδιο του υπουργού Δικαιοσύνης Χ. Αθανασίου προβλέπονται ταυτόχρονα μέτρα αποσυμφόρησης των φυλακών και επιτάχυνσης απονομής της δικαιοσύνης, η δυνατότητα κράτησης του DNA υπόπτων για πολλά χρόνια, καθώς και μέτρα επιείκειας

(αναστολή δίωξης κλπ.) για υπόπτους και καταδίκους που δίνουν πληροφορίες για εξάρθρωση τρομοκρατικών οργανώσεων ή αποτροπή τρομοκρατικών χτυπημάτων.

«Τα πάνω κάτω» έρχονται και στις διοικητικές δίκες, αφού το Συμβούλιο της Επικρατείας θα μπορεί, κατά την ακύρωση μιας πράξης της πολιτείας (π.χ. διαθεσιμότητα, αυθαίρετα κλπ.) να ορίζει ότι τα αποτελέσματα της ακύρωσης θα ξεκινούν σε χρόνο μεταγενέστερο από την έκδοση της πράξης, αφού σταθμίσει προηγουμένως τις πραγματικές καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί σε συνδυασμό με το δημόσιο συμφέρον.

Στις φυλακές υψίστης ασφαλείας (Γ' τύπου) που θα λειτουργήσουν στον Δομοκό, την περιφρούρηση θα αναλάβει η ΕΛ.ΑΣ με σχέδιο ασφαλείας που θα είναι απόρρητο.

Εκεί θα μεταχθούν κατάδικοι και υπόδικοι που θεωρούνται ιδιαίτερα επικίνδυνοι και κατηγορούνται για τρομοκρατία, ανθρωποκτονία στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης, ληστεία με φόνο ή βαριά σωματική βλάβη, εγκλήματα κατά του πολιτεύματος και της χώρας, εσχάτη προδοσία.

Για τουλάχιστον 4ετή κράτηση (με παράταση ανά 2ετία) θα μεταχθούν και όσοι κριθούν από εισαγγελέα ως ιδιαίτερα επικίνδυνοι για τη δημόσια τάξη και ασφάλεια, με κριτήριο τη βαρύτητα του εγκλήματος, την πιθανότητα τέλεσης νέου, την προσωπικότητα, την ύπαρξη στοιχείων για περαιτέρω εγκληματική δράση.

Οι καταδικασμένοι σε ισόβια για τρομοκρατία και δολοφονίες στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης δεν θα αποφυλακίζονται πριν να εκτίσουν 20 χρόνια ούτε θα παίρνουν άδεια πριν από τη συμπλήρωση 10ετίας (πραγματικής, χωρίς ευεργετικό υπολογισμό της ποινής). Για όσους έχουν ξεπεράσει τη 10ετία αποφαίνεται εντός 6μήνου ο εισαγγελέας για τη συνέχιση της κράτησής τους ή μη σε φυλακή υψίστης ασφαλείας.

Στην Κεντρική Επιτροπή Μεταγωγών θα προεδρεύει πλέον ο εισαγγελέας επόπτης των φυλακών με αυστηρότερες προϋποθέσεις μεταγωγής.

Μέτρα επιείκειας θα έχουν όσοι δεν αντιμετωπίζουν κατηγορίες για τρομοκρατία και δώσουν στοιχεία που συμβάλλουν στην ανακάλυψη και σύλληψη φυγόποινων ή φυγόδικων τρομοκρατών ή στην παρεμπόδιση τρομοκρατικής ενέργειας ή στην εξάρθρωση τρομοκρατικής οργάνωσης. Θα «παγώνει» η σε βάρος τους δίωξη, αλλά εάν οι πληροφορίες τους αποδειχθούν ψευδείς, θα συνεχίζεται κανονικά η δίωξή τους, ενώ η κατάθεσή τους θα τηρείται απόρρητη σε ειδικό αρχείο.

Ανατροπές στο ΣτΕ

Σημαντικές ανακατατάξεις έρχονται στις διοικητικές δίκες. Το Συμβούλιο της Επικρατείας θα μπορεί πλέον:

- Να ορίσει ότι τα αποτελέσματα μιας ακυρωτικής του απόφασης δεν θα ανατρέξουν στον χρόνο που εκδόθηκε η επίμαχη πράξη της πολιτείας, αλλά σε χρόνο μεταγενέστερο που θα καθορίσει το δικαστήριο. Η ευχέρεια αυτή παρέχεται στο δικαστήριο για να σταθμίσει πρώτα το δημόσιο συμφέρον και τις πραγματικές καταστάσεις που έχουν δημιουργηθεί.
- Να μην ακυρώσει μια πράξη της πολιτείας, εάν υπάρχουν τυπικές κυρίως πλημμέλειες που μπορούν να καλυφθούν εκ των υστέρων.
- Να μην ακυρώσει μια ατομική πράξη εάν έχει περάσει μεγάλο διάστημα από την ισχύ της και υπάρχει κίνδυνος να κλονιστεί η ασφάλεια δικαίου.

Ευνοϊκές

ρυθμίσεις

για αποφυλάκιση με εξαίρεση έγκλειστων για τρομοκρατία

Προβλέπεται η αποφυλάκιση καταδικασμένων σε ποινές έως 10 ετών εφόσον έχουν εκτίσει το 1/2 της ποινής (θα ισχύει και για όσους καλύψουν το όριο μέχρι τέλος του 2014) σε μια προσπάθεια αποσυμφόρησης των φυλακών. Το μέτρο δεν εφαρμόζεται για κατηγορούμενους σε υποθέσεις τρομοκρατίας, εγκληματικής οργάνωσης, ληστείας με καλυμμένα χαρακτηριστικά, αρπαγής, βιασμού, εμπορίας ανθρώπων, ασέλγειας σε ανήλικο κλπ. Στους αποφυλακιζόμενους μπορεί να τεθούν περιοριστικοί όροι και αν υποπέσουν σε νέο αδίκημα από δόλο εντός 5ετίας, θα εκτίουν αθροιστικά τις ποινές. Με άλλες ρυθμίσεις:

- Δεν θα προφυλακίζονται κατηγορούμενοι με ποσοστό αναπηρίας άνω του 80%.
- Επεκτείνεται μέχρι τέλους του 2014 η δυνατότητα αποφυλάκισης όσων πάσχουν από βαριά νοσήματα (κατά τον ν. 4242/14).
- Διευθυντές φυλακών μπορούν να αναλάβουν συνταξιούχοι δικαστικοί λειτουργοί και αξιωματούχοι της ΕΛ.ΑΣ.
- Οι εξωτερικοί φρουροί φυλακών μπορούν να έχουν και ιδιωτικό οπλισμό και να τον παίρνουν σπίτι τους.
- Παρατείνεται ο χρόνος τήρησης στοιχείων DNA στο εθνικό ειδικό αρχείο δεδομένων γενετικού τύπου μέχρις ότου εκδοθεί αθωωτική απόφαση ή μέχρι τον θάνατο του κατηγορουμένου σε περίπτωση καταδίκης του.
- Επιταχύνονται οι δίκες που προβλέπεται να κρατήσουν μεγάλο διάστημα με μέτρα που εμποδίζουν την παρέλκυση (π.χ. αποχώρηση κατηγορουμένων, δικηγόρων κλπ.) με περιορισμό των εγγράφων που πρέπει να αναγνωστούν κλπ.
- Θα αφαιρούνται προσωρινά ατέλειες και προνόμια (για δαπάνες μετακινήσεων, διαμονής, επικοινωνίας, ΙΧ, κλπ.) βουλευτών που παραπέμπονται αμετάκλητα για ατιμωτικά εγκλήματα.

Βουλευτές Χρυσής Αυγής

Προς στέρηση προνομίων

Τον δρόμο για την... απώλεια των βουλευτικών προνομίων, αλλά και της βουλευτικής αποζημίωσης σε βουλευτές της Χρυσής Αυγής ανοίγει ρύθμιση που κατέθεσε στη Βουλή το υπουργείο Δικαιοσύνης.

Όπως προβλέπει διάταξη που περιλαμβάνεται στο νομοσχέδιο περί «ρυθμίσεων του ποινικού και σωφρονιστικού δικαίου», θα γίνεται αναστολή (πάγωμα) της βουλευτικής αποζημίωσης και των βουλευτικών προνομίων, όπως οι μετακλητοί υπάλληλοι, οι αστυνομικοί, οι ταχυδρομικές και τηλεφωνικές ατέλειες, τα αυτοκίνητα και άλλα προνόμια, για όσους εν ενεργεία βουλευτές κατηγορηθούν τελεσίδικα για κακουργήματα, αλλά και για πλημμελήματα όπως μεταξύ άλλων κλοπή, απάτη, εκβίαση, πλαστογραφία, ψευδή βεβαίωση, ψευδορκία, απιστία περί την υπηρεσία, παράβαση καθήκοντος κ.ά.

Η ίδια διάταξη δε ορίζει πως αν οι βουλευτές καταδικαστούν αμετάκλητα, τα ανωτέρω βουλευτικά προνόμια παύονται οριστικά. Η εν λόγω ρύθμιση, όπως διατυπώνεται στο νομοσχέδιο, δεν φαίνεται να αφορά άμεσα τους προφυλακισμένους βουλευτές της Χρυσής Αυγής, ωστόσο νομικοί κύκλοι επισημαίνουν πως η εφαρμογή της ρύθμισης θα πρέπει να εξεταστεί αν -ενδεχομένως- μπορεί να ισχύσει και στις περιπτώσεις προφυλακίσεων για συγκεκριμένα σοβαρά αδικήματα.

Πρόκειται για νομοθέτημα που κατέθεσε ο υπουργός Δικαιοσύνης Χ. Αθανασίου, ο οποίος και δεν μετακινήθηκε από τη θέση του στον ανασχηματισμό, οπότε και αναμένεται να μπει σε συζήτηση στην επιτροπή της Βουλής την επόμενη εβδομάδα με την έναρξη των θερινών τμημάτων του Σώματος.

29/6/14

ΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ ΚΛΙΜΑΚΩΝΟΥΝ ΤΙΣ ΚΙΝΗΤΟΠΟΙΗΣΕΙΣ

Εικόνες - σοκ από τα κελιά των απεργών πείνας

[Μαίρη Μπενέα](#)

Κλιμακώνονται οι κινητοποιήσεις στις φυλακές όλης της χώρας, με τη -μαζικότερη μέχρι σήμερα- απεργία πείνας, την οποία έχουν ξεκινήσει από την περασμένη Δευτέρα σχεδόν όλοι οι κρατούμενοι, οι οποίοι αντιδρούν στο νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας.

Σοκ προκαλεί η εικόνα ενός αλλοδαπού απεργού πείνας που έχει ράψει το στόμα του (πάνω). Την ίδια ώρα οι κρατούμενοι στον Κορυδαλλό αντί να προαυλίζονται, περνούν τις ώρες τους στα κελιά τους (κάτω), για οικονομία δυνάμεων όπως λένε οι ίδιοι.

Μέχρι τώρα έχουν ξεπεράσει τους 4.000 οι έγκλειστοι οι οποίοι έχουν σταματήσει να σιτίζονται και, όπως μας πληροφόρησαν εκπρόσωποι της επιτροπής κρατουμένων, όλο και περισσότεροι φυλακισμένοι προσχωρούν στις κινητοποιήσεις προκειμένου να αποτρέψουν την ψήφιση του νομοσχεδίου από τη Βουλή όπως το προωθεί η κυβέρνηση. «Η απεργία πείνας είναι το ύψιστο όπλο έκφρασης διαμαρτυρίας αλλά και απελπισίας», είπαν στο «Έθνος της Κυριακής» κρατούμενοι απεργοί πείνας, που δήλωσαν αποφασισμένοι να αντέξουν όσο πάει, ενώ ορισμένοι από αυτούς, κυρίως αλλοδαποί, έραψαν ακόμη και τα στόματά τους!

«Θα διατηρήσουμε τη στάση όσο αντέξουμε κι όσο πάει. Αλλωστε, παλεύουμε για έναν σκοπό για τον οποίο αξίζει να πεθάνουμε. Παίζουμε τη ζωή μας κορώνα γράμματα, αλλά είμαστε αποφασισμένοι να πεθάνουμε για να ζήσουμε με αξιοπρέπεια», τονίζουν.

Το νομοσχέδιο στο οποίο αντιδρούν οι κρατούμενοι προβλέπει τις λεγόμενες φυλακές τύπου Γ, όπου θα μεταφέρονται όσοι χαρακτηρίζονται ιδιαίτερα επικίνδυνοι για τη δημόσια ασφάλεια και έχουν καταδικαστεί σε τουλάχιστον 10 χρόνια κάθειρξη, καθώς και κρατούμενοι για τρομοκρατία, εσχάτη προδοσία, ανθρωποκτονία χωρίς ελαφρυντικά, εκβίαση και ληστεία στο πλαίσιο εγκληματικής οργάνωσης. Δεν θα αποφυλακίζονται πριν εκτίσουν 20 χρόνια, ούτε θα παίρνουν άδειες, ενώ προβλέπεται ότι θα είναι περιορισμένη η τηλεφωνική επικοινωνία και τα επισκεπτήριά τους.

Ο Βασίλης Στεφανάκος, κρατούμενος των φυλακών Δομοκού, όπου προβλέπεται να γίνουν οι φυλακές υψίστης ασφαλείας, χαρακτήρισε τις κινητοποιήσεις των συκρατουμένων του «σημαντικό σχολείο για να μάθουν κάποιοι άνθρωποι ότι πρέπει να αγωνίζονται για να καλυτερέψουν τη ζωή τους» και τόνισε: «Αυτό θα έπρεπε να ήταν το ζητούμενο από το σωφρονιστικό σύστημα, να μάθει τους ανθρώπους να ζουν με κανόνες υγιείς και ανθρώπινους. Και να μη σκοπεύουν στο εύκολο και έωλο κέρδος».

Και προσέθεσε: «Αντ' αυτού απαξιώνουν αλλάζοντας τους ήδη αυστηρούς και απάνθρωπους νόμους κατά το δοκούν και πάντα επί τα χείρω... Θεωρώ χρέος μου αλλά και όποιων θέλουν να διατηρήσουν κάποια ψήγματα αξιοπρέπειας να θυμούνται ότι είναι εχθρός τους όποιος τους απαγορεύει την επικοινωνία με την οικογένειά τους και αυτή η εχθρότητα δεν πρέπει να εξαντλείται στον φερετζέ του θεσμού, αλλά να απευθύνεται στα πρόσωπα που βασανίζουν συνανθρώπους τους».

Εμπάργκο στους προμηθευτές

Οι φυλακές της χώρας βρίσκονται σε αναβρασμό, με τις επιτροπές των κρατουμένων να αδειάζουν τα κελιά από τρόφιμα, ενώ έχουν βάλει εμπάργκο στους προμηθευτές, να μη μεταφέρουν τρόφιμα στις φυλακές. Έχουν στηθεί πρόχειρα ιατρεία, όπου κρατούμενοι με στοιχειώδεις γνώσεις μετράνε την πίεση και το βάρος συγκρατούμενων τους.

Δεν επιτρέπουν στους χρόνια ασθενείς, στους ηλικιωμένους και στους τοξικοεξαρτημένους να συμμετέχουν στην απεργία πείνας, παρ' όλα αυτά υπάρχουν και σοβαρά ασθενείς οι οποίοι το επιλέγουν ως ύστατη λύση!

Σύμφωνα με στοιχεία της Πρωτοβουλίας για τα Δικαιώματα των Κρατουμένων συμμετέχουν: 1.300 κρατούμενοι από τον Κορυθαλλό, 550 από την Πάτρα, 120 από την Κέρκυρα, 100 από τον Αυλώνα, 400 από τα Γρεβενά, 240 από τον Δομοκό, 300 από τη Λάρισα, 200 από την Αμφισσα, 50 από το Ναύπλιο, 280 από τα Χανιά, 120 από τα Τρίκαλα, 80 από τις Σέρρες και 120 από το Μαλανδρίνο, ενώ αναμένεται να ξεκινήσουν απεργία πείνας και οι γυναίκες κρατούμενες στις φυλακές Θήβας και Κορυθαλλού.

Κρατούμενοι από τον Κορυθαλλό είπαν: «Δεν τρώμε. Ξεκουραζόμαστε. Πίνουμε πολλά νερά. Η εικόνα της φυλακής είναι έρημη. Ολοι οι κρατούμενοι βρίσκονται στα κελιά τους για οικονομία δυνάμεων».

15/08/2014

ΦΥΛΑΚΕΣ ΥΨΙΣΤΗΣ ΑΣΦΑΛΕΙΑΣ

Βήμα βήμα μετατρέπουν σε Αλκατράζ τον Δομοκό

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

Με προσεκτικά βήματα προχωρούν οι εργασίες για τη μετατροπή σε φυλακή υψίστης ασφαλείας του καταστήματος κράτησης στον Δομοκό Φθιώτιδας.

Ο σχεδιασμός προβλέπει, σύμφωνα με πληροφορίες, αλεξίσφαιρα τζάμια, ειδικά συρματοπλέγματα και ειδικά συρματοσχοίνα (που εμποδίζουν την προσέγγιση σε ελικόπτερα), ειδικές κάμερες με κεντρικό δίκτυο παρακολούθησης όλων των κοινόχρηστων χώρων, μηχανήματα ελέγχου στην είσοδο, αλλά και ειδικούς αισθητήρες για τον εντοπισμό κινητών τηλεφώνων (εξετάζεται και το σύστημα απενεργοποίησής τους).

Σύντομα θα εκδοθεί διάταγμα για την περιμετρική φρούρηση της φυλακής που ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της ΕΛ.ΑΣ, ενώ η επιχειρησιακή τακτική και δράση της, ιδίως σε θέματα φρούρησης, μεταγωγών, κ.λπ. θα καθορίζεται με απόρρητη υπουργική απόφαση (ύστερα από εισήγηση του αρχηγού της ΕΛ.ΑΣ).

Όταν όλα θα είναι έτοιμα, οι περίπου 600 κρατούμενοι στη φυλακή Δομοκού θα μεταφερθούν σταδιακά αλλού για να ακολουθήσει η μεταγωγή εκεί βαρυποινιτών για τρομοκρατία, διάφορα αδικήματα στο πλαίσιο δράσης εγκληματικής οργάνωσης, καταδικασμένοι για ανθρωποκτονίες ή άλλες βαριές κατηγορίες κ.λπ., που προβλέπει ο νόμος. Η επιλογή θα γίνει από τις αρμόδιες εισαγγελικές αρχές και πιθανολογείται ότι θα μεταχθούν αρχικά περίπου 150 άτομα για να δοκιμαστεί «πιλοτικά» η λειτουργία της φυλακής. Ανάμεσά τους εκτιμάται ότι θα είναι μέλη της «17N», των «Πυρήνων της Φωτιάς», ποινικοί με βαριές κατηγορίες για οργανωμένο έγκλημα, ενώ θα εξεταστεί το ενδεχόμενο μεταγωγής εμπλεκομένων στην υπόθεση της Χρυσής Αυγής (π.χ. κατηγορούμενοι στην υπόθεση της δολοφονίας του Π. Φύσσα, κ.λπ.).

13/11/2014

ΚΕΙΜΕΝΟ ΤΩΝ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ «ΠΥΡΗΝΩΝ ΤΗΣ ΦΩΤΙΑΣ»

Συμμαχία με Μαζιώτη για τις φυλακές στον Δομοκό

[Αλέξανδρος Αυλωνίτης](#)

Η «Συνωμοσία των Πυρήνων της Φωτιάς» συμμαχεί με τον «Επαναστατικό Αγώνα» για να ανατρέψουν τη δημιουργία των φυλακών υψίστης ασφαλείας στον Δομοκό, την οποία χαρακτηρίζουν ως «πράξη πολέμου».

Τα φυλακισμένα μέλη των «Πυρήνων» δημοσίευσαν χθες κείμενο με τίτλο «Αλληλεγγύη σημαίνει επίθεση» και στηρίζουν την πρόταση του Νίκου Μαζιώτη, με την οποία καλεί κρατούμενους που κατηγορούνται για τρομοκρατικές ενέργειες σε οργανωμένη αντίδραση ενάντια στη λειτουργία φυλακών τύπου Γ.

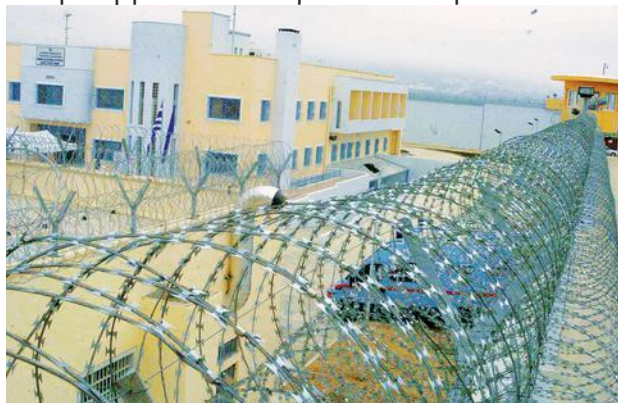
«Διαβάσαμε την επιστολή-κάλεσμα του μέλους του "Επαναστατικού Αγώνα" Νίκου Μαζιώτη και αποφασίσαμε να στηρίξουμε την πρότασή του. Η Ανοιχτή Συνέλευση Αναρχικών - Αντιεξουσιαστών ενάντια στις ειδικές συνθήκες κράτησης ήταν μία από τις λίγες, ίσως και μοναδική δημόσια συλλογική διαδικασία, που σε πείσμα των καιρών στάθηκε ενάντια στην επέλαση των φυλακών υψίστης ασφαλείας (...) Όταν η συνέλευση μετατρέπεται σε νόμισμα δημοσίων σχέσεων γίνεται προσωποκεντρική και κυρίως ακίνδυνη. Δεν έχουμε ψευδαισθήσεις για το τι συμβαίνει στο εσωτερικό του χώρου, ούτε θα επικαλεστούμε μια ψευτοενότητα που είναι άχρηστη και υποκριτική. Για εμάς μια συνέλευση αλληλεγγύης μπορεί να αποτελέσει μια νέα αφετηρία για τους νέους κυρίως συντρόφους να απαλλαγούν από τα ιδεολογικά εικονίσματα του παρελθόντος, τους "συνταξιούχους βετεράνους", και την αδράνεια και να συναντηθούν για να πράξουν», γράφουν δέκα μέλη των «Πυρήνων».

31/12/2014

Η ζωή των εγκλείστων στη φυλακή Δομοκού

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

Τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των κρατούμενων, τα καθήκοντα των σωφρονιστικών υπαλλήλων και τον αναλυτικό τρόπο λειτουργίας των φυλακών προβλέπει υπουργική απόφαση για τον εσωτερικό κανονισμό των καταστημάτων κράτησης τύπου Γ'.

Σύμφωνα με τον νέο Κανονισμό, οι κρατούμενοι ακόμα και για τα βαρύτερα αδικήματα στον Δομοκό θα μπορούν να πάρουν ολιγόωρες εξόδους με άδεια εισαγγελέα και συνοδεία αστυνομικών δυνάμεων, το πολύ για 24 ώρες. Επισκέψεις συγγενών (ή και τρίτων) θα δέχονται 1 ή 2 φορές την εβδομάδα, συναντώντας συζύγους και παιδιά σε ιδιαίτερο χώρο. Σε κάθε κελί θα υπάρχει τουλάχιστον μία τηλεόραση, με δυνατότητα εγγραφής σε συνδρομητικό κανάλι. Οσοι έχουν οικονομική δυνατότητα μπορούν να φέρνουν τρόφιμα απέξω που θα ελέγχοντα.

Κρατούμενοι και επισκέπτες περνούν από ηλεκτρονικό και άλλου είδους έλεγχο. Οι κρατούμενοι ενημερώνονται από εφημερίδες, περιοδικά, ραδιοτηλεόραση, ενώ δεν επιτρέπονται στα κελιά ηλεκτρονικοί υπολογιστές, αλλά σε ειδικό χώρο έπειτα από άδεια για εκπαιδευτικούς μόνο σκοπούς. Κινητά τηλέφωνα απαγορεύονται, ενώ επιτρέπονται συνομιλίες από καρτοτηλέφωνο. Στα απαγορευμένα είδη συγκαταλέγονται ηλεκτρονικές συσκευές (ατζέντες, παιχνίδια, μικροϋπολογιστές, ψηφιακού ήχου, μεταφοράς δεδομένων κ.λπ.). Ο κρατούμενος μπορεί να έχει λογαριασμό (χρημάτιο) περιορισμένου ύψους (από εμβάσματα συγγενών, χρηματικά βραβεία, αμοιβές εργασίας).

Στις φυλακές Δομοκού, όπου ήδη μεταφέρθηκε ο Ν. Μαζιώτης και αναμένονται και άλλοι καταδικασμένοι για τη «17 Νοέμβρη», οι σωφρονιστικοί επισημαίνουν ότι υπάρχουν μόλις 54 φύλακες και 9 υπαρχιφύλακες, στους οποίους οφείλονται 5.500 ρεπό και απαιτείται άμεση ενίσχυση τουλάχιστον με τους 85 εξωτερικού φρουρούς για να επιτευχθεί ασφάλεια.

2/1/15

ΦΥΛΑΚΕΣ ΚΟΡΥΔΑΛΛΟΥ

Αντιδράσεις κρατουμένων για τις μεταγωγές στις φυλακές Δομοκού

[Αλέξανδρος Αυλωνίτης](#)

Αναστάτωση επικρατεί στις φυλακές Κορυδαλλού, όπου επίκεινται οι μεταγωγές καταδικασμένων μελών τρομοκρατικών οργανώσεων, αλλά και ποινικών κρατουμένων στις φυλακές υψίστης ασφαλείας του Δομοκού.

Άμεση αναμένεται να είναι η μεταγωγή των Α. Γιωτόπουλου, Δ. Κουφοντίνα, Σάββα Ξηρού, Κ. Γουρνά και Ν. Ρωμανού. Ήδη, στον Δομοκό έχει μεταφερθεί ο Νίκος Μαζιώτης. Οι φυλακισμένοι αντιδρούν στη μεταφορά τους, καθώς στις φυλακές τύπου Γ', οι συνθήκες (όπως τα επισκεπτήρια) θα είναι αυστηρότερες. Πληροφορίες αναφέρουν ότι η μέχρι στιγμής η εντονότερη αντίδραση υπήρξε από τους ποινικούς κρατουμένους, που δεν θέλουν να απομακρυνθούν από τις οικογένειες και τους δικηγόρους τους. Σημειώνεται ότι και οι σωφρονιστικοί υπάλληλοι του Δομοκού αντιδρούν, αφού όπως επανειλημμένως έχουν τονίσει σε έγγραφά τους προς την ηγεσία του υπουργείου Δικαιοσύνης, δεν έχει γίνει καμία προετοιμασία για τη μετατροπή της φυλακής σε υψίστης ασφαλείας.

Ο Ν. Μαζιώτης

Για τη μεταγωγή του έγραψε ο Νίκος Μαζιώτης σε επιστολή που δημοσιεύτηκε στο indymedia. «Φοβούνται τον ένοπλο επαναστατικό αγώνα και γι' αυτό θέλουν να μας θάψουν ζωντανούς στην απομόνωση μέσα στις καινούργιες φυλακές υψίστης ασφαλείας. Η μεταγωγή μου στον Δομοκό ήταν βασική τους επιδίωξη μετά την ένοπλη συμπλοκή στο Μοναστηράκι στις 16 Ιουλίου όπου συνελήφθηκα τραυματισμένος κι είχα προαναγγείλει ότι θα ήμουν ο πρώτος κρατούμενος που θα πήγαινε εκεί. Οι φυλακές τύπου Γ' είναι φυσική συνέχεια και συνέπεια της κατασταλτικής πολιτικής του κράτους απέναντι στους ένοπλους αγωνιστές και το αντάρτικο», σημειώνει το στέλεχος του «Επαναστατικού Αγώνα». «Δεν έχω καμιά αυταπάτη για τη θέση μιας ενδεχόμενης κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ για τις φυλακές τύπου Γ' τις οποίες δεν πρόκειται να καταργήσουν, ούτε θα πάρουν πίσω τις μεταγωγές, όπως δεν θα καταργήσουν και τις μνημονιακές συμβάσεις», καταλήγει.

8-1-15

ΚΟΙΝΗ ΥΠΟΥΡΓΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΗ

Πιο αυστηρά μέτρα ασφαλείας στις φυλακές

Αλέξανδρος Αυλωνίτης

Προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα ασφαλείας για όλα τα καταστήματα κράτησης της χώρας, που γίνονται αυστηρότερα στις φυλακές τύπου Γ' (υψίστης ασφαλείας), καθορίζει υπουργική απόφαση που συνυπογράφουν οι υπουργοί Δικαιοσύνης και Δημόσιας Τάξης Χ. Αθανασίου και Β. Κικίλιας.

Στην υπουργική απόφαση αναλύονται παθητικά και ενεργητικά μέτρα ασφαλείας αλλά και ενέργειες για την αποκατάσταση της τάξης όταν υπάρχουν απόπειρες απόδρασης, περιπτώσεις αντίστασης, απειθείας και διασάλευσης της ομαλής λειτουργίας των καταστημάτων κράτησης.

Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον διαχωρισμό κρατουμένων ανάλογα και με την επικινδυνότητά τους, στην αποτροπή της επικοινωνίας μεταξύ κρατουμένων διαφορετικών πτερύγων, στη χρήση ηλεκτρομαγνητικών κλειδαριών, αλλά και ηλεκτρονικών μηχανημάτων ανίχνευσης και παρακολούθησης.

Σύμφωνα με τον νέο Κανονισμό Ασφάλειας, οι πόρτες εισόδου στις πτέρυγες κράτησης ενισχύονται με κλωβούς ασφαλείας και λειτουργούν αυτόματα με ηλεκτρομαγνητικές κλειδαριές ή υδραυλικά συστήματα, ενώ ταυτόχρονα αποκλείεται κάθε δυνατότητα πρόσβασης στη στέγη ή στο δώμα (με πόρτες ασφαλείας). Ο χειρισμός των ηλεκτρομαγνητικών κλειδαριών γίνεται από αίθουσα ελέγχου, τα κελιά είναι κατασκευασμένα με τρόπο που αποκλείουν τη δυνατότητα συνεννόησης μεταξύ των κρατουμένων, ενώ προβλέπεται ανά πτέρυγα ικανός αριθμός πειθαρχικών κελιών με ξεχωριστό προαύλιο, καθώς και παρακολούθηση όλων των κοινόχρηστων χώρων με ηλεκτρονικό σύστημα.

Μπλόκο σε κινητά

Παράλληλα προβλέπεται η τοποθέτηση συστημάτων απενεργοποίησης κινητών τηλεφώνων και ασυρμάτων δικτύων (με σύγχρονες τεχνολογίες) αλλά και συστημάτων εντοπισμού κλήσεων κινητών στους χώρους κράτησης και προαυλισμού, ενώ επιτρέπεται η χρησιμοποίηση ειδικά εκπαιδευμένων σκύλων για ανίχνευση ναρκωτικών ή εκρηκτικών υλών.

Τα βιβλία με τις θέσεις φύλαξης θεωρούνται εμπιστευτικά, ενώ σε όλα τα προαύλια λαμβάνονται κατάλληλα μέτρα για την αποτροπή προσβολής από αέρος. Στους νεοεισερχόμενους κρατούμενους και όσους επιστρέφουν από άδεια γίνεται σωματική έρευνα και έλεγχος με ηλεκτρονικά μηχανήματα ανίχνευσης (όπως και στους επισκέπτες), ενώ πέρα από τον διαχωρισμό με κριτήρια την ποινή και το αδίκημα, καταβάλλεται προσπάθεια διαχωρισμού με βάση τον βαθμό επικινδυνότητας και την ασφαλή διαμονή.

Στις φυλακές υψίστης ασφαλείας (τύπου Γ') υπάρχει άμεση διασύνδεση της αίθουσας ελέγχου με αντίστοιχο κέντρο της εξωτερικής φρούρησης, την οποία αναλαμβάνει ειδική υπηρεσία της ΕΛ.ΑΣ., με περιμετρικές περιφράξεις και ζώνες ασφαλείας.

Το συσσίτιο στις φυλακές Γ' γίνεται ανά κελί και θάλαμο με χρήση ειδικών μέσων διανομής φαγητού για να αποφεύγονται οι συγκεντρώσεις μεγάλου αριθμού κρατουμένων, η αταξία και λειτουργικά προβλήματα. Μετακινήσεις σε άλλη πτέρυγα επιτρέπονται σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις με αυξημένα μέτρα ασφαλείας.

Στην περιμετρική περίφραξη ασφάλειας (στις Γ') εγκαθίστανται κλειστό κύκλωμα τηλεόρασης, αισθητήρες ανίχνευσης κίνησης, αισθητήρες αναρρίχησης ή αποσυναρμολόγησης και φωτισμός ασφαλείας, ενώ κατασκευάζεται ο αναγκαίος αριθμός υπερυψωμένων αλεξίσφαιρων φυλακίων παρατήρησης με οπτική επαφή μεταξύ τους, ισχυρούς προβολείς, συστήματα ασφαλείας - επικοινωνιών - συναγερμού κ.λπ. Οι μεταγωγές γίνονται με ειδικά οχήματα, συνοδεία ασφαλείας και οι κρατούμενοι φέρουν πάντα χειροπέδες. Ο εξωτερικός περίβολος έχει ύψος τουλάχιστον 6 μ. με συρματοπλέγμα ασφαλείας ή ενισχυμένη μεταλλική συσκευή αντιαναρρηχτική μεγάλης αντοχής.

- Κατάληψη στον Δικηγορικό Σύλλογο Αθηνών πραγματοποίησε χθες για πολλές ώρες ομάδα περίπου 40 ατόμων (και δικηγόρων) για να κινητοποιήσουν τον ΔΣΑ να πάρει θέση ενάντια στις μεταγωγές κρατουμένων στις φυλακές Δομοκού, με δεδομένο ότι οι συνθήκες στις φυλακές υψίστης ασφαλείας είναι απάνθρωπες και συνιστούν βασανιστήριο.

10/2/2015

Τέλος οι φυλακές ανηλίκων και υψίστης ασφαλείας

[Αλέξανδρος Αυλωνίτης](#)

Ριζικές αλλαγές φέρνει ο υπουργός Δικαιοσύνης Ν. Παρασκευόπουλος προαναγγέλλοντας κατάργηση του νεοσύστατου θεσμού των φυλακών υψίστης ασφαλείας (τύπου Γ) αλλά και των φυλακών ανηλίκων, επέκταση του συμφώνου συμβίωσης και στα ομόφυλα ζευγάρια, ενίσχυση της αντιρατσιστικής νομοθεσίας, φειδώ στις διώξεις, χαμηλότερες ποινές, συλλήψεις με εγγυήσεις, ευκολότερη πρόσβαση στη Δικαιοσύνη για τους αδυνάτους, καθώς και μέτρα επιτάχυνσης της απονομής της και αποσυμφόρησης των φυλακών, προσλήψεις και κάλυψη κενών σε σωφρονιστικό προσωπικό, δικαστές, δικαστικούς υπαλλήλους.

Στις προγραμματικές του δηλώσεις ο Ν. Παρασκευόπουλος υπογράμμισε την καταπολέμηση της διαφθοράς και από τη Δικαιοσύνη (π.χ. για τις λίστες Λαγκάρντ, Λιχτενστάιν κ.λπ.) σε συνεργασία με άλλα υπουργεία και αρχές, συνεργασία που θα χρειαστεί και για τα μέτρα προστασίας οφειλετών «κόκκινων» δανείων, όταν οι λόγοι αδυναμίας τους είναι κοινωνικοί.

Ο υπουργός τόνισε για τη Δικαιοσύνη ότι πρέπει να είναι αξιοκρατική και δημοκρατική στη συγκρότησή της, αυστηρή απέναντι στους ενόχους για σοβαρά εγκλήματα και επιεικής έως ανεκτική απέναντι στους μικροπαραβάτες, χωρίς να τιμωρεί το φρόνημα, αλλά ένοχες πράξεις.

Υπογράμμισε το προβάδισμα του Συντάγματος απέναντι στα μνημόνια και τους εκτελεστικούς νόμους, ενώ αίσθηση προκάλεσε η αποστροφή για «προώθηση διεκδικήσεων και κατοχικών δανείων κατ' εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων», καθώς αφήνει ανοιχτό το ενδεχόμενο να δοθεί άδεια κυβερνητική (σε αντίθεση με όσα ίσχυσαν την τελευταία 15ετία) για να εκτελεστεί σε βάρος ακίνητης και κινητής περιουσίας του γερμανικού κράτους στη χώρα μας αρεοπαγίτικη απόφαση του 2000 που δικαίωσε τα θύματα του Διστόμου επιδικάζοντας δεκάδες εκατ. ευρώ.

Ο υπουργός επισήμανε ότι θα δώσει έμφαση στην πρόληψη της εγκληματικότητας, στην ανθρώπινη φυλακή και την επανένταξη, αντιμετωπίζοντας κάθε πρόβλημα αφού προηγηθεί διάλογος με όλους, «με υπόπτους, ενόχους, κουκουλοφόρους, επιφανείς ή αφανείς εξίσου, γιατί όπου δεν γίνεται διάλογος παραμονεύει η βία».

Αναλυτικά εξήγγειλε:

- Επανεκκίνηση της συνταγματικής αναθεώρησης με μεγαλύτερη εγγύηση του κράτους δικαίου και κράτους πρόνοιας, αλλαγή των διατάξεων περί ευθύνης υπουργών.
- Κατάργηση φυλακών τύπου Γ, γιατί αλλάζουν ποιοτικά την ποινή του δικαστηρίου, απειλούν την πλειονότητα των κρατουμένων, στερούν δικαιώματα (π.χ. επικοινωνίας) αναιρώντας ανθρώπινα δικαιώματα. Θα υπάρχουν, όμως, πτέρυγες με αυξημένα μέτρα ασφαλείας σε διάφορες φυλακές.
- Δραστικό περιορισμό του ποινικού εγκλεισμού ανηλίκων μόνο για δράστες ανθρωποκτονίας ηλικίας 15-18 ετών. Ουσιαστικά καταργούνται οι φυλακές ανηλίκων και θα κρατούνται ελάχιστοι σε χώρο στεγανό απέναντι στους ενήλικες κρατουμένους.
- Αποσυμφόρηση των φυλακών με τροπή κακουργημάτων σε σοβαρά τιμωρούμενα πλημμελήματα (ποινή 2 έως 5 έτη).
- Αμεση προώθηση νέου Σωφρονιστικού Κώδικα, επανεξέταση των σχεδίων Κώδικα Ποινικής Δικονομίας και Ποινικού Κώδικα και ρυθμίσεων που αφορούν τα μονομελή δικαστήρια κακουργημάτων, τον αποκλεισμό της εξαγοράς ποινών στερητικών της ελευθερίας.
- «Μπλόκο» σε κατασχέσεις εκπρές που προέβλεπε το σχέδιο Πολιτικής Δικονομίας για να επανεξεταστούν ρυθμίσεις αναγκαστικής εκτέλεσης με ταχύτητες κοινωνικά και οικονομικά δυσβάσταχτες, που επικρίθηκαν έντονα.
- Μείωση δαπανών πρόσβασης στη Δικαιοσύνη (παραβόλων, δικαστικών εξόδων) που καθιστούν απαγορευτική την προσφυγή των αδυνάτων, αλλά και του μέσου πολίτη, συχνά.
- Τροποποίηση του πρόσφατου νόμου κατά του ρατσισμού και της ξενοφοβίας, ώστε να μην τιμωρεί μόνο τον ρατσιστικό λόγο, αλλά και τις βλαβερές ή επικίνδυνες ρατσιστικές συμπεριφορές.

- Επέκταση και στα ομόφυλα ζευγάρια του συμφώνου συμβίωσης, σε συμμόρφωση προς σχετική καταδίκη από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο.
- Μέτρα επιτάχυνσης της απονομής της Δικαιοσύνης χωρίς να υποβαθμίζεται η ορθοδικία, κάλυψη κενών θέσεων δικαστικών και δικαστικών υπαλλήλων, βελτίωση υποδομών (ηλεκτρονική διασύνδεση κ.λπ.).

14/3/2015

ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟ ΑΠΟ ΤΟ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ Τομές στο σωφρονιστικό, κατάργηση φυλακών τύπου Γ'

Νομοθετικά μέτρα για την κατάργηση των φυλακών τύπου Γ' (υψίστης ασφαλείας), τον δραστικό περιορισμό της φυλάκισης ανηλίκων μόνο για βαριά αδικήματα (π.χ. φόνο), την ευκολότερη αποφυλάκιση κρατουμένων με ευνοϊκές ρυθμίσεις για ασθενείς - υπερήλικες πρόκειται να προωθήσει σύντομα σε διαβούλευση ο υπουργός Δικαιοσύνης Ν. Παρασκευόπουλος.

Στην πρώτη δέσμη νομοθετικών μέτρων θα ενταχθούν ορισμένα επείγοντα θέματα του ποινικού και σωφρονιστικού συστήματος, προκειμένου να δοθεί δυνατότητα άμεσης βελτίωσης των συνθηκών διαβίωσης αλλά και περίθαλψης των κρατουμένων, ενώ σε δεύτερο χρόνο θα προωθηθεί ο νέος Σωφρονιστικός Κώδικας και αργότερα (αφού προηγηθεί σχετική επεξεργασία) θα προχωρήσουν οι άλλοι Κώδικες (Ποινικός και Ποινικής Δικονομίας) με ευρύτερες ρυθμίσεις.

Στο πλαίσιο των αρχικών μέτρων, όπου σχεδιάζεται και η ένταξη των νοσοκομείων κρατουμένων στο ΕΣΥ, θα υπαχθούν και ευνοϊκά μέτρα που θα διευκολύνουν την επιλογή της απεξάρτησης από ναρκωτικά αντί της κοινής φυλάκισης.

Νέο σύστημα

Όσον αφορά τις φυλακές υψίστης ασφαλείας, θα καταργηθεί το σημερινό μοντέλο «φυλακών τύπου Γ'» (που υλοποιείται στις φυλακές Δομοκού, όπου έχουν μεταχθεί πολλοί βαρυποινίτες εγκλημάτων κοινού ποινικού δικαίου, αλλά και τρομοκρατίας) και θα αντικατασταθεί από ένα άλλο σύστημα που θα προβλέπει πτέρυγες αυξημένων μέτρων ασφαλείας μέσα στις φυλακές, σε διάφορες περιοχές.

Ετσι, θα καταργηθούν διάφορα μέτρα που προέβλεπαν την επιλογή για τις σχετικές μεταγωγές, από έναν εισαγγελέα αντί του αρμόδιου συμβουλίου, τον περιορισμό της δυνατότητας επικοινωνίας των κρατουμένων με συγγενείς τους κ.λπ. που είχαν επικριθεί από 40 πανεπιστημιακούς (μεταξύ των οποίων και ο νυν υπουργός Δικαιοσύνης) ως προβληματικές, γιατί ουσιαστικά άλλαζαν ποιοτικά την ποινή, καθιστώντας βαρύτερες τις συνθήκες κράτησης, χωρίς να προηγείται δικαστική κρίση, ενώ παράλληλα στερούσαν θεμελιώδη δικαιώματα (επικοινωνίας κ.λπ.).

Στην πρόσφατη συνέντευξη των διοικητικών δικαστών, ο προκάτοχός του, Χ. Αθανασίου, που εισήγαγε τα σχετικά μέτρα, εξέφρασε την πλήρη αντίθεσή του στο ενδεχόμενο

κατάργησή τους, επικαλούμενος ότι φυλακές υψίστης ασφαλείας υπάρχουν στις περισσότερες χώρες γιατί έχουν κριθεί αναγκαίες.

Σε έμμεση κατάργηση θα οδηγηθούν και τα καταστήματα κράτησης ανηλίκων, αφού σχεδιάζεται να περιοριστεί δραστικά η δυνατότητα ποινικού εγκλεισμού των ανηλίκων. Με τις νέες ρυθμίσεις θα οδηγούνται στη φυλακή μόνο οι ανήλικοι ηλικίας 15-18 ετών, που έχουν διαπράξει αδικήματα που απειλούνται με ισόβια κάθειρξη (π.χ. ανθρωποκτονία), ενώ θα αποκλείεται η φυλάκιση στις υπόλοιπες περιπτώσεις (όπου μπορεί να ληφθούν άλλου είδους μέτρα «σωφρονισμού» π.χ. σε ιδρύματα αγωγής ανηλίκων).

Ευνοϊκές ρυθμίσεις

Παράλληλα θα προωθηθούν ευνοϊκά μέτρα ταχύτερης αποφυλάκισης κρατουμένων και ειδικά μέτρα για ασθενείς, υπερήλικες και άτομα με αναπηρίες που σήμερα διαβιώνουν υπό άθλιες συνθήκες. Στο πλαίσιο αυτό μελετάται το ενδεχόμενο αποφυλάκισης των αποδεδειγμένα (με βεβαίωση κρατικού νοσοκομείου) βαριά αρρώστων ακόμα και με ποινές άνω των 10 ετών (με επέκταση της ισχύουσας ρύθμισης) ώστε να βρεθούν κοντά στους δικούς τους το τελευταίο διάστημα της ζωής τους. Επίσης σχεδιάζεται η ενίσχυση των μέτρων υγειονομικής περίθαλψης, με κάλυψη κενών στη στελέχωση και στις υποδομές.

Επίσης μελετάται η μετατροπή κάποιων κακουργημάτων σε πλημμελήματα που τιμωρούνται με σοβαρές ποινές φυλάκισης 2-5 ετών, κάτι που θα συμβάλει σε μία σχετική αποσυμφόρηση των φυλακών που ασφυκτιούν λόγω της υπερπληθώρας κρατουμένων.

02.07.2014

Ο ΣΥΡΙΖΑ απορρίπτει το νομοσχέδιο γιατί «σκοτώνει την ελπίδα»

[Κώστας Ονισένκο](#)

Την έντονή τους αντίθεση στο νομοσχέδιο για τις φυλακές υψίστης ασφαλείας, τύπου Γ', εξέφρασαν μέλη του ΣΥΡΙΖΑ κατά τη διάρκεια χθεσινής εκδήλωσης. Ανάμεσα στα άτομα που παραβρέθηκαν ήταν μέλη και βουλευτές του κόμματος αλλά και δικηγόροι, κάποιοι από τους οποίους χειρίζονται υποθέσεις τρομοκρατίας και άλλων σοβαρών αδικημάτων. Ανάμεσα στα επιχειρήματα κατά της δημιουργίας της φυλακής στον Δομοκό που παρέθεσαν ήταν η διάκριση ανάμεσα στους κρατούμενους που - κατά την άποψή τους- δεν θα έπρεπε να γίνεται, η προσπάθεια του κράτους να παρέμβει στο έργο της Δικαιοσύνης κ.ά. «Το νομοσχέδιο επιχειρεί να σκοτώσει την ελπίδα, να επιβάλλει συνθήκες ψυχικού και ηθικού θανάτου», είχε την άποψη η βουλευτής Ζωή Κωνσταντοπούλου. Η ίδια επιτέθηκε κατά της κυβέρνησης όσον αφορά το συγκεκριμένο θέμα, χαρακτηρίζοντάς την «αδύναμη» και «τσάμπα μάγκα» απέναντι σε άτομα για τις ζωές των οποίων έχει την ευθύνη. «Ευθύνη την οποία της υπενθυμίζουν διαρκώς οι αποφάσεις του Συμβουλίου της Ευρώπης», πρόσθεσε.

Υποστήριξε δε ότι τα προβλήματα του σωφρονιστικού συστήματος δεν θα λυθούν κατ' αυτόν τον τρόπο, κάνοντας λόγο για υποχρηματοδότηση των φυλακών. Όπως είπε, το κράτος διαθέτει ανά κρατούμενο 1,8 - 2,1 ευρώ την ημέρα, χρήματα που δεν φτάνουν για να καλύψουν ούτε τις βασικές τους ανάγκες. «Στις φυλακές Δομοκού που προορίζονται για υψίστης ασφαλείας έχει τρεχούμενο νερό 9 ώρες την ημέρα. Εκεί κρατούνται 700 άτομα σε χώρους προορισμένους για 570, ενώ κάποιοι από αυτούς κοιμούνται στο πάτωμα ακόμη και για χρόνια», ισχυρίστηκε τονίζοντας ότι πρόκειται για «φυλακή 7 ετών που βρίσκεται υπό κατάρρευση».

Για τις συνθήκες στις φυλακές μίλησε και η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Βασιλική Κατριβάνου, η οποία επισκέφθηκε τις φυλακές Κορυδαλλού και μίλησε με τους κρατούμενους. Σύμφωνα με όσα της είπαν, μετά τη μη επιστροφή του Ξηρού στις φυλακές έχουν «καταστρατηγηθεί όλα τα δικαιώματα», όπως το ότι δεν δίνονται

πλέον άδειες σε κανέναν. Από την πλευρά του, ο επικεφαλής της παράταξης του ΣΥΡΙΖΑ στον ΔΣΑ είπε ότι το ζήτημα του νομοσχεδίου δεν ήρθε καν στην ατζέντα του συλλόγου, ούτε έχει ψηφιστεί κάτι σχετικό.

Παρέμβαση Ρουπακιώτη

Επιπλέον, ενδιαφέρον προκάλεσε η παρέμβαση του πρώην υπουργού Δικαιοσύνης Αντ. Ρουπακιώτη, ο οποίος τάχθηκε κατά του συγκεκριμένου νομοσχεδίου, λέγοντας μεταξύ άλλων ότι το νομοθέτημα «θέλει να στερήσει την ελπίδα».

Στην εισήγησή της η δικηγόρος Δανάη Κολτσιδά, συντονίστρια του ΣΥΡΙΖΑ στον τομέα Δικαιοσύνης, υποστήριξε ότι υπάρχει κίνδυνος το συγκεκριμένο νομοσχέδιο να δημιουργήσει αναστάτωση στις φυλακές. «Έρχεται να ενταχθεί σε ένα πλαίσιο που πάσχει. Δεν θα μπορέσει να λύσει το πρόβλημα, αλλά μπορεί να γίνει η σταγόνα που θα ξεχειλίσει το ποτήρι στο κλίμα των φυλακών», ανέφερε μεταξύ άλλων. «Η εγκληματικότητα με την οποία έρχεται σε επαφή ο μέσος πολίτης δεν αφορά εκείνους για τους οποίους δημιουργούνται οι φυλακές τύπου Γ'», ισχυρίστηκε.

02.07.2014

Με υποχωρήσεις η φυλακή υψίστης ασφαλείας

Ιωάννα Μάνδρου

Φυλακή υψίστης ασφαλείας

Η φυλακή θα λειτουργήσει στον Δεσφά.
Με ειδικό μέτρο αρμοσίων εντός και εκτός φυλακής, ειδικά συρματωμένα, κλιμακωτά ασφαλείας, συμπακόνα για αποφυγή εισβολών και εκπαιδευμένο προσωπικό.

✓ Δεν επιτρέπεται η κορήνη οδών σε κρατούμενους.

✓ Δεν επιτρέπονται επικοινωνίες παρά μόνοι για τους συγγενείς τους. Και κατ' εξαίρεση για στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

Ποιοι θα κρατούνται

Όσο έχουν καταδικαστεί για συμμετοχή σε εγκληματική πράξη και τρομοκρατία.

Με ποινή από 12 χρόνια και άνω.

Ελάχιστος χρόνος παραμονής πέντε χρόνια με δυνατότητα ανειδίκευτων.

Όσοι έχουν καταδικαστεί για συμμετοχή σε εγκληματική πράξη που τέλεσε ανήλικος, ή άπλητες ή εκφυλισμένοι.

Με ποινή από 10 χρόνια έως αβέβαιη.

Ελάχιστος χρόνος παραμονής 4 χρόνια με δυνατότητα ανειδίκευτων.

Όσοι έχουν διαπράξει βαριά εθνομάρτυρικά παραπτώματα, εθνομάρτυρες επίθεσης σε υπαλλήλους των φυλακών και συγκρατούμενους τους, όπως και εξιστορούμενες βίαιες αποδράσεις.

Ελάχιστος χρόνος παραμονής 4 χρόνια με δυνατότητα ανειδίκευτων.

Αριθμός κρατούμενων στα σφραγιστικά καταστήματα

	ΘΕΣΕΙΣ	ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ 10 ΙΟΥΝΙΟΥ 2014	ΑΡΙΘΜΟΣ ΥΠΟΔΟΧΩΝ	ΑΔΑΦΑΙΟΙ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΟΙ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΚΡΑΤΟΥΜΕΝΩΝ ΠΕΡΙ ΜΑΡΤΙΟΥ 2014	ΚΑΤΑΒΑΛΟΝ ΜΕ ΣΥΣΤΑ ΚΑΒΕΡΩΣΗ
Αγός	146	130	0	52	45	19
Κοσσανδρός	300	205	0	49	62	18
Τριανές	200	134	0	39	33	11
ΚΑΝΘ	38	30	0	0	8	6
Αιολία	308	288	96	155	39	8
Ιθάκη	65	99	37	98	21	0
Κασσώβιτες	250	183	17	97	36	15
ΚΑΤΚ Εξιούχο	300	57	0	21	40	0
Νοσίμιο Κορυδαλλού	60	112	16	77	28	10
Ψαχνερσίο	160	268	56	74	33	49
Αρμισός	100	189	36	124	25	1
Θεσσαλονίκη	370	588	188	275	121	21
Αρμίνιο	80	205	129	138	76	4
Κορινθίου Κορινθίας	105	328	86	191	37	10
Κορινθίου Πύου	60	70	12	36	11	3
Κορινθίου Στρ.	6					
Κορυδαλλού	800	2.055	769	1.391	663	57
Γ.μ. Κορυδαλλού	270	151	111	61	57	7
Κιά	45	157	58	111	30	4
Αίρεος	500	838	120	526	237	91
Μαλανθίου	440	477	35	325	121	84
Ναυπλίου	314	604	183	302	112	9
Νεάπολης	45	122	74	60	46	1
Τριολίας	65	197	33	76	0	2
Καΐτης (Οικιά)	600	310	97	202	83	14
Χίου	100	151	28	108	37	9
Αλαμωσσού		312	5	160	68	47
Γρεβενών	700	738	72	470	174	80
Διακίου	700	672	20	472	198	100
Θεβών - Γεωργίου	300	438	35	170	144	58
Κέλεμπος	160	301	3	218	75	46
Πύραυ	780	817	135	579	514	117
Τριφυλίας	700	746	68	509	200	69
Χολιδίου	120	233	11	93	19	14
Κ. Μικελ. III (Νηπιά)	600	367	42	210	76	30
	9.886	12.638	2.568	7.479	3.409	1.014

ΕΥΚΑΙΡΟΧΡΕΙΑ

Στα γρανάζια των ενδοκυβερνητικών ισορροπιών ενεπλάκη και το νομοθέτημα για τη λεγόμενη φυλακή υψίστης ασφαλείας, που εισάγεται για ψήφιση στο θερινό τμήμα της Βουλής, αύριο, Πέμπτη, με σημαντικές τροποποιήσεις των διατάξεών του, που αφυδατώνουν το αρχικό τους περιεχόμενο.

Το υπουργείο Δικαιοσύνης, που είχε καταθέσει το αρχικό σχέδιο νόμου για εκείνους που θα κρατηθούν στη νέα φυλακή, την παραμονή της συζήτησης στη Βουλή προχώρησε σε διορθωτικές κινήσεις με σημαντικές αλλαγές στο νομοθέτημα, μετά τις αντιδράσεις που έχουν εκφραστεί από βαρυποινίτες και άλλους σκληρούς των φυλακών, αλλά και σε πολιτικό επίπεδο από βουλευτές του ΠΑΣΟΚ, οι οποίοι ζητούν ουσιαστικά μια «λάιτ» εκδοχή της φυλακής υψίστης ασφαλείας.

Ενδεικτικό των υποχωρήσεων στις οποίες ήδη έχει προχωρήσει το υπουργείο Δικαιοσύνης (ακόμα δεν είναι γνωστό πώς θα διαμορφωθεί το τελικό κείμενο κατά τη διάρκεια της συζήτησης στη Βουλή) είναι η διάταξη που προέβλεπε ως ελάχιστο χρόνο κράτησης των τρομοκρατών στη νέα φυλακή τα 10 χρόνια, τα οποία έγιναν προς το παρόν πέντε, ενώ ανάλογες προσαρμογές έχουν γίνει και σε άλλες διατάξεις.

Το νέο νομοθέτημα, όπως εισάγεται για ψήφιση στη Βουλή, περιλαμβάνει τρεις σημαντικές κατηγορίες καταδίκων που θα κρατούνται στη φυλακή υψίστης ασφαλείας στον Δομοκό:

1. Όσοι έχουν καταδικές για εσχάτη προδοσία και τρομοκρατική δράση, με ποινή πάνω από 12 χρόνια. Θα παραμένουν εγκλειστοί στη φυλακή τουλάχιστον για πέντε χρόνια (στο αρχικό κείμενο η πρόβλεψη ήταν για 10, αλλά μειώθηκε ο χρόνος λόγω των αντιδράσεων), χρονικό διάστημα που θα μπορεί να παραταθεί για κάποια χρόνια ακόμη, ανάλογα με την κρίση του αρμόδιου εισαγγελέα, ενώ υπάρχει πρόταση από το ΠΑΣΟΚ για μόνον δύο χρόνια κράτησης και πρόβλεψη για ανανέωση με δικαστική κρίση για άλλα δύο (δύο συν δύο).

2. Όσοι έχουν καταδικαστεί και εκτίουν ποινές καθειρξεως από 10 χρόνια έως και ισόβια για συγκεκριμένα αδικήματα που προβλέπονται ρητά σε διάταξη του νέου νομοθετήματος. Πρόκειται για καταδικασθέντες για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση, αρκεί το βασικό αδίκημα που συνδέει τα μέλη της συμμορίας να είναι ανθρωποκτονίες, ληστείες που τελούνται με ιδιαίτερη σκληρότητα και εκβιασμοί. Με άλλα λόγια, οι καταδικασθέντες για το λεγόμενο οργανωμένο έγκλημα.

Ο χρόνος παραμονής αυτής της κατηγορίας καταδίκων ορίζεται στα 4 χρόνια με δυνατότητα ανανέωσης, αν κριθεί απαραίτητο από τον εισαγγελέα Εφετών.

3. Όσοι κατάδικοι εμπλέκονται σε βαριά πειθαρχικά παραπτώματα μέσα στη φυλακή, όπως βίαιες αποδράσεις, οργανωμένες στάσεις και εξεγέρσεις, επικίνδυνες επιθέσεις κατά σωφρονιστικών ή συγκρατουμένων τους, εφόσον αρμοδίως κριθούν ότι είναι ιδιαίτερα επικίνδυνοι. Θα μετάγονται και θα κρατούνται για τουλάχιστον 4 χρόνια.

Το νομοσχέδιο, όπως εισάγεται προς ψήφιση στη Βουλή μετά τις τελευταίες βελτιώσεις, δίδει σημαντικές δυνατότητες κρίσης στον εισαγγελέα Εφετών για τις κατηγορίες των καταδίκων που τελικά θα πηγαίνουν στον Δομοκό, πλην εκείνων που εγκλείονται για εσχάτη προδοσία και τρομοκρατία και θα κρατούνται εκεί χωρίς άλλη προϋπόθεση. Ο εισαγγελέας Εφετών θα κρίνει την επικινδυνότητά τους και την ανανέωση του χρόνου παραμονής στη φυλακή υψίστης ασφαλείας. Οι κατάδικοι θα έχουν τη δυνατότητα προσφυγής στο αρμόδιο Συμβούλιο Εφετών.

Σύμφωνα με τις προτεινόμενες διατάξεις, στη φυλακή υψίστης ασφαλείας οι κρατούμενοι θα στερούνται του δικαιώματος αδειών όσο χρόνο είναι εκεί και θα έχουν επισκεπτήρια ακώλυτα για τους δικηγόρους τους και μόνον κατ' εξαίρεση με στενά συγγενικά τους πρόσωπα.

Και σε αυτό, ωστόσο, υπάρχουν αντιπροτάσεις προς το υπουργείο Δικαιοσύνης από βουλευτές, κυρίως του ΠΑΣΟΚ, που προτείνουν να προβλεφθούν επισκεπτήρια για συγγενείς μέχρι και τετάρτου βαθμού.

Στον Δομοκό

Η φυλακή στον Δομοκό, που είναι και η πρώτη φυλακή υψίστης ασφαλείας στη χώρα, όπως αναφέρει στην «Κ» ο γενικός γραμματέας Αντεγκληματικής Πολιτικής του υπουργείου Δικαιοσύνης, Μαρίνος Σκανδάμης, είναι έτοιμη και με πρόβλεψη να φιλοξενεί συνολικά 600 κρατούμενους.

Με την έναρξη της λειτουργίας της, που χρονικά προσδιορίζεται τον επόμενο μήνα, αναμένεται να μεταχθούν από άλλες φυλακές περί τους 150 καταδίκους, ενώ για τη λειτουργία της απομένουν ελάχιστες εργασίες για την εξωτερική της περίφραξη.

Όπως προσθέτει ο κ. Σκανδάμης, στη φυλακή έχουν ολοκληρωθεί όλα τα έργα με την ενίσχυση των κελιών με ειδικές κάμερες, συρματοπλέγματα, όπου απαιτείται, ειδικά συρματοσχοίνα προς αποφυγή αποδράσεων και προσωπικό που μέσα και έξω θα φθάνει τους 200 εκπαιδευμένους υπαλλήλους.

04.07.2014

Λάιτ φυλακές υψίστης ασφαλείας

[Ιωάννα Μάνδρου](#)

Αφυδατωμένο και με εντελώς διαφορετικό περιεχόμενο σε σχέση με το αρχικό κείμενο εισήχθη προς συζήτηση στο Θερινό Τμήμα της Βουλής το νομοθέτημα για τη λεγόμενη φυλακή υψίστης ασφαλείας.

Οι αντιδράσεις από βαρυποινίτες και εγκλείστους του οργανωμένου εγκλήματος και σε πολιτικό επίπεδο από τον ΣΥΡΙΖΑ και βουλευτές του ΠΑΣΟΚ βρήκαν ευήκοα ώτα στην κυβέρνηση, με αποτέλεσμα το τελικό κείμενο του νομοσχεδίου να περιλαμβάνει τέτοιας έκτασης μεταβολές που πλέον δεν μπορεί να γίνεται στα σοβαρά λόγος για φυλακές υψίστης ασφαλείας.

Στο τελικό κείμενο του νομοσχεδίου σημειώνονται ακόμα μεγαλύτερες «κατολισθήσεις» στον χρόνο παραμονής των καταδίκων στη φυλακή υψίστης ασφαλείας, καθώς προβλέπεται ότι τα χρόνια που θα παραμένουν υποχρεωτικά οι καταδικασθέντες για τρομοκρατία και εσχάτη προδοσία θα περιορίζονται στα τέσσερα.

Η αρχική πρόβλεψη του νομοθετήματος έκανε λόγο για υποχρεωτική παραμονή όσων εκτίουν ποινές για τα λεγόμενα πολιτειακά εγκλήματα τουλάχιστον για 10 χρόνια, όριο που πριν ακόμα το νομοσχέδιο φθάσει στη Βουλή μειώθηκε από τα 10 σε 5 και στη συνέχεια σε τέσσερα!

Ανάλογες μειώσεις προς τα κάτω του χρονικού ορίου υποχρεωτικής παραμονής σημειώθηκαν και για τους καταδίκους του οργανωμένου εγκλήματος, για όσους δηλαδή εκτίουν ποινές από 10 χρόνια μέχρι ισόβια για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση που διέπραξε ανθρωποκτονίες, σκληρού τύπου ληστείες και εκβιασμούς.

Για την επικίνδυνη αυτή κατηγορία καταδίκων η αρχική πρόβλεψη του νόμου ήταν υποχρεωτικός εγκλεισμός στη φυλακή υψίστης ασφαλείας για πέντε χρόνια, όριο που κατέβηκε στα τέσσερα πριν το νομοθέτημα φθάσει προς συζήτηση στη Βουλή και χθες διαμορφώθηκε τελικά στα δύο χρόνια!

Στο ίδιο μήκος κύματος κινήθηκαν οι μειώσεις και για την τρίτη κατηγορία εγκλείστων στη φυλακή υψίστης ασφαλείας, που είναι όσοι έχουν διαπράξει βαρύτατα πειθαρχικά αδικήματα μέσα στη φυλακή. Δηλαδή σκληρές επιθέσεις σε φύλακες και άλλους κρατούμενους, εξεγέρσεις και στάσεις αλλά και επικίνδυνες αποδράσεις.

Και γι' αυτούς τελικά ο υποχρεωτικός χρόνος παραμονής τους στη φυλακή υψίστης ασφαλείας θα είναι τα δύο χρόνια αντί των αρχικών πέντε που μειώθηκαν σε τέσσερα για να φθάσουν στη διετία.

Επίσης από το αρχικό κείμενο του νομοθετήματος απαλείφθηκε η διάταξη που απαγορεύει τα επισκεπτήρια στους κρατούμενους της φυλακής υψίστης ασφαλείας, καθώς πλέον προβλέπεται να υπάρχουν για συγγενικά πρόσωπα έως τρίτου βαθμού.

Η μόνη απαγόρευση που έμεινε χωρίς τροποποιήσεις είναι εκείνη που δεν επιτρέπει τη χορήγηση αδειών σε κρατούμενους της φυλακής αυτής. Τουλάχιστον μέχρι χθες που άρχισε η συζήτηση του νομοθετήματος στη Βουλή, γιατί η διαδικασία συνεχίζεται και τη Δευτέρα και ουδείς μπορεί με ασφάλεια να προβλέψει πού τελικά θα «κάτσει η μπίλια» για το εν λόγω νομοθέτημα...

25.07.2014

Κλείνουν οι εκκρεμότητες, ανοίγουν οι φυλακές Γ' τύπου

[Εύα Καραμανώλη](#)

.Στην τελική ευθεία και παρά τις έντονες αντιδράσεις που έχουν σημειωθεί, βρίσκεται η δημιουργία των φυλακών Γ' τύπου, υψίστης ασφαλείας, στον Δομοκό.

Οι πρώτες φυλακές υψίστης ασφαλείας, κατά τα διεθνή πρότυπα, στην Ελλάδα αναμένεται να τεθούν σε λειτουργία ενδεχομένως και εντός του Αυγούστου, ενώ σε κάθε περίπτωση θα είναι σε πλήρη λειτουργία με την έναρξη του νέου δικαστικού έτους, αρχές Σεπτεμβρίου.

Οι διαδικασίες για τη μετατροπή των φυλακών σε υψίστης ασφαλείας βαίνουν προς ολοκλήρωση, καθώς ήδη έχουν τοποθετηθεί αλεξίσφαιρα τζάμια, κάμερες, ειδικά συρματοπλέγματα, συρματοσχίνα για αποφυγή αποδράσεων, ενώ 200 εσωτερικοί και εξωτερικοί φρουροί, ειδικά εκπαιδευμένοι, θα πραγματοποιούν ελέγχους και περιπολίες.

Το μόνο που απομένει είναι να ρυθμιστούν κάποια τυπικά ζητήματα, τα οποία ήδη έχουν δρομολογηθεί, και αφορούν σε κανονιστικές πράξεις για τη λειτουργία των φυλακών. Ειδικότερα, εκκρεμεί το προεδρικό διάταγμα για τη λειτουργία του τμήματος περιμετρικής φρούρησης των φυλακών από την Αστυνομία, καθώς και αυτά που αφορούν τον εσωτερικό κανονισμό λειτουργίας των φυλακών (σ.σ.: επισκεπτήρια, άδειες κ.λπ.) και τα μέτρα ασφαλείας. Συνολικά, η χωρητικότητα των φυλακών ανέρχεται στα 600 άτομα, αρχικώς ωστόσο θα φιλοξενήσει περίπου 150 κρατούμενους, βαρυποινίτες και καταδικασθέντες για τρομοκρατία. Μεταξύ των πρώτων που θα μεταφερθούν εκεί θα είναι οι καταδικασθέντες ως μέλη της «17 Νοέμβρη», οι καταδικασθέντες για συμμετοχή στη «Συνωμοσία Πυρήνων της Φωτιάς», ο Νίκος Μαζιώτης, οι αδελφοί Βλαστοί κ.ά.

Οι αντιδράσεις

Η δημιουργία των φυλακών υψίστης ασφαλείας εξελίχθηκε σε δύσκολο εγχείρημα, καθώς υπήρξε σωρεία αντιδράσεων σε πολιτικό -και όχι μόνο- επίπεδο. Οι φυλακές του Δομοκού είναι ένας από τους βασικούς λόγους των αλληπάλληλων κινητοποιήσεων στις οποίες έχουν προβεί τους τελευταίους μήνες οι σοφρονιστικοί υπάλληλοι των καταστημάτων της χώρας. Την τελευταία εβδομάδα υπήρξε εντατικοποίηση των κινητοποιήσεών τους, ενώ για σήμερα έχουν εξαγγείλει 24ωρη πανελλαδική απεργία.

Και σε πολιτικό επίπεδο πάντως σημειώθηκαν σφοδρές συγκρούσεις, οι οποίες είχαν ως αποτέλεσμα τη μετατροπή προς το ευμενέστερο του σχετικού νομοσχεδίου που τελικώς ψηφίστηκε από τη Βουλή. Σύμφωνα με τα προβλεπόμενα, εκεί θα κρατούνται καταδικασθέντες και υπόδικοι για υποθέσεις τρομοκρατίας, οργανωμένου εγκλήματος και επικίνδυνοι κακοποιοί. Ενώ η αρχική πρόβλεψη του υπουργείου για κράτησή τους στις φυλακές ήταν τα 10 έτη, τελικός ο χρόνος έπεσε στα τέσσερα, με δικαίωμα παράτασης εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις.

Μεταβολές έγιναν και στην αρχική γενική απαγόρευση που υπήρχε για τα επισκεπτήρια των συγγενών, πλην των δικηγόρων, που επιτρέπονταν ελεύθερα. Τελικώς επετράπησαν τα επισκεπτήρια για συγγενείς μέχρι τρίτου βαθμού. Ωστόσο, παρέμεινε σε ισχύ η απαγόρευση αδειών για όλους τους κρατούμενους.

09.11.2014

Φυλακές υψίστης ασφαλείας «στα χαρτιά»

[Γιάννης Σουλιώτης](#)

Το απόγευμα της 7ης Ιανουαρίου μετά έκτακτη κυβερνητική σύσκεψη που πραγματοποιήθηκε στον απόηχο της απόδρασης του Χριστόδουλου Ξηρού από τον Κορυδαλλό, ο υπουργός Δικαιοσύνης Χαράλαμπος Αθανασίου ανακοίνωσε ότι εντός εκατό ημερών οι φυλακές Δομοκού θα μετατρέπονταν σε υψίστης ασφαλείας. Δέκα μήνες μετά, οι εξαγγελίες παραμένουν σε μεγάλο βαθμό σχέδιο «επί χάρτου» καθώς, όπως περιγράφουν στην «Κ» σωφρονιστικοί υπάλληλοι, εξωτερικοί φρουροί και αστυνομικοί, στην εγκατάσταση «δεν έχει μπει ούτε τούβλο».

Το χρονικό της υπόθεσης έχει ως εξής: Την 8η Ιουλίου το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης («ρυθμίσεις ποινικού και σωφρονιστικού κώδικα») που προέβλεπε τη δημιουργία φυλακών Γ΄ τύπου έγινε δεκτό κατά πλειοψηφία από το Α΄ Θερινό Τμήμα της Βουλής. Το επίμαχο «άρθρο 1» του νόμου προέβλεπε, μεταξύ άλλων, ότι «ενήλικοι κρατούμενοι που κατηγορούνται για τα εγκλήματα των άρθρων (...) και κρίνονται ιδιαίτερα επικίνδυνοι κρατούνται σε καταστήματα κράτησης Γ΄ τύπου».

Πέντε ημέρες αργότερα, την 13η Ιουλίου, κοινοποιήθηκε στους σωφρονιστικούς υπαλλήλους της φυλακής έγγραφο το οποίο τους ενημέρωνε ότι το σωφρονιστικό κατάστημα «αναβαθμίστηκε» σε «τύπου Γ΄» και τον Αύγουστο άρχισαν οι πρώτες

μεταγωγές κρατουμένων προς άλλες φυλακές της χώρας με την αιτιολογία ότι θα ξεκινούσαν άμεσα οι εργασίες ανακατασκευής.

Από τους περίπου 700 κρατουμένους μετακινήθηκαν οι 400, ενώ παρέμειναν στον Δομοκό ως επί το πλείστον τρόφιμοι που εκτίουν ποινές κάθειρξης άνω των 20 ετών, όπως είναι για παράδειγμα οι βαρυποινίτες Αλκέτ Ριζάι, Βασίλης Στεφανάκος και Γιάννης Σκαφτούρος.

Σύμφωνα με διαφορετική εκδοχή, οι μεταγωγές των κρατουμένων έγιναν όχι για να ξεκινήσουν άμεσα εργασίες ανακατασκευής αλλά για να αποτραπεί ενδεχόμενη στάση ή εξέγερση των τροφίμων (ως αντίδραση στην αυστηροποίηση των συνθηκών κράτησής τους), εξέλιξη που θα επέφερε επικοινωνιακό πλήγμα στο όλο εγχείρημα.

Σωφρονιστικός υπάλληλος της φυλακής με τον οποίο ήρθε σε επικοινωνία η «Κ» δήλωσε ότι «οι δύο από τις πέντε πτέρυγες είναι πλέον άδειες και προσπαθούμε μόνοι μας να τις επισκευάσουμε. Έτσι, άλλοτε εκτελούμε χρέη ηλεκτρολόγων, άλλοτε υδραυλικών κ.ο.κ. Πριν από τρεις εβδομάδες ζητήσαμε από το υπουργείο Δικαιοσύνης να μας στείλει συνεργείο της “Θέτις Κατασκευαστική” ωστόσο μας απάντησε ότι δεν υπάρχει διαθέσιμο».

Παρόμοια εικόνα περιέγραψε στην «Κ» και υπάλληλος της Εξωτερικής Φρουράς. Τόνισε ότι «το μόνο που έχει αποφασιστεί είναι το κτίριο που στεγάζει τους άνδρες της εξωτερικής φρουράς να χωριστεί στα δύο προκειμένου να στεγάσει και τους αστυνομικούς - σκοπούς όταν αυτοί έρθουν».

Ο κανονισμός ασφαλείας

Στο μεταξύ, στα τέλη Οκτωβρίου συγκροτήθηκε υπό άκρα μυστικότητα επιτροπή για τη σύνταξη του κανονισμού ασφαλείας της φυλακής. Τα μέλη της, μεταξύ των οποίων εισαγγελέας, κλήθηκαν να καταθέσουν το τελικό σχέδιό τους το αργότερο σε ένα μήνα, παρότι η μόλις δεύτερη συνεδρίασή τους έγινε την Παρασκευή. Αριστα πληροφορημένη πηγή αποκάλυψε στην «Κ» ότι οι συμμετέχοντες στην επιτροπή καλούνται να αποφασίσουν για θέματα όπως η διαμόρφωση του χώρου επισκεπτηρίων, εάν θα επιτραπεί ή όχι στους κρατουμένους να γυμνάζονται με βαριά όργανα –δυνάμει όπλα– καθώς και εάν θα ενισχυθούν οι εσωτερικές «κιγκλίδες» με πρόσθετες σκοπιές. Η ίδια πηγή αποκάλυψε ότι μεταξύ των υπό επεξεργασία προτάσεων συγκαταλέγεται η εγκατάσταση στους κοινόχρηστους χώρους της φυλακής κλειστού κυκλώματος καμερών και αισθητήρων κίνησης, καθώς και η ενεργοποίηση τεχνολογίας που όχι μόνο θα απενεργοποιεί κινητά τηλέφωνα και ασύρματα δίκτυα internet (wi fi) αλλά επιπροσθέτως θα τα εντοπίζει.

Το υπό επεξεργασία σχέδιο ασφαλείας προβλέπει ακόμα ότι οι μετακινήσεις των κρατουμένων εντός της φυλακής (για παράδειγμα από και προς το γραφείο του διευθυντή) θα γίνονται με αυστηρά μέτρα ασφαλείας, ενώ προτείνεται μόνιμη παρουσία γιατρού εντός της φυλακής προκειμένου να αποφεύγονται οι τακτικές μεταγωγές κρατουμένων προς νοσοκομεία ή κέντρα υγείας. Διατυπώνονται ακόμα εισηγήσεις, οι έρευνες στα κελιά των κρατουμένων να γίνονται με εντολή του διευθυντή των φυλακών, δίχως τη μεσολάβηση εισαγγελέα, όπως συμβαίνει σήμερα.

Την ίδια στιγμή, η ΕΛ.ΑΣ. που έχει την ευθύνη λειτουργίας της φυλακής, έχει ήδη

συντάξει σχέδιο ασφαλείας, το οποίο έχει χαρακτηριστεί «άκρως απόρρητο». Σύμφωνα με απόλυτα επιβεβαιωμένες πληροφορίες της «Κ», προβλέπει δημιουργία πρόσθετης περίφραξης (εκτός δηλαδή της ήδη υφισταμένης) και κατασκευή πυλώνων κατά μήκος αυτής πάνω στους οποίους θα εκτελούν υπηρεσία πάνοπλοι αστυνομικοί.

Σύμφωνα με το σχέδιο της ΕΛ.ΑΣ., τα αυτοκίνητα θα προσεγγίζουν τη φυλακή κινούμενα σε ειδικό διάδρομο που θα καθορίζει την ταχύτητά τους, ενώ οι εξωτερικές σκοπιές θα είναι ενισχυμένες με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αδύνατος ο εμβολισμός τους από όχημα. Στη διάρκεια του καλοκαιριού μάλιστα η ΕΛ.ΑΣ. παρέλαβε από τον Στρατό δύο μικρά τεθωρακισμένα οχήματα που φέρουν ιδιαίτερα βαρύ οπλισμό (μικρό κανόνι) και τα οποία θα περιπολούν μόνιμα εξωτερικά της φυλακής. Την 30ή Οκτωβρίου το Αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. εξέδωσε διαταγή για τη μετακίνηση (μέσω απόσπασης) αστυνομικών στη φυλακή Δομοκού. Οι αιτήσεις των ενδιαφερομένων κατατέθηκαν το διάστημα από 1η έως 3η Νοεμβρίου. Πάντως, το Π.Δ. που προβλέπει τη συγκρότηση της νέας αστυνομικής υπηρεσίας δεν έχει ακόμα κατατεθεί.

28.11.2014

Ειδικό αστυνομικό τμήμα θα φρουρεί τις φυλακές υψίστης ασφαλείας

[Εύα Καραμανώλη](#)

Αστυνομικό τμήμα ειδικών προδιαγραφών θα περιφρουρεί τις φυλακές υψίστης ασφαλείας στον Δομοκό. Οι αστυνομικοί που θα υπηρετούν σε αυτό θα φέρουν ειδικό υπερσύγχρονο εξοπλισμό, ακόμα και αντιαρματικά όπλα, ενώ το συνολικό κόστος της λειτουργίας του για τη διετία 2014-2016 αποτιμάται περίπου στα 2.000.000 ευρώ.

Το Συμβούλιο της Επικρατείας έκρινε νόμιμο το σχετικό προεδρικό διάταγμα και συνεπώς ξεκινούν οι διαδικασίες για την ίδρυση του ειδικού αστυνομικού τμήματος, το οποίο πέραν της εξωτερικής φρούρησης θα ελέγχει οτιδήποτε και οποιονδήποτε εισέρχεται και εξέρχεται των φυλακών, θα είναι υπεύθυνο για την αντιμετώπιση αποδράσεων κρατουμένων, για τη μεταγωγή και φρούρηση των κρατουμένων, τη φρούρηση των νοσηλευόμενων κρατουμένων, τις έρευνες στους χώρους της φυλακής κ.ά. Οι αστυνομικοί που θα υπηρετούν στο συγκεκριμένο τμήμα θα στελεχώνουν τις

σκοπιές στην εξωτερική, περιφερειακή ζώνη καθώς και στο θυρωρείο εισόδου και εξόδου των φυλακών.

Ως προς τον εξοπλισμό τους, αυτός θα αποτελείται, μεταξύ άλλων, από όπλα και συστήματα αποτροπής εναέριας προσβολής, αντιαρματικά όπλα, χημικά μέσα, χειροβομβίδες κρότου-λάμψης, ανιχνευτές μεταλλικών αντικειμένων, σύστημα οπτικής παρατήρησης, αστυνομικούς σκύλους και γενικά ό,τι όπλα, εφόδια και μέσα απαιτούνται για την πλήρη επίγεια, υπόγεια και εναέρια προστασία των φυλακών.

Το τμήμα θα διοικείται από αστυνομικό υποδιευθυντή ή αστυνόμο Α΄, ενώ το κόστος λειτουργίας του για το 2014 ανέρχεται στα 150.000 ευρώ, σε 1,8 εκατ. ευρώ για το 2015 και 2016, ενώ για επιπλέον μια πενταετία θα λαμβάνουν 187.000 ευρώ ετησίως.

30.12.2014

Μεταγωγή τρομοκρατών στις φυλακές Δομοκού

[Γιάννης Σουλιώτης](#)

Άμεση μεταγωγή κρατουμένων για υποθέσεις τρομοκρατίας στις φυλακές Δομοκού επίκειται τα επόμενα εικοσιτετράωρα. Ανώτατος αξιωματικός της ΕΛ.ΑΣ. επιβεβαίωσε στην «Κ» ότι ήταν προγραμματισμένη για σήμερα η μεταγωγή στις φυλακές υψίστης ασφαλείας έγκλειστων ηγετών της Ελληνικής τρομοκρατίας και συγκεκριμένα των Αλέξανδρου Γιωτόπουλου, Δημήτρη Κουφοντίνα και Νίκου Μαζιώτη. Ωστόσο, ο ίδιος αξιωματικός άφησε ανοικτό το ενδεχόμενο προσωρινής αναβολής της μεταγωγής επικαλούμενος εκκρεμότητες και διαδικαστικά ζητήματα που, μέχρι χθες, δεν είχαν λυθεί.

Σύμφωνα με κάποιες πληροφορίες, οριστικές αποφάσεις για το θέμα επρόκειτο να ληφθούν κατά τη διάρκεια χθεσινοβραδινής σύσκεψης στο Αρχηγείο της Ελληνικής Αστυνομίας. Ταυτόχρονα, πηγή προσκείμενη στους σωφρονιστικούς υπαλλήλους αποκάλυψε ότι ήδη από την περασμένη εβδομάδα η εισαγγελία Εφετών Αθήνας εξέδωσε παραγγελία για μεταγωγή περίπου είκοσι κρατουμένων από διάφορες φυλακές της χώρας σε αυτές του Δομοκού, ενώ πληροφορίες για επικείμενη μεταγωγή κρατουμένων για τρομοκρατία στο Δομοκό διακινούνται και μεταξύ υπαλλήλων της Εξωτερικής Φρουράς.

Σημειώνεται ότι 200 αστυνομικοί έχουν ήδη επιλεγεί για να στελεχώσουν την νεοσύστατη υπηρεσία εξωτερικής φύλαξης της, ενώ το αρχηγείο της ΕΛ.ΑΣ. εξέδωσε προ ημερών νέα διαταγή που προβλέπει απόσπαση 50 επιπλέον αστυνομικών και ενσωμάτωσή τους στη νέα υπηρεσία. Ωστόσο, ερωτηθείς σχετικά συνδικαλιστικός

εκπρόσωπος των αστυνομικών δήλωσε χθες στην «Κ» ότι μετά την προκήρυξη εθνικών εκλογών ματαιώνονται οι μετακινήσεις αστυνομικών και αναστέλλεται η λειτουργία των υπηρεσιακών συμβουλίων της ΕΛ.ΑΣ.

Αξίζει τέλος να σημειωθεί ότι την 22 Δεκεμβρίου η Ένωση Σωφρονιστικών Υπαλλήλων Δομοκού εξέδωσε ανακοίνωση στην οποία μεταξύ άλλων ανέφερε ότι «το Κατάστημα Κράτησης Δομοκού το οποίο μετατρέπεται από Β σε Γ τύπου δεν είναι ακόμα έτοιμο να λειτουργήσει και να δεχθεί κρατούμενους καθώς δεν έχουν ολοκληρωθεί τα έργα συντήρησης που έχουν άμεση σχέση με τη διαβίωση των κρατουμένων και την ασφάλεια του καταστήματος».

14.03.2015

«Τέλος» οι φυλακές τύπου Γ'

[Εύα Καραμανώλη](#)

Την κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας (τύπου Γ') στον Δομοκό και τη δημιουργία τμημάτων με αυξημένα μέτρα ασφαλείας εντός των σωφρονιστικών καταστημάτων που ήδη λειτουργούν ανά τη χώρα προβλέπει το νομοσχέδιο που αναμένεται να καταθέσει προσεχώς στη Βουλή ο υπουργός Δικαιοσύνης Νίκος Παρασκευόπουλος.

Με το ίδιο νομοσχέδιο προβλέπεται επίσης η κατάργηση των φυλακών ανηλίκων, καθώς ποινή φυλάκισης θα προβλέπεται μόνο για όσους είναι 15 έως 18 ετών και μόνο για περιπτώσεις που απειλούνται με ισόβια, όπως π.χ. το αδίκημα της ανθρωποκτονίας.

Στον Δομοκό

«Οι φυλακές του Δομοκού θα εξακολουθήσουν να λειτουργούν ως φυλακές, αλλά χωρίς να καταργούνται τα δικαιώματα των κρατουμένων», διευκρίνισε χθες σε ραδιοφωνική του συνέντευξη στον Alpha 9.89 ο υπουργός Δικαιοσύνης, επαναλαμβάνοντας ότι «οι φυλακές αυτές καταργούνται διότι η κράτηση του

καταδικασμένου σε φυλακές τύπου Γ' αποτελεί μια επιβάρυνση του καθεστώτος κράτησης ή μια επιπλέον ποινή».

Η κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας αποτέλεσε βασικό σημείο στις προγραμματικές δηλώσεις του κ. Παρασκευόπουλου, ο οποίος από το βήμα της Βουλής τις είχε χαρακτηρίσει «προβληματικές», μεταξύ άλλων και για τη μη πρόσβαση των κρατουμένων σε άδειες. «Η άδεια πρέπει να χορηγείται σε κάθε κρατούμενο ανεξάρτητα από το είδος της ποινής που εκτίει και σύμφωνα με όσα ορίζει ο νόμος», είπε στη συνέντευξή του ο κ. Παρασκευόπουλος.

Με το ίδιο νομοσχέδιο υλοποιούνται οι βασικές εξαγγελίες της κυβέρνησης στον τομέα της Δικαιοσύνης, καθώς προβλέπονται ευνοϊκές ρυθμίσεις για τους ανήλικους παραβάτες, την αποφυλάκιση ηλικιωμένων αλλά και ασθενών κρατουμένων, καθώς και για τους χρήστες ναρκωτικών ουσιών.

Ειδικότερα, στο νομοσχέδιο προβλέπεται ο αποκλεισμός της φυλάκισης ανηλίκων από 15 έως 18 ετών, εκτός από τις περιπτώσεις που απειλούνται με ισόβια. Επίσης θεσπίζονται μέτρα επίσπευσης της απόλυσης κρατουμένων, καθώς και ειδικά ευνοϊκά μέτρα για ασθενείς, υπερήλικες και άτομα με αναπηρίες.

Στο ίδιο νομοσχέδιο θεσπίζονται επίσης ευνοϊκά μέτρα για τους χρήστες ναρκωτικών, ενώ πολλά αδικήματα που σήμερα τιμωρούνται σε βαθμό κακουργήματος θα μετατραπούν σε πλημμελήματα.

Όσον αφορά στις παραβάσεις του νόμου περί ναρκωτικών, οι προωθούμενες ρυθμίσεις θα προκρίνουν την επιλογή της απεξάρτησης από τα ναρκωτικά αντί της ποινής φυλάκισης, ενώ θα περιλαμβάνονται και άλλες συναφείς διατάξεις.

Ηδη με την ανάληψη των καθηκόντων του ο κ. Παρασκευόπουλος είχε δώσει το «στίγμα» της πολιτικής που θα ακολουθήσει. Ο ίδιος από την πρώτη στιγμή έχει ξεκαθαρίσει ότι «απέναντι στο έγκλημα δεν έχει θέση μια πολιτική μηδενικής ανοχής, αλλά η δίκαιη και αναλογική ποινή», ενώ έχει επισημάνει ότι προτεραιότητά του είναι η «πρόληψη και η επανένταξη» των παρανομούμενων στην κοινωνία.

28.03.2015

Αντιδράσεις στο νομοσχέδιο του υπουργείου

Δικαιοσύνης

[Εύα Καραμανώλη](#)

Στη Βουλή προς ψήφιση αναμένεται να κατατεθεί την ερχόμενη εβδομάδα το νομοσχέδιο του υπουργείου Δικαιοσύνης που αφορά, μεταξύ άλλων, στην κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας, αλλά και στην αποφυλάκιση καταδικών που αντιμετωπίζουν σοβαρά προβλήματα υγείας με υψηλά ποσοστά αναπηρίας, ενώ η βουλευτής της Ν.Δ. Ντόρα Μπακογιάννη κατέθεσε ερώτηση σχετικά με την επίσκεψη βουλευτή του ΣΥΡΙΖΑ σε έγκλειστους τρομοκράτες.

Οι διατάξεις του ν/σ που αφορούν την αποφυλάκιση καταδικών με ποσοστά αναπηρίας άνω του 67% και άνω του 80% για περιπτώσεις ισοβίων έχουν προκαλέσει σοβαρές αντιδράσεις, καθώς σε αυτές εμπίπτει ο καταδικασθείς σε πολλές φορές ισόβια για συμμετοχή στη 17N Σάββας Ξηρός. Στις ίδιες διατάξεις, εφόσον τελικώς καταδικασθεί, θα συμπεριληφθεί και ο επιχειρηματίας Λαυρέντης Λαυρεντιάδης, ο οποίος δικάζεται αυτές τις ημέρες για τα δάνεια της Proton Bank.

Η επίμαχη ρύθμιση έχει εγείρει σοβαρές αντιδράσεις σε πολιτικό και κοινωνικό επίπεδο. Στην ερώτησή της η κ. Μπακογιάννη αφήνει σαφείς αιχμές για διαπραγμάτευση της κυβέρνησης με τρομοκράτες, προκειμένου να χαράξει την πολιτική της στα θέματα που αφορούν τη Δικαιοσύνη. Το σχετικό ερώτημα τέθηκε προς τον υπουργό Δικαιοσύνης Ν. Παρασκευόπουλο, στον οποίο η κ. Μπακογιάννη επισημαίνει ότι η βουλευτής του ΣΥΡΙΖΑ Βασιλική Λέβα επισκέφθηκε έγκλειστους τρομοκράτες στις φυλακές Δομοκού και στο νοσοκομείο Λαμίας, προκειμένου να τους ενημερώσει για την κατάργηση των φυλακών υψίστης ασφαλείας. «Η πολιτική του υπουργείου Δικαιοσύνης είναι να έχουμε φυλακές ανοικτές στο κοινοβουλευτικό έργο και τους κοινωνικούς θεσμούς. Οι βουλευτές, για την άσκηση των καθηκόντων του κοινοβουλευτικού ελέγχου, επισκέπτονται δημόσιες υπηρεσίες και συνομιλούν με τους υπαλλήλους και τους πολίτες. Οι φυλακές δεν εξαιρούνται» ήταν η απάντηση του υπουργείου Δικαιοσύνης.

Ιδιαίτερα σκεπτικός ως προς τη διάταξη για την αποφυλάκιση εγκλείστων με αναπηρία εμφανίζεται με δήλωσή του στην «Κ» και ο πρόεδρος του ΔΣΑ, Β. Αλεξανδρής, που ξεκαθαρίζει ότι «δεν καθίσταται σαφής δικαιοπολιτικός λόγος θέσπισης» της συγκεκριμένης ρύθμισης, δεδομένου ότι από καμία διεθνή σύμβαση ούτε από την ΕΣΔΑ δεν επιβάλλεται η αυτόματη αποφυλάκιση προσώπων με αναπηρία. «Η απόλυση καταδικασθέντων θα πρέπει να γίνεται εξαιρετικά και υπό αυστηρές προϋποθέσεις και εφόσον διαπιστώνεται εξατομικευμένα ότι η κατάσταση της υγείας του ασθενούς είναι απολύτως ασυμβίβαστη με την κράτησή του», επισημαίνει ο κ. Αλεξανδρής.

Ο κ. Αλεξανδρής αναφέρεται, πάντως, στις ελλείψεις που παρατηρούνται στην περίθαλψη των εγκλείστων, επισημαίνοντας ότι η Πολιτεία «έχει την υποχρέωση να διαμορφώσει τις υποδομές, ώστε να διασφαλίζει την αναγκαία ιατροφαρμακευτική περίθαλψη».